



ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΝΕΟΤΕΡΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ – ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ»
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΑΓΙΑ ΓΕΡΟΥΚΟΥ

**Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΝΕΟΤΕΡΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ:
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΜΟΥΣΕΙΑ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΕΣ
ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ**

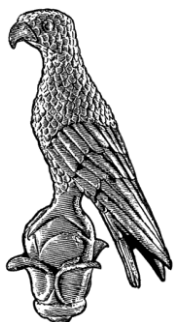
II. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Διπλωματική Εργασία

Τριμελής εξεταστική επιτροπή

Μαρίνα Βρέλλη – Ζάχου, **Καθηγήτρια** (επόπτρια)
Ρενάτα Δαλιανούδη, **Λέκτορας** (μέλος)
Στέφανος Τσιόδουλος, **Επίκουρος καθηγητής** (μέλος)

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2021

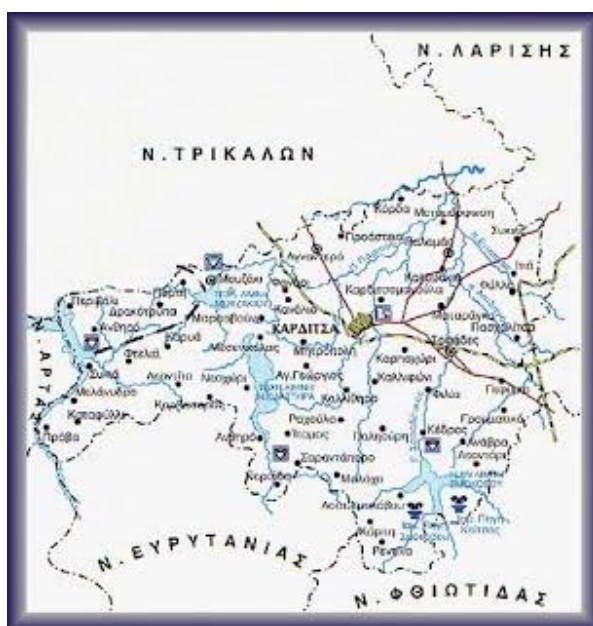


ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
“ΝΕΟΤΕΡΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ – ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ”
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΑΓΙΑ ΓΕΡΟΥΚΟΥ

**Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΝΕΟΤΕΡΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ:
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΜΟΥΣΕΙΑ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΕΣ
ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ**

II. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ



Διπλωματική Εργασία

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2021

I. ΣΧΟΛΙΑ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΑΦΝΟΣΠΗΛΙΑΣ

Εντυπώσεις επισκεπτών (επιλογή):

«Μια γεύση απ' τα παλιά, αναμνήσεις πολλές. Μπράβο σας, συνεχίστε!».

B.Π., 14/5/2016

«Υπέροχη συλλογή, συνεχίστε να προσθέτετε και άλλα σκεύη από την παλιά ζωή μας. Μπράβο!».

Γ.Σ., 14/5/2016

« Μπράβο! Θυμήθηκα τα παιδικά μου χρόνια».

N.B., 2016

«Εξαιρετική η έμπνευση, θαυμαστή η προσπάθεια του λαογραφικού μουσείου του χωριού μας. Εύγε!».

Γ.Μ.

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΑΓΙΟΥ ΑΚΑΚΙΟΥ

Εντυπώσεις επισκεπτών (επιλογή):

«Πάρα πολύ καλή δουλειά. Συγχαρητήρια, αναδείξατε παλιές ωραίες μνήμες!».

K.M.&M.Γ.

«Πολύ όμορφη προσπάθεια του συλλόγου και όλων των ανθρώπων που οργάνωσαν αυτό το όμορφο μουσείο. Μπράβο σας!».

Δ.Π., 30/5/2015

«Συγχαρητήρια σε όλους που συμμετείχαν στην προσπάθεια για το μουσείο αυτό».

I.K., 21/7/2015

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΑΝΑΛΙΩΝ

Εντυπώσεις επισκεπτών (επιλογή):

«Πολύ ωραίο μουσείο, ενδιαφέροντα αντικείμενα σε άριστη κατάσταση. Ευχαριστούμε!».

M.M &H.B., 05/08/2017

«Μπράβο, μπράβο και πάλι μπράβο... Καταπληκτική δουλειά, τέλειο στήσιμο, η καλύτερη προώθηση του καναλιώτικου θησαυρού. Να είσαι καλά θείε (Αντώνη Λάσδα), πολλά συγχαρητήρια».

K.Λ., 11/08/2016

«Συγχαρητήρια στα μέλη του συλλόγου σας. Εξαιρετική δουλειά με πολύ μεράκι, να αναπολούν και να θυμούνται οι παλιοί αλλά και να μαθαίνουν οι νεότεροι».

Από την ομάδα συνεργασίας παλαιών οδηγών Τρικάλων, 26/09/2017

«Θερμά συγχαρητήρια στους Καναλιώτες και στο υπέροχο έργο τους».

Α΄ Λύκειο Φαναρίου, 05/10/1994

«Κάναμε ποδαρικό για τη νέα χρονιά σε ένα τόσο όμορφο πολιτιστικό λαογραφικό μουσείο. Όλα όσα είδαμε είναι πανέμορφα και είναι η παράδοση μας, η κληρονομιά μας. Ευχαριστούμε πολύ για την ωραία ξενάγηση».

Πρόσκοποι Καρδίτσας/Ανιχνευτές Καρδίτσας, 04/01/2013

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΜΑΓΟΥΛΑΣ

Εντυπώσεις επισκεπτών (επιλογή):

« Η διατήρηση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς αποτελεί ιερό ιστορικό και εθνικό καθήκον. Σας αξίζουν θερμά συγχαρητήρια για την προσπάθεια συλλογής αντικειμένων του παρελθόντος. Μου γυρίσατε την μνήμη στα πρώτα μου παιδικά χρόνια σε μια αγροτική ζωή, που δυστυχώς χάθηκε και πέρασε ανεπιστρεπτί. Θυμάμαι εκεί που ζω, στην Δράμα, το χωριό μου την Μαγούλα με πολύ αγάπη. Συνεχίστε με τον ίδιο ζήλο. Και πάλι συγχαρητήρια!».

Θ.Μ

«Συγχαρητήρια! Η διατήρηση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς αποτελεί καθήκον όλων μας. Καλή δύναμη στη δουλειά σας».

Λ.Λ, 10/3/2017

« A credit to the hard work of the women of this village. Visual memories to be kept for the children of tomorrow. (Ένας έπαινος για την σκληρή δουλειά των γυναικών αυτού του χωριού. Οπτικές μνήμες θα διατηρηθούν για τα παιδιά του μέλλοντος)».

N.V&P.V, 22/9/2014

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΙΟΥ Γ. ΚΑΡΑΙΣΚΑΚΗΣ

Εντυπώσεις επισκεπτών (επιλογή):

« Συνεχίστε την καλή δουλειά και αξιόλογη προσπάθεια. Μπράβο σας».

2^ο Γυμνάσιο Τρικάλων

«Σας συγχαίρω για την πολιτιστική δραστηριότητα και το μουσείο Καραϊσκάκη, του μεγάλου στρατηγού. Σας παροτρύνω να συνεχίσετε τη δραστηριότητα αυτή».

K.M., 30/4/2003

«Σας ευχαριστούμε για την ξενάγηση στο ιστορικό αυτό μουσείο! Είμαστε περήφανοι που είμαστε Έλληνες».

M.T., 27/6/2016

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΟΥΖΑΚΙΟΥ

Εντυπώσεις επισκεπτών (επιλογή):

« Η διατήρηση της παράδοσης μας είναι σημαντική για τη διατήρηση εθνικού πνεύματος και εθνικής περηφάνιας για τον τόπο μας. Ευτυχώς που υπάρχουν τέτοια λαμπρά δείγματα του πλούσιου πολιτισμού μας ώστε να μπορούμε κάθε στιγμή να θαυμάζουμε το μεγαλείο του τόπου μας, που είναι μοναδικός σε ιστορία και πολιτισμό. Ελπίζω αυτή η αξιέπαινη προσπάθεια διατήρηση της παράδοσης μας να συνεχιστεί».

A.Δ., 23/5/2003

«Εκπληκτικό αποτέλεσμα της προσπάθειας ανθρώπων που αγαπούν τον τόπο τους και αφιερώνουν χρόνο και κόπο για να συμβάλλουν στην ανάδειξη του και στην διατήρηση διάσωσης της πολιτισμικής του κληρονομιάς. Η προσφορά τους ανεκτίμητη. “Καλές υπομονές” σε όλους και πάντα επιτυχίες στο σύλλογο που εκπροσωπούν».

Γ.Κ.

«Πολύ καλή οργάνωση και πολύ ευχάριστη από τους υπεύθυνους του μουσείου. Ευχαριστούμε πολύ και μακάρι να βρεθεί ένας χώρος μεγαλύτερος».

2^ο Δημοτικό σχολείο Μουζακίου, τάξη Β2

« Η προσπάθεια σας είναι αξιόλογη. Καταφέρατε να μας μεταφέρετε μια γνήσια εικόνα του μακρινού μα όχι άγνωστου παρελθόντος μας».

A.B.

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΟΡΤΗΣ

Εντυπώσεις επισκεπτών (επιλογή):

«Πραγματικό ταξίδι στο χρόνο! Μπράβο στους οργανωτές».

Σ.Ε., 7/7/2017

«Πολύ ζεστός, φιλόξενος και εκπαιδευτικός χώρος για εμάς τους νεότερους. Πραγματικά ζωντανεύει την παλιά εποχή. Συγχαρητήρια για την εξαιρετική δουλειά».

Γείτονες απ' τη Δρακότρυπα

«Συγχαρητήρια στον σύλλογο! Υπέροχη δουλειά, φαίνεται το μεράκι και η διάθεση».

E.P.

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΑΝΑΡΙΟΥ

Εντυπώσεις επισκεπτών (επιλογή):

« Το μεράκι και η τέχνη συναντιούνται στο όμορφο μουσείο σας. Ευχαριστούμε για την ξενάγηση».

Λ&Α

«Φωτεινός φάρος για επιστροφή στο παρελθόν, στην οικοτεχνία, στην παράδοση και σ' ένα άλλο τρόπο ζωής που δεν θα επιστρέψει, αποτελεί το λαογραφικό μουσείο Φαναρίου. Ψυχή του ο κύριος Φλωρίδης και η επιμονή, το όνειρο και οι προσπάθειες οδήγησαν σ' αυτή την αναβίωση. Συγχαρητήρια για τη συλλογή αλλά και την παρουσίαση της».

M.K., 1/04/2012

«Συγχαρητήρια! Χάρη σε εσάς ένα σημαντικό κομμάτι της παράδοσης μας διατηρείται και μπορούμε εμείς και τα παιδιά μας να γνωρίσουμε από πού προερχόμαστε. Μπράβο σας».

K.M.

«Θαυμάσια πηγή γνώσης. Ευχαριστούμε πολύ!».

X.Σ., 03/08/2014

ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΙΤΕΑΣ

Εντυπώσεις επισκεπτών(επιλογή):

« Ένα από τα ωραιότερα λαογραφικά μουσεία που είδαμε και βρίσκεται τόσο κοντά μου. Συγχαρητήρια για τη δουλειά που κάνατε. Δεν είναι μόνο χρηστικά αντικείμενα περασμένης εποχής. Είναι πράγματα που χλιοχρησιμοποιήθηκαν , ποτισμένα με τον ιδρώτα ανθρώπων, που κάποιοι τους θυμόμαστε ακόμα. Μεγάλη η συναισθηματική τους φόρτιση».

Δ.Σ., 27/12/2017

«Συγχαρητήρια για το υπέροχο μουσείο σας. Πραγματικά σε ταξιδεύει σε εκείνην την εποχή!».

«Συγχαρητήρια για τον πολύ ωραίο χώρο που δημιουργήσατε. Μπορέσαμε να ταξιδέψουμε στο μακρινό παρελθόν των προγόνων μας. Ευχόμαστε να έχετε δύναμη για να συνεχίσετε με την ίδια όρεξη!».

Οι μαθητές της Β΄ Λυκείου Ιτέας, 21/12/2016

«Η πλούσια συλλογή σας, όλα αυτά τα θαυμάσια εκθέματα είναι η συνεισφορά σας στην πολιτιστική κληρονομιά του θεσσαλικού τόπου και του караγκούνικου πολιτισμού. Όπως λέει και ο λαός “ για να θυμούνται οι παλιοί και να μαθαίνουν οι νεότεροι...” Σας ευχαριστούμε για την φιλοξενία και συγχαρητήρια για την αξιόλογη προσπάθεια σας».

6^ο Δημοτικό σχολείο Καρδίτσας, 12/4/2016

«Συγχαρητήρια για τη μεγάλη αυτή προσπάθεια που έγινε απ’ όλους σας, για την διάσωση της ιστορίας μας αλλά και της παράδοσης μας, τα ήθη και τα έθιμα του τόπου μας είναι πλέον εδώ! Σ’ αυτό το πραγματικό στολίδι! Θαυμάστε το!».

Λ.Ν & Λ.Ν, 17/9/2007

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗΣ

Εντυπώσεις επισκεπτών (επιλογή):

«Το εγχείρημα σας είναι μια έκπληξη για τα δεδομένα του χωριού μας. Τολμήσατε και πετύχατε. Μάλιστα σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα. Συγχαρητήρια θερμά».

A.N., 13/4/2015

« Συγχαρητήρια για την αξιέπαινη προσπάθεια της Λαογραφικής συλλογής!! Καλή συνέχεια στο έργο σας».

Z.K., T.Φ., P.A.

« Ο πολιτισμός έτσι όπως εκφράζεται μέσα από τις προσπάθειες να σώσουμε μνήμες, παραδόσεις, ήθη και έθιμα είναι δική μας αντίσταση απέναντι σε κάθε κρίση που αντιμετωπίζουμε στη ζωή μας... Συγχαρητήρια στα μέλη του πολιτιστικού μορφωτικού συλλόγου Μεταμόρφωσης και σε όλους όσους συμβάλλουν με κάθε τρόπο στον εμπλουτισμό και τη συντήρηση αυτής της σπουδαίας λαογραφικής συλλογής. Καλή επιτυχία. Με εκτίμηση.»

X.K/Σ., Βουλευτής Καρδίτσας

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΦΥΛΛΟΥ

Εντυπώσεις επισκεπτών (επιλογή):

«Συγχαρητήρια για την εξαιρετική δουλειά που με τόσο κόπο στήσατε. Ευχαριστούμε για τις μνήμες που συντηρείτε. Ευχόμαστε αυτή να είναι μόνο η αρχή. Θα είμαστε δίπλα σας σε ότι χρειαστείτε».

M.K. & Π.Ζ., 25/03/2013

«Θερμά συγχαρητήρια στον σύλλογο σας για την προσπάθεια του να συγκεντρώσει, να φυλάξει και να διατηρήσει αρκετά αντικείμενα οικιακής χρήσης καθώς και αγροτικής ασχολίας. Είναι μια συγκινητική προσπάθεια που μαζί με τα τραγούδια και τους χορούς μας αποτελούν τον πλούσιο ελληνικό λαϊκό πολιτισμό. Όποιος εκτιμά το παρελθόν έχει μέλλον'».

Γ.Λ., χοροδιδάσκαλος πολιτιστικού συλλόγου Διμηνίου, 26/06/2016

«Ηρθα στο άγνωστο για μένα Φύλλο με πολλά ερωτηματικά για το τι θα έβλεπα, τι θα συναντούσα, έμψυχο και άψυχο υλικό. Φεύγω εντυπωσιασμένος από τους ανθρώπους, τις υπέροχες κυρίες του 'πολιτισμού', που μοχθούν για τη συγκέντρωση υλικού του παρελθόντος και τη διατήρηση της τοπικής παράδοσης για τις γενιές που έρχονται. Ένα μεγάλο ΜΠΡΑΒΟ σε όλες τις κυρίες που γνώρισα, για την πολύ καλή εργασία που κάνουν. Και ένα μεγάλο ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ για ότι μου έδωσαν από τον χρόνο τους μέχρι πολύτιμο πληροφοριακό υλικό».

M.E., δημοσιογράφος –ερευνητής για το περιοδικό ΞΕΝΙΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΣ, 19/10/2017

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΚΟΥ

Εντυπώσεις επισκεπτών (επιλογή):

« Καταπληκτική δουλειά με αγάπη και μεράκι, αλλά κυρίως κατάθεση ψυχής από το παρελθόν στο παρόν, αλλά και για να σας θυμούνται όλοι στο μέλλον. Συγχαρητήρια!».

Θ.Γ., 2/11/2013

« Συγχαρητήρια για το σύλλογο γυναικών Καππαδοκικού, για το έργο που κάνουνε, για να θυμόμαστε τις ρίζες μας και την εξυπηρέτηση που μας έγινε».

M.A., 15/8/2017

« Συγχαίρουμε το σύλλογο για το μεράκι, την αγάπη και την φροντίδα που δείχνει για την προστασία των ιστορικών, πολιτισμικών και πατρογονικών θησαυρών. Είναι κρίσιμο για τους νεότερους να μην λησμονούν και να φυλάττουν την παράδοση».

M.B., 17/9/2017

« Για να θυμόμαστε πάντα την ιστορία μας. Θερμά συγχαρητήρια στο σύλλογο σας. Πάντα κοντά σας. Ευχαριστούμε πολύ!».

Οι εθελοντές του ελληνικού Ερυθρού Σταυρού, τμήμα Καρδίτσας, 1/12/2017

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΜΑΣΧΟΛΟΥΡΙΟΥ

Εντυπώσεις επισκεπτών (επιλογή):

«Στο κατώφλι του 21^{ου} αιώνα, σε μια εποχή που ο πολιτισμός της ψυχής δείχνει να συρρικνώνεται και ο άνθρωπος άλλοτε συνειδητά και άλλοτε ασυνείδητα στρέφεται συχνά ενάντια στον ίδιο του τον εαυτό, οφείλουμε να εξακολουθήσουμε να αντιστεκόμαστε, με πάθος και πίστη. Στην κατεύθυνση αυτή, οι προσπάθειες των αγαπητών μου ανθρώπων του πολιτιστικού συλλόγου του ιστορικού αυτού τόπου δεν μπορούν παρά να είναι άξιες συγχαρητηρίων. Ο τόπος, η παράδοση, η γη, η ελληνική ψυχή σίγουρα έχουν ακόμα πολλά να μας δώσουν. Σε μας, τα παιδιά μας, σε ολόκληρη την ανθρωπότητα! Καλή δύναμη λοιπόν για τη συνέχιση της προσπάθειας στον καινούργιο».

A.Φ

«Θερμά συγχαρητήρια για το αξιοθαύμαστο αυτό έργο σας! Εύχομαι σε όλους σας υγεία και μεράκι για την συνέχιση αυτής της μέγιστης προσπάθειας, την συνέχιση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς».

I.Z, 18/3/2002

«Η περιουσία του ανθρώπου είναι η μνήμη. Θερμά συγχαρητήρια σ' αυτούς που «θυμούνται» και με το κέφι και το μεράκι τους καταφέρνουν υπέροχα πράγματα».

K.Π, 6/5/2002

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΙΛΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΡΕΝΤΙΝΑΣ

Εντυπώσεις επισκεπτών (επιλογή):

« Συγχαρητήρια σε όλους για την υπέροχη αυτή εμπειρία. Πολύ όμορφο αποτέλεσμα. Το χαρήκαμε πολύ! ».

Ε.Τ.&Χ.Κ., 27/12/2018

«Ευχαριστούμε πολύ. Πάρα πολύ ωραία πράγματα».

Οικ. Π&Μ

«Καταπληκτική η ξενάγηση».

Οικ. Π&Μ

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΟΦΑΔΩΝ

Εντυπώσεις επισκεπτών (επιλογή):

«Ένα υπέροχο στέκι σαν αυτό έλειπε. Συγχαίρουμε και θαυμάζουμε τις σπουδαίες προσπάθειες σας! Η παράσταση που μας χαρίσατε είναι θησαυρός και σας ευχαριστούμε!!».

10^ο Δημοτικό σχολείο Καρδίτσας, 20/11/2001

«Σας ευχαριστούμε για την ωραία ξενάγηση. Σπάνια βρίσκουμε όλα αυτά τα αντικείμενα της παράδοσης μας. Σαν νέοι που είμαστε μάθαμε πάρα πολλά. Συνεχίστε με την ίδια φλόγα που έχετε».

Πούλμαν Λιβαδειάς, 19/1/2003

«Πολλά συγχαρητήρια! Θαυμάσια δουλειά! Τα εκθέματα μας ταξίδεψαν στο παρελθόν, στις ρίζες μας. Ένα μεγάλο ευχαριστώ απ' όλους μας».

4^ο Δημοτικό σχολείο Σοφάδων, 7/5/2014

«Συγχαρητήρια! Δουλειά με μεράκι και αγάπη. Τα παιδιά ενθουσιάστηκαν».

Σ.Π & Μ.Γ., 14/5/2014

II. ΦΥΛΛΟ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗΣ

ΟΝΟΜΑΣΙΑ – ΤΟΠΟΣ:

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ :

ΕΙΔΟΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ/ ΣΥΛΛΟΓΗΣ:

ΙΔΡΥΤΗΣ/ΕΣ:

ΧΡΟΝΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ:

ΔΩΡΗΤΕΣ:

ΕΝΑΡΞΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ – ΕΓΚΑΙΝΙΑ:

ΣΤΟΧΟΙ:

ΧΩΡΟΣ ΣΤΕΓΑΣΗΣ:

ΤΡΟΠΟΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΤΟΥ ΥΛΙΚΟΥ:

ΕΙΔΟΣ ΕΚΘΕΜΑΤΩΝ:

ΑΛΛΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΚΘΕΜΑΤΩΝ:

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ:

ΤΟ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ/ΣΥΛΛΟΓΗ ΣΤΑ ΜΜΕ:

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ:

ΤΗΛΕΦΩΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ:

ΩΡΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ:

ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟ ΣΤΟ ΜΗΤΡΩΟ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΥΠ.ΠΟ:

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ:

III. Παράρτημα Εικόνων

Δήμος Αργιθέας

Ιστορικό και εκκλησιαστικό μουσείο Ανθηρού



Εικόνα 270: Εικόνες Ιεράς Κοιμήσεως Θεοτόκου



Εικόνα 271: Σταυρός Ιεράς Κοιμήσεως Θεοτόκου



Εικόνα 272: Εικόνες Ιεράς Γενέσεως Θεοτόκου



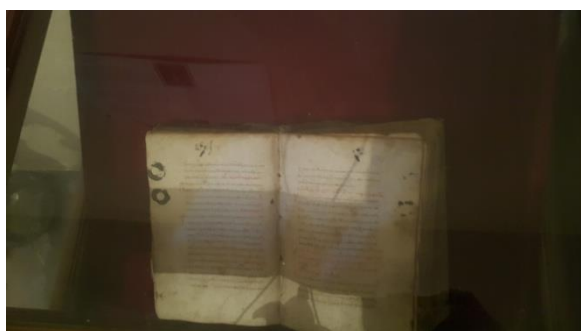
Εικόνα 273: Εικόνες Ιεράς Γενέσεως Θεοτόκου



Εικόνα 274: Εικόνες Ιεράς Γενέσεως Θεοτόκου



Εικόνα 275: Κομμάτι τέμπλου Ιεράς Γενέσεως Θεοτόκου



Εικόνα 276: Το Ευαγγέλιο



Εικόνα 277: Ιερά σκεύη και βιβλία



Εικόνα 278: Φορητές εικόνες



Εικόνα 279: Φωτογραφία από την
επιστροφή του ιερού τέμπλου

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΒΛΑΣΙΟΥ



Εικόνα 280: Ο κύριος Παναγιώτης Μπέης



Εικόνα 281: Η ξύλινη τάβλα



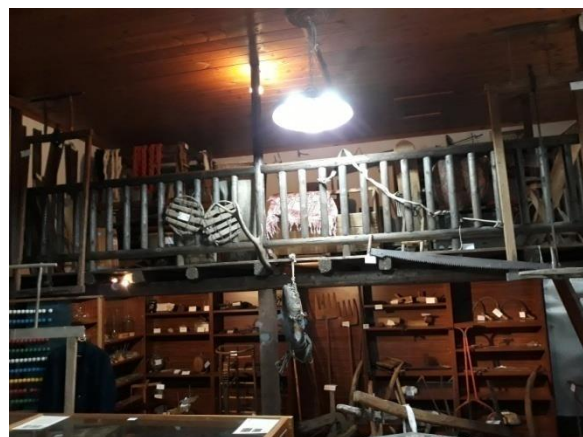
Εικόνα 282: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 283: Αδράχτι, σαΐτα και ψήστης καφέ



Εικόνα 284: Πλαστήρια και γάστρα



Εικόνα 285: Άποψη εσωτερικού χώρου



Εικόνα 286: Σαρμανίτσα



Εικόνα 287: Τσικρίκια, ανέμη, ρόκες



Εικόνα 288: Παλιό μαθητικό θρανίο



Εικόνα 289: Αργαλειός

ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΑΙΤΣΑΣ

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΑΓΙΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ



Εικόνα 290: Ο κύριος Σκόνδρας



Εικόνα 291: Φτσέλα και χλιαρολόγος



Εικόνα 292: Εργαλεία ύφανσης



Εικόνα 293: Τμήμα δανειστικής βιβλιοθήκης



Εικόνα 293: Τμήμα εσωτερικού χώρου



Εικόνα 294: Ξύλινο σκαφίδι

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΜΠΕΛΙΚΟΥ



Εικόνα 295: Ο κύριος Αθανασίου



Εικόνα 296: Παλιό ψυγείο



Εικόνα 297: Κοφίνια



Εικόνα 298: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 299: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 300: Εσωτερικός χώρος της συλλογής



Εικόνα 301: Το θκούλι

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΓΕΩΡΓΙΚΟΥ



Εικόνα 302: Σαρμανίτσα



Εικόνα 303: Σούστα



Εικόνα 304: Κοφίνα



Εικόνα 305: Αναπαράσταση καφενείου



Εικόνα 306: Αργαλειός και δισάκι



Εικόνα 307: Τσιγκρίκι και λανάρι



Εικόνα 308: Γεωργικά εργαλεία



Εικόνα 309: Ποδοτροχοί



Εικόνα 310: Στολή αγροφύλακα



Εικόνα 311: Αναπαράσταση καφενείου



Εικόνα 312: Εκκλησιαστικά σκεύη



Εικόνα 313: Από αριστερά ο κύριος Βακούλας και ο κύριος Σακκάς



Εικόνα 314: Συσκευές ραπτικής



Εικόνα 315: Ξύλινη τάβλα



Εικόνα 316: Γυναικεία και ανδρική παραδοσιακή φορεσιά

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΑΦΝΟΣΠΗΛΙΑΣ



Εικόνα 317: Η κυρία Σβερώνη με τον αδερφό της



Εικόνα 318: Ταμπέλα της συλλογής



Εικόνα 319: Φωτογραφικό υλικό του χωριού



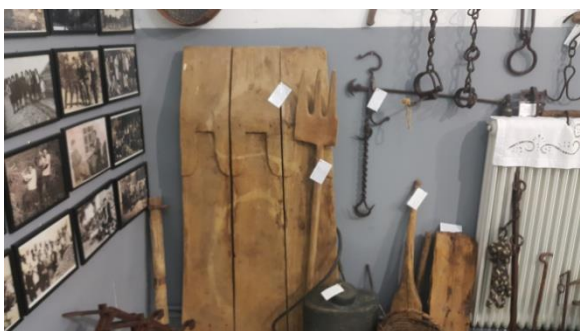
Εικόνα 320: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 321: Ταγί, τηγάνι και γουδιά



Εικόνα 322: Ρόκα, θκούλι και σφοντύλι



Εικόνα 323: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 324: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 325: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 326: Μηχανή για δέσιμο μπάλας, μπουτινέλος, βιδούρι και τσιούμα



Εικόνα 327: Μελιτοεξαγωγέας



Εικόνα 328: Ψυγείο πάγου



Εικόνα 329: Ζυγαριά και νιπτήρας



Εικόνα 330: Σερβάντα



Εικόνα 331: Σίδερα



Εικόνα 332: Ραπτομηχανή



Εικόνα 333: Τσικρίκι



Εικόνα 334: Άποψη εσωτερικού χώρου



Εικόνα 335: Αναπαράσταση τζακιού



Εικόνα 336: Γυναικεία παραδοσιακή φορεσιά με φούστα



Εικόνα 337: Πίσω όψη της φορεσιάς

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΖΑΪΜΙΟΥ



Εικόνα 338: Εξωτερική όψη κτιρίου



Εικόνα 339: Φωτογραφικό υλικό



Εικόνα 340: Φωτογραφικό υλικό



Εικόνα 341: Ραδιόφωνο



Εικόνα 342: Πικάπ



Εικόνα 343: Ραδιόφωνο



Εικόνα 344: Παγοψυγείο



Εικόνα 345: Ξυλόσομπα



Εικόνα 346: Γραφομηχανή



Εικόνα 347: Γκαζίερα



Εικόνα 348: Παλιό καμινέτο



Εικόνα 349: Τσικρίκι



Εικόνα 350: Τσιρέπια



Εικόνα 351: Προσκέφαλος



Εικόνα 352: Ανέμη



Εικόνα 353: Χτένια



Εικόνα 354: Χλιαρολόγος



Εικόνα 355: Γάστρα



Εικόνα 356: Μπουτινέλος



Εικόνα 357: Γκιούμα



Εικόνα 358: Βαρέλι τυριού



Εικόνα 359: Σαρμανίτσα



Εικόνα 360: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 361: Ξύλινη τάβλα



Εικόνα 362: Αδοκάνη



Εικόνα 363: Ζυγός βοδιών



Εικόνα 364: Καλαπόδι και αλφάδι



Εικόνα 365: Ζυγαριά



Εικόνα 366: Τορβάς



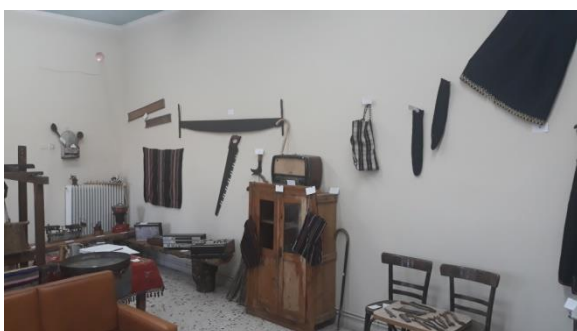
Εικόνα 367: Στάμνα



Εικόνα 368: Κόφτρα



Εικόνα 369: Παλιό θρανίο



Εικόνα 370: Άποψη εσωτερικού χώρου



Εικόνα 371: Άποψη εσωτερικού χώρου



Εικόνα 372: Από αριστερά ο κύριος Μπαλιακός, ο κύριος Παππός και ο κύριος Λάκης



Εικόνα 373: Κάπα

ΙΣΤΟΡΙΚΟ-ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ Α.&Ν. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ



Εικόνα 374: Ασημοζούναρο και πόρπη μέσης



Εικόνα 375: Φωτογραφία με κάτοικο της πόλης



Εικόνα 376: Παντρεμένο ζευγάρι της πόλης



Εικόνα 377: Πλάστιγγα



Εικόνα 378: Οικιακά σκεύη



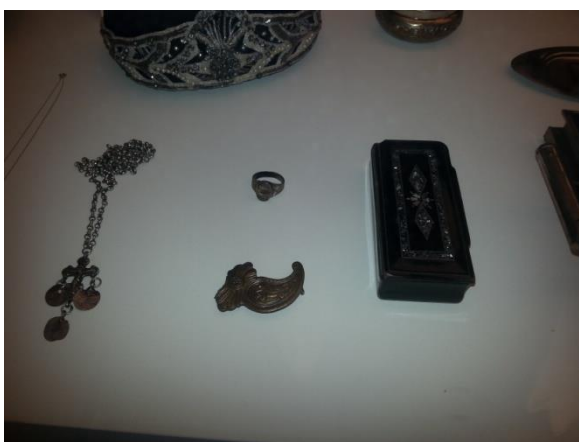
Εικόνα 379: Οικιακά σκεύη



Εικόνα 380: Μπαούλο



Εικόνα 381: Οικιακά σκεύη



Εικόνα 382: Γυναικεία κοσμήματα



Εικόνα 383: Γυναικεία κοσμήματα



Εικόνα 384: Παλιό έπιπλο σπιτιού



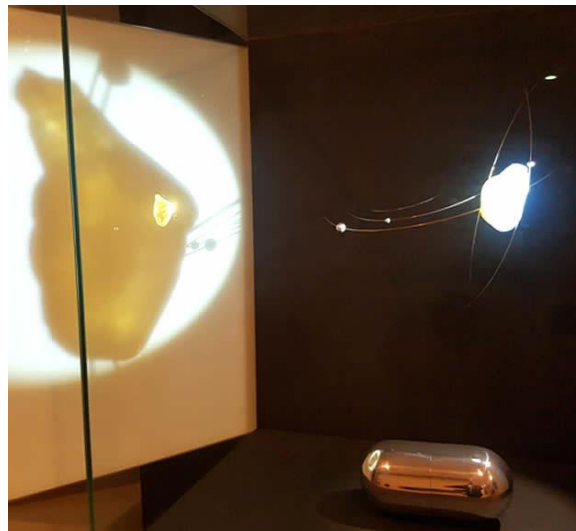
Εικόνα 385: Παλιά βιβλία



Εικόνα 386: Αντικείμενα και μετάλλια του Νικόλαου Πλαστήρα



Εικόνα 387: Προσωπικό αντικείμενο του Νικόλαου Πλαστήρα



Εικόνα 388: Η καρδιά του Νικόλαου Πλαστήρα



Εικόνα 389: Απόληξη επιτύμβιας στήλης και τμήμα διακόσμου οθωμανικού κτιρίου

ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΟΥ ΤΣΑΓΓΑΡΗ



Εικόνα 390: Γουρνοτσάρουχα



Εικόνα 391: Γυναικεία τσαρούχια



Εικόνα 392: Τσαρούχια



Εικόνα 393: Τσαρούχι προεδρικής φρουράς



Εικόνα 394: Ποντιακά παπούτσια



Εικόνα 395: Ξύλινα τσόκαρα



Εικόνα 396: Τσόκαρα χαμάμ



Εικόνα 397: Τροχάδια σκυριανά



Εικόνα 398: Γυναικείο καραγκούνικο



Εικόνα 399: Γυναικεία Καρπάθου



Εικόνα 400: Κρητικές μπότες



Εικόνα 401: Κρητικές μπότες



Εικόνα 402: Στιβάνια Καλύμνου



Εικόνα 403: Καλαπόδια



Εικόνα 404: Από αριστερά υποδήματα Ν. Κορέας, μπότες Καρπάθου και διμήνια Ροδίτικα



Εικόνα 405: Γυναικεία Αλεξανδρούπολης



Εικόνα 406: Ανδρικά υποδήματα από το 1955



Εικόνα 407: Νυφιάτικα Κορέας



Εικόνα 408: Νυφιάτικα Κορέας



Εικόνα 409: Νυφιάτικα Κορέας



Εικόνα 410: Γυναικεία ινδικά



Εικόνα 411: Γυναικεία ινδικά



Εικόνα 412: Αγροτικά Ολλανδίας



Εικόνα 413: Παραδοσιακά Ινδονησίας



Εικόνα 414: Υποδήματα από το 1950



Εικόνα 415: Υποδήματα από το 1950



Εικόνα 416: Τριποδή ή παρμπαλιάς



Εικόνα 417: Ξυλόπορκες



Εικόνα 418: Μετσοβίτικο κιμέρι



Εικόνα 419: Τζιλντές



Εικόνα 420: Τζιλντές



Εικόνα 421: Ραπτομηχανή



Εικόνα 422: Εσωτερικός χώρος εργαστηρίου

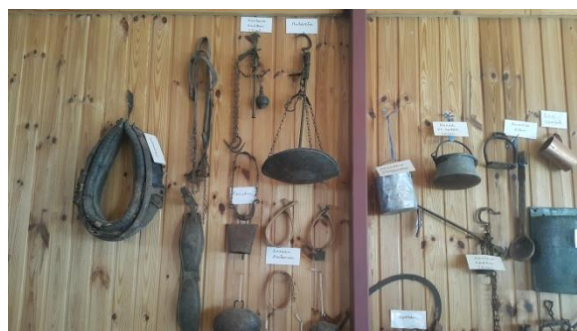


Εικόνα 423: Ηλίας και Παύλος Κόγιας

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΜΟΛΟΧΑΣ



Εικόνα 424: Το κτίριο εξωτερικά



Εικόνα 425: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 426: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 427: Ξύλινο άροτρο και σιδηράλετρο



Εικόνα 428: Σιδηράλετρο



Εικόνα 429: Βαρέλια και καρδάρια τυριού



Εικόνα 430: Γάστρα, ταψιά και κακάβια



Εικόνα 431: Σκαφίδι και πλαστήρι



Εικόνα 432: Αργαλειός



Εικόνα 433: Αντικείμενα ύφανσης



Εικόνα 434: Μαξιλάρι αργαλειού



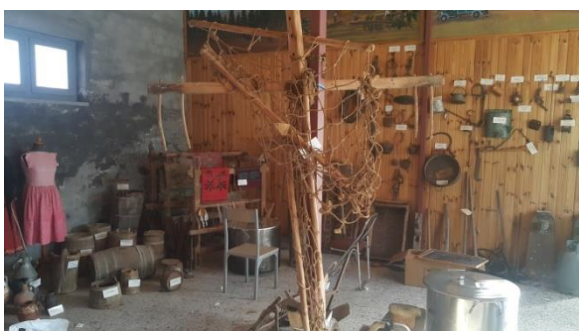
Εικόνα 435: Κάβουρας αργαλειού



Εικόνα 436: Βούρτσα κοπανίσματος



Εικόνα 437: Ανδρική παραδοσιακή φορεσιά



Εικόνα 438: Άποψη εσωτερικού χώρου



Εικόνα 439: Συνομιλία με τον κύριο Ζυγούρη



Εικόνα 440: Πινακίδα στην είσοδο της συλλογής

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΣΑΡΑΝΤΑΠΟΡΟΥ



Εικόνα 441: Πινακίδα της συλλογής



Εικόνα 442: Κακάβι



Εικόνα 443: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 444: Μικρή και μεγάλη φτσέλα



Εικόνα 445: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 446: Σαρμανίτσες και κόφτρες



Εικόνα 447: Πιθάρι



Εικόνα 448: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 449: Με τον κύριο Γάκη



Εικόνα 450: Γυναικεία μαλλίνα και τσεμπέρι



Εικόνα 451: Το γενεαλογικό δέντρο των κατοίκων



Εικόνα 452: Μαύρη κάπα

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΞΙΝΟΝΕΡΙΟΥ



Εικόνα 453: Φωτογραφικό υλικό



Εικόνα 454: Η πρώτη αίθουσα με φωτογραφικό υλικό



Εικόνα 455: Η τάβλα με μαξιλάρες και καναπέ



Εικόνα 456: Άποψη εσωτερικού χώρου



Εικόνα 457: Οικιακά σκεύη



Εικόνα 458: Κάδη με τσαντίλα και άλλα αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 459: Μαλλίνες



Εικόνα 460: Μαλλίνα



Εικόνα 461: Μαλλίνα με μπουλκάκι



Εικόνα 462: Κόκκινο φόρεμα από το 1950-1960



Εικόνα 463: Μαλλίνα με φλοκάτο



Εικόνα 464: Γυναικείες παραδοσιακές φορεσιές με φουστάνι



Εικόνα 465: Από αριστερά η κυρία Παπαχρήστου και η κυρία Παπαναστασίου



Εικόνα 466: Τμήματα από πήλινα αγγεία και ειδώλια



Εικόνα 467: Πήλινα υφαντικά βάρη, πήλινες αγνύθες και χάλκινες εφηλίδες



Εικόνα 468: Χάλκινα δαχτυλίδια



Εικόνα 469: Χάλκινες πόρπες, περόνες και λαβές αγγείων



Εικόνα 470: Χάλκινα νομίσματα πάνω δεξιά



Εικόνα 471: Αιχμές βελών



Εικόνα 472: Άποψη της αρχαιολογικής συλλογής



Εικόνα 473: Ξυλόγλυπτο βημόθυρο



Εικόνα 474: Ξύλινος Εσταυρωμένος



Εικόνα 475: Άμφια



Εικόνα 476: Ξύλινος Εσταυρωμένος



Εικόνα 477: Κολυμπήθρα



Εικόνα 478: Πολεμικά αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 479: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 480: Φτσέλες



Εικόνα 481: Μπουτινέλοι



Εικόνα 482: Τλούμι



Εικόνα 483: Κουβέλι



Εικόνα 484: Λανάρι



Εικόνα 485: Βαρέλια και τλούμι



Εικόνα 486: Λάμπες ασετυλίνης



Εικόνα 487: Αργαλειός



Εικόνα 488: Ανέμη



Εικόνα 489: Εργαλεία ύφανσης



Εικόνα 490: Λάντζα παραγωγής τσίπουρου



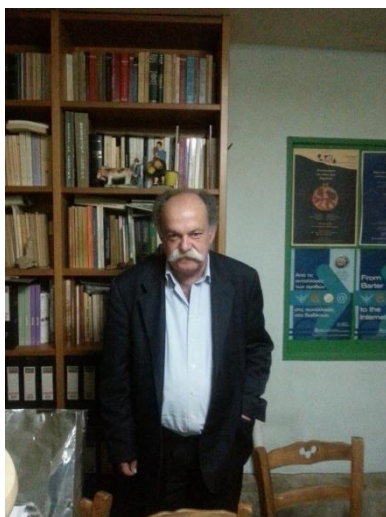
Εικόνα 491: Ξύλινη αδοκάνη



Εικόνα 492: Ξύλινη σβάρνα



Εικόνα 493: Ψήστης καφέ και πλαστήρι



Εικόνα 494: Ο κύριος Κομπορόζος



Εικόνα 495: Το κτίριο της συλλογής



Εικόνα 496: Το παλιό κρεβάτι



Εικόνα 497: Το μπισίκι ή σαρμανίτσα



Εικόνα 498: Γεωργικά εργαλεία



Εικόνα 499: Κόφτρες



Εικόνα 500: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 501: Αντικείμενα της συλλογής



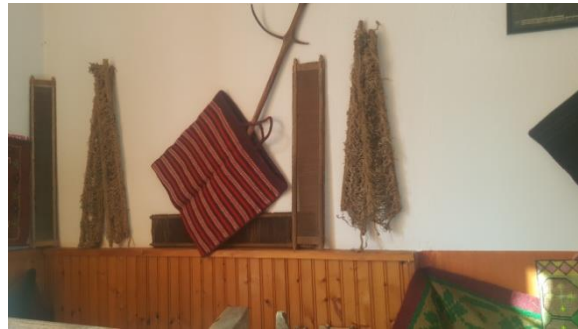
Εικόνα 502: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 503: Τσικρίκια



Εικόνα 504: Ανέμη



Εικόνα 505: Εργαλεία ύφανσης και τσινάβας



Εικόνα 506: Γυναικεία παραδοσιακή φορεσιά με μαλλίνα



Εικόνα 507: Γυναικεία παραδοσιακή φορεσιά με φουστάνι



Εικόνα 508: Ανδρική παραδοσιακή φορεσιά



Εικόνα 509: Μπαγλαμάς και νομίσματα



Εικόνα 510: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 511: Φωτογραφικό υλικό



Εικόνα 512: Φωτογραφικό υλικό

ΔΗΜΟΣ ΜΟΥΖΑΚΙΟΥ

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΑΓΙΟΥ ΑΚΑΚΙΟΥ



Εικόνα 513: Ταμπέλα στην είσοδο της συλλογής



Εικόνα 514: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 515: Η ξύλινη τάβλα



Εικόνα 516: Η σαρμανίτσα



Εικόνα 517: Γάστρα και οικιακά σκεύη



Εικόνα 518: Καζάνια



Εικόνα 519: Προσκυνητάρι με εικόνες



Εικόνα 520: Μπουτινέλος, γουδί, σκαφίδι



Εικόνα 521: Σκαφίδι και κόσκινα



Εικόνα 522: Πριόνι



Εικόνα 523: Χειρόμυλος



Εικόνα 524: Κολυμπήθρα



Εικόνα 525: Γεωργικά εργαλεία



Εικόνα 526: Αργαλειός



Εικόνα 527: Λανάρι



Εικόνα 528: Ανέμη



Εικόνα 529: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 530: Σαμάρι



Εικόνα 531: Βαρέλι και σίδερο



Εικόνα 532: Πιθάρι



Εικόνα 533: Γυναικεία караγκούνικη φορεσιά



Εικόνα 534: Γυναικεία φορεσιά με φούστα



Εικόνα 535: Γυναικεία υφαντή φορεσιά



Εικόνα 536: Μαλλίνες



Εικόνα 537: Μαλλίνες



Εικόνα 538: Μαλλίνα με πουκάμισο



Εικόνα 539: γυναικεία ηπειρώτικη φορεσιά



Εικόνα 540: Ανδρική παραδοσιακή φορεσιά με φουστανέλα



Εικόνα 541: Ξύλινη τσούμα



Εικόνα 542: Μπαούλο με υφαντό



Εικόνα 543: Λεπτομέρεια υφαντού



Εικόνα 544: Υποδήματα νεότερων χρόνων



Εικόνα 545: Υποδήματα νεότερων χρόνων



Εικόνα 546: Αγροτικά εργαλεία



Εικόνα 547: Από αριστερά η κυρία Ραχοβίτσα, η κυρία Αλεξίου και ο κύριος Γκρέκας

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΕΛΛΗΝΟΠΥΡΓΟΥ



Εικόνα 548: Το κτίριο εξωτερικά



Εικόνα 549: Γυναικεία παραδοσιακή φορεσιά με μαλλίνα



Εικόνα 550: Γυναικεία παραδοσιακή φορεσιά με φουστάνι και κοντογούνι



Εικόνα 551: Γυναικεία παραδοσιακή φορεσιά με φουστάνι και κοντογούνι



Εικόνα 552: Καναπλίκι υφαντό και πάντα



Εικόνα 553: Αργαλειός



Εικόνα 554: Τσικρίκια



Εικόνα 555: Ανέμη



Εικόνα 556: Τσικρίκια



Εικόνα 557: Λανάρι



Εικόνα 558: Ξύλινη τάβλα με πήλινα σκεύη



Εικόνα 559: Μισουράκι, χαβάνι και σουπιέρα πήλινη



Εικόνα 560: Ραπτομηχανή



Εικόνα 561: Μπακράτσι



Εικόνα 562: Καρδάρι ή βεδούρι



Εικόνα 563: Κόφα



Εικόνα 564: Κάπα βοσκού



Εικόνα 565: Βουτίνα



Εικόνα 566: Γκιούμι νερού



Εικόνα 567: Φουρκέλι, καρπολοί και θκούλι



Εικόνα 568: Λισγάρι, άρωτρο και κόσκινα



Εικόνα 569: Χερόμυλος



Εικόνα 570: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 571: Αμόνι



Εικόνα 572: Πιθάρι για όσπρια



Εικόνα 573: Αδοκάνη



Εικόνα 574: Γάστρα



Εικόνα 575: Τσούμα



Εικόνα 576: Βαρελάκι κρασιού

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΑΝΑΛΙΩΝ



Εικόνα 577: Αλέτρι, ζυγός φτσέλα



Εικόνα 578: Βιτσέλα



Εικόνα 579: Σαλιγκάρι



Εικόνα 580: «Καλημέρα»



Εικόνα 581: Από αριστερά σταμνοπούλα, γκιούμι, λαήνι



Εικόνα 582: Καρδάρι



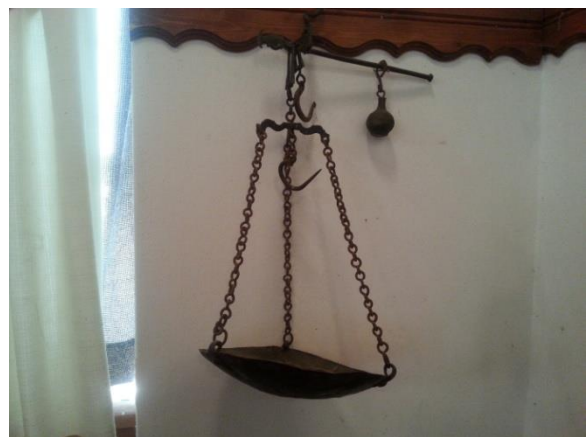
Εικόνα 583: Γαλόγκαζο



Εικόνα 584: Τσιούμα



Εικόνα 585: Χαβάνι



Εικόνα 586: Ζυγαριά



Εικόνα 587: Καζάνι



Εικόνα 588: Ματράκας και χτένι



Εικόνα 589: Ενημερωτική επιγραφή



Εικόνα 590: Καλούπι για πλιθιά



Εικόνα 591: Αργαλειός



Εικόνα 592: Τσικρίκι



Εικόνα 593: Ραπτομηχανή Singer



Εικόνα 594: Ραπτομηχανές Singer



Εικόνα 595: Θήκη μαξιλαριού



Εικόνα 596: Πάντα τοίχου



Εικόνα 597: Κουβέρτα



Εικόνα 598: Υφαντά σε κάδρο



Εικόνα 599: Ανέμη



Εικόνα 600: Μάλλινη φούστα με ποδιά



Εικόνα 601: Ρουχοπάνι



Εικόνα 602: Πάντα



Εικόνα 603: Μάλλινη φούστα με ποδιά και γιλέκο



Εικόνα 604: Σχολική ποδιά



Εικόνα 605: Ανδρικές παντόφλες



Εικόνα 606: Ξύλινο έπιπλο με υφαντά και άλλα αντικείμενα



Εικόνα 607: Γάστρα



Εικόνα 608: Χαλκωματένιο ταψί



Εικόνα 609: Αναπαράσταση τζακιού



Εικόνα 610: Ξύλινο γουδί



Εικόνα 611: Πρισμαλόνι



Εικόνα 612: Χλιαρολόγος



Εικόνα 613: Μαγκάλι



Εικόνα 614: Αντικείμενα για την επεξεργασία σταφυλιού



Εικόνα 615: Φουρνάκι



Εικόνα 616: Ξύλινη τάβλα



Εικόνα 617: Σαρμανίτσα



Εικόνα 618: Νομίσματα



Εικόνα 619: Αντικείμενα συλλογής



Εικόνα 620: Πατήθρα



Εικόνα 621: Αντικείμενα συλλογής



Εικόνα 622: Αντικείμενα συλλογής



Εικόνα 623: Σιδηρόσκαλα αλόγου



Εικόνα 624: Ο κύριος Λάσδας



Εικόνα 625: Σαλιγκάρι



Εικόνα 626: Κορυφολόγος

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΜΑΓΟΥΛΑΣ



Εικόνα 627: Αγροτικά εργαλεία



Εικόνα 628: Σαμάρι αλόγου



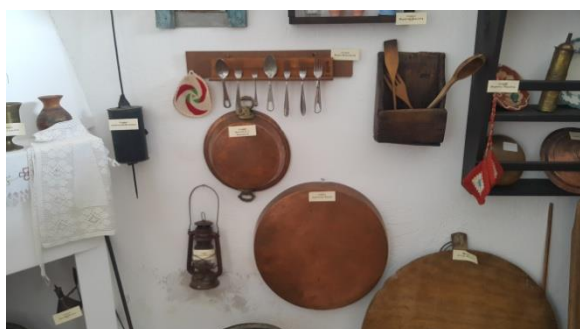
Εικόνα 629: Μηχανή επεξεργασία αλατιού



Εικόνα 630: Ραπτομηχανή



Εικόνα 631: Παλιό παντοπωλείο



Εικόνα 632: Οικιακά σκεύη



Εικόνα 633: Εργαλεία του τσαγκάρη



Εικόνα 634: Ζυγαριά, νιπτήρας, κόσκινο



Εικόνα 635: Οικιακά σκεύη



Εικόνα 636: Σκάφη με κόπανους



Εικόνα 637: Το παλιό τζάκι με γάστρα



Εικόνα 638: Τάβλα με λαήνια



Εικόνα 639: Οικιακά σκεύη



Εικόνα 640: Οικιακά σκεύη



Εικόνα 641: Οικιακά σκεύη



Εικόνα 642: Αναπαράσταση κουζίνας



Εικόνα 643: Μπισίκι η σαρμανίτσα



Εικόνα 644: Αναπαράσταση βρύσης



Εικόνα 645: Το εικονοστάσι και στεφάνια



Εικόνα 646: Γυάλινη βιτρίνα με γυαλικά



Εικόνα 647: Αργαλειός



Εικόνα 648: Εργαλεία ύφανσης



Εικόνα 649: Τσικρίκι



Εικόνα 650: Γίκος



Εικόνα 651: Γυναικεία φορεσιά με σαγιά



Εικόνα 652: Ανδρική φορεσιά με φουστανέλα



Εικόνα 653: Το γκιουρντί



Εικόνα 654: Λάβαρο συλλόγου Μαγούλας



Εικόνα 655: Εσωτερική όψη χώρου



Εικόνα 656: Τσιρέπια, γκιουρντί, πάντες



Εικόνα 657: Ανδρική ενδυμασία με σκούτινο παντελόνι και σακάκι



Εικόνα 658: Φωτογραφικό υλικό



Εικόνα 659: Με την κυρία Ζαρζάνη

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΙΟΥ Γ. ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗΣ



Εικόνα 660: Τα δύο καριοφίλια του Γεώργιου Καραϊσκάκη



Εικόνα 661: Βούκινο



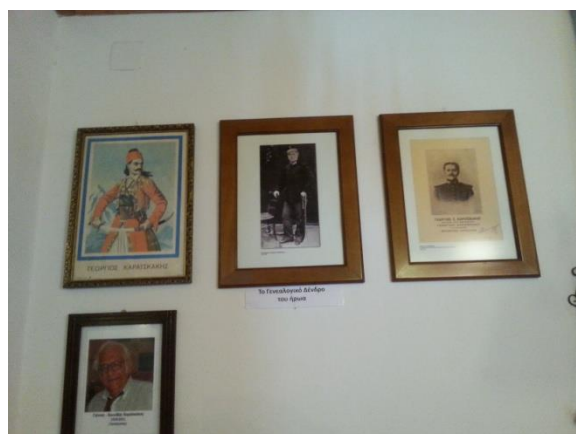
Εικόνα 662: Προσωπικά όπλα του ήρωα



Εικόνα 663: Προσωπικά όπλα του ήρωα



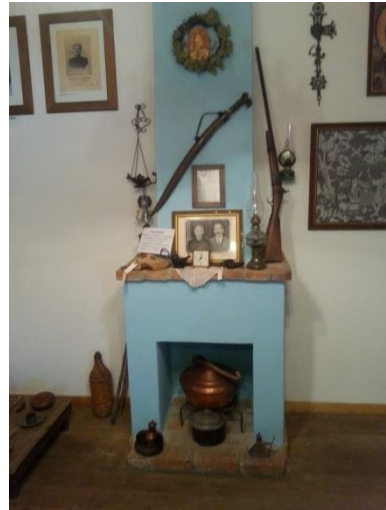
Εικόνα 664: Σπαθί και άλλα όπλα του ήρωα



Εικόνα 665: Γενεαλογικό δέντρο του ήρωα



Εικόνα 666: Πίνακας με τον Καραϊσκάκη



Εικόνα 667: Τζάκι



Εικόνα 668: Μάχη της Αράχοβας



Εικόνα 669: Ίσκνα, λυχνάρι και φωτογραφίες



Εικόνα 670: Κολυμπήθρα



Εικόνα 671: Κρεμάστρα καντηλιού



Εικόνα 672: Μπουτινέλος, τσούμα, γουδί



Εικόνα 673: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 674: Μεταλλικό γουδί



Εικόνα 675: Χαλκωματένια κατσαρόλα



Εικόνα 676: Από αριστερά μπακράτσι, βιδούρα, βιτσέλα



Εικόνα 677: Νταμιτζάνα και πάγκος του τσαγκάρη



Εικόνα 678: Ψήστης καφέ και γκαζάκι



Εικόνα 679: Ρόκες και λανάρι χειρός



Εικόνα 680: Τσιρέπια σε καλούπι και εργαλεία ύφανσης



Εικόνα 681: Ο κύριος Γιώτης

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΟΥΖΑΚΙΟΥ



Εικόνα 682: Ταμπέλα μουσείου



Εικόνα 683: Μάλλινη φούστα και μεσοφόρια



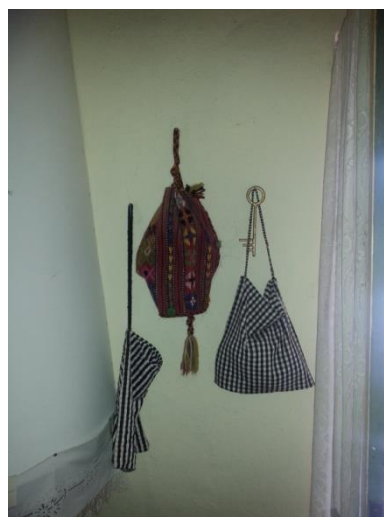
Εικόνα 684: Τσιρέπια



Εικόνα 685: Προσκέφαλοι και υφαντά



Εικόνα 686: Μουζακιώτικη φορεσιά



Εικόνα 687: Τορβάδες



Εικόνα 688: Αναπαράσταση οικίας



Εικόνα 689: Σαμάρι



Εικόνα 690: Οικιακά σκεύη



Εικόνα 691: Αργαλειός



Εικόνα 692: Οικιακά σκεύη



Εικόνα 693: Γίκος



Εικόνα 694: Η κυρία Φίλου

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ, ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΟΞΥΑΣ



Εικόνα 695: Το κτίριο εξωτερικά



Εικόνα 696: Λάμπες και καντήλια φωτισμού



Εικόνα 697: Οικιακά σκεύη και φωτογραφίες



Εικόνα 698: Νομίσματα



Εικόνα 699: Γκιούμια



Εικόνα 700: Νταμιτζάνα



Εικόνα 701: Δοχείο χρήσης νερού και μπλάνη



Εικόνα 702: Βαρέλα



Εικόνα 703: Το μεταλλικό κρεβάτι με υφαντά



Εικόνα 704: Σαρμανίτσα



Εικόνα 705: Αργαλειός με τορβάδες



Εικόνα 706: Ανέμη



Εικόνα 707: Μαλλίνα με ποδιά



Εικόνα 708: Σκούτινο σακάκι



Εικόνα 709: Ζυγαριά με βαρίδια



Εικόνα 710: Δικέλι και τσεκούρι



Εικόνα 711: Γυναικείες παραδοσιακές φορεσιές



Εικόνα 712: Κοσιά



Εικόνα 713: Κοσιοσφύρι



Εικόνα 714: Κάναλος



Εικόνα 715: Λαξευμένη πέτρα



Εικόνα 716: Ραπτομηχανή



Εικόνα 717: Καρπολόι και φκούλ'



Εικόνα 718: Ο κύριος Καραβίδας



Εικόνα 719: Χάλκινο τηγάνι και κατσαρόλα



Εικόνα 720: Το καμίνι με τα εξαρτήματά του

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΟΡΤΗΣ



Εικόνα 721: Ταμπέλα συλλογής



Εικόνα 722: Εργαλεία κτηνοτρόφου



Εικόνα 723: Γεωργικά εργαλεία



Εικόνα 724: Τσικρίκι



Εικόνα 725: Εργαλεία κτηνοτρόφου



Εικόνα 726: Αντικείμενα συλλογής



Εικόνα 727: Αντικείμενα συλλογής



Εικόνα 728: Αντικείμενα συλλογής



Εικόνα 729: Πάντα τοίχου



Εικόνα 730: Κάμσο και φούστα



Εικόνα 731: Φουστάνια



Εικόνα 732: Οικιακά σκεύη



Εικόνα 733: Τάβλα και γίκος



Εικόνα 734: Γάστρα



Εικόνα 735: Μεταλλικό κρεβάτι με πάντες και υφαντά



Εικόνα 736: Ο κύριος Σφήνας



Εικόνα 737: Τορβάδες



Εικόνα 738: Ο αργαλειός

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΑΝΑΡΙΟΥ



Εικόνα 739: Ταμπέλα μουσείου



Εικόνα 740: Μεταλλικό κρεβάτι με κάδρα, εικονοστάσι και πάντα



Εικόνα 741: Μπισίκι



Εικόνα 742: Γάστρα



Εικόνα 743: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 744: Χειρόμπλα



Εικόνα 745: Τάβλα



Εικόνα 746: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 747: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 748: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 749: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 750: Μαγκάλι



Εικόνα 751: Γραμμόφωνο



Εικόνα 752: Μπαούλο



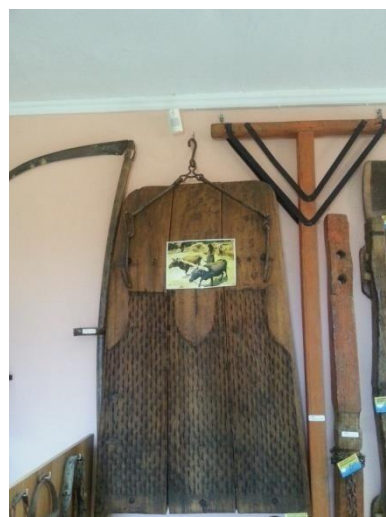
Εικόνα 753: Βιολί



Εικόνα 754: Πικάπ



Εικόνα 755: Κόφα



Εικόνα 756: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 757: Πάγκος τσαγκάρη



Εικόνα 758: Αργαλειός



Εικόνα 759: Γυναικεία φορεσιά με φουστάνι



Εικόνα 760: Γυναικεία φορεσιά



Εικόνα 761: Τσικρίκι



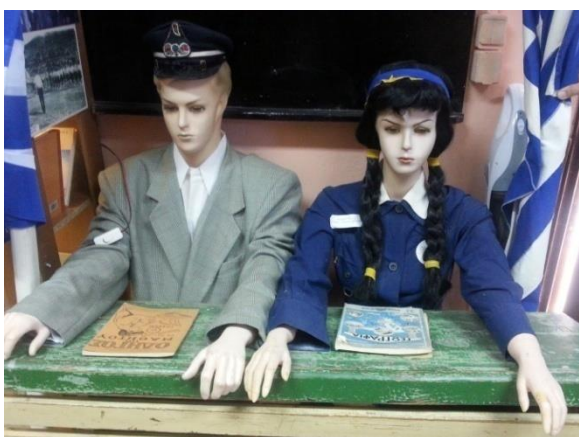
Εικόνα 762: Γουρνοτσάρουχα



Εικόνα 763: Κέρματα



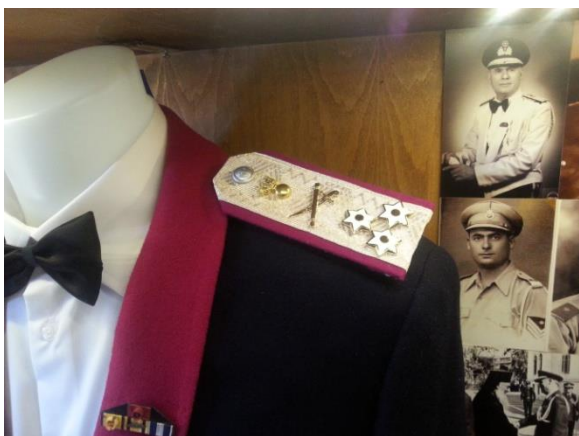
Εικόνα 764: Κέρματα από το εξωτερικό



Εικόνα 765: Μαθητική ζωή



Εικόνα 766: Γιορτινή και επίσημη στολή χωροφυλακής



Εικόνα 767: Παράσημα



Εικόνα 768: Κομμάτι τέμπλου, κλειδί και σφραγίδα



Εικόνα 769: Στολή Ερυθροσταυρίτισας



Εικόνα 770: Άμφια μητροπολίτη Σταγών και Μετεώρων κ.κ. Σεραφείμ



Εικόνα 771: Εικόνες και εκκλησιαστικά βιβλία



Εικόνα 772: Ο κύριος Φλωρίδης

ΔΗΜΟΣ ΠΑΛΑΜΑ

ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΙΤΕΑΣ



Εικόνα 773: Φυσερό



Εικόνα 774: Ψυγείο



Εικόνα 775: Καθιστικό



Εικόνα 776: Το καλό δωμάτιο



Εικόνα 777: Σκαφίδι



Εικόνα 778: Πινακωτές και πλαστήρια



Εικόνα 779: Καζάνι



Εικόνα 780: Μπισίκι



Εικόνα 781: Γραμμόφωνο



Εικόνα 782: Ο γίκος με υφαντά



Εικόνα 783: Ρολόι



Εικόνα 784: Έπιπλο με καθρέφτη



Εικόνα 785: Σερβάντα με γυαλικά



Εικόνα 786: Βελονοθήκη



Εικόνα 787: Χτενοθήκη



Εικόνα 788: Πίνακας



Εικόνα 789: Κάδρο



Εικόνα 790: Κάδρο



Εικόνα 791: Πίνακας με πάντα



Εικόνα 792: Αδοκάνες με δρεπάνια



Εικόνα 793: Σβάρνα με κοφίνες



Εικόνα 794: Βιδούρα



Εικόνα 795: Καρπολόγια και θκούλια



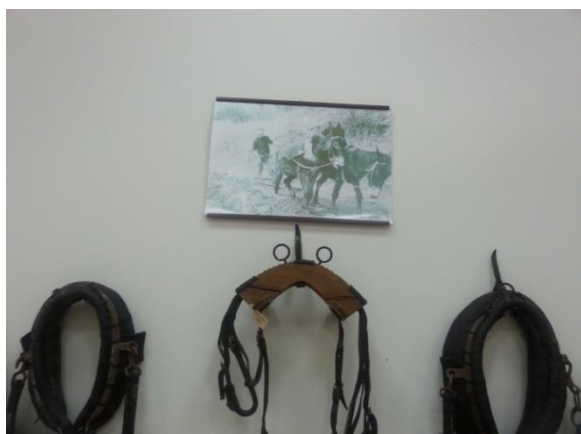
Εικόνα 796: Η κάπα του βοσκού και η γκλίτσα



Εικόνα 797: Μπουτινέλοι



Εικόνα 798: Μπέκι



Εικόνα 799: Σέλες αλόγου



Εικόνα 800: Αργαλειός



Εικόνα 801: Εξαρτήματα αργαλειού



Εικόνα 802: Ανέμη



Εικόνα 803: Χτένια



Εικόνα 804: Γυναικεία φούστα με ποδιά



Εικόνα 805: Γυναικεία φούστα με ποδιά



Εικόνα 806: Γυναικείες φούστες με ποδιές



Εικόνα 807: Γυναικεία караγκούνικη φορεσιά με καβάδι και μανικούλια



Εικόνα 808: Ανδρική φορεσιά με φουστανέλα



Εικόνα 809: Γουρνοτσάρουχα



Εικόνα 810: Ξύλινος καναπές με πάντα



Εικόνα 811: Γίκος με υφαντές ποδιές και τορβάδες



Εικόνα 812: Πόρτα σπιτιού



Εικόνα 813: Πόρτα σπιτιού



Εικόνα 814: Ο κουρέας



Εικόνα 815: Πάγκος του ξυλουργού



Εικόνα 816: Πάγκος του σιδηρουργού



Εικόνα 817: Αμόνι



Εικόνα 818: Μαθητικά θρανία



Εικόνα 819: Ραπτομηχανές



Εικόνα 820: Σχολή σίγγερ στην Ιτέα



Εικόνα 821: Παλιό μηχανάκι



Εικόνα 822: Κέρματα



Εικόνα 823: Χαρτονομίσματα



Εικόνα 824: Ψαλτήρι



Εικόνα 825: Εκκλησιαστικά σκεύη και βιβλία



Εικόνα 826: Μπαούλο



Εικόνα 827: Γραφείο Αθανάσιου Μπατζιάκα



Εικόνα 828: Κάρο και αλωνιστική μηχανή



Εικόνα 829: Τρακτέρ



Εικόνα 830: Πατόζα



Εικόνα 831: Ιερά Σύνοψις



Εικόνα 832: Ο κύριος Χριστοδούλου

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗΣ



Εικόνα 833: Ντέτζερης



Εικόνα 834: Κόπανοι



Εικόνα 835: Πινακωτή



Εικόνα 836: Πλαστήρι



Εικόνα 837: Σκάφες και μπουτινέλος



Εικόνα 838: Αργαλειός



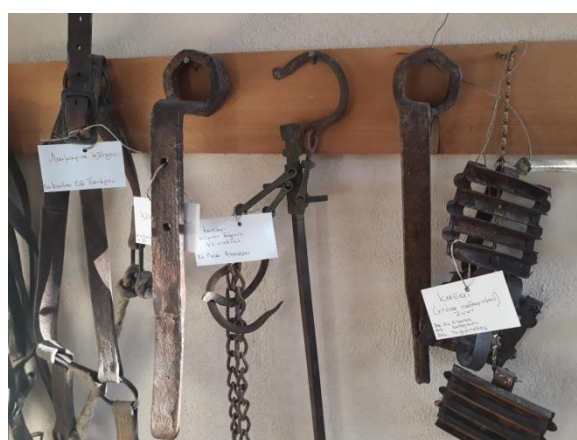
Εικόνα 839: Εξαρτήματα αργαλειού



Εικόνα 840: Τορβάδες, φλοκάτη, ασπρίτσα



Εικόνα 841: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 842: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 843: Εξαρτήματα αργαλειού



Εικόνα 844: Κουρείο



Εικόνα 845: Μπούκλες και κουβάς



Εικόνα 846: Καναπλίκι



Εικόνα 847: Τσάκι



Εικόνα 848: Πάντα τοίχου



Εικόνα 849: Γίκος



Εικόνα 850: Μανουάλια



Εικόνα 851: Προσκέφαλα και μπαχτή



Εικόνα 852: Φλουριά κεφαλής και στήθους



Εικόνα 853: Νυφικό



Εικόνα 854: Μισάντρα



Εικόνα 855: Ρολόι χειρός και πορτοφόλι



Εικόνα 856: Από αριστερά η κυρία Βαλογιάννη και η κυρία Ρητά- Κόγια

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΑΛΑΜΑ



Εικόνα 857: Ο αργαλειός



Εικόνα 858: Ρόκες



Εικόνα 859: Χτένια



Εικόνα 860: Ανέμες



Εικόνα 861: Τσικρίκι



Εικόνα 862: Λανάρι



Εικόνα 863: Γάστρα



Εικόνα 864: Πυροστιά



Εικόνα 865: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 866: Κόπανοι



Εικόνα 867: Δικούλες και άλλα αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 868: Σιδηράλετρο και αδοκάνες



Εικόνα 869: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 870: Ψυγείο και νεροβάρελο



Εικόνα 871: Πόρπες και ντουμπλόι



Εικόνα 872: Κοσμήματα στήθους



Εικόνα 873: Δαχτυλίδια



Εικόνα 874: Κοσμήματα στήθους και κεφαλής



Εικόνα 875: Σκουμπώματα, ντουμπλόνια και γκιονρντάνι



Εικόνα 876: Κεφαλοκόπτσα και άλλα κοσμήματα



Εικόνα 877: Γυναικεία φορεσιά Καραγκούνας



Εικόνα 878: Ανδρική φορεσιά με φουστανέλα



Εικόνα 879: Φλοκάτο και παιδιά



Εικόνα 880: Φωτογραφία με γυναικεία παραδοσιακή φορεσιά



Εικόνα 881: Χούφτες



Εικόνα 882: Γυναικεία χρωματική διαμόρφωση φορεσιάς με βάση την ηλικία



Εικόνα 883: Ο κύριος Παπαθανασίου



Εικόνα 884: Πίσω όψη γυναικείας παραδοσιακής φορεσιάς

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΦΥΛΛΟΥ



Εικόνα 885: Γάστρα



Εικόνα 886: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 887: Τορβάδες



Εικόνα 888: Γίκος και γυναικείες φορεσιές



Εικόνα 889: Καλάθι, σκάφη και κόπανος



Εικόνα 890: Φορεσιά με φουστανέλα



Εικόνα 891: Το καθιστικό



Εικόνα 892: Καναπές με υφαντά και προσκέφαλα



Εικόνα 893: Τσαρούχια



Εικόνα 894: Από αριστερά η κυρία Γούσια και η κυρία Παπαβασιλείου

ΔΗΜΟΣ ΣΟΦΑΔΩΝ

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΓΕΦΥΡΙΩΝ



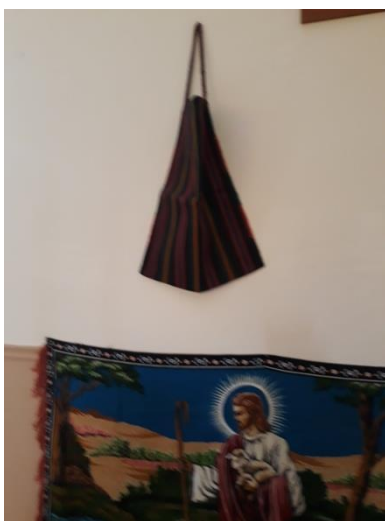
Εικόνα 895: Πάντα



Εικόνα 896: Πάντα



Εικόνα 897: Εσωτερικός χώρος



Εικόνα 898: Τορβάς



Εικόνα 899: Η κυρία Γιακοβάκη

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΥ



Εικόνα 900: Πινακωτή, κόφτρα,
κλειδοπίνακο



Εικόνα 901: Λανάρι



Εικόνα 902: Μεταλλικό γουδί



Εικόνα 903: Φωτογραφικό υλικό



Εικόνα 904: Φωτογραφικό υλικό



Εικόνα 905: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 906: Ο κύριος Καραμουλάς

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΑΣΟΧΩΡΙΟΥ



Εικόνα 907: Είσοδος συλλογής



Εικόνα 908: Μορφωτικός σύλλογος
Δασοχωρίου



Εικόνα 909: Η τάβλα



Εικόνα 910: Η γάστρα



Εικόνα 911: Ο μπουτινέλος



Εικόνα 912: Κασέλα με υφαντά



Εικόνα 913: Αργαλειός με χτένια και φουκάλα



Εικόνα 914: Ανέμη



Εικόνα 915: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 916: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 917: Γυναικεία φορεσιά με σαγιά και φλοκάτο



Εικόνα 918: Από αριστερά η κυρία Εξάρχου και η κυρία Ευθυμίου



Εικόνα 919: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 920: Φλάμπουρο του συλλόγου

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΚΟΥ



Εικόνα 921: Είσοδος του κτιρίου



Εικόνα 922: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 923: Φλάμπουρο συλλόγου και αργαλειός



Εικόνα 924: Γυάλινη προθήκη με εκκλησιαστικά αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 925: Η μαντήλα



Εικόνα 926: Το πουκάμισο



Εικόνα 927: Το κόκκινο φόρεμα



Εικόνα 928: Το ζουνάρι στη μέση



Εικόνα 929: Η ποδιά



Εικόνα 930: Η καλή ενδυμασία



Εικόνα 931: Εκκλησιαστικές εικόνες και
ρόκα



Εικόνα 932: Φωτογραφικό υλικό του
συλλόγου



Εικόνα 933: Με την κυρία Πασχαλίδου

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΕΔΡΟΥ



Εικόνα 934: Γίκος και μαξιλάρι



Εικόνα 935: Πινακωτή και κατσαρόλα



Εικόνα 936: Ψήστης καφέ και μπακράτσι



Εικόνα 937: Καρδάρι



Εικόνα 938: Χαβάνι



Εικόνα 939: Γουδί



Εικόνα 940: Ρόκες



Εικόνα 941: Ανέμη



Εικόνα 942: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 943: Λανάρι



Εικόνα 944: Αλέτρι



Εικόνα 945: Υνί και κουρμποτανάλια



Εικόνα 946: Κόσκινο και δρεμόνι



Εικόνα 947: Γεωργικά εργαλεία



Εικόνα 948: Μεσοφόρι



Εικόνα 949: Πράσινη μαλλίνα



Εικόνα 950: Άποψη εσωτερικού χώρου



Εικόνα 951: Άποψη εσωτερικού χώρου



Εικόνα 952: Σκούτινο σακάκι και παντελόνι



Εικόνα 953: Η κυρία Πολύζου

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΛΟΥΤΡΟΥ



Εικόνα 954: Αδοκάνη



Εικόνα 955: Μπουτινέλος



Εικόνα 956: Γεωργικά εργαλεία



Εικόνα 957: Καλούπι πλιθιών



Εικόνα 958: Γουρντσάρουχα



Εικόνα 959: Δημοσιεύσεις



Εικόνα 960: Φωτογραφία



Εικόνα 961: Η διπλανή αίθουσα



Εικόνα 962: Αργαλειός



Εικόνα 963: Ο κύριος Θεμιστοκλής

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΜΑΣΧΟΛΟΥΡΙΟΥ



Εικόνα 964: Πρέσα



Εικόνα 965: Ο κύριος Σταμούλης από αριστερά και τα υπόλοιπα μέλη του συλλόγου



Εικόνα 966: Γυναικεία παραδοσιακή φορεσιά με σαγιά



Εικόνα 967: Ανδρική παραδοσιακή φορεσιά με σαγιά



Εικόνα 968: Σκάφη, τουμπέκι, πλαστήρι



Εικόνα 969: Οικιακά σκεύη



Εικόνα 970: Βιδούρα



Εικόνα 971: Η τάβλα με σκαμπό



Εικόνα 972: Χειρόμπλα



Εικόνα 973: Φωτογραφία



Εικόνα 974: Σαρμανίτσα



Εικόνα 975: Φωτογραφία



Εικόνα 976: Φωτογραφικό υλικό



Εικόνα 977: Πάντα



Εικόνα 978: Γίκος με υφαντά

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΜΑΤΑΡΑΓΚΑΣ



Εικόνα 979: Αργαλειός



Εικόνα 980: Τσικρίκι



Εικόνα 981: Εξαρτήματα αργαλειού



Εικόνα 982: Μπαούλο και λανάρι



Εικόνα 983: Τάβλα



Εικόνα 984: Μπαούλο και κόσκινο



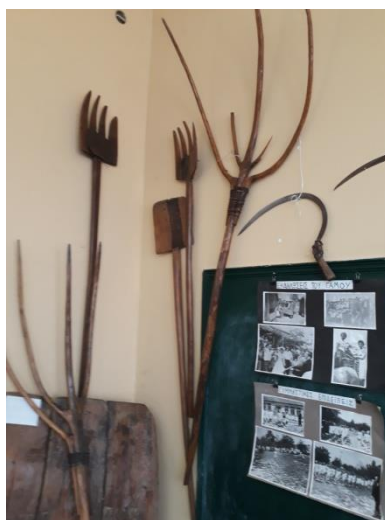
Εικόνα 985: Σκάφη



Εικόνα 986: Μπισίκι η σαρμανίτσα



Εικόνα 987: Ανέμη και γκιούμι



Εικόνα 988: Γεωργικά εργαλεία



Εικόνα 989: Πάντα



Εικόνα 990: Φωτογραφικό υλικό



Εικόνα 991: Φωτογραφικό υλικό



Εικόνα 992: Γυναικεία καραγκούνικη φορεσιά



Εικόνα 993: Ανδρική φορεσιά με φουστανέλα και τσαρούχια



Εικόνα 994: Η κυρία Φούντα

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΜΕΛΙΣΣΟΧΩΡΙΟΥ



Εικόνα 995: Χλιάρια



Εικόνα 996: Μπισίκι ή σαρμανίτσα και
ψάθινο καλάθι



Εικόνα 997: Σίδερα



Εικόνα 998: Το κτίριο



Εικόνα 999: Η κυρία Βαϊοπούλου

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΑΣΧΑΛΙΤΣΑΣ



Εικόνα 1000: Τάβλα



Εικόνα 1001: Εξαρτήματα αργαλειού



Εικόνα 1002: Δισάκι



Εικόνα 1003: Τσικρίκι



Εικόνα 1004: Χάλκινη κατσαρόλα με κουτάλα



Εικόνα 1005: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 1006: Παιδικές παραδοσιακές φορεσιές και μαλλίνες



Εικόνα 1007: Η κυρία Δίκαρου- Γακοπούλου

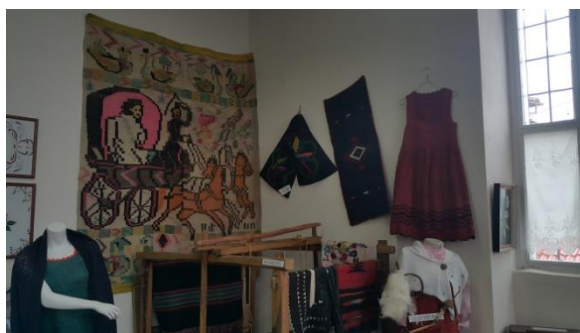


Εικόνα 1008: Μαλλίνα

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΡΕΝΤΙΝΑΣ



Εικόνα 1009: Ο αργαλειός με τα εξαρτήματά του



Εικόνα 1010: Κρεμασμένα υφαντά



Εικόνα 1011: Τάβλα με σκαμπό



Εικόνα 1012: Σίδερο, ραπτομηχανή, ραδιόφωνο



Εικόνα 1013: Το κρεβάτι με στρωσίδια, γίκο, πάντα και μπισίκι



Εικόνα 1014: Εικονοστάσι



Εικόνα 1015: Λαήνια



Εικόνα 1016: Τεντζερέδες



Εικόνα 1017: Οικιακά σκεύη



Εικόνα 1018: Βαρέλια τυριού, καρδάρι, γκιούμι



Εικόνα 1019: Γάστρα



Εικόνα 1020: Κακάβια και πλαστήρι



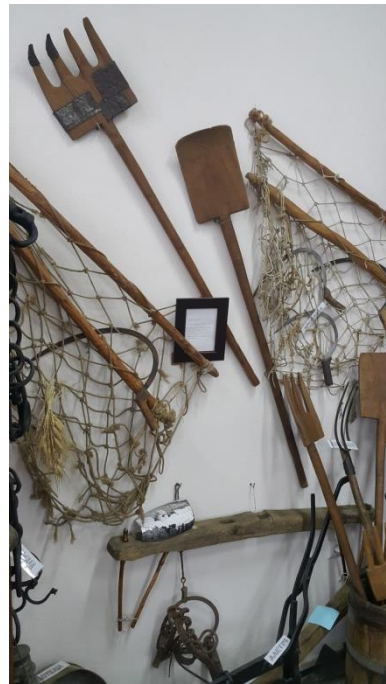
Εικόνα 1021: Γεωργικά εργαλεία



Εικόνα 1022: Κόφτες



Εικόνα 1023: Γυναικεία και ανδρική
παραδοσιακή φορεσιά



Εικόνα 1024: Γεωργικά εργαλεία



Εικόνα 1025: Τραπέζι με γυαλικά είδη



Εικόνα 1026: Τραπέζι με γυαλικά είδη



Εικόνα 1027: Αντικείμενα βοσκού



Εικόνα 1028: Κάπα βοσκού



Εικόνα 1029: Αντικείμενα συλλογής



Εικόνα 1030: Τραπέζι με γυναικά



Εικόνα 1031: Εκκλησιαστικά αντικείμενα



Εικόνα 1032: Συλλογή αργυρών νομισμάτων



Εικόνα 1033: Πικάπ



Εικόνα 1034: Άποψη εσωτερικού χώρου



Εικόνα 1035: Άποψη εσωτερικού χώρου



Εικόνα 1036: Άποψη εσωτερικού χώρου



Εικόνα 1037: Ο μελιτοεξαγωγέας



Εικόνα 1038: Άποψη εξωτερικού χώρου



Εικόνα 1039: Ο κύριος Χαιδάς



Εικόνα 1040: Φωτογραφίες

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΟΦΑΔΩΝ



Εικόνα 1041: Ταμπέλα του μουσείου



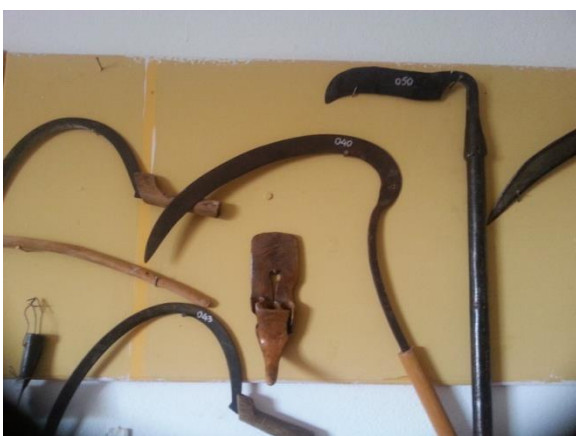
Εικόνα 1042: Η γωνιά του τσαγκάρη



Εικόνα 1043: Χάμouρα και κουδούνες



Εικόνα 1044: Σιδηροπάλουκο



Εικόνα 1045: Γεωργικά εργαλεία



Εικόνα 1046: Τσιγκέλι



Εικόνα 1047: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 1048: Χειρόμπλα



Εικόνα 1049: Κλαδευτήρι



Εικόνα 1050: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 1051: Αντικείμενα της συλλογής



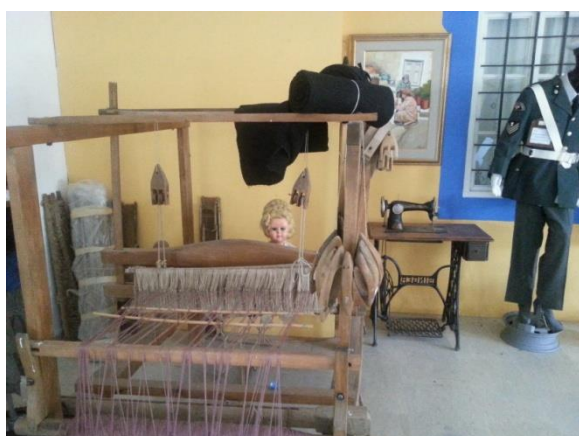
Εικόνα 1052: Ντουμπόζυλο



Εικόνα 1053: Παλάντζες



Εικόνα 1054: Γυναικεία караγκούνικη φορεσιά με σαγιά και γιλέκο



Εικόνα 1055: Αργαλειός



Εικόνα 1056: Εξαρτήματα αργαλειού



Εικόνα 1057: Παιδικοί αργαλειοί



Εικόνα 1058: Το μαγερειό



Εικόνα 1059: Μπακράτσια



Εικόνα 1060: Πιατοθήκη



Εικόνα 1061: Το καλό δωμάτιο



Εικόνα 1062: Το καλό δωμάτιο



Εικόνα 1063: Ο οντάς



Εικόνα 1064: Γίκος



Εικόνα 1065: Στολή χωροφύλακα



Εικόνα 1066: Μεσοφόρια



Εικόνα 1067: Το τζάκι



Εικόνα 1068: Σκούτινο ανδρικό σακάκι



Εικόνα 1069: Καναπές με στρωσίδια, προσκέφαλο και πάντα



Εικόνα 1070: Τσιρέπια



Εικόνα 1071: Σκούτινο σακάκι και παντελόνι



Εικόνα 1072: Ο κύριος Σταθόπουλος

**ΜΙΚΡΕΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ
ΚΑΡΑΙΤΣΑΣ**

ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΑΙΤΣΑΣ

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ



Εικόνα 1073: Το κτίριο



Εικόνα 1074: Κατσαρόλα και κιούπια



Εικόνα 1075: Υφαντές ποδιές



Εικόνα 1076: Προσκέφαλα



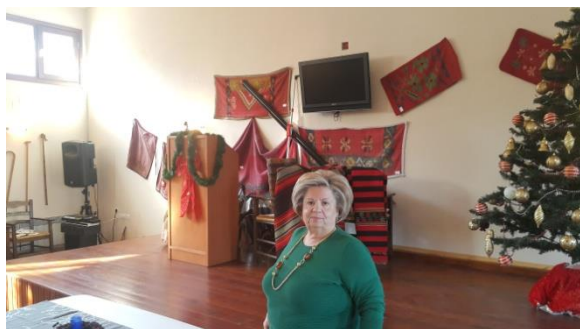
Εικόνα 1077: Παλιό σίδερο



Εικόνα 1078: Γραμμόφωνο, πάντα, χτένια



Εικόνα 1079: Δισάκι



Εικόνα 1080: Η κυρία Τσιάνου



Εικόνα 1081: Αντικείμενα της συλλογής

ΔΗΜΟΣ ΛΙΜΝΗΣ ΠΛΑΣΤΗΡΑ

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΕΡΑΣΙΑΣ



Εικόνα 1082: Κόφα



Εικόνα 1083: Τάβλα



Εικόνα 1084: Δρεπάνι



Εικόνα 1085: Κουδούνι



Εικόνα 1086: Πυροστιά



Εικόνα 1087: Πριόνι



Εικόνα 1088: Καρπολοί

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΕΖΟΥΛΑΣ



Εικόνα 1089: Το κτίριο



Εικόνα 1090: Καρδάρι και βαρέλι



Εικόνα 1091: Σκάφη



Εικόνα 1092: Μπουτινέλος και ταψί



Εικόνα 1093: Κόφτρα



Εικόνα 1094: Σαμάρι αλόγου



Εικόνα 1095: Αργαλειός



Εικόνα 1096: Τσικρίκι, ανέμη, μπισίκι



Εικόνα 1097: Γάστρα



Εικόνα 1098: Ραδιόφωνο



Εικόνα 1099: Γκιούμια και καρδάρι



Εικόνα 1100: Ξύλινη καρέκλα



Εικόνα 1101: Τραπέζι και καρέκλες

ΔΗΜΟΣ ΜΟΥΖΑΚΙΟΥ

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΡΑΚΟΤΡΥΠΑΣ



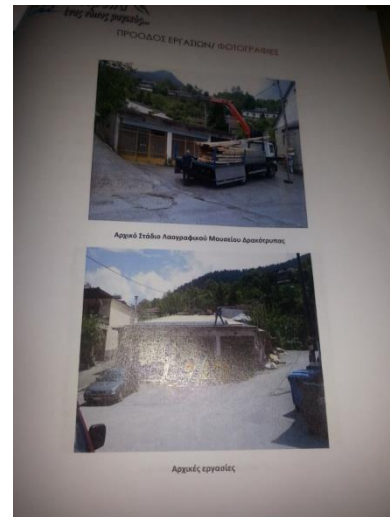
Εικόνα 1102: Βραβεία του Νικόλαου Τασιάκου



Εικόνα 1103: Ο εσωτερικός χώρος



Εικόνα 1104: Αντικείμενα της συλλογής



Εικόνα 1105: Η εξέλιξη του κτιρίου



Εικόνα 1106: Αντικείμενα της συλλογής

ΔΗΜΟΣ ΠΑΛΑΜΑ

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΑΣ



Εικόνα 1107: Αδράχτι και ρόκα



Εικόνα 1108: Αδοκάνη



Εικόνα 1109: Φλοκάτο και χτένια



Εικόνα 1110: Φωτογραφία του συλλόγου



Εικόνα 1111: Λάβαρο του συλλόγου



Εικόνα 1112: Ο κύριος Κασιδιάρης

IV. ΑΠΟΜΑΓΝΗΤΟΦΩΝΗΣΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ

ΔΗΜΟΣ ΑΡΓΙΘΕΑΣ

▪ *Ιστορικό και εκκλησιαστικό μουσείο Ανθηρού*

- κ. Καναβός: Πριν από χρόνια, το Ανθηρό είχε δύο μοναστήρια, Γενέσεως της Θεοτόκου και Κοίμησης της Θεοτόκου, η Κοίμησης είναι εδώ κάτω στα γήπεδα που περάσατε, εδώ πιο πάνω προς Γκρόπα είναι το μοναστήρι της Γενέσεως της Θεοτόκου, ένα ωραίο μοναστήρι, έχουμε και μια κυρία εκεί. Εμείς, οι πατεράδες μας εδώ τα παλιά χρόνια δεν ήξεραν, ούτε γνώριζε κανένας για τα εκκλησιαστικά είδη μέσα στα μοναστήρια. Το 1982/1983, έρχονται στο μαγαζί του χωριού τρία λαμόγια, χωματόδρομος όλα τότε και εκεί κάτω πήγαν, τα γήπεδα μπάσκετ δεν είναι όπως ήταν τότε, τότε ήτανε λάκκα, έτσι το λέγαμε εμείς. Το παρακολουθούσαν αυτό εδώ και το βράδυ όταν έφυγε ο κόσμος ξεκολλάνε όλο αυτό που βλέπεις, τα φορτώνουν και μπραφ. Αυτά εδώ πως τα ξεκόλλησαν; Ένα δύο τρία και μπραφ βγαίνουν αυτά, του 1608 έγινε η αγιογράφηση του μοναστηριού. 1600 πάνω, 1608 κάτω, από καλόγερους και αγιογράφους από το Άγιο Όρος.

Εγώ τότε ήμουν πρόεδρος του συλλόγου στην Αθήνα, νεαρός. Με παίρνει ο διοικητής αυτός εδώ ο Πατρινός, εγώ ήμουν οικονομικός διαχειριστής στο ΕΛΤΑ, Χρήστο βρήκαμε την άκρη απ' όλα αυτά. Εγώ είχα δώσει συνεντεύξεις, είχα κάνει μια συνέντευξη με τον Αιμίλιο τον Λιάτσο. Τους πιάσανε αυτούς, πάμε δικαστήριο, μάρτυρας μόνο εγώ, απέναντι να έχω όλους τους δικηγόρους και από εδώ να έχω τον Φώτη τον Κουβέλη, τον πατριώτη σου. 12 χρόνια μπήκαν φυλακή.

Εδώ είναι από τον Καραϊσκάκη, την βρήκα στο υπόγειο, γι' αυτό είναι έτσι, είναι του Καραϊσκάκη προς τους καλόγερους, να το κρατήσουν. Γιατί εμάς εδώ δεν πάτησαν Τούρκοι, γι' αυτό λέγονται Άγραφα, δεν γράφτηκαν στα τούρκικα κιτάπια, η ράχη αυτή που περάσατε γύρω γύρω γύρω, Ο Καραϊσκάκης την κοπάνησε και ερχόταν πάνω στο μοναστήρι.

Εδώ ο χώρος ήταν το παλιό κοινοτικό γραφείο, το είχε φτιάξει ο πατέρας μου, όταν ήταν πρόεδρος. Ο πατέρας μου ήταν αστυνομικός, ήταν στα Τρίκαλα και όταν πήρε σύνταξη ήρθε εδώ, λέω θα φτιάξουμε ένα μουσείο, πήγαμε μπροστά στην Βάσω την Παπανδρέου, λέω θέλω μια βοήθεια. Την γνώριζα. Θέλω να με βοηθήσεις να αναπληρώσω ένα κτίριο για να το φτιάξω. Χρήστο μου λέει 150.000 δραχμές γι' αυτό το χώρο, εδώ έχουμε συστήματα συναγερμού, ιστορίες, τα πάντα όλα, υγραντήρες, που τους αλλάζω κάθε 6 μέρες το χειμώνα. Με παίρνει τότε τηλέφωνο ένας μπάρμπαρς αστυνομικός από την Αθήνα, ο οποίος ήταν από εδώ, από το Κατούσι, στο υπόγειο στο

σπίτι από κάτω λέει, έχω 2 αμπάρια και είχε μέσα αυτά εδώ παιδιά, τα οποία ήταν από το πάνω μοναστήρι. Τα πήρε για να μην τα κλέψουν, το φαντάζεσαι τώρα;

Αυτά είναι όλα καταγεγραμμένα τι να σου πω τώρα...μέχρι και αυτή η επιστολή... αυτό εκεί ήταν το μαγνητόφωνο, δεν πέρασαν Γερμανοί στ' Άγραφα, το είχαν στην πλατεία, από τότε ναι, τα μαζέψαμε με τον Μενέλαο, αυτόν τον δικηγόρο. Και αυτές εδώ ήταν οι κάτω οι εικόνες, από μέσα που διαβάζει ο παπάς, τα πήραν τα λαμόγια όλα, δεν άφησαν τίποτα (Κοίμησης της Θεοτόκου). Εγώ όταν βγήκα δήμαρχος, το έκανα ίδρυμα, είναι εγγεγραμμένο στο μητρώο μουσείων, τα πάντα, τα πάντα, άλλαξα τα πάντα εδώ, άλλαξα πλακάκια, τα παράθυρα απ' έξω και από εκεί και πέρα φτιάξαμε. Μετά εγώ με τον Μενέλαο τον δικηγόρο μαζέψαμε όλες τις φωτογραφίες, που ήταν στο χωριό στα σπίτια της εποχής, πριν τον πόλεμο. Να και η εκκλησία, είδες τι εκκλησία, την γκρεμίσανε, τα σχολεία, πως ήταν στα χωριά μας τότε, τώρα δεν υπάρχει ψυχή. Εδώ είναι ο Γιώργος ο Παπαρούνας, παλιός οργανοπαίχτης βιολιτζής. Εμείς έχουμε δικά μας τραγούδια, έχουμε δικές μας ιστορικές καταστάσεις, εδώ δες παππούδες της εποχής εκείνης, που ήταν στον πόλεμο.

Με τον Μενέλαο τα φτιάξαμε, είχαμε μέρες ολόκληρες. Να βλέπεις την μάνα μου που φτιάχνει πίτα; Κάτσε να δεις και εμένα στο σχολείο, ανάποδο παιδί, να αυτό εδώ με την μπάλα, ήταν η πρώτη μπάλα, που είχε έρθει στο χωριό, εδώ κοιτά παιδιά και τώρα έχουμε εννιά.

- Εγώ: Ο χώρος αυτός από πότε υπάρχει εδώ;
- κ. Καναβός: Από το 86'.
- Εγώ: Ιδρυτής του μουσείου;
- Κ. Καναβός: Ο σύλλογος Ανθηριωτών Αθήνας, μαζί με την κοινότητα, που ήταν τότε, συνεργαστήκαμε όλοι μαζί, όλοι βοήθησαν και φτιάξαμε αυτό το σκηνικό, μετά που ήμασταν στον δήμο και βάλουμε όλα αυτά στην σειρά εδώ πέρα, συστήματα συναγερμού, τέτοιες ιστορίες, πόρτες μέσα έξω κ.τ.λ.
- Εγώ: Ποιες διαδικασίες γίνονται σε σχέση με την συντήρηση των εκκλησιαστικών κειμηλίων;
- κ. Καναβός: Ναι, ήδη η αρχαιολογική υπηρεσία ήρθε εδώ δύο τρεις φορές, η κοπέλα και τα είδανε ένα ένα, στην πορεία όταν υπάρξει κάποια στιγμή οικονομικό, γιατί είναι... και έρχεται η υπηρεσία σε σχέση με την ανάγκη κάθε εικόνας.
- Εγώ: Που εικονογραφήθηκαν;
- κ. Καναβός: Εδώ εικονογραφήθηκαν, στα μοναστήρια όπως ήταν μέσα, έρχονταν αυτοί και έμεναν εκεί, δεν τα φέραν από αλλού, έρχονταν από το Άγιο Όρος, δεν ξέρουμε την ακριβή προέλευση όμως αυτών των ανθρώπων.
- Εγώ: Ο χώρος;
- κ. Καναβός: Πριν ήταν κοινοτικό γραφείο και στην πορεία το κάναμε μουσείο.
- Εγώ: Ο χώρος είναι κλειστός γενικά;
- κ. Καναβός: Ναι όποιος έρχεται παίρνει τηλέφωνο την προηγούμενη μέρα, πούλμαν και τέτοια, που έρχονται σε γιορτές κ.τ.λ. Τα κλειδιά τα έχω μόνο εγώ, κανένας άλλος, κλείνω τον συναγερμό, τους αφήνω πρώτα έξω και μετά κάνω την ξενάγηση, άμα είναι πάρα πολλοί βάζω και άλλους δύο.
- Εγώ: Γνωρίζουμε αυτούς που έκτισαν τα μοναστήρια;

- κ. Καναβός: *Όχι, όχι κανείς δεν ξέρει... το αναπαλαιώσαμε εμείς μετά, πριν το 80'*
- Εγώ: *Επισκεψιμότητα;*
- κ. Καναβός: *Ναι, ναι και τα πρακτορεία και πολιτιστικοί σύλλογοι, που έρχονται, το 'χω πεντακάθαρο.*

▪ Λαογραφική συλλογή Βλασίου

Η συνέντευξη παραχωρήθηκε τηλεφωνικά

- Εγώ: Ποια είναι η σχέση σας με το μουσείο;
- κ. Μπέης: *Είμαι πρώην πρόεδρος του επιμορφωτικού συλλόγου απανταχού Βλασιωτών «Η Καραβούλα».*
- Εγώ: Οι σπουδές σας σχετίζονται με το αντικείμενο;
- κ. Μπέης: *Όχι, δεν σχετίζονται, ασχολούμαι από το 2015 σαν πρόεδρος του χωριού.*
- Εγώ: Αντιμετωπίζετε δυσκολίες συντήρησης του χώρου και των αντικειμένων;
- κ. Μπέης: *Τα έσοδα μας προέρχονται κυρίως από συνδρομές και κονδύλια από την κοινότητα, οπότε δεν γίνεται κάτι σε τακτική βάση.*
- Εγώ: Άλλα άτομα που ασχολούνται με την συλλογή;
- κ. Μπέης: *Το συμβούλιο του συλλόγου.*
- Εγώ: Υπάρχει επισκεψιμότητα;
- κ. Μπέης: *Κυρίως κατά τους καλοκαιρινούς μήνες.*
- Εγώ: Έχετε βιβλίο επισκεπτών;
- κ. Μπέης: *Όχι, δεν έχουμε.*
- Εγώ: Ποιος θεωρείται ιδρυτής της συλλογής;
- κ. Μπέης: *Ο σύλλογος, ο οποίος κατά το 1981/1982, συγκέντρωσε και κατέγραψε τα κειμήλια που κατείχε καθώς και από τους κατοίκους του χωριού, με θέματα τα λαογραφικά και τα εκκλησιαστικά κειμήλια. Τα αντικείμενα αυτά είναι καταγεγραμμένα ανά κατηγορία και ανά δωρητή ενώ τα εκκλησιαστικά από την εφορία των βυζαντινών αρχαιοτήτων.*
- Εγώ: Τι συντήρηση δέχονται τα αντικείμενα;
- κ. Μπέης: *Όσον αφορά τα εκκλησιαστικά κειμήλια, έχει γίνει οργανωμένη προσπάθεια από συντηρητή εικόνων, που συνεχίζεται έως και σήμερα. Τα υπόλοιπα αντικείμενα ωστόσο δεν έχουν δεχτεί κάποια συντήρηση, απλώς ελέγχεται η κατάσταση τους και η φθορά τους.*
- Εγώ: Ποιοι είναι οι στόχοι της συλλογής;
- κ. Μπέης: *Στόχος μας κυρίως είναι η διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου.*
- Εγώ: Είναι εγγεγραμμένο στο μητρώο μουσείων του υπουργείου Πολιτισμού;
- κ. Μπέης: *Όχι, δεν είναι.*
- Εγώ: Επίσκεψη και εισιτήριο;
- κ. Μπέης: *Η συλλογή ανοίγει κατόπιν τηλεφωνικής επικοινωνίας με τον υπεύθυνο του συλλόγου. Σε σχέση με το εισιτήριο, ότι θέλει ο καθένας στην είσοδο/έξοδο του μουσείου, για οικονομική ενίσχυση.*

ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ

▪ Λαογραφική συλλογή Αγίου Θεοδώρου

- Εγώ: Το ονοματεπώνυμο σας και η σχέση σας με την συλλογή.
- κ. Σκόνδρας: *Ονομάζομαι Σκόνδρας Κωνσταντίνος, είμαι πρόεδρος του μορφωτικού συλλόγου «Αγίου Θεοδώρου», από την πρώτη περίοδο, από το 1999 – 2003 και την δεύτερη περίοδο από τα τέλη του 2014 έως και σήμερα. Η λαογραφική συλλογή ξεκίνησε να δημιουργείται το 2001 με συγκέντρωση κάποιων παραδοσιακών αντικειμένων και σήμερα έχουμε φτάσει σε ένα σχετικά καλό επίπεδο. Χωρίς αυτό να σημαίνει ότι έχει ολοκληρωθεί η προσπάθεια, συνεχίζεται η προσπάθεια, με τη συλλογή παλιών αντικειμένων και παραδοσιακών φορεσιών, έτσι ώστε να εμπλουτιστεί όσο γίνεται περισσότερο ή λαογραφική συλλογή. Έτσι, θα αποτελέσει τη βάση για ένα μελλοντικό λαογραφικό μουσείο, που είναι στα σχέδια μας, δηλαδή να βρούμε ένα παλιό σπίτι στο χωριό, λίθινο και εκεί να συγκεντρώσουμε όλα τα αντικείμενα στον χώρο τους, όπως ήταν παλιότερα.*
- Εγώ : Δηλαδή υπάρχουν και άλλα αντικείμενα;
- κ. Σκόνδρας: *Δεν υπάρχουν κάποια άλλα αντικείμενα τώρα, αλλά είναι μια διαδικασία σε εξέλιξη, δεν έχει ολοκληρωθεί.*
- Εγώ: Οι κάτοικοι του χωριού δωρίζουν αντικείμενα;
- κ. Σκόνδρας: *Οι κάτοικοι δίνουν δειλά δειλά, δηλαδή αν δεν τους πεις, δεν τους μιλήσουμε, δεν τους παρακινήσουμε και εμείς. Είναι σημαντικό πάντως γιατί αυτά τα αντικείμενα ή οι φορεσιές κάποια στιγμή αν δεν γίνει κάποια προσπάθεια θα χαθούν, όπως χάθηκαν πάρα πολλά, οι φορεσιές που παλιά τις έδιναν ως κάτι περιττό απ' τα σπίτια, τώρα έχουν χαθεί πάρα πολλές, δόθηκαν σε γυρολόγους, σε ανθρώπους άλλους που ήξεραν την αξία τους. Αυτό είναι μια προσπάθεια του συλλόγου, στο πλαίσιο δυνατοτήτων του συλλόγου και του χώρου που υπάρχει.*
- Εγώ: Το επάγγελμά σας;
- κ. Σκόνδρας: *Απόφοιτος Ιστορίας – Αρχαιολογίας, τώρα είμαι καθηγητής στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, φιλόλογος και προσπαθώ στον χρόνο που μου απομένει από την δουλειά μου, να τον αφιερώνω εδώ στον σύλλογο, στην παράδοση, στις εκδηλώσεις, για να κρατήσουμε τα χωριά μας όσο γίνεται ζωντανά. Το πρόβλημα είναι η δημογραφική συρρίκνωση, τα χωριά έτσι ερημώνουν, ακόμη και τα πεδινά τώρα, φεύγουν οι νέοι, πολλοί δεν παντρεύονται, δεν κάνουν παιδιά, για διάφορους λόγους. Είναι πρόβλημα γενικότερο, αφορά όλη την Ευρώπη, δεν αφορά την Ελλάδα μόνο, αλλά εμείς το βιώνουμε τώρα εδώ.*
- Εγώ: Δυσκολίες σε θέμα με την συντήρηση αντικειμένων και χώρου;
- κ. Σκόνδρας: *Είναι κοινοτικός χώρος αυτός και είναι υπό διαμόρφωση, είναι περίπου τριάντα τετραγωνικά αυτή η αίθουσα. Εντάξει εξυπηρετεί κάποιες ανάγκες του συλλόγου, να συγκεντρώσουμε το υλικό μας εδώ, να κάνουμε κάποιες εκδηλώσεις και μελλοντικά βλέπουμε. Τα αντικείμενα αυτά και οι φορεσιές είναι καταγεγραμμένες τα περισσότερα, σε κάποιο βιβλίο, που το ονομάσαμε βιβλίο Εισαγωγής, για να ξέρουμε ποιος δίνει, πέρα από τα καρτελάκια που υπάρχουν. Για*

να βρίσκονται κιόλας, γιατί τα σύμβολα αλλάζουν και μπορεί κάτι να χαθεί. Προς το παρόν στο θέμα της συντήρησης δεν έχει γίνει κάτι γιατί οι φορεσιές δόθηκαν τον τελευταίο χρόνο περίπου, δεν έχουν πολλά χρόνια εδώ. Θα δούμε μελλοντικά τι μπορεί να γίνει και πρέπει να συντηρούνται και αυτά. Όλα χρειάζονται χρόνο, χρήματα, προσπάθεια. Το θέμα είναι να συγκεντρωθούν σε πρώτη φάση και μετά βλέπουμε την συντήρηση τους.

- Εγώ: Ο σύλλογος πόσα μέλη έχει;
- κ. Σκόνδρας: Εκατό μέλη, εντάξει κάποια δεν είναι ενεργά, τα τελευταία τέσσερα χρόνια, που καταγράφουμε τα μέλη είναι κοντά στα εκατό. Κάνουμε και το καλοκαίρι τριήμερες εκδηλώσεις, στο πανηγύρι που είναι του Αγίου Θεοδώρου, προσφέρουμε στον κόσμο μετά την Θεία Λειτουργία, τον παραδοσιακό ταραμά, το φαγητό εδώ του χωριού, που δίνουμε στο πανηγύρι και κάποιες άλλες εκδηλώσεις στο πλαίσιο των δυνατοτήτων του συλλόγου. Δηλαδή είναι ένας σύλλογος ενεργός, δεν είναι ένας σύλλογος σφραγίδα, όπως είναι κάποιοι σύλλογοι, απλά για να υπάρχουν.
- Εγώ: Η επίσκεψη γίνεται μετά από συνεννόηση με εσάς ή μέλος του συλλόγου;
- κ. Σκόνδρας: Ναι, ναι, μπορεί να τον επισκεφθεί τον χώρο. Η βιβλιοθήκη λειτουργεί ως δανειστική βιβλιοθήκη, την είχαμε ανοιχτή μία φορά την εβδομάδα, κάθε Κυριακή για μία ώρα. Κάποια άτομα έρχονταν, όχι πολλά, γιατί βρισκόμαστε στην εποχή της τεχνολογίας και τα βιβλία είναι λίγο παραγκωνισμένα. Άλλα είναι από δωρεές, άλλα από αγορές, είναι μια εστία παράδοσης, πνευματικός χώρος. Πρέπει κάθε χωριό να έχει κάτι, ένα σημείο αναφοράς. Έχουμε και ένα σημαντικό φωτογραφικό αρχείο με φωτογραφίες παλιές.
- Εγώ: Επισκεψιμότητα υπάρχει;
- κ. Σκόνδρας: Σε αυτό τον χώρο κάνουμε κάποιες εκδηλώσεις και τα Χριστούγεννα και κάποιες ομιλίες. Πλέον, ο κόσμος γνωρίζει ότι υπάρχει ένας χώρος, που πριν δεν υπήρχε, είναι σημαντικό. Υπάρχουν σύλλογοι που δεν έχουν χώρο. Τώρα δεν αρχίσαμε ακόμη να λειτουργούμε τον χώρο αυτό, αλλά σκεφτόμαστε εκεί να τοποθετηθεί μια οθόνη προτζέκτορα και κάποιες καρεκλίτσες εδώ για κάποιες μικρές εκδηλώσεις, κάποιες μικρές ομιλίες για τα παιδάκια. Υπάρχει αυτός ο εξοπλισμός και ο χώρος θα λειτουργεί.
- Εγώ: Ιδρυτής της συλλογής;
- κ. Σκόνδρας: Ο σύλλογος, 2001, το έτος ίδρυσης της συλλογής. Η ιδέα ήταν και παρακίνηση από το συμβούλιο τότε, το 2001 και τότε μαζεύτηκαν τα πρώτα αντικείμενα και στη συνέχεια εμπλουτίστηκε σιγά σιγά η συλλογή.
- Εγώ: Έχουν τρέξει εκπαιδευτικά προγράμματα;
- κ. Σκόνδρας: Όχι, δεν έχει γίνει κάτι, αλλά είναι στις προθέσεις μας να γίνει. Το δημοτικό σχολείο είναι εδώ δίπλα, είναι εξαθέσιο, έχουμε παιδιά και από τον Πρόδρομο και κάποια μέρα θα φέρουνε τα παιδάκια εδώ να τα ξεναγήσουμε στο χώρο και να τους μιλήσουμε για την παράδοση, την ιστορία και να ξέρουν ότι ο χώρος είναι επισκέψιμος και τα αντικείμενα να δουν. Αυτό δεν έχει γίνει μέχρι τώρα, αλλά θα γίνει. Το σχολείο έχει γύρω στα εξήντα παιδιά, όχι του χωριού μόνο, τα δικά μας είναι γύρω στα είκοσι με τριάντα παιδιά. Ο Πρόδρομος εδώ δεν έχει σχολείο και έρχονται εδώ.

- Εγώ : Βιβλίο επισκεπτών υπάρχει;
- κ. Σκόνδρας: Όχι, το βιβλίο μόνο δανεισμού της βιβλιοθήκης και το βιβλίο εισαγωγής της λαογραφικής συλλογής, που καταγράφουμε τα αντικείμενα εκεί και τους δωρητές, τον χρόνο απόκτησης του αντικειμένου. Χωρίζουμε την συλλογή σε δύο κατηγορίες: συλλογή παραδοσιακών αντικειμένων και συλλογή παραδοσιακών φορεσιών.
- Εγώ: Δημοσιεύσεις στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης;
- κ. Σκόνδρας: Στο Facebook έχουμε δική μας σελίδα και email, «Μορφωτικός σύλλογος Αγίου Θεοδώρου», έχουμε αρκετά μέλη και ανακοινώνουμε και τις εκδηλώσεις που κάνουμε.
- Εγώ: Ποιοι είναι οι στόχοι σας;
- κ. Σκόνδρας: Στόχος μας είναι να ευαισθητοποιήσουμε τους κατοίκους του χωριού αλλά και τους Αγιοθεοδωρίτες, που ζουν στο εξωτερικό για τη συγκέντρωση του υλικού, φωτογραφικού υλικού, παλιές φωτογραφίες, είτε παλιά αντικείμενα και φορεσιές. Θα πρέπει να τα παραχωρήσουν στον σύλλογο, σ' έναν χώρο οργανωμένο και κάπου να είναι συγκεντρωμένα, εφόσον δεν τα χρειάζονται. Να υπάρχει μια ευαισθητοποίηση για το παρελθόν, για την ιστορία, για την παράδοση και σας είπα και προηγουμένως ότι στόχος είναι αυτός, να συγκεντρωθούν αυτά στο φυσικό τους χώρο, σ' ένα παλιό σπίτι του χωριού. Υπάρχει μια τέτοια προοπτική, δεν είναι εύκολο. Υπάρχει ένα διώροφο πλίνθινο σπίτι στο χωριό, που αν το παραχωρήσουν οι ιδιοκτήτες στο σύλλογο, το δωρίσουν εκεί με κάποια ανακαίνιση και συντήρηση του κτιρίου, μπορούν τα αντικείμενα αυτά να έρθουν στον χώρο τους και εκεί να λειτουργήσει αυτό, ως ένα караγκούνικο πλέον σπίτι.
- Εγώ: Караγκούνηδες είστε εδώ;
- κ. Σκόνδρας: Караγκούνηδες ναι, επισκέψιμο για τους κατοίκους του χωριού και των άλλων χωριών πλέον. Εκεί ξεφεύγουν τα όρια του συλλόγου, θα πρέπει να εμπλακεί και ο δήμος ίσως. Αυτό είναι στα μελλοντικά σχέδια, μακάρι να υλοποιηθεί, γιατί τα αντικείμενα πιστεύω πρέπει να μπαίνουν στον χώρο τους, όπου είναι δυνατόν. Το βασικό είναι να συγκεντρωθούν και να συντηρηθούν, να υπάρχουν.
- Εγώ: Επισκέψιμο μετά από συνεννόηση με εσάς ή μέλος του συλλόγου;
- κ. Σκόνδρας: Ναι, γιατί δεν είναι ανοιχτό συνέχεια.
- Εγώ: Πείτε μας λίγα λόγια για το χωριό σας.
- κ. Σκόνδρας: Το χωριό πρέπει να ιδρύθηκε τον 17^ο αιώνα. Η πιο παλιά μαρτυρία είναι μια οθωμανική απογραφή του 1680 περίπου, που καταγράφεται το χωριό μας ως Καπουτζί Ιλιάς, η τούρκικη ονομασία, με λίγες οικογένειες. Σιγά σιγά αναπτύσσεται, άρα η παλιά ονομασία είναι Καπουτζί, που σημαίνει φρουρός, φύλακας, θυρωρός στον σουλτάνο. Οι Καπουτζίδες ήταν οι φρουροί της Υψηλής Πύλης στην Κωνσταντινούπολη και όταν συνταξιοδοτούνταν, τότε έπαιρναν κτήματα στην περιφέρεια της οθωμανικής αυτοκρατορίας. Προφανώς ένας τέτοιος αξιωματούχος της οθωμανικής αυτοκρατορίας πήρε κάποια δωρεά εδώ, κτήματα στην περιοχή και ονομάστηκε Καπουτζί Ιλιάς. Έτσι καταγράφεται και το χωριό μετονομάστηκε σε Άγιο Θεόδωρο το 1927, από ένα θαύμα που είχε γίνει εδώ στο χωριό. Υπήρχε μια ασθένεια στην γύρω περιοχή και εμφανίστηκε ο Άγιος Θεόδωρος

σε μια γυναίκα του χωριού και είπε ότι για να σταματήσει αυτή η νόσος, θα έπρεπε να πανηγυρίζουν στον Άγιο Θεόδωρο οι κάτοικοι και όχι στον Άγιο Νικόλαο, που ήταν η παλιά εκκλησία του χωριού και ο προηγούμενος πολιούχος. Έτσι, οι κάτοικοι το δέχτηκαν αυτό και σταμάτησε αυτή η ασθένεια και τότε πείστηκαν ότι είχε γίνει θαύμα. Έτσι, μετονομάστηκε το 1927 με βασιλικό διάταγμα από Καπουτζί σε Άγιο Θεόδωρο. Οι κάτοικοι, στην απογραφή του 1881, ήταν γύρω στα 200 άτομα, σήμερα, αφού διέγραψε την άνοδο την πληθυσμιακή ως το 1960, όπως και τα περισσότερα χωριά, που ήταν στην κορύφωση του πληθυσμού τους, μετά άρχισε η δημογραφική συρρίκνωση για διάφορους λόγους, κυρίως λόγω της μετανάστευσης. Φτάσαμε σήμερα να έχει, στην απογραφή του 2011, γύρω στους 700 κατοίκους. Οι μόνιμοι κάτοικοι είναι τόσοι, γύρω στα 600 με 700 άτομα σήμερα, τα οποία ασχολούνται κυρίως με την γεωργία και την κτηνοτροφία, καλλιέργεια στο βαμβάκι, τα σιτηρά, το καλαμπόκι, το τριφύλλι, όπως και τα περισσότερα χωριά και η κτηνοτροφία, κυρίως τα αιγοπρόβατα. Εξατάξιο σχολείο, δύο εκκλησίες του Αγίου Θεοδώρου και του Αγίου Νικολάου, του Αγίου Νικολάου, η παλιά εκκλησία και του Αγίου Θεοδώρου, που είναι στην πλατεία.

▪ Λαογραφικό μουσείο Αμπελικού

- Εγώ: Ονοματεπώνυμο και σχέση με την συλλογή.
- κ. Αθανασίου: *Αθανασίου Αναστάσιος και είμαι πρόεδρος της κοινότητας και έχουν βάλει και αυτό το κομμάτι στο δήμο.*
- Εγώ: Είναι δημοτικό το μουσείο;
- κ. Αθανασίου: *Ναι, το μουσείο είναι δημοτικό.*
- Εγώ: Η ιδέα πως προήλθε;
- κ. Αθανασίου: *Η ιδέα ήρθε από τον Θωμά Νικολάου, που έγραφε βιβλία, ήταν συγγραφέας. Έμεινε στην Γερμανία και εγκαταστάθηκε εδώ στο χωριό μας. Τελικά αποδείχθηκε ότι έκανε καλή δουλειά και έμασε, ξεκίνησε σιγά σιγά, φτιάξαμε το σχολείο και είπαμε να το χρησιμοποιήσουμε για μουσείο, αφού είχαμε το υλικό.*
- Εγώ: Τα αντικείμενα είναι όλα των χωριανών;
- κ. Αθανασίου: *Είναι όλα των χωριανών και δεν ξέρω τι έχει μάσει ο Θωμάς από γύρω χωριά, φίλους του και τέτοια.*
- Εγώ: Πόσα χρόνια στεγάζονται εδώ;
- κ. Αθανασίου: *15 χρόνια.*
- Εγώ: Τι δυσκολίες αντιμετωπίζετε;
- κ. Αθανασίου: *Δυσκολίες α, μπήκαν μέσα και μας το διέρρηξαν.*
- Εγώ: Υπάρχουν άλλα άτομα να ασχοληθούν με αυτό;
- κ. Αθανασίου: *Όχι, καθόλου.*
- Εγώ: Υπάρχει σύλλογος;
- κ. Αθανασίου: *Υπάρχει, ναι, και έχουμε και δυνατό σύλλογο. Έχουμε εικοσιπέντε άτομα χορευτικό, τώρα ήρθε και μια δραστήρια κοπέλα, πιστεύω ότι θα κάνουμε καλή δουλειά.*
- Εγώ: Επιδιώκεται συντήρηση στα αντικείμενα και στον ίδιο τον χώρο του μουσείου;
- κ. Αθανασίου: *Όχι.*
- Εγώ: Αν προκύψει ανάγκη για κάποιο αντικείμενο;
- κ. Αθανασίου: *Τι θα το κάνουμε; Θα ενημερώσουμε το δήμο, αυτά τα έχει χρεωμένα ο δήμαρχος.*
- Εγώ: Το μουσείο είναι ανοιχτό;
- κ. Αθανασίου: *Όχι.*
- Εγώ: Εσείς το ανοίγετε αν χρειαστεί;
- κ. Αθανασίου: *Ναι, εγώ.*
- Εγώ: Άρα δεν υπάρχει άλλο προσωπικό που να ασχολείται με τον χώρο;
- κ. Αθανασίου: *Όχι, κανένας.*
- Εγώ: Επισκεψιμότητα υπάρχει;
- κ. Αθανασίου: *Ναι, έρχονται μερικοί.*
- Εγώ: Ο χώρος τι ήταν πριν γίνει μουσείο;
- κ. Αθανασίου: *Ήταν πρώην δημοτικό σχολείο, λειτούργησε μέχρι είκοσι χρόνια πριν.*
- Εγώ: Σας ενδιαφέρει να μετακινηθείτε σε άλλο χώρο;
- κ. Αθανασίου: *Όχι.*

- Εγώ: Έχουν τρέξει εκπαιδευτικά προγράμματα;
- κ. Αθανασίου: Όχι.
- Εγώ: Βιβλίο επισκεπτών υπάρχει;
- κ. Αθανασίου: Όχι.
- Εγώ: Δημοσιεύσεις στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης;
- κ. Αθανασίου: Όχι.
- Εγώ: Είναι εγγεγραμμένο στο μητρώο μουσείων του Υπουργείου πολιτισμού;
- κ. Αθανασίου: Πρέπει να είναι.
- Εγώ: Ποιοι είναι οι στόχοι σας;
- κ. Αθανασίου: Θα θέλαμε να το αξιοποιήσουμε με περισσότερα αντικείμενα, να τακτοποιηθεί, να έρχεται κόσμος να το βλέπει, να γίνει κάτι το ωραίο, χώρος υπάρχει για μουσείο, είναι το καλύτερο.
- Εγώ : Πείτε μας λίγα λόγια για το Αμπελικό
- κ. Αθανασίου: Εμείς οι περισσότεροι είμαστε από την Τούχουλη, από εκεί ήρθαν τα παππούδια, είχε και εδώ ντόπιους και ενσωματώθηκαν. Κτηνοτρόφοι στο επάγγελμα είμαστε, κοντά στα εικοσιπέντε άτομα.

▪ Λαογραφική συλλογή Γεωργικού

- Εγώ: Ονοματεπώνυμο και σχέση με την συλλογή.
- κ. Βακούλας: *Βακούλας Δημήτριος, η γυναίκα μου είναι πρόεδρος του μορφωτικού συλλόγου και έτσι ασχολούμαι και εγώ.*
- κ. Σακκάς: *Εγώ είμαι ο Σακκάς Σωτήρης και είμαι πρόεδρος της κοινότητας Γεωργικού.*
- Εγώ: πόσα χρόνια αριθμεί η λαογραφική συλλογή;
- κ. Βακούλας: *Έχει γύρω στα είκοσι χρόνια.*
- Εγώ: Οι σπουδές σας σχετίζονται μήπως με την λαογραφία/μουσειολογία;
- κ. Βακούλας: *Όχι, όχι, απλώς αρχαία αντικείμενα στην παλιότερη εποχή. Τα αντικείμενα τα είχε ο καθένας στο σπίτι του και αφού θα πηγαίνανε χαμένα, κάναμε την προσπάθεια να τα μαζέψουμε όλα σε μια μεριά, ώστε να μπορεί να τα βλέπει ο καθένας και να είναι και πιο καλύτερα συντηρημένα. Ξεκίνησε από τον σύλλογο η ιδέα.*
- Εγώ: Έχουν διατηρηθεί πολλά πάντως.
- κ. Σακκάς: *Ναι το παλιακό κάρο, η σούστα η σιδερένια και ο αραμπάς ο παλιακός, που τον τραβούσαν τα ζώα. Το πιο παλιό όχημα που υπήρχε και έκαναν την μετακίνηση εκείνη την εποχή.*
- Εγώ: Υπάρχουν δυσκολίες σε σχέση με την συντήρηση των αντικειμένων και του χώρου;
- κ. Σακκάς: *Πολλές, απλώς η συντήρηση είναι κάτι πολυέξοδο, παραδείγματος χάρη, ο αραμπάς για να γίνει μια φιλοσυντήρηση χρειάστηκαν ένα σωρό λεφτά, αλλά ο σύλλογος δεν έχει έσοδα. Από ένα πανηγύρι που κάνει μια φορά τον χρόνο και αυτά. Κοιτάμε πιο είναι πιο επικίνδυνο να διαλυθεί και να χαθεί. Από αυτό ξεκινάμε, δεν είναι τακτική, δεν έχουμε την δυνατότητα, γιατί είναι πολυέξοδο. Για την συντήρηση απευθυνόμαστε σε ειδικούς.*
- Εγώ: Όλα τα μέλη του συλλόγου μπορούν να ανοίξουν τον χώρο;
- κ. Βακούλας: *Οποιοσδήποτε και απ' όπου να 'ναι. Να το επισκεφθεί όποια μέρα θέλει, απλώς μια συνεννόηση, να είναι κάποιος. Δεν είναι επισκέψιμο κανονικά.*
- Εγώ: Επισκεψιμότητα;
- κ. Βακούλας: *Ναι, έρχονται σε γιορτές, την γνωρίζουν την συλλογή και έρχονται, υπάρχει και στο Facebook σελίδα του μορφωτικού συλλόγου, «Μορφωτικός σύλλογος Γεωργικού».*
- Εγώ: Ιδρυτής της συλλογής;
- κ. Βακούλας: *Ο σύλλογος, με εικοσαετία δράσης.*
- Εγώ: Τι χρήση είχε αυτός ο χώρος πριν στεγαστεί η λαογραφική συλλογή;
- κ. Βακούλας: *Ο χώρος ήταν αποθήκη του συνεταιρισμού, που βάζαμε τα εφόδια τότε στο χωριό, λιπάσματα, σπόροι. Αφού έκλεισε ο συνεταιρισμός, καταφέραμε και μας τον παραχώρησαν, να το αξιοποιήσουμε κιόλας, να μην ερημώσει, παραχωρήθηκε από την Αγροτική τράπεζα, γιατί οι συνεταιριζόμενοι είχαν τις οφειλές εκεί. Άμα μπορούσαμε να βρούμε κάπου αλλού, θα τον κάναμε και φυσικά εντός χωριού.*
- Εγώ: Άρα ιδιοκτησία;

- κ. Βακούλας: *Τον συλλόγου.*
- Εγώ: Εκπαιδευτικά προγράμματα έχουν γίνει;
- κ. Βακούλας: *Όχι.*
- Εγώ: Δημοσιεύσεις για την συλλογή;
- κ. Βακούλας: *Παλιά μπαίνανε, τώρα όχι.*
- Εγώ: Ποιοι είναι οι στόχοι σας;
- κ. Βακούλας: *Θα θέλαμε να είναι επισκέψιμος, να μπορούν να τον επισκεφθούν τα σχολεία, για τα παιδάκια τα μικρά. Απλά δεν μπορούμε να το κάνουμε επισκέψιμο ακόμα, γιατί χρειαζόμαστε κάποιες υποδομές.*
- Εγώ: Τα αντικείμενα είναι αριθμημένα και καταγεγραμμένα;
- κ. Βακούλας: *Ναι, ναι.*
- Εγώ: Τα αντικείμενα είναι από κατοίκους του χωριού;
- κ. Βακούλας: *Ναι, του χωριού τα περισσότερα.*
- Εγώ: Ποιοι είναι οι στόχοι σας ως προς τον επισκέπτη;
- κ. Βακούλας: *Να μάθει την ιστορία του χωριού, την εποχή την παλιά που ζούσανε, πως μετακινούνταν, τα πράγματα που είχαν στην καθημερινότητα τους.*
- Εγώ: Πείτε μας λίγα λόγια για το χωριό σας.
- κ. Σακκάς: *Καραγκούνηδες είμαστε εδώ, η παλιά ονομασία του χωριού ήταν Τσαούσι, τούρκικη ονομασία και λέγαν ότι ήταν ο Τούρκος της περιοχής τότε, δεν ξέρω πως λεγότανε αυτός που ήταν εδώ. Αλλά είναι τούρκικη ονομασία και είμαστε Καραγκούνηδες. Οι ασχολίες είναι γεωργικές, κτηνοτροφικές. Γι' αυτό και πήρε και το όνομά του το χωριό (Γεωργικό), με τα κηπευτικά βασικά, οι περισσότερες οικογένειες με τα κηπευτικά και επειδή ήταν κοντά η πόλη (Καρδίτσα), στην λαϊκή αγορά.*
- Εγώ: Η είσοδος είναι δωρεάν;
- κ. Βακούλας: *Ναι, ναι.*
- κ. Σακκάς: *Εμείς εδώ έχουμε και έναν μυκηναϊκό θολωτό τάφο, δεν ξέρω κατά πόσο σας ενδιαφέρει, είναι έξω από το χωριό, είναι σπάνιος αλλά παρατημένος, υπό κατάρρευση.*

▪ Λαογραφική συλλογή Δαφνοσπηλιάς

- Εγώ: Ονοματεπώνυμο και σχέση με την συλλογή.
- κ. Σβερώνη: *Σβερώνη Μαρία, ήμουν και στο προηγούμενο συμβούλιο μέλος, αυτή την στιγμή, σ' αυτό το συμβούλιο, είμαι ταμίας. Η συλλογή εδώ έγινε από το προηγούμενο διοικητικό συμβούλιο, το Πάσχα του 2016. Είχαμε κάνει τα εγκαίνια, εντάξει χρειάστηκε πολλή δουλειά, ειδικά από δύο, τρία συγκεκριμένα μέλη, από τον πρόεδρο και την γυναίκα του, που έκαναν την πιο πολλή δουλειά. Αυτοί οι δύο ήταν οι στυλοβάτες και οι υπόλοιποι φυσικά. Ο κύριος Παναγιώτης Καρακώστας είναι ο τωρινός πρόεδρος και μένει Αθήνα.*
- Εγώ: Τα αντικείμενα τα παραχώρησαν εύκολα οι χωριανοί;
- κ. Σβερώνη: *Ναι, και ειδικά μια κυρία είχε δώσει πάρα πολλά. Μετά πέρασαν μια επεξεργασία από εμάς και τα βάψαμε, τα τρίψαμε κάποια, να πλυθούνε, να μπουνε, συντηρήθηκαν πριν μπουν στον χώρο, και δεν ήταν έτσι δηλαδή το ψυγείο, που είναι εδώ. Όλα αυτά με φυσικά υλικά, με λούστρο (γυαλιστικό). Αν δούμε ότι αρχίζει και φθείρονται κάποια αντικείμενα, τότε θα το συντηρήσουμε. Συντήρηση κάνουμε και την αίθουσα, σκουπίζουμε, ξεσκόνισμα. Οι φωτογραφίες, που έχουν εκεί στην έκθεση ήταν από τους χωριανούς. Μαζεύτηκαν και αυτές, έγιναν αντίτυπα, δόθηκαν πάλι οι πρωτότυπες πίσω. Εδώ (φωτογραφία) είναι το προηγούμενο διοικητικό συμβούλιο, εδώ το επερχόμενο (φωτογραφία), εδώ είναι το χορευτικό που είμαστε (φωτογραφία), αυτός ήταν ο πρόεδρος και γενικά του χορευτικού (φωτογραφίες).*
- Εγώ: Πώς προήλθε η ιδέα;
- κ. Σβερώνη: *Ήταν ιδέα εδώ και χρόνια και φτάσαμε να γίνει υλοποίηση, ο χώρος ανήκει στο σύλλογο, οπότε εδώ θα στεγαζόταν έτσι και αλλιώς. Τα υπόλοιπα είναι κοινοτικά και σιγά σιγά όταν μάζεψαν τα αντικείμενα, εντάξει με προσπάθεια και με αυτά πήρε αρκετό καιρό. Για να γίνουν τα εγκαίνια, ο χώρος ήταν παλιό σχολείο, μέχρι το 2007/2008, λειτουργούσε μέχρι πρόσφατα. Το νηπιαγωγείο δεν ξέρω αλλά το δημοτικό λειτουργούσε.*
- Εγώ: Αν κάποιος θέλει να επισκεφθεί τον χώρο έρχεται σε συνεννόηση με εσάς ή μέλος του συλλόγου;
- κ. Σβερώνη: *Ναι, με κάποιον από το διοικητικό συμβούλιο, δεν είναι ανοιχτό. Μόνο όταν κάνουμε την γιορτή σταφυλιού, που είναι κάποιος εδώ για να επιβλέπει κιόλας τι γίνεται.*
- Εγώ: Ποιοι είναι οι στόχοι σας;
- κ. Σβερώνη: *Την ιστορία του χωριού και τα νέα άτομα έχουν πει ότι είναι ένας άγνωστος κόσμος, ακόμη και για εμάς, ακόμη και στην ηλικία που είμαι εγώ, στα τριάντα, δεν έζησα κάποια πράγματα, δεν τα έχω προλάβει, έχω ακούσματα από την μητέρα μου, από τον παππού μου, δεν έχω προλάβει πράγματα.*
- Εγώ: Υπάρχουν δημοσιεύσεις για την συλλογή;
- κ. Σβερώνη: *Έχουμε σελίδα του συλλόγου και μια σελίδα στο Facebook, που είναι όχι από τον σύλλογο, βασικά είναι της Δαφνοσπηλιάς.*
- Εγώ: Έχουν γίνει εκπαιδευτικά προγράμματα;
- κ. Σβερώνη: *Όχι, δεν έχει γίνει κάτι.*
- Εγώ: Βιβλίο επισκεπτών υπάρχει;

- κ. Σβερώνη: *Ναι, είναι αυτό εδώ. Ότι μας έχουν γράψει εδώ, λίγα πράγματα. Πάνω σε κάθε αντικείμενο, υπάρχει το ποιος έχει δώσει το αντικείμενο. Τα περισσότερα αντικείμενα είναι από το χωριό, είναι και κάποια άλλα, που είναι από άλλα χωριά. Από Σέκλιζα, Μολόχα.*
- Εγώ: Πείτε μας λίγα λόγια για το χωριό.
- κ. Σβερώνη: *Δεν είμαστε ούτε Βλάχοι, ούτε Καραγκούνηδες. Οι περισσότεροι εδώ ασχολούμαστε με την αμπελουργία. Υπάρχουν και κάποιοι κτηνοτρόφοι, αλλά λίγοι. Κύριο επάγγελμα είναι η αμπελουργία.*
- Εγώ: Η συλλογή είναι εγγεγραμμένη στο μητρώο μουσείων του Υπουργείου Πολιτισμού;
- κ. Σβερώνη: *Όχι.*
- Εγώ: Η συλλογή ανήκει στον σύλλογο;
- κ. Σβερώνη: *Ναι, ναι.*
- Εγώ: Τα αντικείμενα είναι αριθμημένα και καταγεγραμμένα;
- κ. Σβερώνη: *Δεν το ξέρω, αν φαίνονται μέσα (γιατί υπάρχει περιουσία του συλλόγου), στο βιβλίο. Αν φαίνονται εκεί μόνο, αλλιώς γράφουμε τι είναι και μπαίνει και η πληροφορία του δωρητή.*

▪ Λαογραφική συλλογή Ζαϊμίου

- Εγώ: Ονοματεπώνυμο και σχέση με την συλλογή.
- κ. Λάκης: *Παπάς Ιωάννης, ο πρόεδρος της κοινότητας τώρα, εγώ είμαι ο παλιός πρόεδρος, Λάκης Βασίλης και το παιδί είναι ο Μπαλιακός Άρης, πρόεδρος του συλλόγου, όταν ξεκινήσαμε. Τον σύλλογο τον ξεκινήσαμε εμείς, «Μορφωτικός και Εκπολιτιστικός σύλλογος Απανταχού Ζαϊμιωτών». Μετά αρχίσαμε με τους χωριανούς δηλαδή, ότι είχε ο καθένας παλιό στο σπίτι του και τα λοιπά, τα φέραμε, τα σεβιάρουμε λίγο. Ήρθε η ιδέα δηλαδή από τον σύλλογο, βρέθηκαν τα αντικείμενα και έπρεπε κάπου να στεγαστούν.*
- Εγώ: Η συλλογή ανήκει στο σύλλογο;
- κ. Λάκης: *Ναι, ναι του συλλόγου. Σκεφτήκαμε να το κάνουμε δημοτικό αλλά...*
- Εγώ: Δυσκολίες συντήρησης;
- κ. Λάκης: *Κάργα, κάργα. Για τη συντήρηση ότι μπορούμε κάνουμε μόνοι μας, προσωπική εργασία, όποτε προκύψει ανάγκη για κάποιο αντικείμενο. Ε, με φυσικά υλικά, ότι κατέχουμε, για παράδειγμα αυτό εδώ πέρα το έχει φτιάξει γυναίκα. Το έφτιαξε μόνη της αυτό. Είναι από τον Αμάραντο η κυρία, σαν βάση για να κόψουνε στην κουζίνα, όπως είναι η βάση του ψωμιού, παλιακά.*
- Εγώ: Πως επιτυγχάνεται η επίσκεψη στον χώρο;
- κ. Λάκης: *Εδώ με τον σύλλογο μαζί, δεν υπάρχει πρόβλημα. Τα παιδιά εδώ όποτε χρειάζονται να το ανοίξουν, εντάξει δεν υπάρχει πρόβλημα κανένα.*
- Εγώ: Μπράβο, είστε όλοι μαζί ενωμένοι.
- κ. Λάκης: *Ε, ναι δεν έχουμε να χωρίσουμε τίποτα, γειτονιά είμαστε. Ότι καλύτερο για το χωριό μας. Το θέμα είναι ότι αρχίζει ο κόσμος και βαριέται, υπάρχουν βέβαια και υποχρεώσεις. Εμείς θέλαμε να εκμεταλλευτούμε και το σχολείο, το κάναμε αίθουσα προβολών. Το ξεκινήσαμε, είχαμε προτζέκτορα, να παίζουνταινίες, να έρχονται οι γεωπόντοι. Το χρησιμοποιούμε για άλλα πράγματα, όπως ήταν για το ιπποφάες, ήρθαν έδειξαν, το καλλιέργησαν, αλλά δεν προχώρησε.*
- Εγώ: Το χωριό έχει νεολαία;
- κ. Μπαλιακός: *Λίγα πράγματα, υπάρχει υπογεννητικότητα.*
- Εγώ: Επισκεψιμότητα έχει η συλλογή;
- κ. Μπαλιακός: *Όχι, δηλαδή τώρα που θα κάνουμε των Φώτων, ένα γλέντι, θα βγούμε ρογκάτσια, και μετά των Φώτων κάνουμε πλιγούρι και τέτοια. Κάνουμε εκδήλωση και είναι ανοιχτό. Ο κόσμος που θα έρθει, να 'ρθει να το δει (συλλογή). Μόνο έτσι, κάτι τέτοιες εκδηλώσεις. Είχε και σελίδα, σαν Ζαΐμι Καρδίτσας ο σύλλογος, το οποίο χάσαμε και τον κωδικό, τα χάσαμε όλα τώρα.*
- Εγώ: Ποιος θεωρείται ιδρυτής της συλλογής;
- κ. Μπαλιακός: *Ο σύλλογος, το 2009/2010 ιδρύθηκε μαζί με τον σύλλογο.*
- Εγώ: Ο χώρος;
- κ. Λάκης: *Ο χώρος ήταν νηπιαγωγείο, από το 2009/2010 στεγάζεται εδώ.*
- Εγώ: Εκπαιδευτικά προγράμματα έχουν γίνει;
- κ. Λάκης: *Όχι, εγώ μάλιστα πρότεινα δημοτικά να έρθουν εδώ, να παίζουμε στην αίθουσα προβολών, ότι θέλουν αυτοί, εκπαιδευτικά. Δεν τους άρεσε η ιδέα. Τι θα κάνουν όλη μέρα εδώ τα παιδιά, κατάλαβες; Σαν εκδρομή.*

- Εγώ: Υπάρχει βιβλίο επισκεπτών;
- κ. Μπαλιακός: *Ναι, μια σελίδα είναι. Στον άλλο χώρο είναι και οι στολές που φτιάχνουμε για τα ρογκάτσια.*
- Εγώ: Υπάρχουν δημοσιεύσεις στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης;
- κ. Λάκης: *Όταν ξεκινήσαμε, έγινε γλέντι εδώ πέρα, παρουσίαση μουσείου και λαογραφικής αίθουσας, κάναμε ένα γλέντι καλό, το παρουσιάσαμε και παρουσία δημάρχου τότε, αλλά μείναμε εκεί.*
- Εγώ: Ποιοι είναι οι στόχοι σας;
- κ. Λάκης: *Κάναμε μια πρόταση και στον πρώην δήμαρχο και στον τωρινό για όλο τον χώρο του δημοτικού σχολείου.*
- Εγώ: Που είναι και αρκετά μεγάλος.
- κ. Λάκης: *Να γίνει μουσείο, αίθουσα προβολών, μια αίθουσα, να δουλεύει σαν ΚΑΠΗ, να έχει παιχνίδια, τράπουλα, τάβλι και ηλεκτρονικά. Τέτοια πράγματα. Ο εξωτερικός χώρος να γινόταν κάτι σαν ένα αγροτικό μουσείο, με φωτισμό και αντικείμενα έξω και χώρο για χορό. Δεν υπάρχει όμως βοήθεια και στήριξη από κανέναν.*
- Εγώ: Τα αντικείμενα είναι αριθμημένα και καταγεγραμμένα;
- κ. Λάκης: *Από ποιον έχουν δοθεί ναι, έχουν ταμπελίτσα πάνω. Συνολικά δεν ξέρουμε πόσα είναι.*
- Εγώ: Αν κάποιος θελήσει να επισκεφθεί τον χώρο;
- κ. Λάκης: *Ναι, ναι να εδώ με τον πρόεδρο, δωρεάν είσοδος.*
- Εγώ: Πείτε μας λίγα λόγια για το χωριό.
- κ. Λάκης: *Είναι δηλωμένο στα Άγραφα, εμείς λέμε ότι είμαστε Καραγκούνηδες αλλά οι Καραγκούνηδες μας λένε μαμέδες, γιατί λένε από την γραμμή και κάτω είναι Καραγκούνηδες, από την γραμμή και πάνω είμαστε μαμέδες και μετά πάμε Βλάχοι. Αλλά εντάζει εμείς λέμε Καραγκούνηδες, με ασχολία την γεωργία, την κτηνοτροφία. Είμαστε 310 κάτοικοι.*

▪ Ιστορικό- Λαογραφικό μουσείο Λ.&Ν. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

- Εγώ: Ονοματεπώνυμο και ο ρόλος στο μουσείο.
- κ. Λέκκα: *Φωτεινή Λέκκα, επιστημονική υπεύθυνος στο μουσείο της Καρδίτσας, το μουσείο της πόλης υπάγεται στο ΔΟΠΑΚ (δημοτικό οργανισμό πολιτισμού αθλητισμού Καρδίτσας).*
- Εγώ: Οι σπουδές σας;
- κ. Λέκκα: *Ιστορία – Αρχαιολογία στα Γιάννενα, μουσειολογία στη Λειψία της Γερμανίας και διδακτορικό στην Ιστορία στο πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Από το 2003 βρίσκομαι στο μουσείο, στην αρχή με συμβάσεις μέχρι το 2006, οπότε προκηρύχθηκε μια θέση για αρχαιολόγος – μουσειολόγος στο φορέα και τελικά κατέλαβα αυτή τη θέση.*
- Εγώ: Πόσα άτομα εργάζονται εδώ;
- κ. Λέκκα: *Υπάρχει ένα μόνιμος εθελοντής, ο κύριος Κομπορόζος, επιστημονικό προσωπικό δεν υπάρχει άλλο, εμείς οι δυο.*
- Εγώ: Δυσκολίες υπάρχουν;
- κ. Λέκκα : *Η συντήρηση αντιμετωπιζόταν κατά διαστήματα με συμβασιούχους, εδώ και κάποιο διάστημα από το 2010 περίπου, που προέκυψε ανάγκη να εκτεθούν αντικείμενα σε μόνιμη βάση, όταν πλέον ανακαινίστηκε και ο χώρος εντάχθηκε σε ένα πρόγραμμα ευρωπαϊκό, ανακαινίστηκε αυτό το κτίριο. Έτσι έπρεπε πλέον τα αντικείμενα να εκτεθούν με σύγχρονες μουσειολογικές προδιαγραφές, οπότε η συγκυρία ήταν θετική και μας βοήθησε το Υπουργείο Πολιτισμού σ' αυτό, δηλαδή η συντήρηση των αντικειμένων αναλήφθηκε εξ' ολοκλήρου από την διεύθυνση συντήρησης του Υπουργείου Πολιτισμού. Υπάρχει όμως και ένας εξωτερικός συνεργάτης συντηρητής, ο οποίος ήταν για ένα διάστημα συνεργάτης του ΤΕΙ ξύλου και επίπλου και μέσω αυτής της συνεργασίας καταφέραμε και συντηρήσαμε κάποια αντικείμενα από ξύλο. Η συντήρηση έχει να κάνει με τις επεμβατικές εργασίες, έχει να κάνει και με τις προληπτικές εργασίες, αν μιλάμε για προληπτική συντήρηση, απλά φροντίζουμε να μην υπάρχουν συνθήκες επιβαρυντικές για τα αντικείμενα. Αυτό το φροντίζουμε μόνοι μας, αλλά αν μιλάμε για επεμβατικές εργασίες, ναι υπάρχουν πολλές ανάγκες συντήρησης προφανώς, εμείς καλύπτουμε τις υποδεέστερες μέσα από αυτή την συνεργασία που σου είπα και όταν προκύπτουν ιδιαίτερες ανάγκες, με τον κύριο Τσίποτα, ο οποίος είναι ένας συντηρητής εθελοντής, που αναλαμβάνει να εποπτεύει πτυχιακές εργασίες και μέσω αυτών στο ΤΕΙ ξύλου, έχουμε επίσης μια δυνατότητα.*
- Εγώ: Επισκεψιμότητα;
- κ. Λέκκα: *Υπάρχει και μπορεί να διευρυνθεί, δεν είναι κάτι σταθερό ούτε στατικό, τα σχολεία είναι σταθεροί επισκέπτες αυτού του χώρου, επίσης υπάρχουν διερχόμενοι, το ζήτημα είναι ότι θα μπορούσαμε και εμείς να διευρύνουμε την επισκεψιμότητα, αν η έκθεση ήταν ολοκληρωμένη, αν υπήρχε μεγαλύτερη στήριξη από την πλευρά της πολιτείας, του δήμου και του Υπουργείου Πολιτισμού, αυτά δεν προκύπτουν για την ώρα.*
- Εγώ: Ως τι χρησιμεύει η αποθήκη στην Καρδίτσομαγούλα;

- κ. Λέκκα :Υπάρχει ένας χώρος, ο οποίος από το καλοκαίρι φιλοξενεί την αποθήκη αυτού του μουσείου, με αντικείμενα, που δεν έχουν εγκατασταθεί εδώ και ούτε πρόκειται, γιατί ο χώρος εδώ είναι μικρός. Στην Καρδισομαγούλα έχουμε ένα μεγάλο χώρο σχετικά γιατί και εκεί είδαμε ότι ένας χώρος μεγάλος, μπορεί να καταρριφθεί από αντικείμενα και να μην το πάρει κανείς είδηση. Έχουμε λοιπόν αποθήκες, έχουμε μια υποδομή για να γίνεται συντήρηση μεγαλύτερη, πολλαπλάσια απ' ότι γίνεται εδώ, είναι ένας χώρος, ο οποίος θα πρέπει να οργανωθεί με σύγχρονα δεδομένα, μουσειογραφικά. Θα υπάρχει και μια αίθουσα περιοδικών εκθέσεων, αυτή τη στιγμή προσπαθούμε να πηγαίνουμε, οπότε υπάρχει απόλυτη ανάγκη, δεν έχουμε την πολυτέλεια να πηγαινοερχόμαστε ή να έχουμε κάποιο προσωπικό εκεί σε μόνιμη βάση.
- Εγώ: Ιδρυτής του μουσείου;
- κ. Λέκκα: Υπάρχει μια δωρεά, που είναι η ιδρυτική προσφορά του μουσείου από την Ναυσικά Αναστασίου και τον Λάμπρο Σακελλαρίου, το 1981. Το 81' έγινε η δωρεά, το 82' συστήθηκε το νομικό πρόσωπο στο δήμο Καρδίτσας, στεγαζόταν εδώ γιατί αυτό το κτίριο ήταν μέρος της δωρεάς, δεν ήταν μόνο η συλλογή, που δωρήθηκε, κυρίως δωρήθηκε το οικοπέδο και ένα μέρος των χρημάτων, με τα οποία κατασκευάστηκε το κτίριο.
- Εγώ: Τα αντικείμενα είναι δωρεές;
- κ. Λέκκα: Τα αντικείμενα για ένα διάστημα από τότε που έγινε το μουσείο, για τέσσερα με πέντε χρόνια, ας πούμε για μια δεκαετία χονδρικά, ήταν αντικείμενα, που αναζητούσαν και πληρώνανε για να αγοράσουν. Ήταν κυρίως λαογραφικά αντικείμενα, εμείς από το 2003 μετά χοντρικά, μια δεκαετία από το 1993 – 2003, προέκυψε μια νέα δωρεά στο δήμο από τον ζωγράφο Γιολδάση, τους απογόνους του, βασικά την θετή του κόρη, η οποία μας δώρισε μια μεγάλη συλλογή έργων στο δήμο Καρδίτσας. Ήταν σημαντικός ο Δημήτρης Γιολδάσης, αυτό το κτίριο χρησιμοποιήθηκε για μια δεκαετία ως πινακοθήκη, από το 2003 που ξεκίνησαν οι εργασίες ανακαίνισης, γιατί απέκτησε τον δικό της χώρο, οπότε έπρεπε να γίνει κάτι με αυτό το κτίριο. Από τότε και μετά, το 2003 και μετά, προσπαθούμε να μην αγοράζουμε αντικείμενα και σε ποσοστό 98% το έχουμε καταφέρει, τα μόνα αντικείμενα τα οποία αγοράζουμε είναι μέσω των φίλων του μουσείου και είναι αντικείμενα τα οποία έχουν επιλεγεί με συγκεκριμένα κριτήρια από δημοπρασίες. Τα αντικείμενα αφορούν την πόλη της Καρδίτσας, την δραστηριότητα Καρδιτσιωτών, οπότε φεύγουμε από τα στενά όρια της πόλης, οπότε και λέμε την πόλη και την περιοχή της, Καρδίτσα δεν είναι μόνο η πόλη, έχει τύχει να συλλέξουμε και αντικείμενα που έχουν ένα ενδιαφέρον για την ιστορία της ευρύτερης περιοχής, τα οποία δεν βρέθηκαν σ' αυτή την πόλη, αλλά πρέπει να έχουν μια αναφορά στην πόλη με κάποιο τρόπο.
- Εγώ: Υπάρχει προοπτική μεταστέγασης;
- κ. Λέκκα: Η συλλογή δεν μπορεί, είναι ένα πολύ μικρό ποσοστό της συλλογής, μια αίθουσα τοπικής ιστορίας, που λειτουργεί εδώ και μια αίθουσα που αναφέρεται στον στρατηγό Πλαστήρα, το υπόλοιπο υλικό είναι όλο αποθηκευμένο. Τώρα δυνατότητα να έχουμε μεγαλύτερο χώρο στο κέντρο της πόλης για την ώρα δεν υπάρχει και νομίζω δεν θα' ναι και για τα επόμενα κάμποσα χρόνια, δηλαδή ήδη

είναι πολύ μεγάλο βήμα ότι καταφέραμε να έχουμε ένα χώρο στην Καρδισομαγούλα, για να μπορέσουμε να το αποθηκεύσουμε με κάποιες προδιαγραφές και να υπάρχει και χώρος για περιοδικές εκθέσεις. Μακάρι να μπορέσουμε να λειτουργήσουμε αυτό τον χώρο τον μικρό, γιατί όπως διαπιστώσαμε στην πράξη, ακόμα και ένας μικρός χώρος έχει πάρα πολλές απαιτήσεις και χρειάζεται πάρα πολλά χρήματα για να μπορέσει να οργανωθεί σωστά και χρειάζεται και πάρα πολύ έμπυχο δυναμικό, για να υποστηρίξει επιστημονικά, τεχνικά. Ο χώρος δεν είναι κακός και έχει το πλεονέκτημα ότι είναι στο κέντρο της πόλης, εδώ προσφέρεται γι' αυτό, για να μπορείς να έχεις μια έκθεση μόνιμη, λειτουργική, εποπτική, εύκολα προσβάσιμη, αλλά αν κανείς θέλει να κάνει κάτι περιοδικό, που είναι πλέον στα εντελώς απαραίτητα, στους εντελώς απαραίτητους στόχους, τότε θα αναγκαστεί να μετακινηθεί για λίγο από το κέντρο της πόλης και να πάει μέχρι την Καρδισομαγούλα.

- Εγώ: Οι στόχοι σας;
- κ. Λέκκα: Να υπάρξει καταρχήν ένας σχεδιασμός, το μουσείο πρέπει να λύσει τα διοικητικά του ζητήματα, δηλαδή να υπαχθεί σε έναν φορέα που να μπορεί να το υποστηρίξει πληρέστερα και να παρακολουθεί λίγο τα ζητήματα, τα οποία μας ενδιαφέρουν και μας απασχολούν. Ένας από τους επίκαιρους στόχους είναι να πιστοποιηθεί ως μουσείο, να αναγνωρισθεί. Έτσι, θα μπει σε μια διαδικασία πληρέστερου επαγγελματισμού και καλύτερης προσοχής απ' αυτούς οι το διοικούνε. Σαν ένας μεγάλος μοχλός πίεσης, εσωτερικός περισσότερο. Τώρα αυτό που θέλουμε να κάνουμε είναι πάρα πολλά, εκδόσεις, εκδηλώσεις, οργάνωση των αρχείων, προσβασιμότητα των αρχείων, οργάνωση χώρων και εκτός μουσείου, κάτι που κάναμε από το 2006, με το μουσείο στην Παπαράτζα. Οργάνωση του χώρου στην Καρδισομαγούλα, που είναι ένας πνεύμονας και θα μπορούσε να λειτουργήσει με πολλαπλά οφέλη, με περιοδικές εκθέσεις, που θα ανανεώνουν την εικόνα του μουσείου. Κάτι που μας έλειπε και μας λείπει και θέλουμε να το κάνουμε. Δεν υπάρχει κάτι που να μην μας ενδιαφέρει σε επίπεδο στόχων, ότι απασχολεί ένα σύγχρονο μουσείο, ενδιαφέρει και εμάς. Ένα θέμα που μας ανατέθηκε πρόσφατα έχει να κάνει με την ασφάλεια του κτιρίου και την εκπόνηση ενός σχεδίου αντιμετώπισης έκτακτων περιστατικών.
- Εγώ: Έχουν τρέξει εκπαιδευτικά προγράμματα;
- κ. Λέκκα: Έχουν τρέξει, αλλά έχουν τρέξει περιστασιακά. Θα θέλαμε και εδώ κάτι πιο οργανωμένο, έγιναν σε συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα, υποστηρίχθηκαν με έντυπα ή έγιναν κάποιες εκπαιδευτικές εκθέσεις μικρές, αλλά το ζήτημα είναι ότι θα πρέπει επίσης να δουλευτεί ένα υλικό πολυμορφικό, το οποίο να επιτρέψει στους εκπαιδευτικούς να επιλέγουν τις ενότητες που επιθυμούν και να τις δουλεύουν με τις ομάδες τους. Είμαστε λίγο αντίθετοι στη λογική της κονσέρβας εκπαιδευτικού προγράμματος, αυτού που θα πρέπει να υλοποιηθεί εδώ είναι της επιλογής μας αποκλειστικά και επιλέγεται με κάποια κριτήρια, που είναι δικά μας κριτήρια, γιατί και οι ομάδες που έρχονται έχουν τα δικά τους κριτήρια, τις δικές τους ανάγκες. Το ιδεώδες κατά την δική μας άποψη είναι να μπορέσουμε να τους προσφέρουμε ένα υλικό, το οποίο να προσαρμόζουμε στις απαιτήσεις τους και όχι να παίρνουν από εμάς. Βέβαια σε κάποιες περιπτώσεις, επειδή δεν υπάρχει τόση φαντασία δυστυχώς,

το ζητάνε, αλλά προσπαθούμε λίγο να το φρενάρουμε αυτό. Καταρχήν, δεν έχουμε το προσωπικό να το υποστηρίξουμε, θα πρέπει τουλάχιστον ένας άνθρωπος να ασχολείται αποκλειστικά με αυτά. Άμα υπάρχει αυτό, μοιραία εκφυλίζεται. Το τελευταίο οργανωμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα ήταν αυτό που είχαμε κάνει για το γραμματόσημο. Ήταν μια έκθεση μεγάλη, πανελλήνια και βέβαια αυτό που έγινε στην Παπαράτζα, που είχε σχέση με το νερό. Αυτά τα δύο εκπαιδευτικά προγράμματα έχουν γίνει στο μουσείο, το ένα με θέμα τον φιλοτελισμό και το άλλο με θέμα το νερό, την ύδρευση.

- Εγώ: Υπάρχει βιβλίο επισκεπτών;
- κ. Λέκκα: Ναι υπάρχει.
- Εγώ: Επικοινωνία και επίσκεψη στο μουσείο;
- κ. Λέκκα: Το μουσείο είναι ανοιχτό καθημερινά, Δευτέρα έως Παρασκευή. Δεν έχουμε προσωπικό για να στηρίζουν την λειτουργία του σαββατοκύριακου και επειδή τρέχει και μια δουλειά σε καθημερινή βάση, δεν μπορούμε να την αφήσουμε στην άκρη, για να ξεναγήσουμε το κοινό. Βέβαια όταν έρχονται γκρουπ εννοείται ότι αφήνουμε την δουλειά μας και κάνουμε αυτό και κάποιες φορές παρατείνουμε από το ωράριο. Όταν υπάρχει μια οργανωμένη ομάδα μαθητών το σαββατοκύριακο, θα κάνουμε μια παραχώρηση, έχει τύχει και στην Παπαράτζα, να ανοίξουμε σαββατοκύριακο και εδώ επίσης να έρθουμε σαββατοκύριακα, να ξεναγήσουμε κόσμο, συλλόγους, που κάνουν εκδρομές κ.τ.λ. Αλλά είναι κάτι που δεν μπορούμε να το κάνουμε τακτικά και πρέπει να βρεθεί μια λύση γι' αυτό. Ένας πολύ σημαντικός παράγοντας σε σχέση με την λειτουργία του μουσείου, είναι οι φίλοι μουσείου, είναι σωματείο (δεν αφορά το δίκτυο φίλων), το οποίο ιδρύθηκε το 2005. Έχει αποδειχτεί θησαυρός, μας επιλύει προβλήματα, όλη η δράση του μουσείου, μπορεί να είναι και από τους φίλους εδώ και κάποιο διάστημα. Γιατί έχουν την ευελιξία να πάρουν επιχορηγίες πιο εύκολα, να στηρίζουν τις εκδηλώσεις σε τεχνικό επίπεδο, έχουν ένα καλό επιστημονικό δυναμικό, που μας βοηθάει να συναποφασίζουμε πράγματα. Γενικώς, λειτουργούμε πολύ καλά μαζί τους, γιατί είναι άνθρωποι οι οποίοι ασχολούνται με αυτόν τον χώρο, περισσότερο και από την ίδια την διοίκηση.
- Εγώ: Η είσοδος είναι δωρεάν;
- κ. Λέκκα: Ο χώρος δεν έχει ολοκληρωθεί, άρα δεν επιτρέπεται να έχει εισιτήριο. Δεν ξέρω αν και μετά θα θεσπίσουμε κάτι τέτοιο, προσωπικά είμαι αντίθετη στο να υπάρχει εισιτήριο. Θεωρώ πως αν κανείς θέλει να τον βοηθήσει, μπορεί να το κάνει με άλλο τρόπο, αγοράζοντας κάτι.
- Εγώ: Ωράριο;
- κ. Λέκκα: 09:00 – 15:00 και 16:00, πολλές φορές και περισσότερο είμαστε εδώ, αν υπάρχει και κάτι προς συνεννόηση.
- Εγώ: Πείτε μας λίγα λόγια για το δίκτυο μουσείων.
- κ. Λέκκα: Το δίκτυο είναι η αφορμή, για την οποία αυτός ο χώρος απέκτησε πρόσβαση στο εργαστήριο συντήρησης του Υπουργείου Πολιτισμού, αν το Υπουργείο δεν έβλεπε αυτή την κίνηση οργάνωσης, δραστηριοποίησης, ενεργοποίησης σε νομαρχιακό επίπεδο, δεν θα αποφάσιζε να μας συνδράμει, να μας επιτρέψει να συντηρήσουμε τα αντικείμενα μας στο χώρο του. Τότε έγινε αυτό, μια ημερίδα με

θέμα την τεκμηρίωση, στην οποία στάλθηκε προσωπικό, από το Υπουργείο Πολιτισμού, στάλθηκαν στελέχη του να το παρακολουθήσουν και κάπως έτσι μπορέσαμε και αποκτήσαμε και μεγαλύτερη πρόσβαση στα κεντρικά. Το 2014 έγινε μια κοινή έκθεση, όπου κάθε συλλογή παραχώρησε κάποια αντικείμενα για ένα συγκεκριμένο διάστημα, τα οποία εκτέθηκαν από κοινού και παρουσιάσαμε αντιπροσωπευτικά αντικείμενα των συλλογών μας. Αυτό που είναι πιο σημαντικό έχει να κάνει με την καταγραφή των συλλογών μας και σε αυτό θα πρέπει να ανοιχτούμε περισσότερο, είναι αυτό που θα μας δώσει τις ιδέες και δράσεις, από τις συλλογές θα προκύψει αυτό. 16 μουσεία βρίσκονται στο δίκτυο. Το επόμενο βήμα είναι να γίνει ένα κοινόχρηστο εργαστήριο συντήρησης στην Καρδισομαγούλα, να μην εξυπηρετεί μόνο τις ανάγκες της πόλης, κάτι το οποίο διεκδικούμε, τουλάχιστον επτά χρόνια. Στην ουσία, από τότε που δημιουργήθηκε το δίκτυο, συζητάμε για κοινό σύστημα καταγραφής αντικειμένων, συζητάμε και για οπωσδήποτε συντήρηση των αντικειμένων. Τώρα σε άλλα ζητήματα δεν μπορούμε να περάσουμε να τους δώσουμε την υποδομή την κτιριακή, που χρειάζονται, γιατί δεν έχουμε τα μέσα, ούτε τις προσβάσεις, πολιτικές εξουσίες για να τους παραχωρηθούν από δημοτικές αρχές. Αυτό είναι κάτι που το κάνουν μόνοι τους, εμείς σε επίπεδο τεχνικής και επιστημονικής στήριξης προσπαθούμε να είμαστε λειτουργικοί.

- Εγώ: Πείτε μας για την καρδιά του Πλαστήρα που βρίσκεται στο μουσείο.
- κ. Λέκκα: Ήταν επιλογή του ίδιου του Πλαστήρα να φτάσει εδώ στην πόλη, με την προοπτική να γίνει κάποιο μουσείο τότε, όταν δωρίστηκε, όταν πέθανε ο Πλαστήρας. Για κάποια χρόνια βρισκόταν στον μητροπολιτικό ναό και όταν άνοιξε το μουσείο μεταφέρθηκε εδώ. Μετά αποσύρθηκε, όταν ανακαινιζόταν το μουσείο ή όταν είχε γίνει πινακοθήκη και όταν επανακτήθηκαν τα αντικείμενα των συλλογών, είχαμε πολύ προβληματιστεί για το αν και πώς να την εκθέσουμε. Βεβαίως, αποτελεί ιστορική παρακαταθήκη, δεν θα μπορούσαμε να την εξαιρέσουμε από το μουσειολογικό πρόγραμμα. Και επειδή και ο Πλαστήρας είναι μια ιστορική παρακαταθήκη για την πόλη και τον νομό και για την Ελλάδα γενικότερα, αποφασίσαμε ότι μια αίθουσα έπρεπε να αφιερωθεί και να μουν εκεί τα αντικείμενα, που έτσι και αλλιώς είχε φροντίσει να δωρίσει η οικογένεια.
- Εγώ: Πείτε μας λίγα λόγια για την πόλη.
- κ. Λέκκα: Σε μια ενότητα στον πρώτο όροφο, έχουμε συμπεριλάβει αυτό. Η πόλη κατοικείται από ορεινούς, Αγραφιώτες, πεδινούς, Καραγκούνηδες, Βλάχους, που εγκαταστάθηκαν σε κύματα. Ανάλογα από την προέλευση αν ήταν από το Γαρδίκι του Ασπροποτάμου, από την Σαμαρίνα, από τα χωριά των Γρεβενών, το Μέτσοβο. Από το Μέτσοβο δεν έχουμε εγκατάσταση συστηματική, κυρίως οι δύο πρώτες περιπτώσεις ήτανε. Έχουμε Μετσοβίτες Πέτρο(ο κύριος Κομπορόζος) αλλά είναι μεμονωμένοι, δεν έχουν εγκατασταθεί σε μια περιοχή; Έτσι δεν είναι; Οι Γαρδικιώτες και οι Σαμαριναίοι είναι πιο τρανταχτές περιπτώσεις. Οι Γαρδικιώτες κάθονται κάπου εδώ μέσα στην πόλη και εκεί είναι και οι Μετσοβίτες, πολύ λιγότεροι. Οι Σαρακατσαναίοι εγκαθίστανται μετά τον πόλεμο και αυτοί συστηματικά, πρόσφυγες που έχουν συνοικία προσφύγων, Μικρασιάτες που ήρθαν και πριν το 22' κάποιες ομάδες και Εβραίοι, που ήταν παράρτημα της κοινότητας των Τρικάλων, ένας μικρός αριθμός οικογενειών.

▪ Μουσείο του Τσαγγάρη στην Καστανιά

- κ. Ηλίας Κόγιας: Εμείς εδώ τι κάναμε. Στην ουσία μαζέψαμε όλα τα εργαλεία του παππού και του πατέρα. Ο αδερφός μου είναι βασικά που ασχολείται, εγώ έχω φύγει λίγο τώρα. Εγώ κάνω τις δημόσιες σχέσεις. Εμείς μαζέψαμε από το 90' και κάτι, καλά τα εργαλεία τα είχαμε, παπούτσια από πολλά μέρη της Ελλάδος και από το εξωτερικό κάμποσα, άλλα χρησιμοποιημένα και άλλα αχρησιμοποίητα και κάναμε την συλλογή. Έχουμε παπούτσια από το 1900 περίπου και έτυχε να βρούμε κάποια πράγματα, πληρώσαμε και κάποια πράγματα. Δεν υπάρχει άλλος στην Ελλάδα, ούτε και τα εργαλεία.

Αυτή η μηχανή για παράδειγμα είναι το 1835, της αγγλικής Hoyer, από τα πρώτα μηχανήματα που είχαν βγει στην Αγγλία. Οι Άγγλοι μηχανοποιήθηκαν νωρίς και αυτή είναι η Singer, και αυτή είναι του παππού μου, όλα τα εργαλεία, δεν μας λείπει τίποτα. Το παπούτσι δεν έλαβε καλής μεταχείρισης στην Ελλάδα. Ο χώρος αυτός στενάζει από χωρητικότητα. Ξεναγούμε τον κόσμο και αφού δει, ύστερα πιάνουμε και λέμε πως κατασκευάζεται ένα παπούτσι, σήμερα δηλαδή, τι σημαίνει ένα παπούτσι. Ο ρόλος του παπουτσιού είναι πρακτικός, χρηστικός, κοινωνικός. Ανέκαθεν το παπούτσι ξεχώριζε τους ανθρώπους. Ακόμη και σήμερα υπάρχει ένας διαχωρισμός με βάση το παπούτσι, αλλά όχι τόσο οφθαλμοφανής όσο παλιότερα. Για παράδειγμα, αυτό εδώ είναι γαλλικό, ανάλογα με την μύτη, θα πλήρωνες τον φόρο σου. Οι φτωχοί δεν φορούσαν παπούτσια, οι άλλοι φορούσαν. Για να πας στην τάξη, που φορούσε παπούτσια, έπρεπε να πληρώσει φόρο ή γενικώς υπήρχε ένας διαχωρισμός. Όπως επίσης, και το παπούτσι είναι ερωτικός ο ρόλος του. Πολύ ίσως, τόσο έντονα όσο και του ρούχου, της στολής αλλά με έναν τρόπο, που δεν γίνεται εύκολα αντιληπτός, ας πούμε σαν να περνάει έτσι, χωρίς σχόλια, υπόγεια.

Αυτή είναι μια συλλογή υποδημάτων πενήντα χρόνων από ένα εργοστάσιο, το 1950-1955 έως το 1985. Δεν τα έχουμε βάλει σε τάξη ακόμη, αλλά έτσι κινήθηκε το παπούτσι στα τελευταία σαράντα, με πενήντα χρόνια στην Ελλάδα. Έχουμε τις ταμπέλες τους, αλλά δυστυχώς δεν κάτσαμε ποτέ να τα φτιάξουμε. Ήταν ένα από τα μεγαλύτερα εργοστάσια στην Ελλάδα και δείχνει πως πήγαιναν οι μόδες, βέβαια είχε και κάποια άλλα που δεν μου τα έδωσε, τα κράτησε, τα πέταξε και πάσαμε και εμείς να ασχολούμαστε με τη συλλογή.

Από εδώ είναι μια συλλογή παπουτσιών από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Αυτά είναι κεντημένα με μετάξι από την Αλεξανδρούπολη. Αυτά είναι από την Τουρκία, αυτά είναι από την Ρόδο (1945), αυτά είναι ιταλικά, που τα φορούσαν στις γιορτές. Αυτά είναι τα παπαδίστικα τα λεγόμενα, τα φορούσαν οι παππάδες, αυτά είναι τα κορδέλια, τα καραγκούνικα τα δικά μας, ο κάμπος τα 'χει. Αυτά τα φορούσαν στα χαρέμια όταν πλενόntonουσαν, αν και το γυναικείο παπούτσι ανέκαθεν και στην Αίγυπτο ακόμη, τις γυναίκες προσπαθούσαν να τις κάνουν να λικνίζονται. Πάντοτε

το βάδισμα στις γυναίκες ήταν θέμα εκπαίδευσης και πάντα ακόμη και σήμερα με το παπούτσι οι γυναίκες λικνίζονται, δεν περπατάνε.

Αυτά είναι τα τσαρούχια τα ραφτά, αυτά είναι γυναικεία ή παιδικά γιατί είναι πολύχρωμη η φούντα του, αυτά είναι τα γιαννιώτικα. Τα τσαρούχια είναι δύο ειδών: τα ραφτά ή γιαννιώτικα και τα σαρακατσάνικα (εμείς είμαστε Σαρακατσάνοι στην καταγωγή) ή καρφωτά. Αυτό είναι των αγρών, αυτό είναι από Ινδία, αυτό είναι το γουρνοτσάρουχο, το αυθεντικό γουρνοτσάρουχο, από έναν συγχωριανό μας εδώ. Δηλαδή ψόφαγε κανένας γάιδαρος ή σφάζανε κανένα γουρούνι και τότε παίρναν το δέρμα και το φτιάχνανε ένα είδος παπουτσιού. Την συντήρηση δυστυχώς την έχουμε αφήσει πολύ πίσω. Δυστυχώς αυτά τα πράγματα θέλουν χρόνο και χρήμα. Να ένα παπούτσι γυναικείο, το 'φτιάξε Τούρκος, το φόρεσε Ελληνίδα, από το 1905. Το φόρεσε η Σαμουρίδου Πανωραία, έχουμε τα στοιχεία της. Αυτά είναι από την Κάρπαθο, αυτά είναι από την Κορέα νυφιάτικα, Κορέα και αυτά, Ρόδο, όπου το αριστερό και το δεξί είναι ίδιο.

Τα ολλανδικά εδώ των αγρών και εδώ παπούτσια του 50', οι πλούσιοι της Καρδίτσας, τα οποία έχουν επιστρέψει πάλι λέω εγώ. Αυτό εδώ είναι από ένα γιατρό πλούσιο. Αυτά εδώ είναι τα ποντιακά, αυτό είναι το βουλγάρικο, παντόφλα. Είναι πολύ δύσκολο στην κατασκευή του, παντόφλα, την οποία την φορούσαν οι πλούσιοι, παντούφλες, γουρνοτσάρουχα, βακέτα, λάστιχο από αυτοκίνητο, τα τροχάδια τα σκυριανά. Εδώ τσαρούχια διάφορα, τα γιαννιώτικα, δεν τα φτιάχνουμε εμείς. Τα φτιάχνει ένας στην Σκύρο, τροχάδια τα λέγανε, είναι τα παπούτσια των κτηνοτρόφων. Αυτές οι μπότες είναι κρητικές, από την Κάλυμνο και ούτω καθεξής.

Αυτά εδώ είναι από τις Φιλιππίνες, Ινδονησία, να 'το και το γιαννιώτικο. Αυτά είναι τα κεμέρια, ένας τρόπος να αποθηκεύουν καπνό, λεφτά, μαχαίρια. Είχαν θήκες, σαν σελάκια, ένας άλλος τρόπος αποθήκευσης κάποιων πραγμάτων. Είναι οι ζώνες, οι πάνινες, αργότερα χρησιμοποίησαν και τέτοιες. Αυτά είναι γυναικεία, ζώνες σαρακατσάνικες, που τις χρησιμοποιούσαν οι γυναίκες κάποια εποχή. Αυτά είναι τα εργαλεία από το εργοστάσιο του παλιού καιρού. Δηλαδή, για να φτιάξει κανείς ένα πράγμα, δεν υπήρχαν μηχανές, υπήρχε μια κλωστή, ένα βελόνι, ένα μαχαίρι, ένα καλαπόδι.

Δηλαδή αυτό το τσαρούχι το γιαννιώτικο, που είδαμε, δεν έχει πουθενά κόλλα. Αργότερα βέβαια βγήκαν και τα καρφιά, οι πρόκες και ούτω καθεξής. Αλλά βασικά όλα γινόντουσαν με ένα βελόνι και με κάποια απλά εργαλεία και γινόταν ένα πράγμα, ωραίο, καλό, εφαρμοστό, που κρατούσε κιόλας. Αλλά και ο κόσμος τότε ήταν πιο σκληρός και πιο σκληρές οι συνθήκες. Τότε πατούσες πάνω σε πέτρες που έκοβαν, τώρα είναι αλλιώς τα πράγματα. Αυτά λοιπόν είναι τα εργαλεία και είναι πολλά βέβαια. Παλιότερα χρησιμοποιούσαν και λιγότερα μπορώ να πω, αλλά σιγά σιγά μάλλον. Αυτό είναι το αμόνι, το οποίο το χρησιμοποιούσαν για να καρφώσουν πράγματα, να επισκευάσουν. Το τριποδή ή μπαρμπαλιάς, για επισκευή κυρίως το

χρησιμοποιούσαν αυτό, για να επισκευάζουν παπούτσια, ανάλογα αν θέλουν να καρφώσουν τακούνια, σόλες. Όλα τα εργαλεία αυτά είναι από τον παππού μου.

Αυτά εδώ είναι τα στάμπα, κάτι ανάλογο με τα ρούχα που φτιάχνουμε. Το πατρόν στα παπούτσια. Θες ας πούμε να φτιάξεις το σαράντα δυο νούμερο, παίρνεις τα κομμάτια που αφορούν το σαράντα δυο, τα ενώνεις, τα ράβεις. Για το κάθε νούμερο υπάρχει ξεχωριστό. Αυτό βέβαια είναι για τα τσαρούχια, αλλά αντίστοιχο είναι, δεν άλλαξε και πολύ. Η μόνη διαφορά είναι ότι σήμερα ένα παπούτσι σύνθετο έχει πολλά κομμάτια, πατρόν, στάμπα. Αυτά είναι τα στάμπα, κόβουν το δέρμα με τη βοήθεια αυτών των πραγμάτων. Γιατί δεν κάθονταν κάθε φορά να κάνουν μετρήσεις, ήθελαν το τριάντα εννιά νούμερο, το 'βγάζαν εδώ, κατάλαβες; Και τα κόβανε με το κοπίδι και με τη φαλτσέτα.

Φαλτσέτες ήταν τα μαχαιράκια, τα οποία ήταν πολλών ειδών και πολλών μεγεθών, λεπτές πιο χοντρές και ανάλογα με την δουλειά που 'θέλαν να κάνουν, είχαν και τις φαλτσέτες, πιο χοντρές, πιο λεπτές. Έχουμε και εμείς μέσα φαλτσέτες, που τις χρησιμοποιούμε, αυτές είναι κυρίως για να τις δείχνουμε. Αυτά είναι τα διάφορα τρυπητήρια, ψαλίδια. Αυτό εδώ για να ανοίγει τρύπες, αυτό όταν έφτιαχναν ένα παπούτσι, επειδή δεν υπήρχαν καρφιά, το καρφώνανε μ' ένα τρόπο τεχνητό. Το καρφώνανε γύρω γύρω εδώ με ξυλοπρόκα. Και θα μου πεις τώρα, δεν έβγαине; Δεν έβγαине. Γιατί το έβρεχαν και φούσκωνε και μούσκευε και το δέρμα και ανοίγαμε τρύπες με ένα τσαγκαροσούβλι. Όταν όμως στέγνωνε το δέρμα, έσφιγγε και το ξυλάκι αυτό με αποτέλεσμα να στερεώνεται πολύ καλά η πάνω σόλα.

Παίρνουμε το καλαπόδι, βάζουμε έναν πάτο και στη συνέχεια παίρνουμε το από πάνω, που το λέμε φόντι εμείς και το κολλάμε πάνω στον πάτο. Στην συνέχεια παίρνουμε την σόλα και προσπαθούμε να τη στερεώσουμε εδώ πάνω, παλιά τις στερεώναν με αυτές τις ξυλόπροκες. Έβαζαν και ένα βάρδουλο εδώ βέβαια, μια λεπτομέρεια αυτό. Δηλαδή, έβαζαν την σόλα από πάνω αφού την μουσκεύανε, άρχιζαν και καρφώνανε και στη συνέχεια έβγαιναν και τα καρφιά (τα ξυλάκια) από κάτω και στη συνέχεια παίρναν εκείνο το ξυλόφαι και ζύνανε τις τέτοιες και έβαζαν και ένα πάτο από πάνω και στερεώναμε την σόλα τότε. Τώρα βέβαια δεν χρειάζεσαι τίποτα απ' όλα αυτά γιατί και μπορείς να ράψεις την σόλα και μπορείς να την κολλήσεις και μπορείς να την καρφώσεις με καρφιά. Αλλά τότε αυτά δεν υπήρχανε, μιλάμε για εποχές που δεν υπήρχανε και ο άνθρωπος εφεύρισκε πιο απλούς τρόπους για να μπορέσει να κάνει την δουλειά του. Όσο και αν φαίνεται απλό, δεν ξεκολλάει, άμα φουσκώσει το ξύλο και έχει και από μέσα δερμάτινο πάτο και φουσκώνει το ξύλο. Έτσι, το καρφί συνδέει την σόλα, τον πάτο, οπότε τα πιάνει, γίνονται ένα αυτά. Έτσι γίνεται το παπούτσι.

- Εγώ: Έχει επισκεψιμότητα ο χώρος;
- κ. Κόγιας: Έχει κάποια σχολεία, έρχονται και ξένοι έρχονται. Δεν το 'χούμε και πολύ διαφημισμένο, ούτε πολλές ταμπέλες, στο ίντερνετ υπάρχει. Επειδή δεν έχουμε εισιτήριο και δεν έχουμε και τίποτα να πουλήσουμε. Συνήθως όταν έχουμε ένα σχολείο δεν δυσανασχετούμε, αλλά όταν έρχεται κάποιος κόσμος, χάνεις τρεις με

τέσσερις ώρες από μια διαδικασία τέτοια, οπότε συνήθως το 'χούμε αφήσει έτσι. Αν το εκμεταλλευτούμε, βάλουμε ένα μικρό εισιτήριο και αν έχουμε και κάτι να πουλήσουμε. Να σας πω πως γίνονται τα παπούτσια τώρα.

Να πάρω το πιο απλό. Το γουρνοτσάρουχο τώρα. Έκοβαν ένα κομμάτι, που το έλεγαν φασκιά, το τρύπαγε με ένα μαχαιράκι. Εμείς εδώ έχουμε ειδικό ζουμπά. Έπαιρνες ένα μικρό κομμάτι, έπαιρνες για το πόδι σου, το έκανες με ένα ζουμπά, γύρω γύρω άνοιγες κάποιες τρύπες, έκοβες κάποιες λωρίδες, φασκιά τα λέγαμε από κάτω και το σουλούπωνες. Το σφίγγαμε γύρω από το καλαπόδι, έτσι το σφίγγει. Και αυτό μένει έτσι. Αυτό είναι το παλιό παπούτσι, τον κόσμο δεν τον ενδιέφερε το χρώμα. Ψόφαγε ένας γάιδαρος, ο οποίος είχε πολύ σκληρό δέρμα, του 'κόβαν ένα κομμάτι, έσφαζαν ένα γουρούνι, έπαιρνες το δέρμα, κάνα κατσικίσιο ή αρνίσιο, αν και αυτά δεν ήταν πολύ γερά, από χοιρινά 99% και από γαιδάρου, είχα ακούσει εγώ, το καθάριζαν και έφτιαχναν το δερματάκι. Αυτό ήταν το πιο πρόχειρο παπουτσάκι, που μπορεί να φανταστεί κανείς

Πάρα πολύς κόσμος το έβγαζε με το παπουτσάκι αυτό και μάλιστα επειδή πολλοί δεν είχαν την δυνατότητα να ξαναφτιάξουν το ίδιο, από κάτω χάλαγε, είχε φύγει ολόκληρο και από πάνω το είχε, μόνο και μόνο για να φαίνεται ότι έχει παπούτσια. Τώρα πάμε στα τσαρούχια. Είπαμε ότι υπήρχαν τα στάμπα, για κάθε νούμερο υπάρχει ένα πατρόν. Κόβαν κομμάτια, τέσσερα (τέσσερα πατρόν), ράβανε αυτό και το έλεγαν τσιάτισμα, ράβανε τούτα εδώ τα πλαϊνά ή εδώ βάζαν κάποια χρυσοκλωστή, ή βάζαν αυτό το ρελάκι, ράβανε αυτό εδώ και το κάρφωναν. Έπειτα, γύριζαν αυτό το πράγμα και το έραβαν από την μέσα πλευρά, το γύριζαν ανάποδα. Στα τρία κομμάτια, έμπαινε και ένα μονοκόμματο από κάτω, που μπορούσες πλέον να περπατήσεις, αλλά δεν ήταν πολύ μεγάλης αντοχής.

Στη συνέχεια έπαιρναν ένα δέρμα πιο σκληρό, αυτό που είχαν για στολές και το έραβαν γύρω γύρω. Το τσαρούχι προέρχεται από την τούρκικη λέξη τσαρίκ, είναι ανατολίτικου τύπου. Στην ουσία εξ' Ανατολών έρχεται και ήταν βασικά το τσαρούχι με μύτη, εκείνο το ανατολίτικο που φορούσαν όλοι, χωρίς την φούντα. Εδώ βλέπουμε και τα φαλλικά στοιχεία των παπουτσιών. Η ελληνική πατέντα ποια είναι τώρα. Που το διαφοροποιεί; Μπήκε η φούντα ενστικτωδώς. Πάντοτε το παπούτσι δουλεύονταν ώστε να έχει φαλλικά στοιχεία ή θηλυκά. Φαίνεται ότι στο ένστικτο υπάρχει αυτή η εξέλιξη. Το τσαρούχι δεν είναι πάρα πολύ παλιό.

Στον ελλαδικό χώρο βρίσκεται μετά το 1830. Ο Κολοκοτρώνης σε φωτογραφία φορούσε γουρνοτσάρουχα, δηλαδή στην ουσία εκείνη την εποχή 1820/1830 πάρα πολλοί φορούσαν τέτοια. Αυτά είναι ανατολίτικα, πιο παλιά. Το τσαρούχι λοιπόν πρέπει να ήρθε, προϋπήρχε μεν αλλά το φορούσαν λίγοι, και κυρίως οι Ανατολίτες εκείνη την εποχή. Υπήρχε αλλά υιοθετήθηκε εκείνη την εποχή, δίχως φούντα. Η φούντα μπήκε το 1840/1850, σαν μια καινοτομία, η οποία είχε και φαλλικά στοιχεία, δεν το έκανε για να δηλώσει την ελληνικότητα του, δεν υπήρχε τόσο

έντονη αυτή η ελληνικότητα που λέμε, αλλά υπήρχε αυτή η εξέλιξη ενστικτωδώς στο να το κάνουμε λίγο καλύτερο, λίγο να το διαφοροποιήσουμε σαν μόδα.

Αυτά είναι τα γιαννιώτικα, ολόραφτο, ράβανε τούτο εδώ, βέβαια μετά υπήρξαν και οι πρόκες. Αλλά έβαζαν και αυτή την σόλα για να ενισχύσουν την αντοχή, τα σαρακατσάνικα είναι λίγο διαφορετικά. Φτιάχνανε τα κομμάτια λίγο μεγαλύτερα εδώ και μετά πήγαιναν μέσα στο καλαπόδι που δείξαμε, βάζαν τον πάτο και γύριζαν έτσι εδώ. Θα έλεγα ότι το σαρακατσάνικο είναι πολύ πιο κοντά στη σύγχρονη εξέλιξη του παπουτσιού, γιατί τούτο εδώ ήταν και δύσκολο να μηχανοποιηθεί, οπότε το σαρακατσάνικο σήμερα, θα έλεγα ότι είναι η συνέχεια τους, γιατί το παπούτσι κάπως έτσι γίνεται. Το έπαιρνε το φόντι, έβαζαν τον πάτο, το κόλλαγαν εδώ και ύστερα κάρφωναν με τις ξυλόπροκες και αργότερα το έραβαν. Και σήμερα το παπούτσι δεν διαφέρει και πολύ από την τεχνολογία του σαρακατσάνικου. Τώρα πως γίνεται ένα παπούτσι σήμερα;

Παίρνεις ένα καλαπόδι, το ντύνεις με αυτή την πάνινη χαρτοταινία, όχι πάνινη ψέματα, το ζωγραφίζεις το παπούτσι, αυτό το καλαπόδι είναι καθενός, το ντύνεις λοιπόν αυτό, του δίνεις το σχέδιο που θέλεις, το βάζεις προσεκτικά, προσεκτικά και έχουμε στα χέρια μας το πατρόν, που λέγαμε το στάμπο. Το βάζεις επάνω στο δέρμα, το κόβεις, το ράβεις, το μοντάρεις στο καλαπόδι εδώ, αφού έχεις βάλει τον πάτο, το μοντάρεις, όπως λέγαμε και πριν. Βάζεις και την σόλα και το τακούνι και ούτω καθεξής. Αλλά στην ουσία να' το, αυτό είναι το στάμπο. Τα στάμπα όμως από ένα παπούτσι ανάλογα τι σχέδιο έχει, μπορεί να είναι 1,2,3,4,5,6, αυτά τα κομματάκια τα βάζουμε σε χαρτί, τα βάζουμε απάνω και τα κόβουμε στο δέρμα πάνω.

Στη συνέχεια τα ράβουμε και τα μοντάρουμε στο καλαπόδι πάνω, το οποίο έχει πάτο, αν δεν έχει πάτο, δεν γίνεται. Γιατί πρέπει όταν γυρίσει αυτό, κάπου να κολλήσει. Ο πάτος λοιπόν είναι σημαντικός ή το πάτωμα του σπιτιού, άρα γυρίζουμε αυτά εδώ έτσι, τα κολλάμε, τα καρφώνουμε και στη συνέχεια βάζουμε την σόλα, το τακούνι και ούτω καθεξής. Η κατασκευή ενός σύγχρονου με την τεχνολογία που υπάρχει δεν καθυστερεί και πολύ. Δέκα ζευγάρια βγαίνουν την ημέρα από έναν άνθρωπο, άμα είναι αλυσίδα μπορεί να βγουν και πενήντα και εκατό και διακόσια. Αυτό που έχω εδώ, εμείς την βιοτεχνία μπορούν να βγουν και διακόσια ζευγάρια την ημέρα, αρκεί να υπάρχει κόσμος. Ο αδερφός μου όμως δουλεύει μόνο του, οπότε βγάζει δέκα ζευγάρια την ημέρα.

Για το τσαρούχι τώρα, ήθελα να σου πω, πως προηγουμένως αν θα δεις, όταν βάζουμε αυτό εδώ και φτιάχνουμε την μύτη του, αφήνουμε και λίγο δέρμα εδώ για να μπορέσουμε να στερεώσουμε την φούντα, το αφήνουμε ένα μπόσικο εδώ, για να μπορέσουμε να ράψουμε την φούντα. Στο σαρακατσάνικο γίνεται έτσι. Μετά πάμε και μοντάρουμε εδώ ένα κομμάτι δέρμα, πριν του ρίξουμε την σόλα, για να μπορέσουμε να δέσουμε την φούντα και στη συνέχεια κάνουμε τις υπόλοιπες διαδικασίες.

Τότε τα παπούτσια ήταν δύο κιλά το ένα, ήταν ασήκωτα, αλλά οι άντρες ήταν άντρες τότε. Κάποιες φωτογραφίες που έχουμε εδώ αξίζει να τις δείτε, είναι από έρευνες, αρχαιολογικές ανασκαφές, μπορούμε να δούμε και παπούτσια αιγυπτιακά, ξύλινα αιγυπτιακά από αρχαιολογικές έρευνες, από Αφρική, βυζαντινά. Αυτά είναι παιδικά γουρνοτσάρουχα αλλά είναι σέρβικα, έχει πολλή λεπτομέρεια. Πληρώνεται αυτή η δουλειά; Που να κάτσεις να φτιάξεις; Γιατί σήμερα πληρώνεσαι με τον χρόνο, παλιά ένας μάστορας ερχόταν έβαζε μια βίδα. Πόσο έκανε μια βίδα; μισό ευρώ; Αλλά δεν έλεγε έρχομαι από Καρδίτσα, θα κάνω μια ώρα να πάω μία να γυρίσω. Είναι άλλοι υπολογισμοί σήμερα, για να το φτιάξεις δηλαδή αυτό, θες μισή μέρα.

- Εγώ: Τα γουρνοτσάρουχα από πότε υπάρχουν;
- κ. Κόγιας: Από τότε που υπάρχει ο άνθρωπος, γενικώς ως υπόδημα...ααα στις αγροτικές περιοχές, μην βλέπετε άλλες περιοχές, που είναι πιο εξελιγμένες. Εδώ ο κόσμος ήταν, και τα παπούτσια του ήταν αυτά.
- Εγώ: Εδώ στην Καστανιά δηλαδή τι φορέσανε;
- κ. Κόγιας: Η Καστανιά ήταν ένα χωριό με σημαντική ιστορία. Είναι στο πέρασμα των Σαρακατσαναίων από τα βουνά προς τον κάμπο. Τότε η κτηνοτροφία εδώ, υπήρχαν εκατοντάδες χιλιάδες πρόβατα, η οικονομία γενικώς βασιζόταν στην κτηνοτροφία. Λοιπόν τότε ο κτηνοτρόφος είχε άλλη αίγλη απ' ότι σήμερα. Και επειδή ήταν ακριβώς στο πέρασμα, εδώ γινόταν το χονδρικό εμπόριο, μαλλιά, τυριά, βούτυρα, πετσί, δέρματα, οτιδήποτε γινόταν εδώ, δηλαδή η Καστανιά, πριν το 30', ήταν σε σχέση με το Αγρίνιο, δύο σκάλες πάνω ή και με την Καρδίτσα. Πιο ανεπτυγμένη γιατί εδώ υπήρχε δραστηριότητα εμπορική, έφτασε να έχει και 2.500 κόσμο, κατά τον Πουκεβίλ, μαζί με τα περίχωρα. Είχε δύο πατριάρχες, άρα σημαίνει ότι υπήρχε κάποια μόρφωση, κάποια σχολεία, κάποια ιστορία. Φορούσαν λοιπόν εδώ και τσαρούχια, τα σαρακατσάνικα, αλλά φυσικά οι Σαρακατσάνοι ήταν εκείνοι που φορούσαν τα τσαρούχια, τα φορούσαν και μέχρι το 80'. Όσο ζούσαν, δεν τα άφηναν εύκολα οι παππούδες, δεν παραιτούνταν από το τσαρούχι. Ορεινό χωριό, δεν είναι Σαρακατσάνοι εδώ, εμείς είμαστε, γιατί γινόταν και κάτι γάμοι με Σαρακατσαναίους. Οι κατηγορίες παπουτσιού έχουν εμπλουτιστεί, μπορούμε όμως με κάποιες παρατηρήσεις να καταλάβουμε πολλά πράγματα, όλο τον χαρακτήρα είναι αδύνατον, κάποια στοιχεία όμως. Για παράδειγμα, παπούτσι λερωμένο σημαίνει άτακτος, δεν κάνει για τάξη (σε δουλειά) και η διαφορετικότητα αντανακλά στο παπούτσι. Και οι γυναίκες τους άντρες στα παπούτσια τους κοιτάτε, είναι μια πρώτη εικόνα.
- Εγώ: Πείτε μας λίγα λόγια για εσάς.
- κ. Κόγιας: Εγώ είμαι ο Παύλος Κόγιας και ο αδερφός μου, Ηλίας Κόγιας. Την ξενάγηση συνήθως την κάνω εγώ. Την κάνει και ο αδερφός μου, αν είναι λιγότεροι. Είμαστε κατασκευαστές παραδοσιακών υποδημάτων, χορευτικών, δηλαδή ότι χορεύεται. Γουρνοτσάρουχα, τσαρούχια, γυναικεία με λουράκια, γενικά ότι χορεύεται, σπανίως θα φτιάξουμε κάτι άλλο.
- Εγώ: Πόσα χρόνια λειτουργεί ο χώρος;

- κ. Κόγιας: από το 97', 98'. Η δουλειά ήταν του πατέρα μου. Ήρθαν και τα εμπορικά και καταπιαστήκαμε με αυτό και ήταν από τότε, 96', 97', 98', δηλαδή το ψιλολειτουργούσαμε. Είναι οικογενειακή επιχείρηση, από παππού σε πατέρα και από πατέρα σε γιο.
- Εγώ: Πάντοτε εσείς οι δύο βρίσκεστε στο χώρο;
- κ. Κόγιας: Όχι, ο αδερφός μου περισσότερο, εγώ πολύ λιγότερο. Ήμουν και εγώ εδώ μέσα, αλλά εγώ κάνω και μια άλλη δουλειά. Τώρα έχω τις δημόσιες σχέσεις, το να στείλω, το να πάρω, να βοηθήσω και λίγο αν χρειαστεί και ούτω καθεξής.
- Εγώ: Τι δυσκολίες αντιμετωπίζετε;
- κ. Κόγιας: Αυτός ο χώρος εδώ είναι προσωρινός, γιατί είναι της αδερφής μας, κάποια στιγμή πρέπει να φύγουμε. Έτσι είμαστε προσωρινά εδώ, είκοσι χρόνια (γελάει). Όμως πρέπει κανονικά να φύγουμε και να έχουμε χώρο για να το φτιάξουμε καλά. Και ειδικοί έχουν περάσει από εδώ, και μια άλλη φορά ξαναμιλήσαμε σαν και εσένα, με κάτι κυρίες από τον Βόλο. Έχουμε δει πως γίνεται και πως λειτουργούν τα μουσεία, όμως είναι ο χώρος, που θα βρεθεί δεν ξέρω. Τώρα στο θέμα της δουλειάς, τα παραδοσιακά έχει κάνει λίγο κοιλιά η παράδοση.
- Εγώ: Έχετε πάρει κάποια επιχορήγηση;
- κ. Κόγιας: Για τις μηχανές μέσα έχουμε πάρει το 94'. Για το μουσείο δεν έχουμε, υπήρχε η δυνατότητα αλλά που να το κάνεις; πώς να το κάνεις; Εδώ έχουμε εργαστήριο, απευθυνθήκαμε σε κάτι ιδρύματα να μας βοηθήσουν, αλλά εντάξει δεν μας βοήθησαν. Και στον δήμαρχο είπαμε, μήπως μας έδινε κάποιο χώρο. Αλλά ότι και να σου έδινε ο άλλος, πάλι πολλά λεφτά πρέπει να ρίξεις και η συντήρηση βέβαια που κάποια στιγμή πρέπει να γίνει, γιατί κάποια παπούτσια, όπως είναι τα μεταξωτά, αυτά θα χαλάσουν.
- Εγώ: Επισκεψιμότητα;
- κ. Κόγιας: Τα σχολεία έρχονται που και που, κάποιοι ξένοι ήρθαν φέτος, κάποια γκρουπ, που και που περνάει και κανένας.
- Εγώ: Περιεχόμενο συλλογής;
- κ. Κόγιας: Ξεκινάει παπούτσι από το 1900, ίσως και πιο πριν, γυναικείο νυφιάτικο, το έφτιαξε Τούρκος και το φόρεσε Ελληνίδα και άλλα είναι παλιά παπούτσια, όπως και τα τούρκικα είναι παλιά παπούτσια. Και αυτά είναι παλιά, πριν το 1900. Αυτά είναι όλα με βελόνι και κλωστή και όντως πρέπει να είναι πολύ παλιά. Το τακούνι από πίσω άμα δεις έχει σιδηροπέταλο, δεν μπορούμε να το αξιολογήσουμε όμως, δεν είχαμε ιδιαίτερη πληροφόρηση. Από εξωτερικό και εσωτερικό μαζεύαμε, αγοράζαμε.
- Εγώ: Δωρητές;
- κ. Κόγιας: Όχι, μόνο το γουρνοτσάρουχο, μας το δώρισε κάποιος.
- Εγώ: Και στο εξωτερικό πως τα βρήκατε;
- κ. Κόγιας: Στην Ολλανδία είχα πάει εγώ, τα κορεάτικα μας τα έδωσε ένα συγκρότημα από την Κορέα, τα βουλγάρικα ένας Βούλγαρος μάστορας, τα ινδικά τα έφερε ένας φίλος που είχε πάει στην Ινδία, κάπως έτσι. Τα άλλα από μαστόρους κ.τ.λ. Αυτά εδώ από τη Ρόδο, είχα κάποιον γνωστό. Πάντα με πληρωμή, κόστισαν πολύ.
- Εγώ: Το πιο ακριβό κομμάτι;

- κ. Κόγιας: Αυτά εδώ το 90' κάτι, κόστισαν 50.000 δραχμές, πολλά λεφτά τότε. Άμα κουβαλάει όμως ιστορία το παπούτσι, δεν το δίνει κάποιος εύκολα. Εμείς έχουμε μια σειρά από γιαννιώτικα, αυτά εμείς δεν τα δίνουμε κάτω από τετρακόσια, πεντακόσια ευρώ. Είναι ένα παπούτσι πάρα πολύ παλιό, δεν γίνεται σήμερα ο κόσμος να χαλάσει, τα είχαμε βρει, τα είχαμε αγοράσει και εμείς ακριβά από το Μέτσοβο, όπως και τις μπότες, αυτές που είναι το ίδιο το αριστερό με το δεξί, είναι πολύ παλιά μπότα, σίγουρα πριν το 30'. Ότι είναι εδώ, σίγουρα πριν το 50', και κάποια πριν το 20'. Δυστυχώς λοιπόν στο κομμάτι της συντήρησης, αν και θέλουν να μας βοηθήσουν κάποια άτομα και από το TEI, έχει ένα κόστος, που δεν μπορούμε να το επωμιστούμε τώρα. Υπό αυτές τις συνθήκες δεν παθαίνουν τίποτα, το ότι δεν εκτίθενται στον ήλιο είναι βασικό, γενικά όμως θέλουν συντήρηση.
- Εγώ: Δημοσιεύσεις;
- κ. Κόγιας: NET, MEGA, ALPHA, ET3. Έχουν περάσει πολλοί και επειδή υπήρχε κινητικότητα και να το βρεις, να το πάρεις, να το κρατήσεις, σου βγάζουνε το λάδι, δεν είναι εύκολο να πάρεις ένα τηλέφωνο, να πεις δώσε μου την τάδε εκπομπή. Και σε κάποια περιοδικά. Αλλά πανελληνίως δεν θα βρεις τέτοιο πράγμα, είμαι βέβαιος γι' αυτό. Κάποιοι προσπάθησαν, κάτι να κάνουν και καλά κάνανε, αλλά δεν είναι εύκολο πλέον. Θέλει πολλά, δεν στήνεται ένα μουσείο, θέλει να έχεις ένα όραμα, λεφτά, χρόνο, να τύχουν οι εποχές. Αν εκτεθούν αυτά τα πράγματα με τον σωστό τρόπο και τα έχουμε σε μια οθόνη για να παίζουν, νομίζω ότι κάτι θα γίνει.
- Εγώ: Υπάρχει βιβλίο επισκεπτών;
- κ. Κόγιας: Όχι και πρέπει να το κάνουμε.
- Εγώ: Επίσκεψη γίνεται μετά από συνεννόηση με εσάς;
- κ. Κόγιας: Και με συνεννόηση και χωρίς αλλά για να είμαστε εδώ, να είμαστε οργανωμένοι και να είναι κάπως συμμαζωμένο, μετά από συνεννόηση.
- Εγώ: Συνεργασία με συλλόγους ή επιμελητές;
- κ. Κόγιας: Αυτά τα προσπαθήσαμε πριν πολλά χρόνια, είχαν έρθει εδώ διάφοροι, μέχρι και η Παπαντωνίου με συνεργάτη της, πέρασαν και άλλοι και η Φένια η Λέκκα. Αυτή είναι πολύ καλή εδώ στα καρδισιώτικα και γενικώς είναι καλή και έχει ένα πάθος γι' αυτό που κάνει. Αυτό όμως σταμάτησε. Παραιτηθήκαμε από αυτή τη διαδικασία για λόγους οικονομικούς και χώρου.
- Εγώ: Ποιοι είναι οι στόχοι σας;
- κ. Κόγιας: Φανταζόμαστε την αναπαράσταση ενός παλιού εργαστηρίου, να είναι ένας πάγκος, να είναι όπως είναι ο μάστορας, να έχει τα εργαλεία του, δηλαδή να μην διαφέρει σε τίποτα από ένα παλιό. Στη συνέχεια να μουν τα παπούτσια με τις ετικέτες τους, χρονολογίες, κατασκευές, όλη την πληροφόρηση σε τουλάχιστον δύο γλώσσες. Στη συνέχεια ή να αναλύουμε προφορικά για τον ρόλο των υποδημάτων και πως και τι, βέβαια άμα είναι σχολείο, θα πεις πως κατασκευάζεται. Κάπου εκεί θα κινηθούμε, πιστεύω ότι θα τα καταφέρουμε να τα φτιάξουμε. Και το παπούτσι στοιχείο πολιτισμού είναι και εδώ πολιτισμό παράγουμε.

▪ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΜΟΛΟΧΑΣ

- Εγώ: Ονοματεπώνυμο και σχέση με την συλλογή.
- κ. Ζυγούρης: *Ζυγούρης Ηλίας, εγώ είμαι πρόεδρος στο χωριό, είμαι τρεις τετραετίες και ακολουθώ εδώ τα παιδιά του συλλόγου. Ότι ζητάνε από μένα, ή ότι βλέπουν, και κάποιος λέει δεν το θέλω αυτό, και νομίζω ότι είναι αρχαίο και μπορεί να παρουσιαστεί κάπου σαν χρήσιμο, να δείξει κάτι από την αρχαιότητα. Πουλάει ο άλλος μια καρδόαρα, άλλος ένα βαρέλι, όχι πουλάει, το δίνει, δεν θέλει να το πετάξει. Τον αργαλειό, οτιδήποτε, τα μαζεύουμε, συνεργαζόμαστε με τα παιδιά και έχουμε αυτά τα πραγματάκια, που έχουμε εδώ. Τα έχουμε για να βλέπετε εσείς.*
- Εγώ: Ποια είναι η χρονολογία της συλλογής;
- κ. Ζυγούρης: *Η συλλογή έχει δεκαπέντε χρόνια, όταν βγήκα εγώ πρόεδρος ακόμα, υπήρχε η συλλογή, αλλά μικρή τότε. Οπότε ναι, να βάλουμε δεκαπέντε χρόνια περίπου.*
- Εγώ: Ποιος θεωρείται ο ιδρυτής;
- κ. Ζυγούρης: *Την συλλογή την έχει αναλάβει να την διατηρεί στο κτίριο της κοινότητας του σχολείου, το κοινοτικό σχολείο, γιατί έκλεισε το σχολείο, να το διατηρείς ο σύλλογος. Είναι τα παιδιά, ας πούμε αυτοί κάνουν εδώ το καλοκαίρι που έρχονται, κάνουν την δουλειά τους άλλωστε, κατά τα άλλα εντάξει...*
- Εγώ: Πώς λέγεται ο σύλλογος;
- κ. Ζυγούρης: *«Σύλλογος Μολοχιωτών».*
- Εγώ: Η συλλογή ανήκει στον σύλλογο;
- κ. Ζυγούρης: *Ναι, τα πράγματα είναι του συλλόγου.*
- Εγώ: Τι δυσκολίες αντιμετωπίζετε σε σχέση με τα αντικείμενα και τον χώρο;
- κ. Ζυγούρης: *Με τον χώρο δεν έχουμε πρόβλημα, παιδιά δεν έχουμε, για να πάνε σχολείο, την άλλη την αίθουσα από εκεί, την έχουμε άδεια για εκλογές, για οτιδήποτε, μια συνεδρίαση, κάτι έκτακτο. Οπότε αυτός ο χώρος εδώ, ας πούμε μας είναι άχρηστος, δεν τον χρειάζεται η κοινότητα σήμερα, για να κάνει κάτι.*
- Εγώ: Σε σχέση με την συντήρηση των αντικειμένων γίνεται κάτι;
- κ. Ζυγούρης: *Τα παιδιά ναι, βλέπεις και εδώ ότι τα προσέχουνε, τα καθαρίζουνε λιγάκι, τα συμμαζεύουνε, τα διατηρούν, α εντάξει, όσο μπορούν και αυτοί. Όλα τα αντικείμενα μας είναι από το χωριό, και τα ενδύματα αυθεντικά, που φορούσαν παλιά οι μανάδες μας.*
- Εγώ: Έχετε και χορευτικό;
- κ. Ζυγούρης: *Όχι, χορευτικό ακριβώς δεν έχουμε, γιατί δεν έχουμε και δάσκαλο, αλλά έχουμε την νεολαία μας, κάνουμε και εμείς εδώ ένα χορό, γιατί και εμένα το επάγγελμα μου είναι μουσικός, εδώ και πενήντα χρόνια. Τραγουδούσα και έπαιζα κιθάρα και είχα και το κέντρο στην Καρδίτσα, την Αστροφεγγιά, για δέκα χρόνια. Εγώ έχω γυρίσει όλη την Ελλάδα, και στον Βόλο έχω πάει για πολλές δουλειές, έχω δουλέψει με όλο τον κόσμο. Έχω δουλέψει με τον Κανάρη, με τον Χάρο, με την Πυργάκη, με τον Βασιλόπουλο τον Γιάννη, είχα μηχανήματα, μικροφωνική και λοιπά στην Καρδίτσα. Τώρα παίζει ο γιος μου αρμόνιο και πηγαίνει και ο γιος μου στις δουλειές. Τώρα έχω κάνα χρόνο, που πάω έτσι για την πλάκα, γιατί με πόνεσε ο λαιμός μου, είχα πρόβλημα και με το λαιμό μου, και όπου με ζητάνε έτσι πάμε,*

πάνω από πενήντα πέντε χρόνια. Από δέκα χρονών άρχισα και έκανα αυτή τη δουλειά, δεν υπάρχει χωριό, που να μην έχω πάει. Από πάνω Άγραφα, σπηλιές, Θεσσαλονίκη και που, που να σε πω. Είχα μια κυρία, την Αριστέα την Δημάκη στην Καρδίτσα και αυτή είχε ένα καλό όνομα τότε στην αρχή, μπροστά είκοσι χρόνια και με αυτή πηγαίναμε σε όλες τις δουλειές.

- Εγώ: Υπάρχουν άλλα άτομα για να ανοίξουν τον χώρο αυτή τη στιγμή;
- κ. Ζυγούρης: *Εγώ μόνο τώρα.*
- Εγώ: Επισκεψιμότητα;
- κ. Ζυγούρης: *Ναι, το καλοκαίρι που έχουμε πολύ κόσμο και έρχονται πολλοί και το βλέπουν. Αυτοί που το αγαπάνε και θέλουν να δουν κάτι αρχαίο. Ύστερα έρχονται όλοι, όλοι περνάνε από εδώ.*
- Εγώ: Ο χώρος;
- κ. Ζυγούρης: *Παλιό σχολείο, έχει πάνω από δεκαοχτώ με είκοσι χρόνια που έκλεισε.*
- Εγώ: Η ιδέα πως προήλθε;
- κ. Ζυγούρης: *Μαζεύτηκαν τα πράγματα, τα είχε εδώ η κοινότητα και μετά έγινε όλο αυτό που βλέπεις εκεί. Να, και το ραδιόφωνο στο σπίτι, πενήντα χρόνια και παραπάνω μηχανήμα, την πλάστιγγα, να και άλλα, που ήταν αρχαία και η κοινότητα τα μάζεψε.*
- Εγώ: Έχουν γίνει εκπαιδευτικά προγράμματα;
- κ. Ζυγούρης: *Έρχονται τα παιδάκια, βεβαίως, γίνεται κάποια ενημέρωση εδώ, όλα τα ξέρουν τα παιδάκια μας, η νεολαία μας. Τους έχουμε φωτογραφία εκεί στο μαγαζί, να έρθεις να τους δεις. Έρχονται και κάνουν και αυτοί τον χορό τους, κανένα δικό τους πράγμα.*
- Εγώ: Έχουν γίνει δημοσιεύσεις;
- κ. Ζυγούρης: *Όχι, λίγα πράγματα, ο σύλλογος έχει σελίδα στο Facebook.*
- Εγώ: Οι στόχοι σας;
- κ. Ζυγούρης: *Καταρχήν να γίνει πιο γνωστό, να μπουν και άλλα αντικείμενα και λίγο τον χώρο, άμα μπορούμε να τον αξιοποιήσουμε λίγο. Γιατί δεν υπάρχουν χρήματα στα χωριά, αν υπήρχε καμία περίπτωση, θα ήταν να το κάνουμε πιο όμορφο. Να μπορούσαμε να βάλουμε έστω και λίγα πράγματα, καρέκλες μεγαλύτερες, να καθίσει κάποιος να το δει, θέρμανση για τον χειμώνα. Θέλουμε να τον ανεβάσουμε τον χώρο, για να φανεί, γιατί αν αξίζει τον κόπο αυτά που είναι, να μας βοηθήσει και η πολιτεία ή κάποιος σύλλογος κάπως, να το αξιοποιήσουμε λίγο καλύτερα. Έχουμε αρκετά αντικείμενα και αυτά δεν τα βρίσκεις όλα.*
- Εγώ: Είναι εγγεγραμμένο στο μητρώο μουσείων του Υπουργείου Πολιτισμού;
- κ. Ζυγούρης: *Δεν το ξέρω αυτό Βάγια μου, μάλλον όχι.*
- Εγώ: Βιβλίο επισκεπτών υπάρχει;
- κ. Ζυγούρης: *Νομίζω πως δεν υπάρχει.*
- Εγώ: Κάποιο βραβείο ή διάκριση;
- κ. Ζυγούρης: *Όχι.*
- Εγώ: Αν θελήσει κάποιος να το επισκεφθεί έρχεται σε επικοινωνία με εσάς;
- κ. Ζυγούρης: *Ναι, ναι, επειδή εγώ έχω το κλειδί, θα με βρείτε εύκολα, γιατί ο σύλλογος έρχεται το καλοκαίρι. Όλοι του συλλόγου λείπουν, άλλος Θεσσαλονίκη,*

άλλος Αθήνα, οι πιο πολλοί Αθήνα βέβαια, τα εγκατέλειψαν τα χωριά. Μεγάλο λάθος, γιατί τα χωριά δίνουν ζωντάνια, θα φτιάξεις και την κατσίκα, θα φτιάξεις την πατάτα, τα φασόλια, θα φτιάξεις τα καρύδια. Εμάς το χωριό μας πουλούσε τρεις τόνους καρύδια και παραπάνω. Εγώ είχα ένα φορτηγό και τώρα δεν πουλάμε, δεν έχουμε ούτε και στα σπίτια μας, γιατί ξεράθηκαν οι καρυδιές. Άμα αφήσουμε τα χωράφια ακαλλιέργητα και όταν δεν καλλιεργείς το χωράφι, οι καρυδιές κ.τ.λ. φύγανε, δεν δίνουν δουλειές στον κόσμο. Να κάνουν αναμοχλεύσεις, αναδασώσεις, να κάνουν καθαρισμούς, που κάναμε εμείς, εκείνα τα χρόνια. Εγώ ήμουν είκοσι πέντε χρόνια πρόεδρος συνεταιρισμού δασικού και αγροτικού συνεταιρισμού, πήγαιναν οι γυναίκες στο δάσος, έκαναν αναδασώσεις, μεροκάματα.

- Εγώ: Λίγα λόγια για το χωριό;
- κ. Ζυγούρης: Αγραφιώτες είμαστε, γύρω στα τριάντα με σαράντα άτομα το χειμώνα. Ασχολούμαστε λίγο με κτηνοτροφία, και γεωργία λίγη πλέον, φύγαν οι νέοι.

▪ Λαογραφική συλλογή Ξινονερίου

- κ. Παπαναστασίου: Βλέπουμε εδώ την γυναίκα φοράει ακόμη την νυφική της φορεσιά, μαζί με την ποδιά, παντρεύτηκε αυτή, το 20', και το ασημοζούναρο, που φοράει στη μέση. Βλέπετε ότι είναι μπροστά με σούρα, με τραχηλιά και η άλλη είναι το 30'. Άρα τα φορέματα αυτά φοριόταν και με την τραχηλιά και τότε. Σε αυτή τη φωτογραφία, βλέπω βγήκε το τσιτσέκι, αλλά δεν βλέπω, δεν φαίνεται στην φωτογραφία για τσιτσέκια. Το πρώτο ήταν βολιώτικο, σταμπωτό ήταν με κάτι φυλλαράκια. Εδώ το εικονοστάσιο, που είχαν στην μια γωνία του σπιτιού. Φωτογραφίες εκεί πάνω, γιαγιές, με την τραχηλιά αυτή από μέσα. Φορούσαν μια τραχηλιά, που είχανε μια τρέσα από εδώ και μια από εκεί, σαν βελούδο, μια κορδελίτσα, το βάζαμε διακοσμητικό και από πάνω φοράνε το φλοκάτο και το μαντήλι δεμένο σε μπερέ.

Αυτές οι φωτογραφίες είναι όλες από κατοίκους του χωριού. Άλλη παλιά φωτογραφία, παλιά πολύ. Αυτή είχε πένθος το γιο της, είναι με τον άντρα της στην φωτογραφία και επειδή είχε πένθος, φορούσε και άλλο μαντήλι από μέσα και το άλλο απ' έξω. Φοράει τα σκούρα, έχει φλοκάτο, ζακέτα πρέπει να 'χει μάλλον εδώ, μακριά ζακέτα σκούρα, που είναι σκούτινη και είναι μέχρι εκεί. Και αυτή βλέπετε δεν φοράει το φλοκάτο, φοράει τις ζακέτες, σκούτινες, που τις ύφαιναν και το μαντήλι εδώ πάλι. Εδώ είναι το 50', φωτογραφία στην πλατεία, που χόρευαν το Πάσχα. Από την εκκλησία έβγαιναν οι γυναίκες και έφταναν μέχρι την πλατεία χορεύοντας και έλεγαν την πλατεία χωριό τότε. Θα κατεβούμε στο χωριό, αυτό έχει άλλη αξία όμως, γιατί το έλεγα χωριό.

Αυτές οι γυναίκες, τότε τρεις μέρες το Πάσχα, σε όλη την Ελλάδα σχεδόν, γινόταν αυτό στα χωριά, τους επέτρεπαν οι Τούρκοι, για να γλεντάνε. Τρεις μέρες το Πάσχα ήταν πανηγύρι για το χωριό. Μετά τον Εσπερινό το απόγευμα, έβγαιναν στην πλατεία και χόρευαν. Την τρίτη μέρα, το Πάσχα το απόγευμα, μετά τον Εσπερινό, ξεκινούσαν ένα συγκεκριμένο τραγούδι της Κωνσταντινούπολης, δηλαδή μιλάει για την Κωνσταντινούπολη. «Έγειρε ο ήλιος, έγειρε...». Όλες μαζί, βλέπεις, δεν φοράει καραγκούνικα καμιά. Τα φλοκάτα τους, από μέσα τα φορέματα τους, το σουράκι, που πάνω έχουν την τραχηλιά. Αυτή ήταν από το Παλιούρι, κάποιο χωριό, ήταν πιο μοντέρνα, βλέπεις ξεχωρίζει, το 'βγάλε το τσιτσέκι, όταν παντρεύτηκε. Εδώ ο παπά Μήτσος.

Αυτό είναι 120 χρόνων, όχι το μπαούλο, το μπαούλο ήταν το 50', το κεντητό ήταν 120 χρόνων. Οι σαρμανίτσες, τα μπισίκια και σαρμανίτσες και μπισίκια, και τα δύο. Αυτό εδώ λέγεται σαμαριέρα, έπλεκαν και κεντούσαν, για να στολίσουν τα σαμάρια απ' τα άλογα ή απ' τα μουλάρια. Γιατί όταν πήγαιναν στον γάμο, όταν πήγαιναν στα πανηγύρια, μακριές αποστάσεις, αυτοκίνητα δεν υπήρχαν, με τα μουλάρια, με τα άλογα, έπρεπε να στολιστεί το σαμάρι, να είναι όμορφο. Και αυτό πολύ παλιό το κεντητό, αυτό είναι δικό μου, το κεντούσα όταν ήμουν κοριτσάκι. Τότε μας βάζαν και κεντούσαμε τα κορίτσια για να κάνουμε την προίκα μας. Μετά το καλούπι και τα τσιρέπια, το δίμτο, να σας το δείξω αυτό.

Φτιάχνανε παντελόνια, σακάκια. Κοίταζε το υφαντό, λεπτούλικο και σταθερό. Οι κάλτσες οι νυφικές, που φορούσε η νύφη, όταν φορούσε το φέσι, με τα τσαρούχια φοριόνταν αυτές οι κάλτσες, τα χειρότια για να μην κρυώνουν. Τα τσιρέπια πάντα και με τσιρεπόσχοινο, που δένονταν. Εδώ προσθέτουμε σχοινί μεγάλο, που το τυλίγαμε στα πόδια, για να μην πέσει κάτω. Εδώ τα παλιά τα λεφτά, τα ραλλικά, ήθελες ένα τσιντρί για να πας να πάρεις πολύ λίγα πράγματα. Εδώ είναι η κουζίνα μας. Βάζαν φαγητό στο κατσαρολάκι για να πάνε στο χωράφι. Το λαϊνάκι για το νεράκι, λαϊνι λεγόταν, όχι στάμνα. Η στάμνα ήταν μεγάλη, εμείς δεν έχουμε. Αυτό το λέμε λαϊνι. Αυτό είναι για καφέ, αυτή την ζύστρα την χρησιμοποιούσαν όταν ζύμωναν το ψωμί στο σκαφίδι, κολλούσε και το έζυναν. Το κουδούνι από το σχολείο, έμεινε εδώ, και κλείστηκε και το σχολείο, και έφυγαν τα παιδάκια.

Οι κατσαρόλες αυτές, τα πιάδια για να μην καούμε, όλα αυτά για μαγείρεμα. Τα καζάνια, οι γάστρες, στάχτη μέσα στην κατσαρόλα, που μαγειρεύαμε, ούτε ΑΝΑ, ούτε τίποτα, για να καθαρίσει με στάχτη και τρίψιμο. Εμείς τα ζήσαμε αυτά. Χαράνι το λέγαμε αυτό, καζάνι εκεί σκαφίδι αυτό που ζυμώνουμε και σκαφίδι αυτό που πλέναμε. Αυτή είναι η κάδη, που βάζαμε το τυρί και η τσαντίλα, βάζαμε το τυρί εδώ, όταν το φτιάχναμε και το βάζαμε εδώ με αλάτι, ώσπου να το βάλουμε στα βαρέλια, να μπαγιατίσει λίγο και μ' αυτό στραγγούσαμε το τυρί, το μαζεύαμε, κάδη το λέγαμε. Αυτός εδώ είναι ο μπουτινέλος, το σίδερο, εδώ που σιδερώνουμε, τα γκιούμια, που μεταφέραμε το γάλα από το μαντρί και νερό χρησιμοποιούσαν... Αυτό όταν τραγουδούσαν τα κορίτσια, του Λαζάρου, είχαν από μια βεργούλα στα χέρια, λαζαρόζυλο. Αυτή είναι η χελιδόνα, το Μάρτη, 1^η Μαρτίου, τα παιδάκια πήγαιναν και τραγουδούσαν «Μάρτης μας ήρθε και πουλιά λαλείτε...».

Αυτά τα φορούσαν οι γυναίκες καθημερινά, το καθημερινό, αυτό που ήρθε μετά η κρίση, ήταν το 40', μετά δεν είχαν και φορούσαν την μαλλίνα, ύφαιναν, φορούσαν μαλλίνα και τα κορίτσια.

- Εγώ: Αυτά είναι υφαντά;
- κ. Παπαναστασίου: Υφαντά ναι, υφαντό, και μετά το έραβαν στο χέρι.
- Εγώ: Μου λέτε λίγο τις χρονολογίες των ενδυμάτων;
- κ. Παπαναστασίου: Το κόκκινο αυτό φόρεμα είναι από το 50' με 60', αυτά ήταν οι μαλλίνες από το 35' και μετά μέχρι το 50'. Μετά άρχισαν τα φορέματα και αυτό το ίδιο είναι. Αυτά είναι τα φορέματα, που φορούσαν από το 20' και μετά, όπως βλέπουμε τις φωτογραφίες και εκεί. Το φλοκάτο δεν το φορούσαν οι νύφες, το φορούσαν μετά οι γυναίκες, που φορούσαν αυτά τα φορέματα. Οι νεαρές για να βγουν έξω να χορέψουν στο πανηγύρι στην πλατεία. Γίνονταν τα γλέντια και φορούσαν και το φλοκάτο από πάνω, όταν είχε κρύο. Και εδώ έχουμε το φέσι από το 10' - 20', μετά ήρθε το βολιώτικο και μετά άρχισαν τα τσιτσέκια. Ο τρουβάς εδώ, που είχαν για το ψωμί, να παν να ψωνίσουν, αυτό το σακουλάκι που βλέπεις, σακούλι το έλεγαν. Το κεντούσαν και το έδιναν, όταν η νύφη γύριζε στο σπίτι του γαμπρού, μετά τα στέφανα. Έπρεπε να ξεπαιζέψει ένα αγοράκι, να της δώσουν ένα αγοράκι στην αγκαλιά και το σήκωνε τρεις φορές προς τα πάνω. Αλλά τι να του δώσει όμως; Φρούτα της εποχής, που είχε και το σακούλι αυτό, καμιά καραμελίτσα,

καμιά σταφίδα, στραγάλια και ένα ρούχο του έφτιαχναν, πουκαμίτσες, που το λέγαμε. Η «καλημέρα», δώρο, αυτό ήταν για να βάζουν βελόνια και τις κλωστές εκεί μέσα και κάτω από την «καλημέρα», έβαζαν τις χτένες να χτενίζονται. Εδώ κάδρο αρκετά παλιό, οι λάμπες.

- Εγώ: Αυτά εδώ πως τα ονομάζετε;
- κ. Παπαναστασίου: Αυτά, πάντες για να μην κρυώνουν, και ακουμπάνε στον τοίχο, ήταν μάλλινα και για διακοσμητικό και χρηστικό για να ζεσταίνονται. Τα προσκέφαλα εδώ, έβαζαν δεκάρες και από κάτω σαν κομπολόι για να παίζει το μωρό, να ξεχνιέται μέσα στο μπισίκι και μέχρι να σαραντίσει, το έδεσαν το κεφάλι του, νόμιζαν ότι θα το κάνουν στρογγυλό και να το φυλάζουν από κρυολογήματα. Οι γυναίκες φορούσαν και μπουλκάκι από πάνω και μετά την μαλλίνα, το φορούσαν από πάνω για να μην κρυώνουν. Γιατί η μαλλίνα είναι αμάνικη και φορούσαν από μέσα ένα πουκάμισο με μακρύ μανίκι άσπρο ή μπλε, θαλασσί, από μέσα. Το μπουλκάκι το είχαν και για καλές, να βγαίνουν έξω, να χορεύουν, αλλά κοιτάζτε να δείτε πόσες μαλλίνες είχαν, και άλλες έχουμε μέσα αλλαξιές, τότε έκαναν προίκα τα κορίτσια. Εδώ η τάβλα και το τσακμάκι, που άναβαν το τσιγάρο. Οι ψούρες εδώ. Η ψούρα ήταν η πιο μεγάλη και έτρωγαν εκεί, το φλάμπουρο, έβαζαν ένα ρόδι στην κορυφή και ένα μήλο από εδώ και από εκεί και πήγαινε ο γαμπρός, για να πάρει τον κουμπάρο με τα όργανα. Μετά γύριζαν, και πήγαιναν στο σπίτι της νύφης και από εκεί στην εκκλησία. Από την μια μεριά έχει τον Άγιο Γεώργιο, που είναι προστάτης των ζευγαριών και από την άλλη βάζαν τον άγιο που υπήρχε στο χωριό. Αυτή είναι η φτσέλα, που παίρναν στο χωράφι για να πιούν νερό. Και αυτή είναι η φτσέλα που καλούσαν, έβαζαν λουλούδια πάνω.
- Εγώ: Πείτε μου το ονοματεπώνυμο σας και την σχέση σας με την συλλογή.
- κ. Παπαναστασίου: Εγώ λέγομαι Παπαναστασίου Αγορή και είμαι μέλος του συλλόγου. Εμείς είμαστε απλά μέλη του συλλόγου. Εγώ είμαι στο διοικητικό συμβούλιο, λάθος δικό μου. Οι γυναίκες είναι μέλη του συλλόγου. Απ' τα πιο καλά και από τα πιο ενημερωμένα και ενεργά.
- Εγώ: Πόσα χρόνια ασχολείστε με την συλλογή;
- κ. Παπαναστασίου: Ο σύλλογος έχει από το 76'. Το μουσείο από το 2005, νομίζω, που το κάναμε στο κοινοτικό γραφείο και το μεταφέραμε εδώ, το 2005 νομίζω.
- Εγώ: Υπάρχει σχέση με λαογραφικές/μουσειολογικές σπουδές;
- κ. Παπαναστασίου: Έχουμε τον υπεύθυνο, τον επιστημονικό υπεύθυνο, τον Κωνσταντίνο Πεσλή, ο οποίος είναι πάντα μαζί μας.
- Εγώ: Πως προέκυψε η ιδέα για το στήσιμο της συλλογής;
- κ. Παπαναστασίου: Ο χώρος τότε δεν υπήρχε, τότε δεν ήταν και η Αγορίτσα, ήταν η κυρία Σοφία Μητρουλιά και εμείς μέσα όλοι μαζί, ξεκινήσαμε να μαζεύουμε. Ήρθε η ιδέα να κάνουμε ένα μουσείο, να μαζέψουμε όλα τα αντικείμενα και το στήσαμε στο κοινοτικό γραφείο. Μετά μας είπαν να φύγουμε από εκεί, τα μαζέψαμε, ήταν η Αγορίτσα πρόεδρος και το στήσαμε εδώ.
- Εγώ: Έδιναν εύκολα τα αντικείμενα οι συγχωριανοί;
- κ. Παπαναστασίου: Τα έδιναν ναι, εύκολα.
- Εγώ: Υπάρχουν δυσκολίες συντήρησης των αντικειμένων και του χώρου;

- κ. Παπαναστασίου: Υπάρχουν ναι, για την συντήρηση κάτι είχαμε αρχίσει να κάνουμε, με αφυγραντήρες και αυτά. Τίποτα δεν υπάρχει προς το παρόν, κάναμε μια ενέργεια, ο Πεσλής δηλαδή, προς μια βουλευτή, έγραψε ένα γράμμα και αυτή κάτι είχε κάνει. Αλλά μην φανταστείτε, τίποτα, δεν έχουμε ανταπόκριση. Εμείς θα θέλαμε κάποια πραγματάκια εδώ να γίνουν. Ας πούμε μια συντήρηση, το κτίριο λέω του χώρου, τα κεραμίδια να έχουμε ας πούμε, πώς να το πω, συντήρηση. Το καλοριφέρ, να μαζευτούν κάποια χρήματα για όλα αυτά, για να λειτουργήσουν. Εμείς τα περισσότερα που ξοδεύουμε από εδώ, είναι από τους κατοίκους, που θα κάνουμε μία εκδήλωση, που θα δώσει η Βούλα δέκα ευρώ ή η Χρυσούλα, κάπως έτσι λειτουργεί ο σύλλογος. Από την τσέπη μας πολλές φορές, με τα δικά μας οχήματα. Τηλέφωνα δεν υπάρχουν, αυτά εδώ πέρα. Αλλά με την καλή θέληση των γυναικών προσπαθούμε, και κάνουμε αυτό που κάνουμε. Θα θέλαμε ένα τηλέφωνο, οπωσδήποτε, ένα ίντερνετ, να έρχονται, οτιδήποτε εδώ μας θέλει κάποιος, να υπάρξει ας πούμε ένα email, πως τα λένε αυτά, δεν τα ξέρω κιόλας.
- Εγώ : Υπάρχει σελίδα για την συλλογή στο Facebook;
- κ. Παπαναστασίου: Ναι έχουμε, το χειρίζεται κάποιος κύριος, αντιπρόεδρος του συλλόγου. Εκεί ανεβάζει διάφορα. Πρέπει να έχει και μια ωραία εκδήλωση το 2017, τα Καραϊσκάκεια, που κάναμε, αυτή η εκδήλωση η μεγάλη που γίνεται στην Καρδίτσα. Ήθελαν δρώμενο αυτή τη φορά, σε συνεργασία με άλλο σύλλογο, εμείς ήμασταν με την Πορτίτσα, ήταν μέσα σε μια εβδομάδα, που το οργανώσαμε αλλά μια χαρά τα πήγαμε. Σαν θεατράκι, κάναμε το προζενιό, το πρώτο ήταν το πλύσιμο στο ποτάμι, βγαίνουν από εδώ και πλένανε και βγαίνουν και οι Πορτιτσιανοί από εκεί. Είχαν με την σκαφίδα που πλένανε, πήραν τα ρούχα, τον κόπανο, όταν ήρθαν οι Πορτιτσιανοί, είπαμε καλωσορίσατε, καλώς τις γυναίκες, τραγουδήσαμε «κάτω νερό στ' αυλάκι».
- Εγώ: Σε σχέση με τα αντικείμενα της συλλογής;
- κ. Παπαναστασίου: Μέσα στα πρακτικά μας γράφει η πρώην πρόεδρος, η κυρία Μητρουλιά και οι γυναίκες, γράφει ότι τα αντικείμενα αυτά, μπορεί να τα πάρει κάποιος άμα θέλει πίσω και γράφουμε αυτή η μηχανή την χάρισε αυτή, ας πούμε. Αλλά μέχρι τώρα, που είμαι εγώ δώδεκα χρόνια στον σύλλογο, δεν ήρθε κανένας να ζητήσει κάτι. Σαν συλλογή είναι του συλλόγου. Αν υπήρχαν χρήματα και μας βοηθούσαν, θα κάναμε άλλη διακόσμηση, εμείς θα κάνουμε δωμάτιο, όπως ήταν παλιά. Αλλά αυτά απαιτούν λεφτά, να μας βοηθούσε το κράτος, θα το κάναμε. Ο χώρος μας είναι καλός, αλλά μας νοιάζει το πάνω...να μην πέσει, τα κουρτινάκια μας, όπως ήταν τότε με γάζα.
- Εγώ: Ο χώρος είναι γενικά κλειστός και ανοίγει σε συνεννόηση με εσάς;
- κ. Παπαναστασίου: Ναι, ναι.
- Εγώ: Επισκεψιμότητα;
- κ. Παπαναστασίου: Οι χωριανοί βέβαια το ξέρουν, το 2017, ήταν που ήρθε ο Πέτρος Τουρσόπουλος, με λεωφορείο. Ανταλλάξαμε σκέψεις και τραγούδια. Αυτός δουλεύει σε ραδιοφωνικό σταθμό της εκκλησίας της Ελλάδος και βάζει κάθε Κυριακή και είχε και εμάς. Έχουμε cd που δεν έχουμε τώρα εδώ, το πρώτο που κάναμε και μας έβαλε και με το στόμα και με όργανα, παλιά τραγούδια και μας έβαλε και μίλησε για το Ξινονέρι, όπου μας επισκέφθηκε. Τώρα περιμένουμε το

Λύκειο Ελληνίδων ναι, και κάποιους ξένους που θα έρθουν, δικοί μου άνθρωποι, θα πάρω το κλειδί και θα έρθω να τους δείξω. Κάναμε τρεις γάμους παραδοσιακούς, θα τα δείτε μέσα στο βιβλίο.

- Εγώ: Πρώτα βρέθηκαν τα αντικείμενα και μετά ο χώρος στέγασης;
- κ. Παπαναστασίου: *Αφού είχαμε τον χώρο εκεί στο κοινοτικό γραφείο, μας ήρθε η ιδέα να μαζέψουμε τα παλιά, μαζί με την πρώην πρόεδρο, την Σοφία την Μητρουλιά.*
- Εγώ: Ο σύλλογος πως ονομάζεται;
- κ. Παπαναστασίου: *Σύλλογος Ξινονερίου, δεν έχει άλλη ονομασία.*
- Εγώ: Ο χώρος της συλλογής;
- κ. Παπαναστασίου: *Παλιό σχολείο και το νηπιαγωγείο πιο κάτω, είχε πολλά παιδιά, έχει περίπου δέκα χρόνια που δεν λειτουργεί. Με δεκαοχτώ παιδιά έκλεισε το σχολείο και τα πήγαν στην Κρύα Βρύση, το 2009/2010. Εδώ στο cd θα δείτε την νύφη να είναι με κόκκινο μεταξωτό κουκουλωμένη, καμάρι λεγόταν. Την πήγαιναν πριν φύγει από το σπίτι, την κουκούλωναν, γι' αυτό και έμεινε η λέξη «καμάρι μου». Το καμάρι το σήκωνε ο γαμπρός και έτσι έπαιρνε την νύφη. Από το 10' με 20', το φορούσαν με το καμάρι.*
- Εγώ: Έχουν γίνει εκπαιδευτικά προγράμματα;
- κ. Παπαναστασίου: *Όχι, σχολεία γενικά στην αρχή που είχαμε τη συλλογή στο κοινοτικό γραφείο που ήταν. Και το δάσος μας έρχονταν πολλά σχολεία για εκδρομή, τώρα πια δεν έρχονται, γιατί δεν είναι περιποιημένο το δάσος μας, τότε ήταν αλλιώς, να χαίρεσαι, ήταν τα παιδάκια και ερχόταν πολλά σχολεία, Μάιο μήνα, κάθε μέρα. Και έχουμε και μια αφίσα, που πήρα την ρόκα και έγνεφα, ήταν τα παιδάκια γύρω από την τάβλα και τους εξηγούσα τα αντικείμενα, πως ντύνονταν και το χρησίμευε το καθένα και τους έδειξα μετά την ρόκα που έγνεφα και εκεί με τράβηξαν φωτογραφία και μου την δώσανε, μου την κάνανε αφίσα.*
- Εγώ: Υπάρχει βιβλίο επισκεπτών;
- κ. Παπαναστασίου: *Όχι.*
- Εγώ: Υπάρχουν δημοσιεύσεις στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης;
- κ. Παπαναστασίου: *Ναι, πολλές φορές έχουν γράψει σε εκδηλώσεις, που κάναμε, τοπικές εφημερίδες. Έχουμε πάει στο συνέδριο, εβδομήντα έξι χώρες στην Αθήνα, το 2005 μάλλον, πολλές γυναίκες. Κάναμε τρεις μήνες πρόβα, ανεβήκαμε επάνω και χορέψαμε και να σας πω ότι κάναμε την καλύτερη εντύπωση εμείς με τα τραγούδια, είχαμε αυτό το καμάρι στην νύφη, είχαμε μια πολύ ωραία κοπέλα ψηλή νύφη. Εγώ έπαιζα τον ρόλο της πεθεράς, της γύρισα το καμάρι, την φίλησα, την έπιασα και χόρεψε, όχι πρώτα χόρεψε ο παππάς, ήταν δρώμενο. «Τώρα λαμπριά και πασχαλιά και επίσημη ημέρα, αλλάζουν μάνες τα παιδιά». Και μετά βγήκε και ο παππάς και χορέψαμε εμείς οι γυναίκες, δέκα τραγούδια, στην Θεσσαλονίκη το 2017, 27 Μαρτίου στο Αριστοτέλειο, δέκα τραγούδια και δέκα διαφορετικοί χοροί. Είχαν τότε ένα δίσκο γυάλινο, ποτηράκια και στη μέση μια γαράφα, που έβαζαν το τσίπουρο και το είχαν πάντα πάνω στο τραπέζι.*
- Εγώ: Ποιοι είναι οι στόχοι σας;
- κ. Παπαναστασίου: *Εγώ το μεράκι μου, αυτό που θα ήθελα, αν υπήρχαν λεφτά, είναι να το χωρίζαμε τον χώρο, σαν σανίδα, κάπως σαν παλιά, απ' έξω με βάψιμο,*

κάτι τέτοιο. Θα ήθελα να χωριστεί ο χώρος, να γίνει δωμάτιο, κάμαρη και σάλα μετά, τον οντά, πως ήταν τα σπίτια τότε. Αυτό ήθελα, αυτό ήταν το μεράκι μου, να γίνουν δύο δωμάτια, το ένα δωμάτιο να είναι το καλό, όταν έρχονται επισκέπτες, όταν είχαν γιορτή. Τότε μαζευόταν το χωριό, περνούσε το χωριό όλο, στο άλλο ήταν το τζάκι, μπουχαρί, μπουχαριά, να μπει από πάνω το τζακόπανο, η ποδιά μπροστά, και είχαν και κάτω την τάβλα, και γύρω έναν καναπέ που καθόντουσαν. Είχαν και ένα μαγειριό έξω. Τα τζάκια τότε γινόταν εντοιχισμένα ενώ εκεί που ψήνανε στο μαγειριό, που μαγείρευαν, ήταν τα μπουχαριά, ήταν εξογκωμένα. Ο επισκέπτης θέλουμε να δει την ιστορία του χωριού και τα αντικείμενα, όλα αυτά που βρίσκονται εδώ, το πώς ζούσαν παλιά.

- Εγώ: Τα αντικείμενα είναι αριθμημένα και καταγεγραμμένα;
- κ. Παπαναστασίου: *Ναι, ναι, είχαν και καρτούλες, τώρα βέβαια έχουν χαθεί.*
- Εγώ: Η συλλογή είναι εγγεγραμμένη στο μητρώο μουσείων του Υπουργείου Πολιτισμού;
- κ. Παπαναστασίου: *Όχι, δεν είναι.*
- Εγώ: Πείτε μας λίγα λόγια για το χωριό.
- κ. Παπαναστασίου: *Αγραφιώτες και στα ήθη και στα έθιμα με τα διπλανά χωριά. Τριακόσιοι κάτοικοι, αγροτικά και κτηνοτροφικά επαγγέλματα. Κάποτε είχε ζωή και το Ξινονέρι ξεχώριζε σε όλα, εγώ λυπάμαι, στεναχωριέμαι, δεν βλέπω την ομορφιά εκείνη και μου κατοφαίνεται. Νεολαία υπάρχει ακόμη στο χωριό.*

▪ Λαογραφικό μουσείο Πορτίτσας

- Εγώ: Ονοματεπώνυμο και σχέση με τη λαογραφική συλλογή.
- κ. Κομπορόζος: *Πέτρος Κομπορόζος και είμαι επιστημονικός υπεύθυνος της συλλογής. Από το 87' είμαι εδώ, που άνοιξε το μουσείο. Φυσικός είμαι, σπούδασα στα Γιάννενα.*
- Εγώ: Προβλήματα σε σχέση με την συντήρηση αντιμετωπίζετε;
- κ. Κομπορόζος: *Την συντήρηση συνήθως την κάνω εγώ, που δεν παθαίνουν και τίποτα αυτά τα αντικείμενα. Όταν φέρνουν τα αντικείμενα, τότε γίνεται η συντήρηση.*
- Εγώ: Εξακολουθούν οι κάτοικοι να φέρνουν αντικείμενα;
- κ. Κομπορόζος: *Ναι, ναι, φέρνουν.*
- Εγώ: Τα αντικείμενα είναι από το χωριό;
- κ. Κομπορόζος: *Ναι.*
- Εγώ: Ο χώρος;
- κ. Κομπορόζος: *Είναι το παλιό σχολείο του χωριού.*
- Εγώ: Υπάρχει επισκεψιμότητα;
- κ. Κομπορόζος: *Τελευταία δεν υπάρχει, σταμάτησαν να χρηματοδοτούν τα σχολεία, να τα πληρώνουν τα λεωφορεία, για να φέρνουν μαθητές και δεν έρχονται.*
- Εγώ: Πως προήλθε η ιδέα;
- κ. Κομπορόζος: *Πήραμε απόφαση και με μεράκι φτιάχτηκε. Ήταν όλο γκρεμισμένο αυτό, δεν είχε ούτε ταβάνια, ούτε τίποτα, τότε δεν δούλευα στο μουσείο της Καρδίτσας.*
- Εγώ: Έχουν γίνει εκπαιδευτικά προγράμματα;
- κ. Κομπορόζος: *Όχι.*
- Εγώ: Βιβλίο επισκεπτών;
- κ. Κομπορόζος: *Ναι, ναι έχουμε.*
- Εγώ: Υπάρχουν δημοσιεύσεις για το μουσείο;
- κ. Κομπορόζος: *Ναι υπάρχουν, κυρίως από εφημερίδες τοπικές.*
- Εγώ: Ποιοι είναι οι στόχοι σας;
- κ. Κομπορόζος: *Η ανάδειξη του τοπικού πολιτισμού.*
- Εγώ: Πως θα θέλατε να εξελιχθεί η συλλογή αυτή;
- κ. Κομπορόζος: *Ότι αφορά τον πνευματικό βίο, να πάνε κάτω, και τα λαογραφικά να ανέβουν πάνω, στην αρχή ήταν μόνο ο ένας πάνω, κάτω ήταν γεμάτο βράχια και γι' αυτό δεν επεκτάθηκε μέχρι τέρμα, γιατί τα θεμέλια είναι στα βράχια και έτσι δεν επεκταθήκαμε προς τα πίσω.*
- Εγώ: Η συλλογή είναι εγγεγραμμένη στο μητρώο μουσείων του Υπουργείου Πολιτισμού;
- κ. Κομπορόζος: *Ναι είναι.*
- Εγώ: Πείτε μας λίγα λόγια για το χωριό.
- κ. Κομπορόζος: *Δημιουργήθηκε, υπήρχαν συνοικισμοί από την αρχαία εποχή ακόμα και χαμηλά και πάνω. Στην πρώιμη τουρκοκρατία, εξακολουθούσε να υπάρχει χωριό, μετά ερημώθηκε για κανένα αιώνα και ξαναδημιουργήθηκε αρχές 19ου αιώνα. Ηπειρώτες οι πρώτοι που ήρθαν εδώ και μετά μετακινήθηκαν και οι*

πιο ορεινοί, από Αργιθέα, από τα χωριά αυτά. Δεκαπέντε άτομα μόνιμα τώρα, μόνο το καλοκαίρι μαζεύονται.

▪ Λαογραφική συλλογή Ραχούλας

Η συνέντευξη παραχωρήθηκε τηλεφωνικά

- Εγώ: Ονοματεπώνυμο και σχέση με τη λαογραφική συλλογή.
- κ. Κατσούλας: *Γιώργος Κατσούλας λέγομαι, και είμαι πρόεδρος του χωριού. Όποτε χρειάζεται βοήθεια είμαι εδώ για να βοηθήσω τον σύλλογο.*
- Εγώ: Πως προήλθε η ιδέα της συλλογής;
- κ. Κατσούλας: *Η ιδέα προήλθε από τον σύλλογο του χωριού, που ιδρύθηκε από το 1982, και με συνεργασία με τους κατοίκους που δώρισαν αυτά τα αντικείμενα, μπόρεσε και στήθηκε η συλλογή.*
- Εγώ: Πώς ονομάζεται ο σύλλογος;
- κ. Κατσούλας: *« Μορφωτικός σύλλογος Ραχούλας».*
- Εγώ: Μπορείτε να μας δώσετε λίγες πληροφορίες για τον χώρο της συλλογής;
- κ. Κατσούλας: *Είναι το δημοτικό σχολείο του χωριού, το οποίο βέβαια τώρα δεν λειτουργεί. Δεν έχει πλέον παιδιά το χωριό.*
- Εγώ: Τι ενέργειες κάνετε στο κομμάτι της συντήρησης;
- κ. Κατσούλας: *Ε, όταν χρειάζεται κάτι κάποιο αντικείμενο ή ο χώρος λίγο αέρισμα, λίγο καθαρίσμα, οι γυναίκες του συλλόγου αναλαμβάνουν. Όχι όμως συστηματικά, όταν υπάρχει ανάγκη. Δεν υπάρχει η δυνατότητα για κάτι περισσότερο.*
- Εγώ: Τα αντικείμενα είναι αριθμημένα και καταγεγραμμένα;
- κ. Κατσούλας: *Ναι, ναι έχει γίνει από τον σύλλογο.*
- Εγώ: Έχουν γίνει εκπαιδευτικά προγράμματα;
- κ. Κατσούλας: *Θα σε γελάσω, νομίζω πως όχι. Έρχονται όμως παιδάκια και από τα γύρω χωριά, καμιά εκδρομή να το δουν.*
- Εγώ: Η συλλογή είναι εγγεγραμμένη στο μητρώο μουσείων του Υπουργείου Πολιτισμού;
- κ. Κατσούλας: *Όχι δεν είναι.*
- Εγώ: Αν θελήσει κάποιος να το επισκεφθεί, μπορεί να επικοινωνήσει μαζί σας;
- κ. Κατσούλας: *Ναι, εννοείται.*
- Εγώ: Ποιοι είναι οι στόχοι σας;
- κ. Κατσούλας: *Να μην χαθούν τα αντικείμενα, να διασωθούν και για τις επόμενες γενιές. Αν δεν μπορεί να μεγαλώσει τουλάχιστον να παραμείνει έτσι.*
- Εγώ: Πείτε μας λίγα λόγια για το χωριό.
- κ. Κατσούλας: *οι Ραχουλιώτες δεν είναι ούτε Βλάχοι ούτε Καραγκούνηδες, καθώς βρίσκονται κάπου στην μέση. Κυρίως κτηνοτροφικά και γεωργικά επαγγέλματα. Οι κάτοικοι οι μόνιμοι είμαστε λίγοι, το καλοκαίρι είμαστε περισσότεροι.*

▪ Λαογραφική συλλογή Σαραντάπορου

- Εγώ: Ονοματεπώνυμο και σχέση με την συλλογή.
- κ. Γάκης: *Γάκης Λάμπρος. Η συλλογή έγινε με μέριμνα του συλλόγου αποδήμων, με τον σύλλογο του χωριού, έχουμε καλή συνεργασία. Εγώ είμαι πρόεδρος του χωριού. Υπάρχουν τρία χωριά : Το Σαραντάπορο, η Νεράιδα και ο Μεγαλάκος. Ο δικός μας είναι νέος οικισμός (Σαραντάπορο), έγινε μετά το 70'. Ήταν στο πρόγραμμα ορεινών χωριών, ανήκαμε στην Ευρυτανία παλιά, και ενταχθήκαμε ακολούθως στην Καρδίτσα διοικητικά, γιατί μας συνέφερε. Να πας στο Καρπενήσι τώρα, ούτε συγκοινωνία, ούτε τίποτα, η Καρδίτσα είναι τριάντα πέντε χιλιόμετρα, ενώ το Καρπενήσι είναι πάνω από πενήντα.*
- Εγώ: Εσείς έχετε κάποια σχέση με μουσειολογικές/λαογραφικές σπουδές;
- κ. Γάκης: *Δεν έχω, απλά επειδή είμαι πρόεδρος του χωριού, ο σύλλογος υπάρχει ακόμη, υπάρχουν δύο σύλλογοι. Ο ένας είναι ανενεργός τελείως, υπάρχει ο σύλλογος αποδήμων, σαν τον απανταχού, κάνουμε ένα χορό ετήσιο, γύρω στο δεκαπενταύγουστο. Μαζεύονται χίλια άτομα και γίνονται νταραβέρια, στο γήπεδο μπάσκετ, αθλοπαιδιές, κάθε μέρα εκδηλώσεις. Γίνεται καλή ιστορία.*
- Εγώ: Όσον αφορά την συντήρηση των αντικειμένων τι γίνεται από πλευράς σας ;
- κ. Γάκης: *Τα ενδύματα τα πήραν και τα έκαναν έτσι, μια απολύμανση, πέρασαν ένα διάστημα μακριά από εδώ, για να μην έχουμε προβλήματα με τοξικά και έτσι.*
- Εγώ: Τα αντικείμενα είναι αριθμημένα και καταγεγραμμένα;
- κ. Γάκης: *Ναι, ναι είναι καταγεγραμμένα, είναι και η μεταφορά. Τώρα είπαμε να τα μεταφέρουμε στο δημοτικό σχολείο, θα δούμε... Είναι μεγαλύτερος απ' αυτόν, απλώς εδώ, μαζεύονται πιτσιρικάδες. Τους πήρα ένα προτζέκτορα τώρα, για ταινίες, παραμύθια, τα πάντα.*
- Εγώ: Μπορείτε να μας δώσετε λίγες πληροφορίες για τον χώρο της συλλογής;
- κ. Γάκης: *Το πνευματικό κέντρο και δίπλα έχουμε ιατρείο, θα το δείτε. Ξεχωριστό το ιατρείο, βέβαια. Η συλλογή έχει χρόνια που στεγάζεται εδώ, από το 90', 96', πάνω από είκοσι με τριάντα χρόνια.*
- Εγώ: Η ιδέα πως προήλθε για να στηθεί η συλλογή;
- κ. Γάκης: *Ήταν ο παπά Γιώργης, από τους πρωτεργάτες, που ήθελε να μαζέψει τα αντικείμενα του χωριού. Είναι όλα από το χωριό, φορεσιές, όλα αυτά τα είδη, τα γουρνοτσάρουχα, όλα αυτά ήταν εδώ, γινόταν καθημερινή χρήση.*
- Εγώ: Η συλλογή σε ποιον ανήκει;
- κ. Γάκης: *Στον σύλλογο, έχουμε πολύ καλή συνεργασία, ότι θέλουν εγώ βοηθάω. Πιτσιρικάδες έρχονται το καλοκαίρι, κάνουν πάρτι. Από τους τελευταίους δήμους οικονομικά, μάλλον ο πρώτος από το τέλος, δηλαδή καταλαβαίνεις τι γίνεται, με τα χίλια ζόρια.*
- Εγώ: Έχουν γίνει Εκπαιδευτικά προγράμματα;
- κ. Γάκης: *Όχι.*
- Εγώ: Επισκεψιμότητα;
- κ. Γάκης: *Έρχονται κατά διαστήματα ναι, το καλοκαίρι, τώρα εντάζει τον χειμώνα δεν... το καλοκαίρι το έχουμε ανοιχτό. Προσέχουμε βέβαια να μην πάρει κανένας*

τίποτα, το πρωί ανοίγουν οι πιτσιρικάδες, όλη τη μέρα ανοιχτό, ως τα μεσάνυχτα. Τώρα είναι κλειστό, έπειτα από συνεννόηση ανοίγει.

- Εγώ: Υπάρχει βιβλίο επισκεπτών;
- κ. Γάκης: Όχι, δεν υπάρχει πρέπει να γίνει, πρέπει πρώτα να αποδεσμεύσουμε λίγο τον χώρο. Ο χώρος πάνω είναι πολύ ωραίος, δίπλα στην εκκλησία, μιλάμε για άλλο πράγμα, βλέπεις όλο το χωριό από πάνω. Το χωριό έχει σχέδιο πόλεως, από τα δυο που έγιναν, ήταν στο πρόγραμμα ορεινών χωριών το 71'. Έγινε μια διανομή εδώ πέρα, έγινε μια απαλλοτρίωση, δεν υπήρχαν σπίτια καθόλου, μόνο λάκες. Εδώ πέρα, χωράφια, έγινε απαλλοτρίωση, μια ομάδα πέντε, έξι άτομα, ξεκίνησαν ιστορίες και κόντρες. Ανηφορικό γενικά και έγιναν πολλά πράγματα, πνευματικό κέντρο, ιατρείο, πλατεία, πάνω, που θα γίνει παιδική χαρά τώρα. Η κάτω πλατεία, που είναι το μπάσκετ, μέχρι βιολογικό καθαρισμό. Βέβαια, δεν λειτουργεί σήμερα, είναι άλλη ιστορία, άλλοι παράγοντες.
- Εγώ: Ποιοι είναι οι στόχοι σας;
- κ. Γάκης: Θα μεταφερθεί, μπορεί να οργανωθεί και καλύτερα, όποιος έχει κανένα αντικείμενο, με καμία γυναίκα. Μια μου λέει, έχω ένα αλέτρι, το 'φτιάξε, χειροποίητο, μικρό. Φερ' το λέω, κάθε προσφορά δεκτή. Άμα το 'χεις στο σπίτι τρυπωμένο, δεν το βλέπει κανένας και αυτό εδώ το πιθάρι, κάποιοι αρχαιοκάπηλοι έψαχναν, το έσπασαν. Δεν ξέρουμε άλλα γι' αυτό, γιατί περιμένουμε την αρχαιολογική υπηρεσία, γιατί ήθελαν να το μεταφέρουν στην Καρδίτσα. Αφήστε το εδώ λέω, τουλάχιστον να έρχεται κάποιος να βλέπει κάτι. Και το άφησαν εδώ. Θέλω να κάνω μια βάση εγώ τώρα μεταλλική, γιατί είναι πρόχειρα, να το βάλουμε πάνω. Δεν πήρα ακόμη τα στοιχεία να το ψάξω, πως και τι, μάλλον αποθήκευε νερό ή λάδι.
- Εγώ: Είναι εγγεγραμμένη η συλλογή στο μητρώο μουσείων του Υπουργείου Πολιτισμού;
- κ. Γάκης: Αυτό δεν το ξέρω. Θέλουμε να το δούμε αυτό, γιατί δεν υπήρχε ούτε επιχορήγηση, ούτε τίποτα.
- Εγώ: Κάποιο βραβείο ή διάκριση;
- κ. Γάκης: Όχι.
- Εγώ: Αν θελήσει κάποιος να επισκεφθεί τον χώρο, θα επικοινωνήσει με εσάς;
- κ. Γάκης: Ναι, μαζί μου.
- Εγώ: Ελεύθερη είσοδος;
- κ. Γάκης: Ναι, ναι.
- Εγώ: Η συλλογή πως στήθηκε;
- κ. Γάκης: Από τον σύλλογο, και οι προθήκες έγιναν καθαρά για την συλλογή.
- Εγώ: Πείτε μας λίγα λόγια για το χωριό.
- κ. Γάκης: Αγραφιώτες, αν και ο όρος Άγραφα, έχει παρεξηγηθεί λιγάκι. Έφτασαν μέχρι Παλαμά, δηλαδή Αγραφιώτες. Χαλάει η συνταγή, κάπου έγιναν για άλλους σκοπούς ψηφοθηρικούς κ.τ.λ. Σου λέει ο άλλος, μέλι Αγράφων, τυρί Αγράφων και έγινε ένας αχταρμάς εκεί πέρα. Εμείς ανήκουμε στα αγραφιώτικα χωριά, εμάς είναι πρώτα. Εδώ η περιοχή όλη, παλιότερα ήταν οικοδόμοι, υλοτόμοι, κτηνοτρόφοι. Τώρα είναι ογδόντα περίπου κάτοικοι μόνιμοι. Το καλοκαίρι είναι γεμάτα όλα, εκεί που είναι δύο, γίνονται δέκα

ΔΗΜΟΣ ΜΟΥΖΑΚΙΟΥ

▪ Αγροτική συλλογή Αγίου Ακακίου

- Εγώ: Ονοματεπώνυμο και σχέση με την συλλογή.
- κ. Αλεξίου: *Εγώ λέγομαι Βασιλική Αλεξίου, είμαι πρόεδρος του συλλόγου του χωριού, αυτός είναι ο Κωνσταντίνος Γκρέκας, πρόεδρος του χωριού και η Βασιλική Ραχοβίτσα, που ανήκει στο σύλλογο.*
- Εγώ: Η συλλογή πως στήθηκε;
- κ. Αλεξίου: *Με τη βοήθεια του συλλόγου, αλλά και των συγχωριανών μας, που μας εμπιστεύτηκαν τα πράγματα τους. Το 2012 έγιναν τα εγκαίνια και ότι μπορούμε, το κάνουμε.*
- Εγώ: Υπάρχει σχέση με λαογραφικές/μουσειολογικές σπουδές;
- κ. Αλεξίου: *Όχι, εγώ νοικοκυρά είμαι, όμως αγαπάω το χωριό μου, την ιστορία του και με το μεράκι που είχαμε όλοι, καταφέραμε να φτιάξουμε αυτό το μουσείο.*
- Εγώ: Μπορείτε να μας δώσετε λίγες πληροφορίες για τον χώρο;
- κ. Αλεξίου: *Εδώ ήταν παλιότερα δημοτικό σχολείο, αλλά τώρα δεν λειτουργεί. Ο χώρος είναι μεγάλος, το κτίριο όμορφο, οπότε μας βόλεψε.*
- Εγώ: Τα αντικείμενα είναι όλα των χωριανών;
- κ. Αλεξίου: *Ναι, όλα. Μάλιστα έχω και εγώ μια ηπειρώτικη ενδυμασία, που την έφερα στο μουσείο, γιατί η καταγωγή μου είναι από Γιάννενα.*
- Εγώ: Τι συντήρηση δέχονται τα αντικείμενα;
- κ. Αλεξίου: *Μια φορά την άνοιξη ασπρίζουμε τα καζάνια, αερίζουμε τα ενδύματα και γενικότερα ελέγχουμε την φθορά των αντικειμένων.*
- Εγώ: Τα αντικείμενα είναι αριθμημένα και καταγεγραμμένα;
- κ. Αλεξίου: *Ναι, βέβαια. Έχουν και καρτελάκι πάνω, για να ξέρουμε πως λέγεται αλλά και ποιος μας το έδωσε.*
- Εγώ: Η συλλογή είναι εγγεγραμμένη στο μητρώο μουσείων του Υπουργείου Πολιτισμού;;
- κ. Αλεξίου: *Όχι.*
- Εγώ: Ποιοι είναι οι στόχοι σας;
- κ. Αλεξίου: *Αυτό που θέλουμε είναι να διαφυλάξουμε τον παλιό τρόπο ζωής, τον χωριάτικο, που φαίνεται μέσα από αυτή την συλλογή. Αυτή είναι η ιστορία μας και πρέπει να την παραδώσουμε στις νεότερες γενιές.*
- Εγώ: Πείτε μας λίγα λόγια για το χωριό.
- κ. Αλεξίου: *Λίγοι κάτοικοι είμαστε, με κτηνοτροφία και γεωργία ασχολούμαστε.*

▪ Λαογραφικό μουσείο Ελληνόπυργου

- Εγώ: Ονοματεπώνυμο;
- κ. Γέρμανος: *Γεώργιος Γέρμανος, είμαι ο γραμματέας του πολιτιστικού συλλόγου Ελληνόπυργου, «Άγιος Αθανάσιος».*
- Εγώ: Και η σχέση σας με την συλλογή;
- κ. Γέρμανος: *Αυτό έγινε από τον σύλλογο Ελληνοπυργίων Θεσσαλονίκης, «Το κάστρο», το 1999. Τότε ήμουν και γραμματέας του συλλόγου Θεσσαλονίκης και με πρωτοβουλία αυτού του συλλόγου, με πρόεδρο τον Θωμά Ζάχο, και γραμματέα εμένα και τον Νάσο τον Βασίλη, αντιπρόεδρο, τον Μακρή τον Γιώργο, Άκη Βανακόπουλο. Αποφασίσαμε, λοιπόν, να κάνουμε κάτι στο χωριό. Αρχικά είπαμε να αγοράσουμε το παλιό σπίτι, που χρησιμοποιήθηκε από τον Καραϊσκάκη, είπαμε να το αγοράσουμε, να το κάνουμε μουσείο για τον Καραϊσκάκη. Επειδή ήταν δύσκολη η πρόσβαση την εποχή εκείνη, δεν είχε δρόμο, εγκαταλείψαμε την ιδέα αυτή και ζητήσαμε από την εκκλησία να μας παραχωρήσει αυτό το κτίριο, το οποίο ήταν εγκαταλελειμμένο, για να το κάνουμε μουσείο.*
- Εγώ: Παλιότερα τι ήταν;
- κ. Γέρμανος: *Ήταν σπίτι κατοίκου του χωριού, ο οποίος το πούλησε στην εκκλησία, γιατί μέσα στην πλατεία ακριβώς στη μέση υπήρχε ένα άλλο κτίριο, το οποίο ήταν εκκλησιαστικό και το αγόρασαν οι χωριανοί από Αθήνα, με χρήματα που μάζεψαν, δώσαν στην εκκλησία τα χρήματα αυτά, να αγοράσει το πάνω, για να γκρεμίσει το κάτω και να μεγαλώσει η πλατεία.*
- Εγώ: Εσείς είστε ο υπεύθυνος;
- κ. Γέρμανος: *Ναι, μεταφέραμε όλα τα δικαιώματα του συλλόγου Θεσσαλονίκης στο σύλλογο Ελληνόπυργου. Και τώρα για το μουσείο, υπεύθυνος για το μουσείο είναι ο σύλλογος, «Άγιος Αθανάσιος».*
- Εγώ: Έχετε σπουδές πάνω σε αυτό το αντικείμενο;
- κ. Γέρμανος: *Όχι, ασχολούμαι αρκετά χρόνια, περίπου τριάντα. Το κάνω με πολλή αγάπη για το χωριό και δώσαμε και την ψυχή μας ακόμα. Εγώ ήμουν σε πολλούς συλλόγους. Ήμουν γραμματέας στο σύλλογο Θεσσαλονίκης, μετά έγινα εδώ ο πρώτος πρόεδρος του συλλόγου (Άγιος Αθανάσιος) και μετά έγινα γραμματέας, εδώ και είκοσι πέντε χρόνια.*
- Εγώ: Υπάρχουν δυσκολίες συντήρησης για τα αντικείμενα και το χώρο;
- κ. Γέρμανος: *Επειδή ο πρόεδρος του συλλόγου είναι ο Παύλος ο Σιούφας, διετέλεσε και ενάμισι χρόνο βουλευτής. Είναι και πρόεδρος των μουσείων Καρδίτσας, στο δίκτυο, είμαστε και μέλη, ένα από τα έντεκα μέλη, που είναι εγγεγραμμένα στο δίκτυο μουσείων, με πρόεδρο τον Παύλο τον Σιούφα, ο οποίος είναι και πρόεδρος εδώ, με την κ. Λέκκα. Κάναμε και μια έκθεση στο παλιό νοσοκομείο Καρδίτσας με αντικείμενα απ' όλα τα μουσεία, που βρίσκονται στο δίκτυο, πριν από δύο χρόνια, υπό Λέκκα.*
- Εγώ: Άλλοι που σχετίζονται με τον χώρο;
- κ. Γέρμανος: *Είναι το διοικητικό συμβούλιο, εδώ εμείς τώρα που μένουμε μόνιμα στο χωριό, είναι επταμελές το συμβούλιο, τέσσερα μέλη είμαστε εδώ, η Ρούλα η Γκίκα, ο Δημήτρης ο Γεωργούλας, ο Γιώργος ο Κόβανης. Οι άλλοι, ο πρόεδρος*

είναι στην Αθήνα, ο αντιπρόεδρος είναι στην Λάρισα και ο άλλος αντιπρόεδρος είναι, και αυτός είναι ο περιφερειάρχης του ΟΤΕ, με έδρα την Λάρισα, αλλά μένει στην Καρδίτσα.

- Εγώ: Υπάρχει επισκεψιμότητα;
- κ. Γέρμανος: *Ναι όταν έχουμε τις εκδηλώσεις, εντάξει σε καθημερινή βάση όχι. Και όσοι έρχονται μένουν στον ξενώνα, ενδιαφέρονται να δουν το μουσείο και άλλα αξιοθέατα, που έχει το χωριό, όπως είναι το κάστρο.*
- Εγώ: Ιδρυτής του μουσείου άρα θεωρείται ο σύλλογος από την Θεσσαλονίκη;
- κ. Γέρμανος: *Ναι, βέβαια, το μουσείο ιδρύθηκε από τον σύλλογο Θεσσαλονίκης αλλά μεταβιβάστηκαν όλα τα δικαιώματα στο σύλλογο του χωριού.*
- Εγώ: Πότε συνέβη αυτό;
- κ. Γέρμανος: *Πριν από δέκα χρόνια.*
- Εγώ: Έτος ίδρυσης του μουσείου;
- κ. Γέρμανος: *το 1999.*
- Εγώ: Ποιοι είναι οι στόχοι σας;
- κ. Γέρμανος: *Αφενός, θέλαμε να κάνουμε κάτι για το χωριό, να αξιοποιήσουμε και από τον χώρο της πλατείας, που ήταν ένα πολύ άσχημο κτίριο, ήταν σαν την μύγα μέσα στο γάλα. Φαινόταν πολύ άσχημο γιατί ήταν σοβατισμένο, το κάναμε με παραδοσιακό χαρακτήρα και κάναμε επάνω στον πρώτο όροφο, κάναμε την βιβλιοθήκη και το γραφείο του ιερέως, γιατί ήταν εκκλησιαστικό το κτίριο, μας το παραχώρησαν οι άνθρωποι, κάναμε την χρήση, όχι για ιδιοκτησία, παραχώρηση χρήσης. Και το κάτω το διαμορφώσαμε για μουσείο.*
- Εγώ: Τα αντικείμενα είναι του χωριού;
- κ. Γέρμανος: *Τα αντικείμενα είναι όλα του χωριού, τα ζητήσαμε τότε εμείς, που ήμασταν εδώ από τον σύλλογο, πέντε με έξι άνθρωποι και τότε ο πρόεδρος του χωριού, που βοήθησε αρκετά στην συλλογή των αντικειμένων, δικά μας αποκλειστικά από τον κόσμο, άλλοι δώσαν δύο, άλλοι πέντε, άλλοι επτά και έχουμε και πάνω τα ονόματα.*
- Εγώ: Έχουν γίνει εκπαιδευτικά προγράμματα;
- κ. Γέρμανος: *Το μουσείο του δικτύου κάνει φωτογράφιση, καταμέτρηση των αντικειμένων, που υπάρχουν στο μουσείο. Για να υπάρχει και ηλεκτρονικά βέβαια, δεν τελείωσε ακόμη η όλη διαδικασία, θέλει χρόνο, γιατί τα βγάλαμε όλα έξω κάποια στιγμή, φωτογραφήθηκαν.*
- Εγώ: Υπάρχει σελίδα στο Facebook;
- κ. Γέρμανος: *Νομίζω υπάρχει, άμα μπεις στον Ελληνόπυργο, έχει αρκετά πράγματα.*
- Εγώ: Υπάρχει βιβλίο επισκεπτών;
- κ. Γέρμανος: *Όχι, όχι, δεν υπάρχει δυστυχώς.*
- Εγώ: Έχουν γίνει δημοσιεύσεις στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης;
- κ. Γέρμανος: *Υπήρξε παλιότερα, στα εγκαίνια και τώρα με το δίκτυο είναι γνωστό πλέον.*
- Εγώ: Συντήρηση γίνεται στο χώρο;
- κ. Γέρμανος: *Ανά τριετία οι γυναίκες του χωριού, εδώ του συλλόγου, καθαρίζουν. Στα ίδια τα λαογραφικά αντικείμενα δίνεται έμφαση μόνο σε όσα χρειάζονται άμεση ανάγκη λόγω υλικής φθοράς.*

- Εγώ: Τι προσπάθειες γίνονται για την συντήρηση των αντικειμένων;
- κ. Γέρμανος: *Για τα ίδια τα αντικείμενα υπάρχει μια προσπάθεια, όχι σε μεγάλο βαθμό.*
- Εγώ: Ποιοι είναι οι στόχοι σας;
- κ. Γέρμανος: *Εμείς το κάναμε για να διατηρήσουμε τα αντικείμενα αυτά, να έρχονται οι νέοι, περισσότερο, να έρχονται οι απόγονοι των παππούδων μας για να βρίσκουν τα αντικείμενα αυτά, να διασωθούν στο χώρο του μουσείου, ώστε να τα βλέπουν και να πουν αυτά τα πράγματα υπήρχαν εκείνη την περίοδο και δεν υπάρχουν σήμερα. Δεν γίνονται εργασίες με αυτά σήμερα, ούτε αλέτρια, ούτε τα ειδικά αμόνια, που έχει, ούτε αργαλειούς που ύφαιναν, ούτε αυτά τα ωραία υφαντά. Έχει αρκετά αντικείμενα, που χρησιμοποιούσαν εκείνη την περίοδο, που σήμερα δεν χρησιμοποιούνται και όταν έρχονται οι νέοι, τα έχουν ακουστά μόνο από τους παππούδες. Τα βλέπουν όμως και στην πράξη μέσα στο μουσείο, οπότε λεν αυτά υπήρχαν εδώ, γίνονταν οι εργασίες τότε των προγόνων, κάναν τις δουλειές τους μ' αυτά τα αντικείμενα.*
- Εγώ: Εσείς πως θα θέλατε να εξελιχθεί ο χώρος;
- κ. Γέρμανος: *Γι' αυτό μπήκαμε και στο δίκτυο, για να γίνει γνωστό. Πιστεύω αν τρέξει η επιθυμία αυτή που υπάρχει από το δίκτυο για να γίνει, να μπει και στο διαδίκτυο. Θα γίνει γνωστό. Αν δεν υπάρχει εθελοντισμός, δεν μπορεί να λειτουργήσει ένας χώρος τέτοιος, γιατί εδώ δεν υπάρχει η δυνατότητα να χρησιμοποιηθούν άνθρωποι για να πληρώνονται, ούτε υπάρχει επιχορήγηση γι' αυτά τα πράγματα, όλα γίνονται εθελοντικά. Γι' αυτό πρέπει να έρθουν άνθρωποι να προσφέρουν. Και νέοι άνθρωποι, και τώρα στον σύλλογο μας μπήκαν και νέοι. Πιστεύω αν υπάρξει διάθεση από πλευράς τους να συνεχίσουμε.*
- Εγώ: Αν θελήσει κάποιος να επισκεφθεί την συλλογή, επικοινωνεί με εσάς;
- κ. Γέρμανος: *Όχι, κλειδιά έχουν τρία με τέσσερα άτομα, εμείς στο χωριό έχουμε όλοι. Μπορεί να απευθυνθεί, κάποιος είναι στο σύλλογο, τον Γεωργούλα, τον Γκίκα κ.τ.λ. και όποιος βρίσκεται... Είμαι στη διάθεση του κάθε επισκέπτη να έρθει να δει το μουσείο δωρεάν.*
- Εγώ: Πείτε μας λίγα λόγια για το χωριό.
- κ. Γέρμανος: *Εδώ θεωρείται περιοχή Αγράφων. Επί Τουρκοκρατίας με την συμφωνία Ταμασίου, που έγινε, τίποτα δεν μας άγγιξε. Γι' αυτό και εδώ αν και έγινε κάποια επίθεση και κάψαν το χωριό, πριν ελευθερωθεί η Θεσσαλία, το κάψαν εξαιτίας του Καραϊσκάκη. Γιατί ο Καραϊσκάκης ερχόταν εδώ, είχε μεγαλώσει εδώ, επτά ως δεκαεπτά χρονών και ερχόταν εδώ τακτικά, γιατί τους φίλους του, που είχε εδώ, γινόταν κουμπάρος. Ερχόταν κατά περιόδους, όταν ήταν οπλαρχηγός στη Ρούμελη και όταν ήταν και αξιωματικός του τουρκικού στρατού στα Γιάννενα του Αλή πασά, επισκεπτόταν κατά περιόδους το χωριό, το αγαπούσε πολύ. Βασικά το ένιωθε σαν πατρίδα του, γιατί στο Μαυρομμάτι απλώς θεωρείται ότι γεννήθηκε σε μια σπηλιά, δεν είχε καμία σχέση με το Μαυρομμάτι. Σχέση είχε μόνο με την Γράλιστα, παλιό όνομα του Ελληνόπουργου, όλα τα χωριά εδώ, εκείνη την εποχή είχαν σλάβικες ονομασίες. Το Γράλιστα την οφείλει σε μια πριγκίπισσα, που ήταν στην Καλαμπάκα και ήταν Σλάβα, Γκραλίστα, το 1300. Δεν ξέρω ποια περίοδος ακριβώς και είχαν το σπίτι τους εδώ για δροσιά το καλοκαίρι, αλλά με την κάθοδο*

των Τούρκων στην Ελλάδα, την κατάληψη, οι Σλάβοι ήταν οι μεγαλύτεροι εχθροί των Τούρκων, γι' αυτό άλλοι εξευμενίστηκαν και άλλοι έφυγαν, όπως η πριγκίπισσα. Και με την κάθοδο των Τούρκων, ήρθαν και εγκαταστάθηκαν εδώ, από ένα άλλο χωριό, Παλαιοχώρι, το 1300 κάτι, πιο κάτω από εδώ. Δεν υπάρχει πια, και σιγά σιγά ανέβηκαν πέντε με έξι οικογένειες, που διασώθηκαν τότε και εγκαταστάθηκαν εδώ. Οι άλλοι όλοι, είναι προερχόμενοι από την Ήπειρο, την Πελοπόννησο, γι' αυτό και έχει επίθετο ο άλλος, Παναγόπουλος, και όλα τα επώνυμα, που είναι δισύλλαβα, Σιούφας, Στεργίου, Βλάχος είναι καταγωγής ηπειρώτικης.

- Εγώ: Την ξέρετε καλά την ιστορία του χωριού σας.
- κ. Γέρμανος: Ναι, κοίταζε να δεις ασχολούμαι και με τον σύλλογο.
- Εγώ: Πόσοι είναι οι κάτοικοι του χωριού τώρα;
- κ. Γέρμανος: Το χειμώνα είμαστε εδώ εκατό είκοσι περίπου, το καλοκαίρι όμως μαζεύονται πολλοί λόγω και του παραθεριστικού. Έρχονται οικογένειες από Θεσσαλονίκη, από Αθήνα, απ' όλες τις πόλεις. Και έρχονται και μένουν το δέμηνο του καλοκαιριού.
- Εγώ: Η συλλογή είναι εγγεγραμμένη στο Μητρώο Μουσείων του Υπουργείου Πολιτισμού;
- κ. Γέρμανος: Όχι, δεν είναι.
- Εγώ: Τα αντικείμενα είναι αριθμημένα και καταγεγραμμένα;
- κ. Γέρμανος: Ναι, ναι, και υπάρχει και καρτελάκι πάνω στο αντικείμενο με πληροφορίες.
- Εγώ: Πείτε μας λίγα λόγια και για τον ξενώνα.
- κ. Γέρμανος: Ήταν στόχος του συλλόγου, ήταν ένα παραδοσιακό αρχοντικό σπίτι Ζίβρα, το 1894, προερχόμενος από την Αλεξάνδρεια Αιγύπτου, ήταν επιχειρηματίες, έμποροι, εκεί κάτω και είχαν αρκετά χρήματα και ήρθαν στο χωριό τους, μετά την απελευθέρωση της Θεσσαλίας το 1881 για να μείνουν εδώ και να ασχοληθούν με τις επιχειρήσεις, που είχαν εκεί κάτω. Να ασχοληθούν εδώ, και ήρθαν και αγόρασαν αυτό το οικόπεδο, χτίσανε αυτό το υπέροχο αρχοντικό σπίτι, αλλά στην πορεία επειδή ήταν πολλοί κληρονόμοι, αυτό αφέθηκε, εγκαταλείφθηκε και άρχισε να πέφτει, οι σκεπές, γιατί δεν ενδιαφερόταν κανείς πλέον, ήταν πολλοί κληρονόμοι. Και εμείς σαν σύλλογος επειδή είχαμε αυτή την ευαισθησία, προσπαθήσαμε να τους πείσουμε να μας το παραχωρήσουν για να το συντηρήσουμε, να διατηρηθεί, να μείνει όρθιο γιατί ήταν και χαρακτηρισμένο από το Υπουργείο Πολιτισμού, διατηρητέο. Για να πάρουμε άδεια, να γίνει κάτι εδώ, έπρεπε να έρθει η αρχαιολογική υπηρεσία, το Υπουργείο Πολιτισμού, πολλές υπηρεσίες, οπότε υπήρχαν δυσκολίες. Εδώ είπαμε να το κάνουμε, να το συντηρήσουμε σαν κτίριο και να το κάνουμε πνευματικό κέντρο. Ο κόσμος από το 99' και μετά σταμάτησε να κατεδαφίζει τα πέτρινα σπίτια. Βέβαια, εντάζει υπήρχαν καταστροφές, υπήρχαν πολύ όμορφα κτίρια, όπως αυτό εδώ. Ο ξενώνας τώρα ήταν πάρα πολλά κτίρια σ' αυτό το στυλ, δυστυχώς όμως ήταν η εύκολη μόδα τότε, το τούβλο, το τσιμέντο, τα γκρέμιζαν για την καινούργια μόδα. Ευτυχώς όμως, ο σύλλογος έκανε κάποια πράγματα και με το μουσείο. Ένα παλιό κτίριο και το κάναμε όμορφο, παρόλο που ήταν μικρό και στη συνέχεια έγινε ο ξενώνας, που έδωσε άλλη έμφαση στο χωριό.

- Εγώ: Πότε μετατράπηκε σε ξενώνα;
- κ. Γέρμανος: *Το 2010 τελείωσε, εμείς το παραλάβαμε το 2005, ο σύλλογος μας αφού πήρε τις υπογραφές από τους ιδιοκτήτες, απευθυνθήκαμε στους παράγοντες του χωριού, όπως ο Παύλος ο Σιούφας, μας το παραχώρησαν δωρεάν αλλά υπήρχαν, ήθελαν πάρα πολλά χρήματα και δεν μπορούσαμε να το φτιάξουμε σαν σύλλογος και υποσχέθηκαν ότι θα το συζητήσουν. Μας πήραν τηλέφωνο και μας είπαν ότι είμαστε στην ευχάριστη θέση ότι αυτό που επιθυμείτε εσείς, δεν θα γίνει, σκεφτήκαμε να το κάνουμε ίδρυμα και να το μετατρέψουμε σε ξενώνα για να συντηρείται ο χώρος, γιατί αλλιώς πως θα συντηρηθεί; Το παραχώρησαν έτσι στο ίδρυμα αρχοντικών Σύρμου Ζήγγρα και οι διοικούντες του ιδρύματος αποφάσισαν να τον κάνουν ξενώνα, ένα ξενώνα πολυτελείας.*

■ Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο Καναλίων

- Εγώ: Πείτε μας λίγα λόγια για το Ιστορικό αρχείο;
- κ. Λάσδας: *Υπάρχει εκεί μια βιβλιοθήκη, είχα τέσσερα τμήματα χορού και έβαλα και τις στολές, όπως χόρευαν τα παιδιά. Υπάρχει έκθεση νομισμάτων, έχω ταμπελίτσα σε κάθε αντικείμενο, του δημοτικού και του γυμνασίου του 50' και το 60'. Τα Κανάλια έχουν πάρα πολλούς μορφωμένους, είναι οι συγγραφείς και τα συγγράμματα τους. Αυτός εδώ είναι ο Νικόλαος Νικολάου, αυτά τα βιβλία κάναμε εμείς στο Γυμνάσιο, αυτές τις αριθμητικές. Από εδώ είναι η Μιμή Ντενίση και ο Μπάμπης Μπακάλης, ο μουσικοσυνθέτης, δεν μεγάλωσε όμως εδώ. Εδώ είναι νομίσματα από όλο τον κόσμο. Και εδώ έχουμε φωτογραφικό υλικό με την ιστορία του χωριού, πως θερίζουν, πως δένανε το άχυρο, εδώ γάμος στο χωριό. Οι στολές είναι κεντημένες στο χέρι, αντίγραφα, οι φουστανέλες με 220 λαγκιόλια. Το φόρεμα, η ποδιά, το τσεμπέρι, οι φτιαχτές οι κοτσίδες που είχαν πίσω.*
- Εγώ: Μπορείτε να μας πείτε για τον ρόλο σας στην συλλογή;
- κ. Λάσδας: *Εγώ εργάστηκα για την τακτοποίηση των πραγμάτων, γι' αυτό και εργάστηκα. Το μουσείο ιδρύθηκε από το σύλλογο Καναλιωτών Βόλου και το 1994 το μεταφέραμε εδώ. Κάναμε την έκθεση το 2011 και είχα όλη την επίβλεψη, όλη την επιμέλεια, τοποθέτηση των αντικειμένων.*
- Εγώ: Πως και είχατε αυτή την γνώση, ώστε να τα τοποθετήσετε στο χώρο;
- κ. Λάσδας: *Είχα γνώση, χοροδιδάσκαλος και δάσκαλος, το έστησα έτσι, γιατί προσπάθησα να είναι κατά ενότητες τα αντικείμενα, ούτως ώστε να είναι πιο ενδεικτικό. Έρχονται γυμνάσια, έρχονται δημοτικά σχολεία. Για να γίνουν κατανοητά πρέπει να γίνουν κατά ενότητες. Χρειάστηκε πάρα πολύς χρόνος και σκέψη για κάθε αντικείμενο που έβαζα, σκεπτόμουν πάρα πολύ καλά.*
- Εγώ: Υπάρχουν οικονομικές δυσκολίες;
- κ. Λάσδας: *Οικονομικός υποστηρικτής για μένα είναι ο σύλλογος του Βόλου αλλά συνήθως εγώ δεν έχω ταμεία και τέτοια στα χέρια. Λέω ότι θέλω να κάνω αυτό, το πληρώνουν αυτοί και το κάνουμε.*
- Εγώ: Πέρα από εσάς, υπάρχει άλλος υπεύθυνος για τον χώρο;
- κ. Λάσδας: *Έδωσα ένα κλειδί στον πρόεδρο, όταν είναι μια παρέα για παράδειγμα, γιατί εγώ μένω εδώ μόνιμα, να πηγαίνει να τους ανοίγει, όταν είναι όμως σχολεία και γυμνάσια και γκρουπ οργανωμένα, έρχομαι οπωσδήποτε. Με παίρνουν τηλέφωνο νωρίτερα και το προγραμματίζουμε.*
- Εγώ: Υπάρχει επισκεψιμότητα;
- κ. Λάσδας: *Υπάρχει βεβαίως, από Τρίκαλα ήρθε ένα γκρουπ, από Λάρισα ήρθε ένα γκρουπ, δημοτικά σχολεία από την Καρδίτσα, γυμνάσια από την Καρδίτσα, πολλούς επισκέπτες.*
- Εγώ: Ποιος θεωρείται ιδρυτής του μουσείου;
- κ. Λάσδας: *Ο «πολιτιστικός σύλλογος Καναλιωτών Βόλου».*
- Εγώ: Έτος ίδρυσης;
- κ. Λάσδας: *Το 1976.*
- Εγώ: Πως επιλέχθηκε ο χώρος;

- κ. Λάσδας: *Γιατί ήταν πέτρινο το κτίριο, και επειδή δεν έχουμε παιδιά στο σχολείο, πήραμε το κτίριο αυτό, το οποίο το ανακαίνισε το Υπουργείο Πολιτισμού και το χρησιμοποιήσαμε εμείς ως μουσείο και μια αίθουσα ως Πινακοθήκη.*
- Εγώ: *Ιδιοκτησία της συλλογής;*
- κ. Λάσδας: *Ότι είναι σε ένα δήμο, ανήκει στον δήμο, εκκλησία κ.τ.λ. Αλλά όμως κάποιος είναι που κάνει κουμάντο γι' αυτά και φροντίζει ιδιαιτέρως. Μπορεί άλλοι να βοηθάνε, όμως εκείνοι που έχουν την επιμέλεια είναι ο μεν σύλλογος Καναλιωτών Βόλου, ο σύλλογος Καναλιωτών της Αθήνας, για την Πινακοθήκη, εγώ έχω όλη την επίβλεψη.*
- Εγώ: *Έχουν γίνει εκπαιδευτικά προγράμματα;*
- κ. Λάσδας: *Όχι, όχι.*
- Εγώ: *Υπάρχει βιβλίο επισκεπτών;*
- κ. Λάσδας: *Ναι, έχουμε.*
- Εγώ: *Υπάρχουν δημοσιεύσεις στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης;*
- κ. Λάσδας: *Ναι, ναι τακτικότατα γιατί τα δημοσιεύει η εφημερίδα της Αθήνας. Στην Αθήνα υπάρχει σύλλογος και εκδίδει εφημερίδα, «Κανάλια Καρδίτσας» και ότι συμβαίνει εδώ πέρα, ότι πολιτιστικό συμβαίνει στο χωριό, γράφεται στην εφημερίδα.*
- Εγώ: *Πως φαντάζεστε τον χώρο αυτό;*
- κ. Λάσδας: *Μπορούμε να κάνουμε πολύ περισσότερα αλλά δεν μας επιτρέπουν και οι χώροι κ.τ.λ.*
- Εγώ: *Ποιος είναι ο στόχος της συλλογής για τον επισκέπτη;*
- κ. Λάσδας: *Να τον κάνουμε να θυμηθεί τα παλιά, στο μουσείο τα παλιά τα αντικείμενα, τα οποία τα χρησιμοποιούσαν και αυτά έχουν ιστορική αξία και όχι χρηματική αξία. Όσον αφορά το ιστορικό αρχείο, εκεί είναι το μεγαλύτερο μέρος της ιστορίας του χωριού.*
- Εγώ: *Αν θελήσει κάποιος να το επισκεφθεί, μπορεί να επικοινωνήσει μαζί σας;*
- κ. Λάσδας: *Ναι, βέβαια*
- Εγώ: *Τι ενέργειες γίνονται σε σχέση με την συντήρηση του χώρου και των αντικειμένων;*
- κ. Λάσδας: *Τα αντικείμενα τα έχω καθαρίσει και γυαλίσει. Όποτε χρειάζεται, κάνω τα απαραίτητα, δεν γίνεται όμως κάτι παραπάνω.*
- Εγώ: *Τα αντικείμενα είναι αριθμημένα και καταγεγραμμένα;*
- κ. Λάσδας: *Ναι είναι και έχουν και καρτελάκι πάνω τους για το πώς λέγεται και ποιος το έδωσε.*
- Εγώ: *Η συλλογή είναι εγγεγραμμένη στο μητρώο μουσείων του Υπουργείου Πολιτισμού;*
- κ. Λάσδας: *Ναι είναι.*
- Εγώ: *Πείτε μας λίγα λόγια για το χωριό.*
- κ. Λάσδας: *Δεν είναι ούτε Βλάχοι, ούτε Καραγκούνδες. Η καταγωγή μας είναι από Ήπειρο και αυτοί που ήρθαν εδώ, έκτισαν σπίτια, έφεραν και τις οικογένειες τους εδώ και σιγά σιγά δημιουργήθηκε το χωριό. Το χωριό ήταν κάτω χαμηλά, εκεί που είναι το μουσείο και τραβήχτηκαν εδώ πέρα λόγω του κλίματος του νερού. Γεωργοί, αγρότες και κτηνοτρόφοι στο επάγγελμα.*

▪ Λαογραφική συλλογή Μαγούλας

- Εγώ: Ονοματεπώνυμο και σχέση με τη συλλογή.
- κ. Ζαρζάνη: *Μυρσίνη Ζαρζάνη, είμαι πρόεδρος του συλλόγου γυναικών. Το μουσείο ανήκει στο σύλλογο γυναικών, με την προσπάθεια των γυναικών, τα εκθέματα δε προσφορά όλων των χωριανών.*
- Εγώ: Τα παραχωρούσαν εύκολα;
- κ. Ζαρζάνη: *Ναι, ναι με το που ξεκινήσαμε και είπαμε ότι θέλουμε να κάνουμε, ανταποκριθήκανε αμέσως.*
- Εγώ: Υπάρχει συσχέτιση με λαογραφικές/ μουσειολογικές σπουδές;
- κ. Ζαρζάνη: *Όχι, όχι καμία.*
- Εγώ: Πως προέκυψε η ιδέα να στηθεί η συλλογή;
- κ. Ζαρζάνη: *Απλώς αφού βλέπαμε αυτό το κτίριο, πέτρινο, παλιό, εδώ στο κέντρο του χωριού, δίπλα στην πλατεία, λέγαμε τι να το χρησιμοποιήσουμε και από την στιγμή που υλικό υπήρχε, και εμείς στα σπίτια μας και με τους χωριανούς που μιλούσαμε, όλοι λέγαν ότι κάτι θα προσφέρουν όλοι. Και έτσι σιγά σιγά ξεκινήσαμε με συνδρομές των μελών. Έχουμε βάλει πολύ χρήμα εδώ μέσα, δεν έγιναν έτσι.*
- Εγώ: Υπήρχε κρατική βοήθεια;
- κ. Ζαρζάνη: *Μόνο η παραχώρηση του κτιρίου, τίποτα άλλο, από τον δήμο δηλαδή. Η συλλογή όμως είναι καθαρά του συλλόγου.*
- Εγώ: Υπάρχουν δυσκολίες συντήρησης σε σχέση με τα αντικείμενα και τον χώρο;
- κ. Ζαρζάνη: *Οι γυναίκες τα συντηρούν, με σαπούνι πιο πολύ και τα βγάζουμε συνέχεια έξω, τα αερίζουμε, όσα πλένονται, τα πλένουμε, όποτε προκύψει ανάγκη για κάποιο αντικείμενο, γίνεται συντήρηση. Όταν ερχόμαστε και βλέπουμε ότι κάτι αρχίζει να φθείρεται, προσπαθούμε να το σώσουμε.*
- Εγώ: Αν θελήσει κάποιος να το επισκεφθεί έρχεται σε επαφή μαζί σας;
- κ. Ζαρζάνη: *Ναι, είναι και μια κοπέλα τώρα που είναι για τα πολιτιστικά αλλά επειδή τώρα είναι μικρομάνα, είναι τα παιδιά στο σπίτι, δεν την ενόχλησα σήμερα, κάποια άλλη φορά. Αυτή ασχολείται πιο πολύ και αυτή κάνει τα περισσότερα, για να είμαι ειλικρινής, καθαρισμό, μαζεύει τις νέες τις κοπέλες γιατί είναι και υπεύθυνη του χορευτικού, για τις στολές.*
- Εγώ: Υπάρχει επισκεψιμότητα;
- κ. Ζαρζάνη: *Ναι, ναι, υπάρχει γιατί εδώ και το Γυμνάσιο και Λύκειο. Τώρα πρόσφατα πριν από τις γιορτές, μέσα στον Νοέμβριο, φιλοξενήσαμε Ρουμάνους, καθηγητές και μαθητές, τώρα τέλος Μαρτίου, πάλι θα έρθουνε. Είναι και το μουσείο στο Φανάρι και ο κύριος, που είναι υπεύθυνος είναι από εδώ, από την Μαγούλα και όταν έρχονται και εκεί κόσμος, έρχονται και εδώ.*
- Εγώ: Τα αντικείμενα εκτέθηκαν με βάση τις δικές σας γνώσεις;
- κ. Ζαρζάνη: *Ναι, ναι εμείς, σύμφωνα με τα παλιά. Εδώ είναι κουζίνα παλιά, για το караγκούνικο σπίτι, είχαμε την κουζίνα, το δωμάτιο που κοιμότανε, τα εργαλεία εδώ όλα και ο χώρος εδώ με τα υφαντά και τις στολές και όλα αυτά.*
- Εγώ: Έτος ίδρυσης;
- κ. Ζαρζάνη: *Το 2014, κάναμε και εγκαίνια βέβαια, είχαμε κάνα δυο χρόνια, ώσπου να τα μαζέψουμε, να τα συντηρήσουμε.*

- Εγώ: Μπορείτε να μας δώσετε λίγες πληροφορίες για τον χώρο;
- κ. Ζαρζάνη: *Το παλιό δημοτικό σχολείο.*
- Εγώ: Υπάρχουν δημοσιεύσεις για την συλλογή;
- κ. Ζαρζάνη: *Στο Facebook έχουμε μόνο σελίδα για το σύλλογο. Έχουν γίνει δημοσιεύσεις σε τοπικές εφημερίδες, παιδάκια έρχονται από τα σχολεία από το νομό.*
- Εγώ: Έχουν γίνει εκπαιδευτικά προγράμματα;
- κ. Ζαρζάνη: *Ναι, ναι οι δάσκαλοι κάνουν αυτό, όταν τα φέρνουν εδώ.*
- Εγώ: Υπάρχει βιβλίο επισκεπτών;
- κ. Ζαρζάνη: *Ναι, έχουμε. Να και εδώ ανοίξαμε τον Φεβρουάριο και ήρθαν παιδιά στις 3 Μαρτίου, ξένοι, με το Erasmus και την ανταλλαγή μαθητών, χρονιά παρά χρονιά γίνεται. Εμείς, αυτός ο λυκειάρχης που είναι εδώ, έχει το καλύτερο αρχείο λέει. Είχε πάρει βραβείο πέρυσι, απ' όλα τα λύκεια του νομού Καρδίτσας, έχει πολύ αρχείο, πολύ υλικό.*
- Εγώ: Ποιοι είναι οι στόχοι σας;
- κ. Ζαρζάνη: *Να μπορέσουμε να το κάνουμε προέκταση και να γίνει πιο πολύ επισκέψιμο.*
- Εγώ: Τα αντικείμενα είναι αριθμημένα και καταγεγραμμένα;
- κ. Ζαρζάνη: *Ναι και οι δωρητές φαίνονται, έχουμε καρτελάκια.*
- Εγώ: Η συλλογή είναι εγγεγραμμένη στο μητρώο μουσείων του Υπουργείου Πολιτισμού;
- κ. Ζαρζάνη: *Δεν το ξέρω αυτό, μάλλον όχι.*
- Εγώ: Υπάρχει κάποιο βραβείο ή διάκριση;
- κ. Ζαρζάνη: *Όχι.*
- Εγώ: Η συλλογή είναι επισκέψιμη όλο τον χρόνο;
- κ. Ζαρζάνη: *Ναι, κατόπιν συνεννόησης.*
- Εγώ: Πείτε μας λίγα λόγια για το χωριό.
- κ. Ζαρζάνη: *Το χωριό στην αρχή επειδή παλιά, όταν πλημύρισε η Θεσσαλία, ήταν γύρω από το λόφο μαζεμένο, εκεί πέρα, πρόσφατα, το 2010 νομίζω, είχαν βρεθεί οστά. Ήταν και το νεκροταφείο εκεί, σκελετοί ανθρώπων, δηλαδή στους πρόποδες, πάνω από την εκκλησία, που είναι κάτω από την ράχη, και μετά έφυγαν από εκεί και πήγαν σε μια τοποθεσία, που εμείς την λέμε Αι Ελένη. Εκεί βρέθηκαν κεραμίδια και σκελετοί και μια εκκλησία, ήταν αυτοί οι δύο οικισμοί και μετά σιγά σιγά από εκεί που ο ποταμός ο Πάμισος, επειδή πλημμύριζε, μαζευόντανε προς τα πάνω και έγινε το χωριό, εδώ γύρω γύρω από το λόφο. Έχουμε πέτρινο γεφύρι, που λέγεται ότι για να επικοινωνούν οι Τούρκοι, το φρούριο από το Φανάρι με το φρούριο των Τρικάλων, περνούσαν απ' το γεφύρι αυτό, και πάνω στο λόφο ανεβαίνανε και κάνανε τα συνθήματα με φωτιές που ανάβανε. Είχε σιδηροδρομικό σταθμό, από τα πρώτα μονοπώλια, που ιδρύθηκαν στο χωριό, έχει ιστορία. Περνούσε από εδώ η γραμμή και τους βόλευε, όλα τα καμποχώρια έρχονταν εδώ, σαν ενδιάμεσος σταθμός. Με το μονοπώλιο μετά, με το αλάτι και το πετρέλαιο, που δεν μπορούσαν να βρουν πουθενά, ερχόντανε εδώ. Αυτή η μηχανή εδώ ήταν που έφτιαχνε το αλάτι. Το έφερναν εδώ πέτρες και μάλλον το έβαζαν εδώ μέσα και το έτριβαν και έβγαине από εκεί. Θα υπήρχε μόνο ένα στο Μουζάκι, ένα στην Καρδίτσα.*

▪ Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο Μαυροματίου Γ. Καραϊσκάκης

- κ. Γιώτης: *Τον χώρο αυτό μας το έχει κάνει δωρεά ένας χωριανός μας, από το 1890, ο Γιώργος Γκίνης, είναι στον Καναδά, είναι των παππούδων του. Δεν έχουμε αλλάξει κάτι, το πάτωμα είναι από εκείνη την εποχή, όπως και η πόρτα, απλώς διαμορφώσαμε τον χώρο. Το μουσείο στεγάστηκε το 2002, είναι στη δικαιοδοσία του συλλόγου μας, με τα προσωπικά αντικείμενα του ήρωα και άλλα, που δεν τελείωσαν ακόμη, οι προθήκες για να τα βάλουμε μέσα. Αυτό είναι το προσωπικό του φυλακτό, και εδώ δύο από τα όπλα του τύπου καριοφίλι, είναι φιλοτεχνημένα με φιλντισι. Είναι κατασκευές αραβικής, όπως και το σπαθί. Το σπαθί είναι από ελεφαντόδοντο, δεν ξέρουμε ποιος το φιλοτέχνησε, απλώς ξέρουμε ημερομηνία, ξέρουμε ότι ήταν στην κατοχή του ήρωα, όπως και το προσωπικό του φυλακτό, οι μπαρουτοθήκες. Αυτά εδώ ήταν τα βόλια, οι σφαίρες και εδώ είναι χόμα από την Αράχοβα, από την μάχη της Αράχοβας. Αυτό είναι ένα δαμασκηνό σπαθί, από την Δαμασκό της Συρίας με ασήμι και πάνω στη λάμα έχει αραβική γραφή, δεν ξέρουμε τι γράφει, που αναφέρεται, πρέπει να βρούμε κάποιο γραφολόγο, που να ξέρει. Αυτό εδώ είναι το λεγόμενο βούκινο, στις μάχες για να δίνουν παραγγέλματα και συνθήματα, από κέρατο βοδιού, αγελάδας, εξού και βούκινο.*

Προσωπικά όπλα του παγκοσμίως γνωστά είναι αυτά τα δύο. Σύνδεση με αρχαιότητα, διονυσιακές παραστάσεις πάνω, μια γυναίκα γυμνή με διονυσιακές παραστάσεις. Υπάρχει μια σύνδεση με την αρχαιότητα. Εδώ ένα λουλούδι, υάκινθος, η μόνη σημασία που του έδιναν είναι ότι αποτυπώνει τις ακτίνες του ήλιου και την ζωή. Είναι οξύμωρο όμως, ότι τα χρησιμοποιούσαν σε όπλα πάνω. Αυτό εδώ είναι ρωσικής κατασκευής, το έκανε δώρο στον Καραϊσκάκη ένας Ρώσος ναύαρχος στην Κεφαλονιά. Πέλεκυ και λόγχη, το χρησιμοποιούσαν και αυτό σαν όπλο. Το ίδιο και αυτό με τέσσερις κόγχες, ρωσικής κατασκευής, είναι ενεργό ακόμη. Και σήμερα αν το γεμίσουμε, πυροβολούσε και σκότωνε τέσσερις μαζί.

Αυτά εδώ είναι τα κουμπούρια, τύπου Σουλίου, γιατί ήταν κατόπιν παραγγελίας των Σουλιωτών. Τα έδιναν παραγγελία στην Ιταλία και περισσότερο στην Ρωσία, το χρησιμοποιούσαν σαν ρόπαλο με βαρύ ορείχαλκο. Αυτό εδώ είναι ένα σπαθί, είναι παρόμοιο με το κυρτό σπαθί. Είναι και αυτό ασημένιο, έχει διάφορα σχέδια, είναι πολύ ελαφρύ, κόβει πολύ. Καθαρό ασήμι, την λαβή την έφτιαζαν τα παιδιά από το ΤΕΙ. Η διακόσμηση στα όπλα σηματοδοτούσε και την αρχηγία, δηλαδή το σχήμα που είχε πάνω. Για παράδειγμα, αυτό φέρνει κεφαλή αετού και ξεχώριζαν. Τώρα αυτό κατασκευάζονταν στο Γκρατς της Αυστρίας και έμειναν σε εμάς ως Γκρατς, Γκρας. Ήταν και αυτό μονόβολο, ήταν χρονοβόρο όπλο, γι' αυτό και κάθε πολεμιστής είχε και βοηθό, γέμιζε τα όπλα και πυροβολούσε.

Αυτό εδώ είναι στο Φάληρο, το στρατόπεδο του Καραϊσκάκη, τα λεγόμενα ταμπούρια. Εκεί που δολοφονήθηκε, με την Ακρόπολη στο βάθος, την οποία Ακρόπολη είχε περικυκλώσει ο Κιουταχής. Και ο Καραϊσκάκης έκανε το πιο απλό, περικύκλωσε τον Κιουταχή μέσα και αναγκάστηκε ο Κιουταχής να είναι ανάμεσα σε

δύο ελληνικά πυρά. Ήταν θέμα ημερών να παραδοθεί. Μαθαίνοντας όμως αυτό οι Άγγλοι, τον κάλεσαν στην Τροιζήνα τον Καραϊσκάκη και άλλους καπεταναίους, του είπαν μέχρι εδώ, δεν θέλουμε την απελευθέρωση των Αθηνών, εμάς μας ενδιαφέρει η Πελοπόννησος, να κάνουμε μια βάση, ένα ανεξάρτητο ελληνικό μικρό κράτος και να ελέγχουμε τη Μεσόγειο. Όπως έγινε και με την Κύπρο, ακόμη και σήμερα. Ρώτησε ο Καραϊσκάκης από τον διερμηνέα του τι είπε και λέει καπετάνιε δεν τους ενδιαφέρει, να φύγουμε. Πες τους λέει ότι εγώ έχω σκοπό να ελευθερώσω την Ελλάδα, μέχρι εκεί που κρέμονται ρωμαίικα.

Μ' αυτό που είπες, λέει ο διερμηνέας, υπέγραψες την θανατική σου καταδίκη. 22 Απριλίου, παραμονή της γιορτής του, ο Κιουταχής παρακαλούσε να υποχωρήσει τιμητικά σαν στρατηγός. Οι Άγγλοι αντέδρασαν. Βάζουν λοιπόν τον Μαυροκορδάτο, που ήταν υποχείριο τους, όργανο τους, και οργανώνει μια μικροσυμπλοκή στο Φάληρο, αναγκάζει τον στρατηγό να βγει απ' τη σκηνή, να ανέβει πάνω στο άλογο του, το οποίο άλογο δεν το δέχτηκε, για πρώτη φορά να ανέβει πάνω ο Καραϊσκάκης, διαισθανόταν λέει ο Βλαχογιάννης, ο ιστορικός, ότι κάτι κακό θα συμβεί στον αναβάτη, έκτη αίσθηση. Άρπαξε ένα άλλο άλογο, και όπως βάδιζε με τους συμπολεμιστές του να πάει μπροστά να δει ποιος πυροβολεί και γιατί, δέχτηκε ένα πυροβολισμό από πάνω, από έναν ιππέα και τον πυροβόλησε δεξιά κάτω στην βουβωνική χώρα. Έπεσε κάτω, τον μάζεψαν, πήγαν πίσω και λέει, είδα τον αίτιο, είδα αυτόν που με πυροβόλησε, άμα ζήσω, παίρνω εκδίκηση.

Εδώ στο σκίτσο, βλέπουμε το άλογο του, ο αράρης του και μια γυναίκα ντυμένη πολεμιστής. Είναι η περίφημη Μαριώ ή Ζαφείρης, την βρήκε ο Καραϊσκάκης μικρή, επτά χρονών στον εμφύλιο της Πελοποννήσου. Την βρήκε να ζει με τα σκυλάκια, τις γάτες και τα ζώα. Τουρκάλα, την πήρε μαζί του, έγινε Χριστιανή Ορθόδοξη, την βάπτισε Μαρία, Μαριώ την έλεγε. Οι άντρες του στρατοπέδου την φώναζαν περιπαιχτικά Ζαφείρη και από τότε ακολουθούσε φανατικά τον Καραϊσκάκη. Ντυμένη αντρικά, ήταν το πρωτοπαλικάρο του, ήταν ο προσωπικός σωματοφύλακας τους στρατηγού. Αν δεν έπαιρνε εντολή απ' αυτή για να δουν τον στρατηγό, ούτε η ίδια η γυναίκα του δεν μπορούσε να τον συναντήσει. Ο παππάς εδώ που βλέπουμε είναι από τις Σοφάδες, ήταν δεσπότης Λιτζάς και Αγράφων, έτσι λεγόταν η μητρόπολη του. Είχε εγκαταλείψει το ποίμνιο του και είχε λάβει μέρος στην έξοδο του Μεσολογγίου. Μετά απ' αυτήν, ενσωματώθηκε ξανά και πολεμούσε με τον Καραϊσκάκη. Τον είχε βρει σε στρατιωτικά αρχεία του στρατοπέδου του Καραϊσκάκη, ο οποίος ο ανιψιός αυτουνού ζήτησε από το επίσημο ελληνικό κράτος να συνταξιοδοτηθεί και βλέπουμε μέσα από αυτό, ποιοι ήταν οι αγωνιστές εδώ από την Θεσσαλία, από τα Άγραφα, γενικά ποιοι ήταν συμπολεμιστές του Καραϊσκάκη. Ο πίνακας είναι του Βρυζάκη, ο πρωτότυπος είναι στο μουσείο Μπενάκη. Μας το έκανε δωρεά ένας εκπαιδευτικός γυμναστής από την Καρδίτσα, ο Αποστόλης Φιρφυρής, ο οποίος ασχολείται με τα πολιτιστικά χρόνια, ιστορικός, ερευνητής.

Αυτός εδώ είναι ο ιστορικός Μακρυγιάννης, αυτός έγραψε τα Απομνημονεύματα του, αλλά και την διαθήκη του την είχε. Βρίσκεται και αυτή στο μουσείο Μπενάκη. Εμείς έχουμε το αντίγραφο της και εκεί μέσα γράφει λίγα, αλλά εντοπίζουμε καίρια

σημεία, τι ήθελε να πει. Ακόμη και δευτερόλεπτα πριν πεθάνει, είχε καθαρό πνεύμα, ψυχραιμία. Έδινε εντολές, ποιοι τον χρωστάνε, ποιους χρωστάει, πόσα χρήματα θα λάβουν αυτοί που θα τον θάψουν, πόσα χρήματα θα δώσει στη Μαριώ, στις δύο τσούμπρες μου Πηνελόπη και Ελένη, τι αφήνω στο Μήτρο Αγραφιώτη, τον κολλητό του φίλο, που ήταν εκεί. Στον γιο του Σπύρο αφήνω τα όπλα, τα άλογα και τα ρολόγια του. Έδωσε εντολή να τον θάψουν στη Σαλαμίνα, γιατί αν τον θάβαν στο Φάληρο, όλο το στράτευμα του θα τον ακολουθούσε στην κηδεία και αν έβρισκε αφορμή ο Κιουταχής να τους περικυκλώσει εκείνη την ημέρα, και είπε : «Θέλω να με θάψετε στην Κούλουρη, στη Σαλαμίνα». Τον έθαψαν στον Άγιο Δημήτριο, υπάρχει και σήμερα.

Το 1837 όμως έδωσε εντολή ο Όθων να μεταφερθούν τα οστά στο Φάληρο, εκεί που σκοτώθηκε. Εκεί είναι τα οστά, σε ένα τύμβο, πέτρινο μεγάλο και τριάντα παλικάριών, που σκοτώθηκαν εκείνη τη μέρα. Ο βασιλιάς Όθων τον τίμησε δια του Σταυρού των ηρώων, τιμής ένεκεν. Εδώ είναι το γενεαλογικό δέντρο του Καραϊσκάκη, ο γιος του Σπύρος, αντιστράτηγος και αυτός στο βαθμό, αφού υπηρέτησε τον Όθωνα, τον έστειλε και στην Αυστρία και την Γερμανία να μετεκπαιδευτεί. Αυτός είναι ο εγγονός του Καραϊσκάκη, Γιώργος Καραϊσκάκης. Τα άλλα δύο παιδιά του ήταν η Πηνελόπη και η Ελένη. Γυναίκα του ήταν η Γκόλφω Ψαρογιάννη απ' τα Γιάννενα. Τρισέγγονος είναι ο Γιάννης Λεωνίδας Καραϊσκάκης, πέθανε πριν από τέσσερα χρόνια. Αυτός μας χάρισε αυτά εδώ τα αντικείμενα. Γιος αυτουνού είναι ο Γεώργιος Καραϊσκάκης, πενήντα οχτώ χρονών σήμερα, Αθήνα μένει, με την αδερφή του Ελένη, όπως λέγαν και την κόρη του Καραϊσκάκη. Πριν απ' αυτόν είναι η Ευγενία Καραϊσκάκη, η μάνα του. Αυτό είναι το γενεαλογικό δέντρο που γνωρίζουμε ως σήμερα, εκτός από την μια κόρη του Καραϊσκάκη, την Πηνελόπη, η οποία βρέθηκε στη Γαλλία παντρεμένη και χάθηκαν τα ίχνη της μετά. Από την κόρη της Πηνελόπης, η Χριστίνα και ως εκ θαύματος, βρέθηκε το 2009, η οποία είναι καθηγήτρια Ιστορίας στο πανεπιστήμιο στη Σορβόνη και ονομάζεται Χριστίνα Σεμπαστιέ Καραϊσκάκη.

Είναι πενήντα έξι χρονών, τον έχει θείο φυσικά αυτόν, την γνωρίζει πολύ καλά την ιστορία της. Ήρθε εδώ δύο φορές, μας επισκέφθηκε, έχει υπογράψει και στο βιβλίο επισκεπτών, την βάλαμε και αυτή μια φωτογραφία εδώ, να την βλέπουμε. Το σημαντικό είναι ότι ξέρει πολύ καλή ιστορία και ξέρει πράγματα, τα οποία οι ιστορικοί δεν τα γνώριζαν. Αυτή μας τροφοδοτεί τώρα από τα ιστορικά αρχεία της Γαλλίας, οι οποίοι Άγγλοι και Γάλλοι ήταν οι άμεσοι ενδιαφερόμενοι εδώ στην Ελλάδα και υπάρχει ένα φοβερό αρχείο εκεί. Αυτή μας τροφοδοτεί για την δολοφονία του Καραϊσκάκη, που δεν έχουν γραφτεί πουθενά.

Το σημαντικό, εκτός που ξέρει την ιστορία και δεν γνωρίζαμε εμείς και οι ιστορικοί, στο δάχτυλο της έχει το δαχτυλίδι του Καραϊσκάκη, με διαμάντια και γύρω γύρω διαμαντάκια μικρά. Ο Καραϊσκάκης το έδωσε δώρο στην γυναίκα του, την Γκόλφω, όταν παντρεύτηκαν. Δέχτηκε μια σφαίρα στο ζωνάρι και όπως είχε εδώ στο σελάχι, το λεγόμενο, διάφορα σμαράγδια, διαμάντι, το θεώρησε γούρι ότι γλύτωσε από τη σφαίρα και ένα απ' αυτό το διαμάντι, το έκανε δαχτυλίδι, όταν παντρεύτηκε λοιπόν

την Γκόλφω. Της το έκανε δώρο και η Γκόλφω το έκανε δώρο στην κόρη της, την Πηνελόπη, η Πηνελόπη στην κόρη της και βρέθηκε το δαχτυλίδι αυτό, στο δάχτυλο της Χριστίνας. Κάνει προσπάθειες να μάθει ελληνικά, είμαστε σ' επαφή μ' αυτή τη γυναίκα.

Και ο Λεωνίδας στο επάγγελμα του ήταν ναυπηγός και η ειδικότητα του ήταν στα πυρηνικά υποβρύχια της Ρωσίας, ειδικά στα υποβρύχια κουρσκ. Ήταν ειδικός στις συγκολλήσεις, συναρμολογήσεις κ.τ.λ. και από εκεί συνταξιοδοτήθηκε και ο γιος του ναυπηγός ήταν εδώ στην Αθήνα. Και αυτός τώρα πρόκειται να πάρει σύνταξη, είναι καλό παιδί, έρχεται εδώ, στα αποκαλυπτήρια του αγάλματος του Καραϊσκάκη στην Καρδίτσα, θα είναι εκεί. Αυτή εδώ η φωτογραφία είναι απ' όταν ήρθε ο Στεφανόπουλος, το 2003 και εδώ το χορευτικό μας. Μέχρι σήμερα συμμετέχουμε σε εκδηλώσεις που μας καλούν, είμαστε εκατό δέκα παιδιά, από μικρή ηλικία, μέχρι και άτομα, που μπορούν και χορεύουν και έχουν όρεξη.

Τα υπόλοιπα είναι λαογραφικά στοιχεία, για παράδειγμα αυτό εδώ ίσκινα, είδος μύκητα των αγαριδοειδών, ένα είδος μανιταριού, το οποίο το έπαιρναν, το ξέραιναν, παίρναν αυτό το φοβερό όπλο και άναβαν φωτιά, παίρναν ένα στουρνάρι, το τρίβανε πάνω και είναι πολύ εύκολο στην ανάφλεξη, λέγεται πριόβολος ή πυροβόλος.

- Εγώ: Αυτά είναι όλα του χωριού;
- κ. Γιώτης: Ναι, ναι, όπως λυχνάρια, το βλέπεις ότι και αυτό έχει πάνω έναν υάκινθο, το ίδιο λουλούδι, τις ακτίνες του ήλιου, που είναι το φως. Και αυτό το όπλο είναι γκρα, όπως και εκείνο και αυτό το σπαθί κυρτό, ντόπιο. Το βρήκαμε εδώ από χωριανό μας. Η ιδιαιτερότητα είναι στη λαβή του, που είναι από κόκκαλο ζώου, ανατομικό και αυτό, είτε δεξιόχειρας είτε αριστερόχειρας, εφαρμόζει καλά. Αυτό είναι πάλι το ίδιο το λυχνάρι κρεμασμένο για φως, αυτό ήταν σταυρός, αλλά μια κρεμάστρα καντηλιού, σε καντήλι εκκλησίας. Αυτός είναι ο Άγιος Γεώργιος, ο φουστανελάς εκ Μετσόβου. Είναι ο μόνος άγιος Έλληνας, που φοράει φουστανελά και στο ένα χέρι κρατάει το σπαθί και στο άλλο ένα αυγό, την ζωή και σηματοδοτεί την ζωή και το άλλο τον θάνατο.

Δεν ξέρουμε ακριβώς πότε είναι, υπάρχουν πάντως από το 1600 -1700 σε εκκλησίες εδώ, τα έχουν συναντήσει. Ο δίσκος εκείνος, ο δίσκος αντίδωρο είναι από το 1710, με ασημένια επικάλυψη, δηλαδή όσα άντεζαν στον χρόνο. Βλέπεις, αυτό είναι πιο λαμπερό το ασήμι, αλλά είχαν επικάλυψη ασημιού και αυτά με αραβική γραφή. Οι άλλοι βέβαια, τρώγαν σε ξύλινα και σε πήλινα. Αυτό εδώ είναι ένα πινάκιον, επειδή είναι ξύλινο και επειδή σφράγιζε καλά, κλείδωνε, κλειδοπίνακο, κλειδοπινάκιον. Ανά την Ελλάδα, το βρίσκουμε. Λέει η παράδοση μας και η λαογραφία μας, ότι το σχήμα το έδωσε η γυναίκα. Σφράγιζε τέλεια, το κρατούσε ζεστό και κρύο, εφαρμόζε στο σώμα της γυναίκας, δεν την εμποδίζε στις κινήσεις, να θηλάζει το μωρό, να κόβει χόρτα, να καθαρίζει, να κάνει διάφορες χειρωνακτικές εργασίες, χωρίς να την εμποδίζει.

Εδώ ένας σουργιάς, που έχει το όνομα κολοκοτρωναίικος, γιατί το χρησιμοποιούσε πολύ ο Κολοκοτρώνης, έχει μια ανατομία φοβερή, μέσα στο χέρι έχει την κλίση που έχει η παλάμη, ήταν πολύ άνετο. Το κρατούσαν πάνω, δεν κόβονταν. Δεν ήταν συνέχεια ανοιχτό, αντίθετα ήταν αυτό εδώ, που έπρεπε να έχουν την θήκη, είναι χειροποίητο, είναι διπλάσιο σε μέγεθος, φονικότατο όπλο. Το χρησιμοποιούσαν όμως για να κόβουν τον καπνό οι παππούδες. Αυτό εδώ είναι η φτσέλα, είναι διαφόρων ειδών, για νερό, για κρασί, οτιδήποτε υγρό. Κουτάλες χειροποίητες ξύλινες και αυτές, όπως και αυτή εδώ που είναι βαθιά και κόκκινη, για να βάφουν τα αυγά το Πάσχα, της γιαγιάς μου, και ποτίστηκε μέσα από τα χρόνια και πήρε αυτή την απόχρωση.

Πίνακας κεντημένος στον αργαλειό, αυτός ήταν για μαξιλαροθήκες και το μοτίβο του είναι επαναλαμβανόμενο. Μια μαξιλαροθήκη εδώ, το κόβαν και τα ράβανε, αλλά το έφτιαχναν σε ταινία στον αργαλειό, συνεχόμενο, φοβερός πίνακας. Ο Άγιος Γεώργιος, μας το κάναν δώρο οι χορευτές, που ήρθαν από τη Σερβία, έρχονται και ξένα χορευτικά, από Τυνησία και εμείς πέρυσι πήγαμε στην Αίγυπτο. Τα τσαρούχια αυτά είναι χειροποίητα, τα έφτιαχνε ο τσαγκάρης μας, τα χρησιμοποιούσαμε και εμείς στο χορευτικό μας. Όταν ανέλαβα όμως εγώ, τα απέσυρα, γιατί είναι συλλεκτικά κομμάτια. Αυτά τα είχαν βάλει οι προγενέστεροι από μένα, δεν υπήρχαν, ήταν μοκασίνια. Τσαρούχι πατούσε κάτω, αλλά για την ευκολία των χορευτών, να μην γλιστράνε, κόλλησαν αυτά εδώ. Έχουμε ένα ζευγάρι εδώ, τα άλλα τα έχουμε αποθηκευμένα, συντηρημένα.

Είναι τα ίδια ακριβώς που φτιάχνανε το 1821 και έπαθα πλάκα, όταν είδα τον πίνακα αυτόν. Είναι ακριβώς το ίδιο. Τις φούντες τις έβαζε όποιος ήθελε, οι φούντες ήταν από τότε στα τσαρούχια, αλλά το φορούσαν, τα έβαζαν μόνο για τις καλές μέρες, για τις γιορτές. Δεν προήλθε από τους Τούρκους, ήταν καθαρά ένα... να δείχνει το καλό. Και ο Καραϊσκάκης φορούσε τα γουρνοτσάρουχα χωρίς φούντες, για πρακτικούς λόγους. Μπορούσε να πιαστεί η φούντα στον αναβατήρα και αυτοί που τα φορούσαν στα πανηγύρια, τα έβαζαν αφού είχαν κατεβεί από το άλογο. Αυτό εδώ είναι τσαρούχι, πιο βιομηχανοποιημένο, ίδια κατασκευή όμως, που φτιάχνουν ακόμη και σήμερα για την προεδρική φρουρά.

Πρώτα μπαίνουν τα καρφιά, εδώ, για να μην χαλάει το δέρμα από τα βράχια, από τις πέτρες, τα χώματα και γι' αυτό έχει το χαρακτηριστικό θόρυβο των ευζώνων. Αυτό ήταν το εργαστήριο του τσαγκάρη, του μπάρμπα Νίκου, εδώ είναι η ποδιά του λευκή, που φαίνεται και στη φωτογραφία. Σε δύο μέρες φτιαχνόταν το τσαρούχι, ήταν έτοιμα όμως, ήταν κομμένα τα δέρματα, δεν καθόταν από την αρχή, υπήρχε μια προεργασία. Να τα περάσουμε με ένα ειδικό λίπος για να είναι πιο μαλακά. Αυτή είναι μια νταμιτζάνα, βάζαν μέσα κρασί, τσίπουρο. Αυτή είναι η τσιούμα, ο μπουτινέλος, η φτσέλα, βιδούρι, κουτάλα μεγάλη, η χλιάρα όπως λεγόταν, το γουδί, η γκαζιέρα για μαγείρεμα, μαγειρεύει πολύ τέλεια και οικονομικότατα. Τα σίδερα, τα κόσκινα, το πλαστήρι, αυτό εδώ είναι μια κρεμάστρα, κρεμούσαν τον τορβά τους οι βοσκοί και προσπαθούσαν να βρουν ένα ξύλο μονοκόμματο και γαιδουράγκαθα, για να μην πλησιάζουν τα ζώα.

Αυτά είναι τα χαλινάρια του αλόγου, πέταλα, κομμάτια απολιθωμένου δέντρου της Μυτιλήνης, πέυκο, εδώ έκοβαν τα τριφύλλια, ξιφολόγχες Α' και Β' Παγκοσμίου πολέμου. Έχουμε και άλλα όπλα εκείνης της εποχής, τώρα θεωρείται λαογραφικό – ιστορικό μουσείο. Αυτό εδώ τώρα είναι το σπίτι του Μιαούλη, το μοναστήρι μας του Αγίου Γεωργίου, πίσω από την σπηλιά του Καραϊσκάκη. Εκεί γεννήθηκε. Η Ζωή Διμισκή μόλις έμεινε έγκυος, δεν μπορούσαν να την κρατήσουν να γεννήσει μέσα στο μοναστήρι, οπότε την πήγαν στην σπηλιά του Θεόδωρου Μαυρομματίη, Μαυρομματιώτης, λόγω της περιοχής. Δεν ήταν μάλλον το επίθετο του. Για τον καφέ ψήστη, τον μετέφεραν στον μύλο και μετά στο μπρίκι με το καμινέτο. Ανοίγανε εγκοπή στα ξύλα και φτιάχνανε μεντεσέδες, το έσκιζε μέσα, και πήγαινε μέσα χωνευτό ο μεντεσές.

Εδώ ο πασαλομπίχτης, σαν βάση, από πουρνάρι, να κόβει ο παππούς τον καπνό εδώ πέρα. Κάλτσες, τσιρέπια, μαζί με το καλούπι της, για να κάνει ίδια τα νούμερα, το 1874. Μια κεραμίδα χειροποίητη και αυτό εδώ είναι το καλούπι της. Προσπαθούσαν να δώσουν μια ομοιομορφία. Αυτό εδώ είναι προχριστιανικό, λέγεται κιούγκι, για τη μεταφορά νερού με κλειστό κύκλωμα ύδρευσης. Τα αδράχτια, το έγνεφαν για να τυλίγεται το μαλλί, άλλες ήταν οι ρόκες, που κάρφωναν τα μαλλιά και τραβούσαν λίγο λίγο το μαλλί για να γίνει το νήμα. Το αδράχτι, σφοντύλι για να φέρνει γύρω την κλωστή, σαν σβούρα, εδώ είναι και οι σαΐτες.

- Εγώ: Ονοματεπώνυμο και επάγγελμα;
- κ. Γιώτης: Γκαρτζιέρης ήμουν στο επάγγελμα, Γιώτης Δημήτριος, είμαι πρόεδρος στον πολιτιστικό σύλλογο Μαυρομματίου «Καραϊσκάκης». Ιδρύθηκε το 1927 και συνεχίζουμε. Το μουσείο άνοιξε το 2000, λειτούργησε το 2000 αλλά υπήρχε μια προεργασία, πενταετία πιο πριν, να μαζευτούν τα αντικείμενα, να κατοχυρωθούν, να φωτογραφιστεί. Δίνεται στον δωρητή απόδειξη συναλλαγής, περιγράφεται το είδος, η χρήση, βάρος, υλικό. Αν υπάρχει δεύτερο, ίδιο αντικείμενο στη συλλογή μας αποθηκεύεται στο μητρώο των αντικειμένων που έχουμε στο μουσείο. Τώρα αν έχουμε διπλά ή τριπλά αντικείμενα, κάνουμε και ανταλλαγές αντικειμένων με άλλα μουσεία. Την δουλειά αυτή την κάνω εγώ, το συμβούλιο και η κόρη μου, που ασχολείται. Είναι καθηγήτρια Φυσικής Αγωγής, με ειδικότητα τα ιστορικά μέρη μέσα στη λαογραφία και ιστορία, είναι χοροδιδάσκαλος με μεταπτυχιακό σε αντικείμενα, όπως ο χορός, η ιστορία κ.τ.λ.

Συνεργαζόμαστε με το πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, ΤΕΙ ζύλου, που βοηθούν για να συντηρηθούν ορισμένα αντικείμενα. Τα πρώτα αντικείμενα είναι κυρίως δωρεές των χωριανών μας αλλά και πολλά άλλα ήρθαν και από άλλο μουσείο με ανταλλαγές, όπως είπα, μουσεία της περιοχής αλλά και από άλλα μέρη της Ελλάδας. Για παράδειγμα ο μπουτινέλος, δεν υπάρχει σε ένα μουσείο λαογραφικό ανά την Ελλάδα, πολύ ευχαρίστως, άμα έχουμε δύο, τρία, τα δίνουμε, συνεργαζόμαστε. Τώρα σχεδιάζουμε να κάνουμε, παίρνουμε μια πρωτοβουλία εμείς σαν Μαυρομματίη, να κάνουμε ένα δίκτυο των μουσείων, που υπάρχουν στην ευρύτερη περιοχή, γιατί υπάρχουν και οι λεγόμενες συλλογές ιδιωτικές, κοινοτικές, να έρθουμε σε επαφή με αυτές τις συλλογές και να κάνουμε ένα δίκτυο.

- Εγώ: Η συλλογή σας είναι δημοτική;
- κ. Γιώτης: *Όχι, είναι του συλλόγου και το κτίριο μας το έκανε δωρεά ο φίλος μας, ο Γιώργος ο Γκίνης και ανήκει στο σύλλογο. Εμείς έχουμε επισκεψιμότητα πέντε χιλιάδες το χρόνο, συμμαθητές, μεμονωμένους επισκέπτες, καταγεγραμμένα όλα αυτά με τα λεωφορεία, με τους επισκέπτες που έρχονται. Υπάρχει μια ανοδική τάση στην επισκεψιμότητα, ειδικά από τα σχολεία εδώ στη Θεσσαλία, που έρχονται με τις εκπαιδευτικές εκδρομές, που είναι και υποχρεωτικές. Το δάσος εδώ που υπάρχει, στο δικό μας το δάσος υπάρχουν μερικά φυτά, χλωρίδα, πανίδα, που δεν τα συναντάμε σε άλλο σημείο της Ελλάδας και συγκεκριμένα ένα δέντρο, το οποίο βρίσκεται εδώ, ένας δρυς, που φυτρώνει μόνο εδώ και στην Ιταλία.*
- Εγώ: Εσείς πόσα χρόνια είστε στο χωριό;
- κ. Γιώτης: *Δεκαοχτώ χρόνια, τότε σαν πρόεδρος, τότε σαν αντιπρόεδρος, τώρα τυχαίνει να έχω την τιμή να είμαι πρόεδρος.*
- Εγώ: Πόσα άτομα είστε;
- κ. Γιώτης: *Επταμελές συμβούλιο και τριακόσια κάτι μέλη, για τη διαχείριση του μουσείου είναι το διοικητικό συμβούλιο. Δεν υπάρχει το εγώ.*
- Εγώ: Υπάρχουν δυσκολίες σε σχέση με την συντήρηση του χώρου και των αντικειμένων ;
- κ. Γιώτης: *Για εμάς ευτυχώς δεν υπάρχει στήριξη από το κράτος, δεν θέλουμε να μπερδευτούμε στα πόδια τους, ούτε αυτοί στα δικά μας. Εμείς κάνουμε αυτό που πρέπει να κάνουμε από ηθικής πλευράς για τον Γ. Καραϊσκάκη, τον χωριανό μας και πιστεύω, γιατί μεγαλώνουμε, γεννιόμαστε κάτω από το άγαλμα του Καραϊσκάκη, την θεωρούμε υποχρέωση μας να το κάνουμε. Δεν θα τολμήσει κανείς να βάλει εισιτήριο για να δει τα προσωπικά αντικείμενα του ήρωα. Εμείς θα δεχόμαστε εδώ όλους να έρχονται, να βλέπουν και να προσκυνούν αυτό το μέρος, μπορεί να είναι μικρός ο χώρος αυτός, αλλά λέω τεράστιος στην ιστορία, ότι εδώ έχουν την μοναδική ευκαιρία να αγγίζουν την ιστορία και την αγγίζουν, μπορούν να πιάσουν τα αντικείμενα, βιωματική επίσκεψη.*
- Εγώ: Ιδρυτής της συλλογής ;
- κ. Γιώτης: *Είναι ο πολιτιστικός μας σύλλογος. Ξεκίνησε από την ιδέα διάδοσης της ιστορίας του Καραϊσκάκη, να μην χαθούν πρώτα πρώτα τα αντικείμενα αυτά και ότι προκύψει στο μέλλον. Θα εμπλουτιστεί τώρα το μουσείο και με άλλα προσωπικά αντικείμενα, που τα έχει η οικογένεια, και πιστεύουμε σύντομα να έρθουν. Τότε θα γίνει και διάκριση, το κάτω θα είναι καθαρά λαογραφικό, ένα σπίτι της εποχής, όπως ήταν αυτό το διώροφο και πάνω να είναι το θέμα Γ. Καραϊσκάκης.*
- Εγώ: Τι γίνεται σε σχέση με την συντήρηση των αντικειμένων;
- κ. Γιώτης: *Η συντήρηση δεν γίνεται κάθε χρόνο. Ανάλογα με το αντικείμενο, όταν έρχεται για πρώτη φορά, το αξιολογούμε εμείς σε τι κατάσταση είναι, εάν μπορούμε εμείς οι ίδιοι να το κάνουμε συντήρηση. Την πρώτη συντήρηση την κάνουμε εμείς, με τα χεράκια μας, βλέποντας όμως ότι προκύπτουν δυσκολίες, αποφασίζουμε στην περαιτέρω συντήρηση ή όχι. Φυσικά υλικά χρησιμοποιούμε, χημικά ποτέ, ούτε και υλικά που μπορούν να ζύσουν, να τροχίσουν. Σαπούνι και παραδοσιακά καθαριστικά, όπως το ξύδι, το αλάτι, συνταγές παλιές, που βρίσκουμε για να καθαρίζουμε τα χάλκινα, χαλκωματένια, όπως τα λέμε. Τα ξύλινα είναι ακόμη πιο*

επικίνδυνο και το φάρμακο που βρήκαμε εμείς για τη συντήρηση του ξύλου είναι το πετρέλαιο και για το σαράκι αλλά και για την συντήρηση, να του δώσει αυτό το παλιό χρώμα, που είχε, η υφή που είχε, πριν την κατεργασία είναι η κοπριά. Παίρναν οι πρόγονοι μας το ξύλο, πριν το κατεργαστούν, πριν κάνουν σανίδια, πριν κάνουν πόρτες, οτιδήποτε, το βάζαν μέσα σε κοπριά, βάζαν φωτιά την κοπριά, από την πάνω πλευρά και όλοι οι υδρατμοί αυτοί που σχηματίζονταν, τα υγρά όλα αυτά τα απορροφούσε το ξύλο. Γινόταν το πιο ισχυρό δηλητήριο, όπως μας είπαν για όλα τα έντομα, για τους μύκητες, τα πάντα, τι υπάρχει που μπορεί να καταστρέψει το ξύλο και συντηρούνταν το ξύλο αιώνες, όπως και το πάτωμα. Αυτό είναι επεξεργασμένο και η πόρτα του 1890 και την βλέπετε, βλέπετε το πάτωμα. Τα κάρα, σανίδια, ξύλα, πόρτες περνούσαν αυτή την διαδικασία, τουλάχιστον σε εμάς εδώ. Έχουμε ακόμη και σήμερα εν ζωή, που ασχολούνταν με τις κατασκευές, που μας το λένε, τι επεξεργασία γινόταν. Άρα έχουμε και εμείς στο μυαλό μας να κάνουμε μια συντήρηση, βλέπουμε ένα ξύλο. Αν δεν μπορούμε πάμε παρακάτω, σε άλλα κλιμάκια.

- Εγώ: Η έκθεση των αντικειμένων έχει γίνει θεματικά ;
- κ. Γιώτης: Ναι, ναι προσπαθούμε να κάνουμε μια ενότητα ξεχωριστή για κάθε αντικείμενο, για να μην είναι ανακατεμένος. Ο ερχόμενος εδώ μέσα και να βάλουμε μια σειρά, όσο μπορούμε βέβαια, γιατί ο χώρος είναι μικρός. Παρ' όλα αυτά, νομίζω ότι θα τα καταφέρουμε.
- Εγώ: Μπορείτε να μας δώσετε λίγες πληροφορίες για τον χώρο;
- κ. Γιώτης: Ήταν ένα σπίτι, τοπικό, καθημερινό, δεν θα το έλεγα. Ήταν ένα μικρό αυτόνομο κάστρο – φρούριο, οι πόρτες ασφαλείας με αμπάρες, με εσωτερική σκάλα, που ένωνε τον πάνω με τον κάτω όροφο, στον κάτω όροφο υπάρχει πηγάδι, αυτονομία στο νερό. Υπάρχει αποθηκευτικός χώρος και υπόγειος για τα τρόφιμα, ένα μεγάλο ξύλινο βαρέλι.
- Εγώ: Έχουν γίνει εκπαιδευτικά προγράμματα ;
- κ. Γιώτης: Κάναμε πάρα πολλά τέτοια, σε συνεννόηση και με τα σχολεία και με τα σχολεία εκτός Θεσσαλίας, ήρθαν εδώ, κάναν τέτοιες εκθέσεις, κάναμε ζωγραφική, αγγειοπλαστική, μάθημα ιστορίας στον χώρο και στην σπηλιά του Καραϊσκάκη και στο βουνό μέσα, βιωματικά. Είδαν, μύρισαν, έπιασαν το χώμα, μάθαν την ιστορία, το μονοπάτι που οδηγεί στην σπηλιά, γιατί έγινε, γιατί γέννησε στην σπηλιά και δεν γέννησε στο σπιτάκι της. Τακτικά γίνεται, πέρυσι κάναμε μια εκδήλωση, μια γιορτή ανήμερα 25ης Μαρτίου, Λύκειο και Γυμνάσιο από το Φανάρι Μαγούλας. Αντί να κάνουν την καθιερωμένη γιορτή μέσα σε κλειστό χώρο, αποφάσισαν να το κάνουν το μάθημα σε αυτόν τον χώρο, πήγαμε στην πλατεία, χορέψαμε, εκεί απήγγειλαν ποίημα και ομιλίες τα παιδιά. Εκεί άκουσαν την ιστορία του χωριού και έγινε μια βιωματική εκδήλωση, εκτός του σχολείου. Τώρα το να έχουμε ένα μουσείο και να έχουμε τα αντικείμενα μέσα εντάξει, δεν μετράει σε εμάς. Έρχονται και παιδιά και εκτός Θεσσαλίας, απ' όλη την Ελλάδα και κάνουν παραστάσεις εδώ μέσα, με σκετσάκια, με ποιήματα, με τραγούδια, από την Κρήτη ήρθαν σχολεία και σχολές από την Ρόδο.
- Εγώ: Ποια είναι η προοπτική της συλλογής;

- κ. Γιώτης: *Ελπίζουμε να εμπλουτιστούν με άλλα αντικείμενα καθημερινής χρήσης, να μας τα δωρίσει και ο απόγονος του ήρωα, δεν έχουμε μεγαλεπήβολα σχέδια, τι να μεταφερθούμε; Να πάμε σε ένα άλλο, μεγαλύτερο οίκημα; Δεν το θέλουμε και εμείς γιατί είναι ένα οίκημα παραδοσιακό, καλό, και μας αρκεί. Κάνουμε τις εκδηλώσεις μας, έρχονται επισκέπτες. Από εκεί και πέρα δεν ζητάμε και τίποτα παράλογο.*
- Εγώ: Για να την επισκεφτεί κάποιος επικοινωνεί με εσάς ;
- κ. Γιώτης: *Ναι, ναι με εμένα ή την κόρη μου, δωρεάν η επίσκεψη φυσικά.*
- Εγώ: Το μουσείο είναι εγγεγραμμένο στο μητρώο μουσείων του Υπουργείου Πολιτισμού;
- κ. Γιώτης: *Όχι, δεν είναι.*
- Εγώ: Τα αντικείμενα είναι αριθμημένα και καταγεγραμμένα;
- κ. Γιώτης: *Ναι, ναι όλα.*
- Εγώ: Πείτε μας λίγα λόγια για το χωριό.
- κ. Γιώτης: *2.500 μόνιμοι κάτοικοι, τελευταία απογραφή μας τους πήγε στους 2.200, για προσωπικούς λόγους, δεν ήθελε να κάνει εγγραφή στο χωριό. Στο χωριό μας ανήκει ο οικισμός Γ. Καραϊσκάκη, με τετρακόσιους κατοίκους, συμπεριλαμβάνονται και αυτοί μέσα. Ασχολούνται κυρίως με την κτηνοτροφία, γεωργία και πάρα πολλές βιοτεχνίες ξύλου. Είμαστε Αγραφιώτες, όλα τα ριζά εδώ των Αγράφων. Ξεκινάν τα ιστορικά Άγραφα, είναι η οροσειρά της Πίνδου, είμαστε Αγραφιώτες, από εδώ μέχρι τον Δομοκό κάτω, όλη αυτή η περιοχή κάτω, στα ριζά, πλην κάποιων χωριών, που είναι Σαρακατσαναίοι. Οι κάτοικοι με δυσύλλαβα επίθετα, πολλοί κάτοικοι εδώ είναι Ηπειρώτες, Γιώτης, Παππάς, Κόγιας, Νίκου, Βλάχου, όπως και πάρα πολλοί ήρθαν από το Σούλι, μετά την καταστροφή. Ήρθαν στο χωριό μας, αλλά όλο αυτό το διάστημα ανεβοκατέβαιναν οι κάτοικοι, ειδικά της Ηπείρου, κατέβαιναν οι κάτοικοι εδώ, κάναν τις εργασίες τους εδώ τα καλοκαίρια, φέρναν υλικά από εκεί, ότι μπορούσαν και προς τα εκεί μετέφεραν μετά τρόφιμα, καλαμπόκια, στάρια, τριφύλλια για τα ζώα. Κάποιοι απ' αυτούς κάθισαν και στο χωριό μας.*

▪ Λαογραφικό Μουσείο Μουζακίου

- κ. Φίλου: Εδώ είναι το γραφείο μας, με τα βιβλία μας, τα οποία μας τα χάρισαν. Βεβαίως υπάρχει και μια συλλογή με 2.500 βιβλία, τα οποία τα έχουμε κάτω στις βιβλιοθήκες, γιατί δεν έχουμε τον χώρο. Που να τα βάλουμε; Γι' αυτό νοικιάσαμε και άλλο χώρο, για να τα δείξουμε. Λοιπόν, όλα αυτά εδώ που βλέπεις, είναι τα ενθύμια από διάφορες εκδηλώσεις που έχουμε πάει, φεστιβάλ στο εξωτερικό και στο εσωτερικό.
- Εγώ: Μπράβο, στο εξωτερικό έ;
- κ. Φίλου: Βέβαια.
- Εγώ: Γιατί Γόμφοι;
- κ. Φίλου: Το Μουζάκι πριν ήταν, οι αρχαίοι Γόμφοι. Έχει μια μακρά ιστορία από την αρχαιότητα, κατά τα βυζαντινά χρόνια ήταν στην επισκοπή κάτω. Στ' αμπέλια και εκεί ήταν η επισκοπή, η αρχιεπισκοπή έτσι. Γι' αυτό και ονομαζόταν και επισκοπή ο χώρος, αλλά μετά έπιασε λιμός και έφυγαν από εκεί και ήρθαν εδώ. Τότε από έναν, που ονομαζόταν Μουζάκας και ήταν από την Βόρεια Ήπειρο, πήρε το όνομα Μουζάκι. Αλλά οι αρχαίοι Γόμφοι σχετίζονται πάντα με το Μουζάκι. Και όπως σας είπα, όλα αυτά τα ενθύμια είναι από συμμετοχές μας στα διάφορα φεστιβάλ, αναμνηστικά και τον χώρο αυτό, τον έχουμε σαν γραφείο. Από το 1978, ο σύλλογος και κάθε χρόνο, πάμε στο εξωτερικό. Είναι και χορευτικός σύλλογος, έχουμε εβδομήντα παιδιά και έχουμε τρία χορευτικά μεγάλα, με διάφορες ηλικίες και στις διάφορες δραστηριότητες, που κάνουμε εδώ πέρα. Δηλαδή κεντρική μας εκδήλωση είναι τα «Μουζάκεια», το καλοκαίρι, το πρώτο Σάββατο του Φλεβάρη έχουμε τον ετήσιο χορό μας και στις 8 Μαρτίου γιορτάζουμε πάντα την ημέρα της γυναίκας. Αυτά είναι τα στάνταρ. Μετά έχουμε και άλλα, τις εκδηλώσεις για τα παιδάκια τα Χριστούγεννα, την αναβίωση του εθίμου, την δεύτερη μέρα του Πάσχα στην εκκλησία.
- Εγώ: Κρατάτε τα έθιμα δηλαδή και τα διατηρείτε.
- κ. Φίλου: Ναι, ναι, έτσι ακριβώς, εντάξει προσπαθούμε να το συντηρήσουμε το μουσείο. Έχουμε και 250 στολές από διάφορα μέρη, ραμμένες από εμάς. Θα σου δείξω τώρα και την αυθεντική μουζακιώτικη στολή. Κάνουμε και άλλες δραστηριότητες, όταν τα χέρια μιλούν με χειροτεχνίες από ντόπιους. Το θέμα είναι να παρακινήσεις τους κατοίκους, να σου δωρίσουν τα πράγματα. Όταν θα υπάρχει μια έκθεση και θα τα βλέπουν, τον παρακινείς και λέει να έχω και εγώ. Αυτό άμα το δει ο άλλος, είναι πάρα πολύ ωραίο, κάτι μένει, είναι η ιστορία του τόπου. Στις 5 του Γενάρη, έχουμε και τα ρογκατσάρια, αναβίωση, γι' αυτό και ο κύριος εδώ είναι ρογκατσάρος. Εδώ είναι το δωμάτιο, είναι οι πάντες, το κρεβάτι, ο γίκος, όπως ήταν πάντα. Έχουμε δύο υπόγεια γεμάτα από πράγματα στο σπίτι μας, που τα μεταφέραμε από εδώ εκεί, γιατί θέλουμε να κάνουμε την μετακόμιση. Τα έχουμε καταγεγραμμένα όλα, με καρτελάκια, με φωτογραφίες, με τα πάντα, όπως πρέπει από το Υπουργείο με φόρμες. Υπάρχουν κάποια που δεν τα έχω τελειώσει, να πω την αλήθεια. Από το 1980, δεν θυμάμαι ακριβώς τώρα. Είναι εγγεγραμμένο στο Υπουργείο Πολιτισμού, γιατί η πρόεδρος είναι φιλόλογος και γυμναστιάρχης, οπότε το έκανε μέλος, εγώ μετά ήρθα. Εδώ είναι η αναβίωση του εθίμου, που σου έλεγα,

την δεύτερη μέρα του Πάσχα, στην εκκλησία και εδώ τα διάφορα...που είχαμε πάει, Πολωνία, Ρόδος. Εδώ είναι το μωρό μας, σιδερένια κούνια, ακριβώς όπως ήταν, εδώ έχω το μπισίκι, το ξύλινο, η ραπτομηχανή, όλα αυτά...

- Εγώ: Όλα τα αντικείμενα δόθηκαν από Μουζακιώτες;
- κ. Φίλου: Ναι, ναι από Μουζακιώτες...Τα φουστάνια που είχαν από μέσα. Εδώ είναι ένα υπέροχο ποίημα, «Η μάνα», φανταστικό, Δημήτρης Νιζάμης, αγιογράφος. Εδώ η μουζακιώτικη στολή, το πανωφόρι, ζακέτα, από πάνω γουνάκι. Εδώ είναι μια αναπαράσταση στο τζάκι, με την τάβλα, η γιαγιά που γνέφει, το πλαστήρι, οι τορβάδες, όλα αυτά, το σαμάρι. Εδώ είναι ο αργαλειός που υφαίνει και τα οικιακά εδώ, τα καλάθια τα διάφορα, τι σίτα, που και καλά την χρησιμοποιούσαν σαν ψυγείο, για την φύλαξη των τροφίμων. Είναι λίγο ανακατεμένα για το λόγο του ότι φεύγουμε. Η σκάφη εδώ, ο μύλος για τον καφέ και από εδώ είναι διάφορα, με πλεκτά, με σγαρόνια, πατουσάκια, όπως τα έλεγαν. Εκεί είναι η αυθεντική μουζακιώτικη στολή, λοιπόν, του 1892, είναι η αυθεντική, η γιορτινή τους και προσπαθούμε τώρα, ήρθαμε σε επικοινωνία με τον Γουλανδρή, για να κάνουμε μια προθήκη, για να φαίνεται ωραία και τους περιμένουμε για να έρθουν στον καινούργιο χώρο.
- Εγώ: Ονοματεπώνυμο και σχέση με το χώρο.
- κ. Φίλου: Βασιλική Φίλου λέγομαι, είμαι αρχαιολόγος, γι' αυτό και ασχολούμαι λίγο περισσότερο με το μουσείο. Είμαι η γραμματέας του συλλόγου, του αρχαιολογικού, λαογραφικού, μορφωτικού, πολιτιστικού συλλόγου, «οι Γόμφοι». Χρόνια ασχολούμαι με ανασκαφές, τώρα σταμάτησα, σπούδασα στο Βελιγράδι και έκανα την αναγνώριση στο πανεπιστήμιο στην Αθήνα.
- Εγώ: Υπάρχουν δυσκολίες σε σχέση με τον χώρο;
- κ. Φίλου: Το οίκημα, ήταν παλιό δασαρχείο Μουζακίου, έφυγε το δασαρχείο και το πήραμε εμείς αλλά δυστυχώς, επειδή ανήκει στην κτηματική υπηρεσία, δεν μπορούμε να βρισκόμαστε μέσα πλέον. Θεωρούμαστε καταπατητές και μας έκαναν έξωση. Γύρω στα είκοσι χρόνια στεγάζεται εδώ και επειδή δεν μπορούμε να κάνουμε καμία επιδιόρθωση του κτιρίου, ούτε συντήρηση, δεν μας το επιτρέπουν και ότι κάνουμε, το κάνουμε πάλι με ευθύνη δικιά μας. Γι' αυτό το λόγο και νοικιάσαμε άλλο χώρο, για να είναι και εύκολα προσβάσιμος.
- Εγώ: Δόθηκαν κονδύλια ή επιχορηγήσεις;
- κ. Φίλου: Δεν έχουμε όχι, δεν έχουμε χορηγηθεί από κανέναν και καμία βοήθεια από το κράτος, ούτε τίποτα, όλα τα κάνουμε μόνοι μας.
- Εγώ: Γίνεται συντήρηση των αντικειμένων;
- κ. Φίλου: Αυτές εδώ δεν μπορούμε να τις αγγίζουμε, γιατί όπως σου είπα, δεν θέλω να κάνω κάποια καταστροφή, γι' αυτό και ήρθα σε επικοινωνία, ώστε να έρθουν να τα δουν. Γυάλισμα ξύλου το αποφεύγω, απλά προσπαθώ να το κάνω συντήρηση, συμβουλευμένη από φίλους συντηρητές. Έγινε συντήρηση, βγήκαν όλα έξω, ναι, ναι γίνεται...
- Εγώ: Υπάρχουν άλλα άτομα στον χώρο;
- κ. Φίλου: Ναι είναι και τα άλλα τα παιδιά, μπορεί λόγω δουλειάς να λείπουν αλλά είναι ναι, είναι η άλλη κυρία, που μαζεύει, συντηρεί πράγματα, η κυρία Βολατρίχα, η Χρυσούλα Οικονόμου και ο Τάκης ο Καραβέλας, τρέχουμε όλοι, είμαστε νέοι.

- Εγώ: Υπάρχει επισκεψιμότητα;
- κ. Φίλου: *Ναι, ναι, και τα σχολεία, έχουν κάποιο μάθημα στην ιστορία, που αφορά τα αντικείμενα και έρχονται και κάνουμε ένα πρόγραμμα. Αυτή την στιγμή δεν έχω και το φυλλάδιο, έχω ένα έντυπο, το οποίο το συμπληρώνουν τα παιδάκια, με εργασίες, με ζωγραφική και έτσι.*
- Εγώ: Ποιος θεωρείται ιδρυτής του μουσείου;
- κ. Φίλου: *Ο σύλλογος, έτος ίδρυσης το 1978, πάνω κάτω και η ίδια ημερομηνία και για το μουσείο.*
- Εγώ: Πως ξεκίνησε η ιδέα;
- κ. Φίλου: *Ξεκίνησε όλη η ιδέα από τον Φίλιππο Πλακιά, ο οποίος είναι γυμναστής, συνταξιούχος τώρα, και μόλις επέστρεψε στο Μουζάκι, στο χωριό του, το μεράκι του ήταν να κάνει ένα σύλλογο, ώστε να είναι περισσότερο χορευτικό κομμάτι, και μαζί με κάποιους άλλους Μουζακιώτες, το οργάνωσαν, και στην πορεία επειδή η γυναίκα του είναι φιλόλογος και ο πεθερός, πεθερά του φιλόλογοι, αποφάσισαν να τον ονομάσουν, αρχαιολογικό, λαογραφικό, πολιτιστικό σύλλογο, ώστε να περιλαμβάνει τα πάντα. Γιατί το 1978 δεν υπήρχε αρχαιολογική υπηρεσία στο Μουζάκι, τα αρχαία ήταν πολλά και ευρήματα πολλά και έτσι παρακινούμενοι και ορμώμενοι, άρχισαν να μαζεύουν και αρχαία, τα οποία στην πορεία, τα δίνουμε στην αρχαιολογική υπηρεσία του Βόλου. Έτσι, εφόσον είδαμε ότι υπάρχει πλούτος αρχαιολογικός, αποφασίσαμε να κάνουμε προσλήψεις και κλιμάκιο στο Μουζάκι από τον Βόλο. Αλλά και εμείς τα παίρνουμε, τα μαζεύουμε και τα δίνουμε στην Καρδίτσα πλέον, γιατί υπάρχει και το αρχαιολογικό μουσείο της Καρδίτσας. Και εφόσον σιγά σιγά άρχισαν, ο κύριος Φίλιππος ασχολήθηκε με το χορευτικό κομμάτι του συλλόγου και η γυναίκα του, με την μαμά της και τον μπαμπά της, ασχολήθηκαν καθαρά με τη συλλογή αντικειμένων, ώστε να γίνει η συλλογή και έτσι έγινε.*
- Εγώ: Ιδιοκτησία;
- κ. Φίλου: *Είναι του συλλόγου, αλλά είναι εγγεγραμμένο στο μητρώο μουσείων του Υπουργείου Πολιτισμού.*
- Εγώ: Εκπαιδευτικά προγράμματα έχουν γίνει;
- κ. Φίλου: *Πάρα πολλές ημερίδες, όχι κάτι ξεχωριστό αλλά όταν έχουμε την επίσκεψη κάθε χρόνο έρχονται. Απλά κάνουμε αυτό με το φυλλάδιο, αυτό και τις δασκάλες.*
- Εγώ: Το μουσείο είναι συνέχεια ανοιχτό;
- κ. Φίλου: *Όχι, μετά από επικοινωνία.*
- Εγώ: Ποια είναι η προοπτική του μουσείου;
- κ. Φίλου: *Θα μαζέψουμε ότι έχουμε και δεν έχουμε, γιατί έχουμε πάρα πολλά, να γίνει ευρέως γνωστό, να έχει επισκεψιμότητα, πολύ μεγαλύτερη, γιατί και τώρα έρχονται σου λέω από Θεσσαλονίκη, Λάρισα...και να διατηρήσουμε τα ήθη και τα έθιμα.*
- Εγώ: Που θα εγκατασταθεί η συλλογή μετά από εδώ;
- κ. Φίλου: *Έχουμε νοικιάσει ένα κτίριο, ακριβώς απέναντι στην γωνία, το οποίο τώρα το φτιάχνουμε, είναι ο παλιός μύλος, έχει ιστορία και γι' αυτό το επιλέξαμε.*
- Εγώ: Η επίσκεψη είναι δωρεάν;
- κ. Φίλου: *Ναι, βέβαια.*

- Εγώ: Υπάρχει βιβλίο επισκεπτών;
- κ. Φίλου: *Ναι έχουμε φτιάξει.*
- Εγώ: Τα αντικείμενα θα χωριστούν θεματικά στον νέο χώρο;
- κ. Φίλου: *Ναι, θέλουμε να τα χωρίσουμε έτσι στο νέο χώρο, θα κάνουμε μια αναπαράσταση, επειδή το Μουζάκι είναι χώρος με καλλιέργεια σταφυλιού και παραγωγή τσίπουρου και κρασιού, θα κάνουμε μια τέτοια αναπαράσταση. Και επίσης, επειδή υπάρχουν και τα εργαλεία από τον μύλο, το ίδιο και εκεί και συγχρόνως σε διάφορες γωνίες θα υπάρχουν και τα άλλα εκθέματα.*
- Εγώ: Πείτε μας λίγα λόγια για το Μουζάκι.
- κ. Φίλου: *Οι Μουζακιώτες είναι αυτόχθονοι, είναι από εδώ. Ήταν το εμπορικό κέντρο της περιοχής, με τις δημόσιες υπηρεσίες. Οι περισσότεροι ασχολούνται εκτός του ότι είναι δημόσιοι υπάλληλοι, είναι και έμποροι, γεωργοί, κτηνοτρόφοι και περισσότερο με την καλλιέργεια αμπελιού, από τα αρχαία χρόνια αυτό, και έχουμε και το οινοποιείο, που είναι γνωστό και στο εξωτερικό και κάνουμε εξαγωγές.*

▪ Αρχαιολογική, Ιστορική και Λαογραφική συλλογή Οξυάς

- Εγώ: Ονοματεπώνυμο και σχέση με τη συλλογή.
- κ. Καραβίδας: *Γιώργος Καραβίδας, με τις σπουδές δεν σχετίζεται, νομική έχω τελειώσει εγώ, καμία σχέση. Με την τρέλα μου με το χωριό σχετίζεται και με την λογική ότι έγινε, έγινε με βάση ότι μπορούν αλλού, εδώ γιατί όχι; Είμαι πρόεδρος του συλλόγου, το διοικητικό συμβούλιο έχει επτά μέλη, ο δε σύλλογος έχει 460 ενεργά μέλη. Αν εξαιρέσεις το οικονομικό κομμάτι, που δεν μπορεί να ανταποκριθεί, οι περισσότεροι είναι ενεργοί, μετέχουν με τον τρόπο τους.*
- Εγώ: Πόσα χρόνια ασχολείστε με αυτό;
- κ. Καραβίδας: *Από το 2005 ασχολούμαι με το μουσείο, από τότε που ανέλαβα εγώ. Ήταν δύσκολα στην αρχή, είπα ο κόσμος για να πειστεί, κάναμε το εξής: Ότι είχαμε εμείς το εκθέσαμε, τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, στα σπίτια μας, τα φέραμε, τα εκθέσαμε και λειτούργησε προτρεπτικά και για τους επόμενους. Σήμερα είμαστε σε μια καλή φάση, μας δίνουν αντικείμενα, αλλά όπως είπα, δεν έχουμε που να τα βάλουμε πλέον.*
- Εγώ: Άρα μιλάμε για λαογραφική συλλογή και όχι μουσείο;
- κ. Καραβίδας : *Ναι, ναι για εμάς βέβαια είναι μουσείο, το ξέρει σαν μουσείο, δεν είναι όμως. Το επεδίωξα, γιατί γνωρίζω τι θέλει να γίνει, να υπάρχει νομικό πρόσωπο και είδα ότι δεν μπορούσα να το φτάσω ως εκεί. Έτσι είναι στα χέρια του συλλόγου και του κόσμου, μετά μπλέκεις, όντως μπλέκεις, το έχω ψάξει. Είδα ότι δεν φτάνουμε μεν, όταν ζήτησα να μάθω πως μπορούμε να επιχορηγηθούμε με κάποιο τρόπο, λέω άστο.*
- Εγώ: Γενικότερα ο χώρος είναι κλειστός και ανοίγει μετά από συνεννόηση με εσάς;
- κ. Καραβίδας: *Ναι, έτσι.*
- Εγώ: Υπάρχει επισκεψιμότητα;
- κ. Καραβίδας: *Το καλοκαίρι, όταν μαζεύεται ο κόσμος, ναι έρχονται και το βλέπουν, ειδικά αν τύχει ξέρω εγώ, τις μέρες του Πάσχα, σε εκδηλώσεις που κάνει ο σύλλογος εδώ και το ανοίγουμε. Έρχεται ο κόσμος, όλοι περνάνε.*
- Εγώ: Ποιος είναι ο ιδρυτής της συλλογής και ποιο είναι το έτος ίδρυσης;
- κ. Καραβίδας: *Ο σύλλογος, το 2012 επίσημα, 13/1/2013 τα εγκαίνια.*
- Εγώ: Μπορείτε να μας δώσετε λίγες πληροφορίες για τον χώρο;
- κ. Καραβίδας: *Είναι ένα κτίριο, το οποίο έχει κτιστεί σε οικοπέδο, που δεν ανήκει στο σύλλογο. Ανήκει στην ενορία, στο μοναστήρι, έχει άτυπα παραχωρηθεί, χωρίς κάποια συμβολαιογραφική πράξη και δεν μπορεί να γίνει και τίποτα τέτοιο. Το κτίριο έγινε με δαπάνη του συλλόγου. Στην αρχή έγινε για να εξυπηρετήσει εκδηλώσεις του συλλόγου, εδώ κάνουμε το καλοκαίρι εκδηλώσεις έξω. Στην πορεία όμως, επειδή θέλαμε να κάνουμε το μουσείο και ελλείψει άλλου χώρου, αξιοποιήσαμε αυτό, με ότι προβλήματα έχει, γιατί η αρχή είναι το ήμισυ του παντός. Σήμερα είναι αυτός ο δήμαρχος, που δεν μας δίνει το σχολείο, αύριο θα είναι άλλος και θα μας το δώσει.*
- Εγώ: Έχουν γίνει εκπαιδευτικά προγράμματα;

- κ. Καραβίδας: *Όχι, αν και υπήρξε ενδιαφέρον από σχολεία, τουλάχιστον τρία σχολεία, να το επισκεφθούν. Αλλά έπρεπε να έρθουν με λεωφορείο, δεν βγαίνει με λεωφορείο όμως και ενώ προσφερθήκαμε με αυτοκίνητα να φέρουμε τα παιδιά, δεν το δέχτηκαν, δεν ήρθαν. Αν προχωρούσε εκείνο το πράγμα, ίσως είχαμε και μεγαλύτερη επισκεψιμότητα.*
- Εγώ: Έχετε βιβλίο επισκεπτών;
- κ. Καραβίδας: *Όχι.*
- Εγώ: Δημοσιεύσεις;
- κ. Καραβίδας: *Όσοι το σκέφτηκαν και ενδιαφέρθηκαν όπως εσύ, το έχουμε δημοσιοποιήσει κυρίως στην εφημερίδα του συλλόγου μας και στην ιστοσελίδα, έχουν γίνει δύο, τρεις, για παράδειγμα τα εγκαίνια.*
- Εγώ: Αν κάποιος θελήσει να επισκεφθεί την συλλογή, επικοινωνεί μαζί σας;
- κ. Καραβίδας: *Ναι, ναι.*
- Εγώ: Ποια είναι η προοπτική της συλλογής;
- κ. Καραβίδας: *Σ' ένα άλλο χώρο, πολύ πιο κατάλληλο, με πολύ περισσότερα αντικείμενα, που υπάρχουν και με κόσμο να το επισκέπτεται.*
- Εγώ: Έχετε σκεφτεί να μετακινηθεί σε ένα άλλο οικισμό, πιο προσβάσιμο;
- κ. Καραβίδας: *Όχι, γιατί εδώ είναι η έδρα του συλλόγου, είναι η τοποθεσία που συγκεντρώνει κόσμο, το να το πας σε κάποιο άλλο οικισμό, μαντριά θα βρεις, είναι ένα μέρος που συγκεντρώνεται κόσμος.*
- Εγώ: Στο κομμάτι της συντήρησης, τι ενέργειες κάνετε;
- κ. Καραβίδας: *Είναι επιλογή μας να μην τα πειράζουμε, γιατί αν το μοστράρεις αυτό το πράγμα...δεν ξέρω αν κάνουμε καλά, να κάνουμε συντήρηση πραγματική δεν μπορούμε και το συζητάμε να μην τα πειράζουμε.*
- Εγώ: Πείτε μας λίγα λόγια για το χωριό.
- κ. Καραβίδας: *Δεν είναι αυτόχθονοι οι κάτοικοι, υπήρχε πιο παλιά μια μικρή μερίδα ντόπιων κατοίκων, οι περισσότεροι εδώ είναι κυνηγημένοι από την εποχή της τουρκοκρατίας. Είτε άνθρωποι από τον κάμπο, που ανεβαίνανε για να γλιτώσουνε από τους Τούρκους, είτε και από την Ήπειρο, που ερχόντουσαν μέσω της Αργιθέας προς τα εδώ. Γι' αυτό και είναι σκορπισμένο το χωριό, απ' ότι μου έχουν πει και οι μεγαλύτεροι, δεν υπάρχουν πολλά γραπτά στοιχεία. Ελάχιστα υπάρχουν, αλλά πρόλαβα πολύ μεγάλος σε ηλικία, να τα καταγράψω, όπως τις άκουσαν και αυτοί από τους δικούς τους γονείς και παππούδες. Όποιος ερχόταν εδώ κοιτούσε να βολευτεί, εκείνο που ζητούσε, ένα μέρος να χτίσει μια παράγκα στην αρχή και να έχει κάποια έκταση ως βοσκότοπο. Ερχόμενος σ' ένα μέρος, που ήταν ήδη κατοικημένος, για να μην ενοχλήσει αυτούς που ήδη κατοικούσαν εδώ, έπιανε την άκρη, ο επόμενος έπιανε την άλλη άκρη και γι' αυτό έχουμε τους οικισμούς που έχουμε σήμερα. Κάπως έτσι εξελίχθηκε και γι' αυτό είναι τόσο σκορπισμένο. Εδώ είχε περάσει και ο Κοσμάς ο Αιτωλός, ο οποίος επίσης είπε, σε μια από τις προφητείες του, ότι κάποια μέρα το χωριό θα σκορπιστεί τόσο πολύ, που δεν θα ακούγεται κόκορας από την μια πλευρά στην άλλη και έχει γίνει. Την εποχή της τουρκοκρατίας ήταν κεφαλοχώρι και εδώ θεωρούνταν έδρα αγά. Το παλιό όνομα του χωριού ήταν σιαμ, τούρκικο καθαρά και υπάρχουν μαρτυρίες, που έλεγαν ότι εδώ έχει την έδρα του ο Σιαμαγάς. Επί τουρκοκρατίας είχε μεγάλη*

άνθηση οικονομική, κυρίως σε κτηνοτροφικά προϊόντα και κυρίως σε μαλλί και υφαντά. Φτάνανε και μέχρι το παλάτι στην Κωνσταντινούπολη. Μετά χτυπήθηκε από χολέρα, το χωριό σκορπίστηκε, μια μεγάλη μερίδα κατοίκων έφυγε και εγκαταστάθηκε στις Σέρρες.

- Εγώ: Πείτε μας λίγα λόγια και για το καμίνι.
- κ. Καραβίδας: Το καμίνι άρχισε να λειτουργεί μετά τον εμφύλιο. Αγοράστηκε από τον Βόλο και το έφεραν εδώ. Εγκαταστάθηκε στον οικισμό Παλιάμπελα, είχε μετατρέψει τότε το χωριό σε κέντρο της περιοχής, γιατί εδώ συγκεντρωνόταν κόσμος απ' όλη την Αργιθέα, για να κατασκευάσει και να επισκευάσει εργαλεία, που εξυπηρετούσαν την καθημερινότητα του. Γεωργικά κυρίως κ.τ.λ. Δούλεψε καλά για δύο δεκαετίες, δεκαετίες 50' και 60', στις αρχές της δεκαετίας του 70', που άρχισε το χωριό να εγκαταλείπεται από τον κόσμο, έφυγε ο κόσμος, εγκαταλείφθηκε και αυτό.
- Εγώ: Πόσα άτομα το απασχολούσαν;
- κ. Καραβίδας: Δύο με τρία άτομα, συνήθως δύο άτομα, καμιά φορά και τρίτο. Δεν είχαμε πρόσβαση ποτέ στον έξω κόσμο, ακόμη και το κάρβουνο, το έφτιαχνε μόνος του, καίγοντας χλωρό ξύλο, το οποίο το έσβηνε με νερό, πριν απανθρακωθεί εντελώς και μετά το χρησιμοποιούσε σαν κάρβουνο. Καλά εδώ συγκεντρώναμε, επειδή το πρόλαβα και εγώ από τον Αύγουστο, το αλεύρι και το αλάτι στο αμπάρι, άμα εξασφαλίζαμε αυτά, τροφή για τα ζώα, λέγαμε εντάξει δεν φοβόμαστε τίποτα, έχουμε να φάμε, έχουν τα ζώα να φάνε, δεν θα πεινάσουμε, θα την βγάλουμε. Γιατί είχε πολύ χιόνι, που να επικοινωνήσεις; Εγώ γεννήθηκα το 66', στα πέντε ή έξι μου, σταμάτησε το καμίνι να λειτουργεί, δεν το πήραν και χαμπάρι, πήγα το είδα, αν δεν το παίρναμε, θα σάπιζε πραγματικά, μετά από ένα χρόνο, νομίζω γκρεμίστηκε και το καλυβάκι του.

▪ Λαογραφική συλλογή Πορτής

- Εγώ: Ονοματεπώνυμο και σχέση με την συλλογή.
- κ. Σφήνας: Σφήνας Αχιλλέας λέγομαι, είμαι εσωτερικός μετανάστης. Σε ηλικία δώδεκα χρονών έφυγα από εδώ, πήγα στην Αθήνα, σπούδασα νομική, από το 1973-2006 και πήρα σύνταξη. Το 1977/1978 στην Αθήνα ιδρύσαμε πολιτιστικό σύλλογο για το χωριό και σε ηλικία είκοσι επτά ετών έκανα και τότε πρόεδρος για δύο χρόνια σε εκείνο το σύλλογο. Εκείνος ο σύλλογος αδρανοποιήθηκε και έγινε νέος σύλλογος το 2003 εδώ.
- Εγώ: Ο σύλλογος τι σκοπό είχε σε σχέση με το χωριό;
- κ. Σφήνας: Σύσφιξη των σχέσεων των μελών του συλλόγου, είναι μεγάλος σύλλογος, έχουμε περίπου πεντακόσια μέλη, ενώ στο χωριό ζουν ούτε εκατό κάτοικοι. Λοιπόν, κρατάμε το χωριό όσο το δυνατόν ζωντανό και έτσι κάνουμε κούλουμα την Καθαρά Δευτέρα, έχουμε ιδιωτικό μαγειρείο, σκεύη δικά μας αγορασμένα, καζάνια, φλόγιστρα κ.τ.λ. Μαγειρεύουμε εμείς, έχουμε εξοπλισμό 550 καρέκλες, 150 τραπέζια δικά μας, τα έχουμε αγοράσει αυτά, έχουμε πέντε με έξι ψυγεία και κάνουμε κάθε χρόνο εκτός από κούλουμα και άλλες εκδηλώσεις. Τον δεκαπενταύγουστο, που τότε μαζεύεται ο κόσμος, για δέκα μέρες τον Αύγουστο, από δέκα έως είκοσι Αυγούστου, κάνουμε ένα πανηγύρι στις 15 Αυγούστου και τρία με τέσσερα χρόνια πριν, καθιερώσαμε και μια γιορτή πίτας. Οι γυναίκες του χωριού φτιάχνουν πίτες, τις φέρνουν εδώ και κάνουμε πάλι ένα γλεντάκι. Οπότε είναι ευκαιρία γι' αυτούς που δεν ζουν στο χωριό, σου λένε θα πάμε στο χωριό, θα δούμε κάποιους εναπομείναντες και θα κάνουμε και δύο γλεντάκια. Παλιά στο χωριό το πανηγύρι το κάναμε στις 20 Ιουλίου, έξω σε ένα εξωκλήσι, του προφήτη Ηλία, ατόνησε αυτό, και τα τελευταία χρόνια μαζεύονταν εκεί δέκα με είκοσι άτομα, οπότε σκεφτήκαμε να κάνουμε το εξής. Προσφέρουμε προβατίνα με κριθαράκι, έχουμε δικά μας σκεύη και τα μαγειρεύουμε και μαζεύουμε κάθε χρόνο 200 με 250 άτομα και κρατάμε ζωντανό το χωριό. Αυτό επιδιώκαμε, από εκεί και πέρα πολλά χρήματα οι πολιτιστικοί σύλλογοι δεν μπορούν να έχουνε, λίγα από τις συνδρομές και κάνουμε κάποια μικροπράγματα. Βοηθάμε το χωριό δηλαδή, όπου μπορούμε, να κάνουμε κάποια παγκάκια...
- Εγώ: Άρα η αγάπη σας για το χωριό σας ώθησε να ξεκινήσετε;
- κ. Σφήνας: Ναι, και αυτό θα μείνει το μουσείο, τα διασώσαμε αυτά τα πράγματα, θα μείνουν να τα βλέπουν και οι νεότεροι, πολλοί δεν ξέρουν, σε μεγάλο βαθμό είναι και αδιάφοροι, υπάρχουν όμως και νέοι σήμερα, 25 με 30 χρονών, που τα κοιτάνε ένα ένα, μερικοί που είναι σχετικοί και με το αντικείμενο. Εγώ όταν το έφτιαζα, έστειλα γράμμα στο δήμο, στην νομαρχία, έχουμε μουσείο, όποιος θέλει, υπάρχει άνθρωπος εδώ πέρα, που έχει κλειδί, κατόπιν συνεννόησης να έρθει να το δείξουμε. Σίγουρα αυτό που πετύχαμε είναι η διάσωση, τώρα όποιος θέλει τα βλέπει.
- Εγώ: Πόσα ακόμη άτομα βρίσκονται στον χώρο;
- κ. Σφήνας: Επταμελές συμβούλιο, από το 2010 είμαι πρόεδρος, είναι η τελευταία τριετία. Τώρα θα σταματήσω αν βρεθεί κάποιος νεότερος, λίγοι βοηθάνε. Επειδή όμως εγώ στην προκειμένη περίπτωση έχω αρκετό χρόνο, είμαι συνταξιούχος από το 2006, περνάω και την ώρα μου, γράφω και στο κομπιούτερ. Ελπίζω ότι θα

βρεθεί κάποιος και μάλιστα να είναι και νεότερος, να έχει και δεσμό με τους νέους, με τους τριαντάρηδες, με τους εικοσάρηδες.

- Εγώ: Η συλλογή ανήκει στον σύλλογο;
- κ. Σφήνας: *Ναι, συλλόγου ναι. Είμαστε εγγεγραμμένοι στην ένωση συλλόγων Ελλάδας, κάτι τέτοιο, και στο δίκτυο στην Καρδίτσα είμαστε εγγεγραμμένοι.*
- Εγώ: Υπάρχουν δυσκολίες σε σχέση με τον χώρο;
- κ. Σφήνας: *Καμία.*
- Εγώ: Ήταν η πρώτη επιλογή;
- κ. Σφήνας: *Ναι, δεν είχαμε κάπου αλλού, εδώ το σχολείο λειτουργεί από τα 1935. Είναι δωρεά ενός Ελληνοαμερικανού από το χωριό, ο οποίος ήταν αγράμματος αλλά πολύ έξυπνος και άφησε ένα ποσό όταν πέθανε, 100.000 με 200.000 δολάρια στην τράπεζα και κάθε χρόνο το σχολείο της Πορτής έπαιρνε τους τόκους των χρημάτων αυτών. Υπήρχαν τα χρήματα για τη συντήρηση του σχολείου. Εγώ πήγαινα εδώ σχολείο, τη δεκαετία του 60'. Ήμασταν τότε κοντά στα 170 με 180 παιδιά, αλλά με την μετανάστευση εσωτερική και εξωτερική, κυρίως εσωτερική, το 2000 έκλεισε και από τότε το ανοίγαμε στις εκλογές και σκεφτήκαμε και ζητήσαμε από τον Δήμο και μας παραχώρησε την χρήση της αίθουσας, για να γίνει αυτό εδώ το μουσείο.*
- Εγώ: Επισκεψιμότητα;
- κ. Σφήνας: *Υπάρχει κυρίως από συγχωριανούς, οι οποίοι έρχονται το καλοκαίρι, αυτοί όλοι θα περάσουν και περνάνε κάθε καλοκαίρι, γιατί εδώ έξω, το πίσω μέρος του σχολείου, το διαμορφώσαμε εμείς, μας βόλεψε ένας χώρος για τις εκδηλώσεις μας. Είναι μεγάλος χώρος, οπότε έρχονται εδώ στις εκδηλώσεις, βλέπουνε και το μουσείο, συγχωριανοί ή φίλοι συγχωριανών, που έρχονται μαζί. Η είσοδος είναι δωρεάν για όλους.*
- Εγώ: Υπάρχει βιβλίο επισκεπτών;
- κ. Σφήνας: *Ναι.*
- Εγώ: Ποιος θεωρείται ιδρυτής της συλλογής;
- κ. Σφήνας: *«Ο πολιτιστικός και λαογραφικός όμιλος Πορτής», το 2012.*
- Εγώ: Έχουν γίνει εκπαιδευτικά προγράμματα;
- κ. Σφήνας: *Όχι, αν και ενημερώσαμε τον δήμο και την νομαρχία, ότι έχουμε λαογραφικό μουσείο στην Πορτή, δεν ήρθε κάποιο σχολείο ως τώρα.*
- Εγώ: Υπάρχουν δημοσιεύσεις για την λαογραφική συλλογή;
- κ. Σφήνας: *Όχι, ούτε κάναμε και ούτε κρίναμε σκόπιμο, να προβάλλουμε τι;*
- Εγώ: Ποια είναι η προοπτική της συλλογής;
- κ. Σφήνας: *Εμείς στήσαμε το μουσείο και τα εκθέματα όλα είναι από την ζωή του χωριού, δηλαδή δεν έχουμε αντικείμενα του ψαρά, γιατί δεν ψάρενε κανείς στο χωριό. Έτσι, τα αντικείμενα είναι αυτά που χρησιμοποιούσαν στο χωριό το 1940/1950/1960. Η γνώμη μου είναι ότι όπως ζούσαν στο χωριό το 1950/1960, που εγώ πρόλαβα λίγο, έτσι ζούσαν και στην εποχή του Χριστού. Δεν άλλαξαν πολλά πράγματα, μετά η εξέλιξη ήταν ραγδαία από το 60' και μετά. Φοράγανε προπόδια ή τσαρούχια στα πόδια, αυτά ήταν ως το 1960. Εμείς στήσαμε τη συλλογή για να θυμόμαστε την ιστορία του δικού μας του χωριού έτσι; Του συγκεκριμένου χωριού.*

- Εγώ: Γίνεται συντήρηση των αντικειμένων;
- κ. Σφήνας: *Ότι μπορούμε κάνουμε, να λίγο να αερίσουμε την αίθουσα, με νερό, σαπούνι, να τα καθαρίσουμε και αυτά, με φυσικούς τρόπους, όταν χρειάζεται.*
- Εγώ: Τα αντικείμενα είναι αριθμημένα και καταγεγραμμένα;
- κ. Σφήνας: *Ναι όλα.*
- Εγώ: Η συλλογή είναι εγγεγραμμένη στο μητρώο μουσείων του Υπουργείου Πολιτισμού;
- κ. Σφήνας: *Όχι, δεν είναι.*
- Εγώ: Πείτε μας λίγο για το χωριό. Είστε Βλάχοι, Καραγκούνηδες, Σαρακατσάνοι;
- κ. Σφήνας: *Τίποτα δεν είμαστε, το χωριό είναι, πάει πολύ πίσω στο χρόνο, 3000 και πιο πριν, για παράδειγμα υπάρχουν αρχαία κάστρα στο χωριό ελληνιστικής περιόδου, 4ος και 3ος π.Χ. αιώνα. Από εδώ πέρασε ο Ιούλιος Καίσαρας, από το χωριό. Επειδή ήταν σε κομβικό σημείο, υπήρχαν δύο διαβάσεις, μια από την πλευρά της πύλης, μια από του Μουζακίου, για να πας προς Ήπειρο, το είχαν κάνει οι αρχαίοι...Γόμφοι και είχαν κτίσει πάνω στο Αθήναιον, αυτά τα αρχαία τείχη. Σώζονται ακόμη μερικά τείχη, ένα λείψανο ενός τείχους, που εμείς εκτιμούμε πως ήταν αρχαίος ναός, προς τιμήν της Αθηνάς. Έχει διαστάσεις 20x30, τα τείχη καταστράφηκαν πρώτη φορά το 198, όταν η πόλη των Γόμφων κατελήφθη από τους Αθαμάνες, από τον βασιλιά Αμύνανδρο και δεύτερη φορά με τον Πομπήιο. Οι κάτοικοι εδώ της Πορτής, το Αθήναιον, τότε είχαν ταχθεί με την πλευρά του Πομπήιου και αρνήθηκαν να ανοίξουν τις πύλες στον Καίσαρα. Έχουμε μια εκκλησία, είναι του 16ου αιώνα, εδώ σώζεται η Παναγία λοιπόν...Το 1912 έγινε κοινότητα Πορτής. Μέχρι τότε άνηκε στο Δήμο Μουζακίου, 13.500 στρέμματα και κάτοικοι 100 με 120. 8 Ιουνίου 1943 κήκε το χωριό από τους Ιταλούς, 9 εκκλησίες, μεταξύ αυτών, η Κοίμησης της Θεοτόκου του 16ου αιώνα, ίσως και παλιότερη να είναι. Όσοι ζουν τώρα εδώ πέρα ή είναι συνταξιούχοι ή ασχολούνται με την κτηνοτροφία. Από το σχολείο πέρασαν 650 μαθητές, από το 1946 και μετά έχουμε στοιχεία, το 2000 έκλεισε. Σήμερα πάμε να γίνουμε θέρετρο. Το καλοκαίρι θα συναντήσεις 500, 600, 700 άτομα, τον υπόλοιπο καιρό...*

▪ Λαογραφικό Μουσείο Φαναρίου

- κ. Φλωρίδης: *Αντικείμενα του χωριού αποκλειστικά, από πουθενά αλλού. Είναι το κρεβάτι, το εικονοστάσι, η στεφανοθήκη, δηλαδή ακριβώς όπως ήταν στο κρεβάτι, είχανε την πάντα αυτή, γιατί ήταν ασοβάτιστα τα σπίτια ξέρεις, με την πέτρα, για να κρατάει ζεστά και να ομορφαίνει. Πάνω ήταν ακριβώς η φωτογραφία των νεονύμφων και διάφορες άλλες φωτογραφίες, τον πεθερό, την πεθερά, το γραμμόφωνο, το ραδιόφωνο, που το είχαν στο χολ, το μπισίκι...*

Για την ενδυμασία του Ερυθρού Σταυρού, έρχεται τρεις φορές το χρόνο ο Ερυθρός Σταυρός μας και την ανοίγει για συντήρηση. Είναι μοναδική. Εδώ οι στολές του στρατηγού. Η καθημερινή στολή, η επίσημη και των δεξιώσεων. Όλα αυτά εδώ είναι πολεμικά είδη, από το έπος του 1940 και της Μικράς Ασίας. Γκέτες από ιππέα, αναβατήρες, το φύλλο πορείας στρατιώτη, θήκη για το παγούρι, παγούρι από Μ. Ασία, βλήματα από κανόνια πάνω στο κάστρο.

Από το τυπογραφείο του Αγίου Γεωργίου της Βενετίας, κομμάτι από το άγιο τέμπλο, διότι πυρπόλησαν το ναό με τον ιερέα και τον ψάλτη μέσα οι Τούρκοι και γλιτώσαμε το κλειδί. Το Φανάρι έχει 14 εκκλησίες, 2 εκκλησίες μας κάψανε. Είχαμε μητρόπολη από τον 8ο αιώνα. Γι' αυτό το λόγο γλιτώσαμε το ξυλόγλυπτο τέμπλο, κομμάτι βέβαια, όχι ολόκληρο, τα δύο κλειδιά της εκκλησίας, σφραγίδες που βάζαμε τα πρόσφορα και το μυροδοχείο και το πιάτο, το αντίδωρο και αυτοί είναι οι ιερείς που διακόνησαν στον τόπο μας κατά καιρούς.

- Εγώ: Ο ρόλος σας στο μουσείο;
- κ. Φλωρίδης: *Εθελοντές...Ο ρόλος του μουσείου είναι να αναδείξουμε, διότι εδώ ειδικά ήταν η πρωτεύουσα του τέως δήμου Ιθώμης. Είχε δεκατέσσερα χωριά, όλες οι δημόσιες υπηρεσίες...και να αναδείξουμε την ζωή των κατοίκων του χωριού, αυτός ήταν ο κύριος λόγος που δημιουργήσαμε το μουσείο.*
- Εγώ: Έχετε σχέση με λαογραφικές/μουσειολογικές σπουδές;
- κ. Φλωρίδης: *Όχι, φύλαξε ο θεός, δεν σπουδάσαμε κάτι από αυτά (γέλια), ειδικά εγώ ήμουν βλαμμένος από μικρός, ο οποίος ήμουν συλλέκτης από μικρό παιδί, από νομίσματα, κέρματα, γραμματόσημα και το μικρόβιο μου το μετέδωσε ο πατέρας μου, που ήταν και αυτός τρομερός συλλέκτης. Αγαπούσε τα παλιά αντικείμενα, αγαπούσε όλα αυτά και μετά όλη η παρέα μου, ήταν όλοι περίπου το ίδιο, άλλοι αρχαιολόγοι, οι πιο πολλοί και γιατροί και κάναμε παρέα. Όταν ήρθα εδώ στο χωριό, ήρθε ο διευθυντής του αρχαιολογικού μουσείου Καρδίτσας, ο οποίος ήταν και φίλος μου και καθώς καθόμασταν στο καφενείο, λέει εδώ πέρα, θα μας αναλάβεις να μας φτιάξεις ένα μουσείο και έτσι δώσανε σε μένα. Και εγώ όμως ήθελα και ένα άτομο και το βρήκα. Από το 2012 συνεργαζόμαστε, απ' όταν άνοιξε το μουσείο.*
- Εγώ: Αντιμετωπίζετε γραφειοκρατικά προβλήματα;
- κ. Φλωρίδης: *Όχι, όχι δεν είχαμε για τον εξής λόγο. Οτι είχαν απόλυτη εμπιστοσύνη οι αρμόδιες αρχές, γιατί ήταν εκτός αυτού ο διευθυντής του αρχαιολογικού μουσείου μας έστειλε μουσειολόγο, αρχιτέκτονα και δεν μπορούσε κάποιος να πει γιατί αυτό το έβαλες εδώ και γιατί όχι εδώ. Την στιγμή που είπε ο ειδικός, τίποτα, απολύτως*

τίποτα δεν μπορούσε να πει κάποιος, πάνω σ' αυτό το θέμα. Έληξε το παραμύθι και έτσι δεν είχαμε κάποια διένεξη, το είπαν οι ειδικοί, τελείωσε. Εγώ απλώς εδώ, βλέπαμε τι θέλεις και αρχίζαμε πως θα το κάνουμε, πως θα το στήσουμε και όταν θέλαμε κάποιο βαρύ αντικείμενο, είχαμε και άλλους εθελοντές του χωριού, ερχόταν εδώ και βοηθούσανε. Οι γυναίκες του χωριού να έρθουν να βοηθήσουν, να κάνουν έκκληση, να μας δώσουν φωτογραφικό υλικό και ούτω καθεξής και σιγά σιγά άρχισε να γίνεται όλο αυτό και στήθηκε.

- Εγώ: Υπάρχουν προβλήματα συντήρησης;
- κ. Φλωρίδης: Έτυχε η σύμπτωση, εμείς ήμασταν οι σούπερ τυχεροί, έτυχε τότε να τελειώνει περίπου το μουσείο της Καρδίτσας. Ότι παραδείγματος χάρη, ήθελε για συντήρηση, τι περίσσευμα είχαν, ήδη τα παιδιά ήταν εδώ της Καρδίτσας, είχαν δύο με τρεις ώρες με το τάδε υλικό, για να μην σκουριάσουν τα αντικείμενα. Για παράδειγμα, είναι ένα ειδικό φάρμακο, αυτό εδώ λεγόταν παραλόντ, το φάρμακο και συντηρούνται όλα έτσι, μετά από είκοσι χρόνια, που θα ξαναχρειαστεί ένα φρεσκάρισμα, εγώ ίσως σας βλέπω από ψηλά. Αλλά η Αρετή θα είναι εδώ, θα τα φτιάξει. Ξεκινήσαμε μια και απ' έξω και το φτιάξαμε, μαζέψαμε τα υλικά στην αποθήκη, τα συντηρήσαμε και από εκεί και πέρα αρχίσαμε και τα βάζαμε, ήταν η μουσειολόγος εδώ. Το κρεβάτι, τι θα στρώσουμε στο κρεβάτι...αυτό και έτσι έγινε το μουσείο. Αρχίσαμε μετά και με το λεξικό, με την τοπική διάλεκτο, πως λέγεται το καθένα. Αρχίσαμε με τις τοπικές ονομασίες να τα γράψουμε, πως το λεν αυτό, πως το λεν εκείνο. Είμαστε υποχρεωμένοι να λέμε την τοπική διάλεκτο και όχι τι λένε στην Πελοπόννησο, χλιαρολόγος, χλιάρια, εγώ δεν μπορώ να σου πω κουταλοθήκη. Κόφα, που καλούσαν στους γάμους, το σκαμνί, το καρεκλάκι, ο τζουσβές, δηλαδή το μπρίκι.
- Εγώ: Υπάρχουν πράγματα που θέλετε να προσθέσετε στον χώρο;
- κ. Φλωρίδης: Ναι, πολλά, δεν είναι το οικονομικό, δεν έχουμε χώρο, μόνο την αγγειοπλαστική να μπορέσουμε να δείξουμε. Όλα έχουν διαφορετική ονομασία. Αυτό λέγεται σταμνοκουρκούνα, αυτή είναι η σιούτα, αυτή είναι η σταμνοπούλα, αυτό το πιθάρι, χαβανόζι, λίμπα, χεροτσούκαλο, τσκάλι. Έχουμε και άλλα βέβαια, στεφανούσα (στάμνα), το βάλαμε κάτω μην πάθει κάτι. Παρ' ότι είμαστε εμείς οι Φαναριώτες αγγειοπλάστες, δεν έχουμε πάρα πολλά, γιατί η γιαγιά μου και ούτω καθεξής, πέρναγε ο γύφτος, μια ωραία λεκάνη πλαστική, και άμα μου δώσεις και αυτή την στάμνα, και έτσι εξαφανίστηκαν όλα. Οι μοναδικοί αγγειοπλάστες στη Δυτική Θεσσαλία ήταν οι Φαναριώτες, μετά απ' αυτό ήταν η αμπελοκαλλιέργεια και φτάνουμε μετά και στην καπνοκαλλιέργεια. Κτηνοτροφία υπήρχε άλλα όχι τόσο πολύ και είχαμε μετά και την γεωργία. Η γεωργία πάλι δεν άνθιζε διότι από εδώ να κατεβούμε στον κάμπο, να κάνεις τις δουλειές σου και να γυρίσεις πάλι πίσω, ήταν πολύ κοπιαστική. Έτσι, ασχοληθήκαμε κυρίως με την αγγειοπλαστική, καπνοκαλλιέργεια και αμπελοκαλλιέργεια. Ύστερα, ήταν η πρωτεύουσα του δήμου, 14 χωριά, εδώ ήταν το μοναδικό σχολείο.
- Εγώ: Μπορείτε να μας δώσετε λίγες πληροφορίες για τον χώρο;
- κ. Φλωρίδης: Ήταν ο σύλλογος αγροτοπαιδών Φαναρίου, διδασκανε την κατασκευή, πως πελεκάνε τις πέτρες, γιατί είχαμε και μαστόρους, για την γεωργία ερχόταν γεωπόνος και τους έλεγε τι θα φτιάξουν για τ' αμπέλια κ.τ.λ. Και ήταν ο

μορφωτικός σύλλογος αγροτοπαίδων Φαναρίου, πλέον έχουν διαλυθεί στο Φανάρι και παρέμεινε ο σύλλογος, ο οποίος προκειμένου να είναι κενός, πάρτε τον λένε προς το παρόν, φτιάξτε το μουσείο και μετά βλέπουμε.

- Εγώ: Υπάρχει επισκεψιμότητα;
- κ. Φλωρίδης: Υπάρχει πάρα πολύ, διότι έρχονται τα σχολεία, έχουμε τον τόπο μαρτυρίου του Αγίου Σεραφείμ, νεομάρτυρα, ο οποίος μαρτύρησε εδώ. Είναι ο προστάτης του χωριού και πολιούχος του νομού. Έχουμε αρχιερατικές στολές, τις οποίες δεν τις έχουν τα άλλα μουσεία, έχουμε την αγγειοπλαστική, η οποία έχει πάρα πολλά, αλλού είχαν αλουμίνιο εμαγιέ, ενώ εμείς είχαμε τα πήλινα. Έχουμε εκκλησιαστικά αντικείμενα πολλά, την μοναδική στολή Ερυθροσταυρίτισας από το έπος του 1940, στολές ανώτερων αξιωματικών, συμβόλαια τούρκικα, γιατροί, φαρμακοποιοί του χωριού.
- Εγώ: Ποιο είναι το έτος ίδρυσης του μουσείου;
- κ. Φλωρίδης: 2010/2011 του μουσείου.
- Εγώ: Ποιος θεωρείται ιδρυτής;
- κ. Φλωρίδης: Ο πολιτιστικός σύλλογος των Φαναριωτών της Αθήνας, «Ιθώμη».
- Εγώ: Υπάρχουν προοπτικές για αλλαγή στέγης;
- κ. Φλωρίδης: Ναι, ναι, ήδη είμαστε στα χνάρια σε δεκαπλάσιο χώρο, το οποίο θα είναι ένα από τα καλύτερα μουσεία μετά, σε νεοκλασικό σχολείο, διώροφο, το σχολείο του χωριού μας.
- Εγώ: Έχουν γίνει εκπαιδευτικά προγράμματα;
- κ. Φλωρίδης: Προς το παρόν όχι.
- Εγώ: Έχετε βιβλίο επισκεπτών;
- κ. Φλωρίδης: Ναι, ναι βεβαίως.
- Εγώ: Υπάρχουν δημοσιεύσεις στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης;
- κ. Φλωρίδης: Εκτός από τις τοπικές εφημερίδες και την δική μας, που βγάζει ο σύλλογος μας, κάθε τέσσερις φορές ανά τρίμηνο. Ο σύλλογος την επιμελείται, έχουμε εκδώσει αρκετά βιβλία.
- Εγώ: Για να επισκεφθεί κάποιος το μουσείο επικοινωνεί μαζί σας;
- κ. Φλωρίδης: Με εμένα ναι...
- Εγώ: Το μουσείο είναι ανοιχτό καθημερινά;
- κ. Φλωρίδης: Κάθε μέρα και να μην μπορέσω εγώ, θα έρθει η Αρετή, αν δεν μπορέσει και αυτή, θα έρθει κάποιος άλλος. Αλλά πες μου ότι τώρα με τις βροχές, κρύο εδώ μέσα, υπάρχει και το τηλέφωνο, οπότε στη χειρότερη περίπτωση σε ένα δεκάλεπτο είμαστε εδώ, από το πρωί ως το μεσημέρι. Σαββατοκύριακο είναι πάντα ανοιχτό.
- Εγώ: Η συλλογή είναι αριθμημένη και καταγεγραμμένη;
- κ. Φλωρίδης: Ναι φυσικά, όλα.
- Εγώ : Το μουσείο είναι εγγεγραμμένο στο μητρώο μουσείων του Υπουργείου Πολιτισμού;
- κ. Φλωρίδης : Ναι φυσικά.
- Εγώ: Ποιες είναι οι προοπτικές του μουσείου;
- κ. Φλωρίδης: Οπωσδήποτε αυτό το επιμελείται η μουσειολόγος και όταν θα πάμε εκεί στο χώρο, θα δούμε τι άλλο μπορούμε να προσφέρουμε και να κάνουμε. Εκεί

που θα πάμε, επειδή θα είναι πολύ μεγάλο το κτίριο, τον πάνω χώρο θέλουμε να τον κάνουμε αίθουσα συνεδριάσεων του νομού, να μπορούν να έρχονται εδώ ή κάτι άλλο, για παράδειγμα πριν το συνέδριο, που ήταν πανελλαδικό, ήρθαν επιστήμονες από παντού. Χθες φιλοξενήσαμε μια ομάδα από Αριστοτέλειο πανεπιστήμιο, η οποία ήταν τμήμα αρχιτεκτονικής και σήμερα γυρίζουν στα παλιά τα σπίτια, φωτογραφίζουν και βλέπουν και θα είναι και αύριο εδώ. Έχουμε τμήματα που έρχονται από μηχανικούς, γεωργούς, αγγειοπλάστες, που έρχονται και επισκέπτονται το χωριό και είμαστε οι μοναδικοί, που τους λέμε και αυτά. Οποσδήποτε έχουμε τμήμα παραδοσιακού χορού, το οποίο βάζουν τους νέους και μαθαίνουνε, αφού έγινε η αρχή και είδαμε ότι μέσω του μουσείου υπάρχει επισκεψιμότητα, θρησκευτική επισκεψιμότητα για το κάστρο, τα αρχαία και το μουσείο για τη λαογραφία. Από μόνο του το Φανάρι είναι ένα μουσείο, έχουμε παραδοσιακούς οικισμούς, σπίτια και γι' αυτό έχουμε κάποια επισκεψιμότητα. Η είσοδος είναι δωρεάν και δεν συμφέρει για παράδειγμα η είσοδος. Για παράδειγμα φεύγοντας θα αγοράσεις ένα πήλινο, μια εικονίτσα του Αγίου Σεραφείμ, ένα βιβλίο της περιοχής, το οποίο και αυτό που βοηθάει για την καθημερινή λειτουργικότητα του μουσείου. Προκύπτουν τέτοια θέματα, όπου το μουσείο πρέπει να έχει κάποια χρήματα, βέβαια δεν έχει πολλά, το περσινό βιβλίο έκλεισε με 250 ευρώ.

ΔΗΜΟΣ ΠΑΛΑΜΑ

▪ Αγροτικό και Λαογραφικό Μουσείο Ιτέας

- Εγώ: Μπορείτε να μας δώσετε λίγες πληροφορίες για τον χώρο;
- κ. Χριστοδούλου: *Παλιές αποθήκες της ενώσεως αγροτικών συνεταιρισμών Καρδίτσας. Αγοράστηκαν από το δήμο γι' αυτόν το σκοπό. Μπήκε στο ΕΣΠΑ, γιατί αλλιώς δεν γινόταν τίποτα. 700.000 με 800.000 επιχορήγηση, γι' αυτό και έγινε αυτό. Είναι αγνώριστη η αποθήκη.*
- Εγώ: Πότε άνοιξε το μουσείο;
- κ. Χριστοδούλου: *Το 2006 επίσημα, τον Δεκέμβριο, τότε έχασε και τις εκλογές και το εγκαίνιασε κιόλας (γελάει), γιατί με αυτόν έγινε, το δικαιούνταν στο κάτω κάτω. Υπήρχε και μια κόντρα αυτού που έχασε, με τον επόμενο. Δεν μπορούσε να έρθει σε επαφή και εγώ ήμουν η γέφυρα, είχα σχέσεις και με τον ένα και με τον άλλο και έτσι έμεινα στο μουσείο από τότε. Για επαρχιακό μουσείο σε χωριό είναι πολύ μεγάλο, εγώ το εισπράττω αυτό από τα σχολεία που έρχονται. Εκθέματα θα τα βρεις λίγο πολύ έως πολύ, αλλά είναι μαζεμένα και χάνεσαι. Εδώ έχει ενότητες το μουσείο, δεν είναι μαζεμένα σορό τα αντικείμενα. Το κυριότερο έχει χώρο, κάνουν και δραστηριότητες τα παιδιά απ' τα σχολεία που έρχονται και είναι χωρισμένο σε ενότητες. Εκεί είναι το караγκούνικο σπίτι, γιατί εμείς εδώ, η περιοχή μας είναι Караγκούνηδες και λίγο πολύ τι είχε ένα σπίτι μέσα караγκούνικο, εδώ είναι τα εργαλεία στην άλλη αίθουσα. Βάλε από πρέσες που γέμιζαν τις μπάλες, από κοφίνες που τις γέμιζαν, με ότι παρήγαγαν.*
- Εγώ: Είναι όλα αντικείμενα του χωριού;
- κ. Χριστοδούλου: *Όχι, είναι από τις ευρύτερες περιοχές. Για παράδειγμα αυτό εδώ το αντικείμενο είναι από το Καταφύγι που είναι ορεινό, από την Καρδίτσα πάνω, από την αρκετά ευρύτερη περιοχή και χωριά της Λάρισας μέσα. Γιατί μετά από έξι χιλιόμετρα είναι η Λάρισα εδώ, είμαστε σύνορα Λάρισα – Καρδίτσα, περισσότερο πηγαίνουμε στη Λάρισα. Αυτά εδώ είναι τα εργαλεία τους τώρα, ορισμένα καρτελάκια χάθηκαν βέβαια, γιατί δεν έχει μόνιμο προσωπικό να τα αντικαταστήσει.*
- Εγώ: Πόσα άτομα δουλεύουν στον χώρο;
- κ. Χριστοδούλου: *Εγώ και μια κοπέλα, εγώ είμαι σε άλλο κομμάτι του δήμου, απλά το κληρονομήσαμε, την αγάπη μας προς το μουσείο. Εδώ τώρα είναι τα επαγγέλματα που είχαμε, ο πάγκος του ξυλουργού, του σιδηρουργού, κομμάτι της εκκλησίας, μπακάλης, καφετζής, τσαγκάρης, τα χαρτονομίσματα, κάποτε υπήρχε 1.000.000 μέσα. Τα μοτοποδήλατα, ο κουρέας, singer, οι πρώτες ραπτομηχανές. Στην Ιτέα λειτούργησε σχολή singer, οι κυρίες τώρα είναι 70 με 80 χρονών.*
- Εγώ: Εδώ δηλαδή η έκθεση των αντικειμένων χωρίζεται κατά επαγγέλματα;
- κ. Χριστοδούλου: *Ναι, ναι, τώρα εδώ είναι ο ξυλουργός, το αλυσοπρίονο που κατέβαζε το δέντρο μέχρι και κάρο, φτιάχνανε κάρο, μεταφορικό μέσο. Το φυσερό, δημιούργησαν αέρα για τη φωτιά, το τρυπάνι το χειροποίητο, ο γκασμάς, ο τροχός ο*

χειροποίητος, το γάντι, το ψαλίδι. Τα ξύλινα θρανία, τρεις τρεις καθόμασταν, η τάξη ήταν πολλά παιδιά, 30 με 35 παιδιά.

- Εγώ: Είναι μεγάλο το χωριό σας;
- κ. Χριστοδούλου: *Κεφαλοχώρι, 1100 άτομα, τώρα είμαστε δήμος Παλαμά, πριν ήμασταν αυτοτελείς δήμου, με έδρα την Ιτέα, δήμος Φύλλου. Με τον Καλλικράτη γίναμε Δήμος Παλαμά, όλα γίναν για οικονομικούς λόγους.*
- Εγώ: Εσείς πως σχετίζεστε με το μουσείο;
- κ. Χριστοδούλου: *Είχε προσωπικό ο πρώην δήμος, υπήρχε ευχέρεια τότε, είχε τρία με τέσσερα άτομα τότε, στην ουσία το διαμόρφωναν αυτό το μουσείο. Έγιναν εκλογές, τις χάνει ο δήμαρχος λοιπόν, εγώ είχα σχέσεις και με τον τέως δήμαρχο και με τον επόμενο και αν δεν υπήρχε η γέφυρα καθόλου μεταξύ τους, με φώναζε και μου λέει, το μουσείο πρέπει να έχει κάποια συνέχεια τουλάχιστον, τα υπόλοιπα θα καταστραφούν και δίκιο είχε έτσι; Και έτσι ήμουν η γέφυρα, τι γέφυρα, παραέγινα γέφυρα (γελάει).*
- Εγώ: Έχετε μουσειολογικές/λαογραφικές σπουδές;
- κ. Χριστοδούλου: *Με τα λαογραφικά, ήμουν στον πολιτιστικό σύλλογο, έτσι ακριβώς έδεσε το γλυκό, από εκεί ξεκίνησε δηλαδή, πολλά χρόνια, με μεράκι, δημιουργήσαμε και στολές. Έτσι ξεκίνησε δηλαδή ξεκάρφωτα, δεν ασχολείται κανένας μ' αυτά τα αντικείμενα, αυτό είναι το μόνο σίγουρο, όποιος και να ήταν θα τα παρατούσε. Δεν έχει εισιτήριο ο χώρος, τα έξοδα είναι του δήμου, έχει air-condition, θέρμανση, τηλεόραση, video, είναι υπερεξοπλισμένο και δωρεάν σε όλο τον κόσμο. Εδώ είναι ο χώρος με αντικείμενα του Μπατζιάκα, αυτός μας τα έκανε όλα δωρεά, το γραφείο του, όλα τα πάντα, όλα ότι είχε το γραφείο του το δώρισε, τηλεόραση, τα πάντα. Η τηλεόραση αρχαία (γελάει).*
- Εγώ: Τι συντήρηση γίνεται;
- κ. Χριστοδούλου: *Δύο φορές τον χρόνο, μαζεύονται τα αντικείμενα, απολυμαίνονται, τα μάλλινά με σκόρο κανονικά, και αυτά βάζονται, και τα έξω αντικείμενα είναι συντηρημένα.*
- Εγώ: Τα αντικείμενα είναι αριθμημένα και καταγεγραμμένα;
- κ. Χριστοδούλου: *Ναι, φυσικά.*

▪ Λαογραφική συλλογή Μεταμόρφωσης

- Εγώ: Ονοματεπώνυμο και σχέση με τη συλλογή.
- κ. Ρητά- Κόγια: *Εγώ είμαι η Λίτσα Ρητά – Κόγια, είμαι ένα από τα άτομα που δημιουργήσαμε αυτό το μουσείο. Η ιδέα βέβαια ήταν πριν το 90', να κάνουμε κάτι με τον αήμνειστο πρόεδρο του συλλόγου, τον Βασίλη τον Κωστή, μετά κάπου τον χάσαμε τον Βασίλη, δημιουργηθήκανε κάποια κενά και αποφασίσαμε σιγά σιγά να μαζέψουμε. Στην αρχή είμασταν διστακτικοί τι θα μαζέψουμε γιατί πάρα πολλά πράγματα χάθηκαν στην πλημμύρα του χωριού το 94'. Με δειλά βήματα ξεκινήσαμε, και όμως η ανταπόκριση των χωριανών ήταν απερίγραπτη. Ο καθένας έβγαζε οικογενειακά κειμήλια για να τα παραχωρήσει. Βέβαια έχουμε κάνει και πρωτόκολλο παράδοσης, το οποίο μας λέει ότι αυτά τα πράγματα ανήκουν στον κάθε χωριανό και μας τα παραχωρεί για να τα εκθέσουμε, όσο υπάρχει το μουσείο.*

Ο χώρος δεν είχε πλακάκια, προσπαθήσαμε να τον διαμορφώσουμε όπως μπορούσαμε. Μετά τα πλακάκια θα γίνει επέκταση πιο καλύτερη, θα μπουν τα πράγματα πιο καλά. Μετά έχουμε και απ' το 1920,1940,1950 άνοιξαν τα σπίτια τους και μας τα δώσανε. Ο σκοπός μας είναι αυτή η λαογραφική συλλογή να μείνει στις επόμενες γενιές και όταν έρχονται τα νέα τα παιδιά, να βλέπουν και να λένε, αυτό είναι το παππού μου, της γιαγιάς μου, της θείας μου. Όπως και προσεχώς θέλουμε να κάνουμε στην μεγάλη αίθουσα έκθεση με φωτογραφίας με παλιές ασπρόμαυρες φωτογραφίες.

- Εγώ: Υπάρχουν φωτογραφίες;
- κ. Ρητά- Κόγια: *Υπάρχουν, υπάρχουν, όχι πολλές όμως. Καταστράφηκαν πολλές από την πλημμύρα αλλά υπάρχουν και χωριανοί που έτυχε να κουβαλήσουν μαζί τους τις φωτογραφίες και τώρα με email μας τις στέλνουν. Γίνεται μια προσπάθεια των χωριανών, ένα ενδιαφέρον των χωριανών και αυτών που μένουν εδώ, αλλά πιο πολύ αυτών που είναι εκτός χωριού. Υπάρχει εδώ και ο παιδικός αργαλειός, η κεραμίδα, είναι ένα παιχνίδι που παίζανε όλα τα κοριτσάκια και φτιάχναμε, βλέποντας από τις μανάδες μας να φτιάζουμε και εμείς κάτι για τις κούκλες μας, μπαίναμε με τα παιχνίδια στην μετέπειτα ζωή μας.*
- Εγώ: Εσείς εργάζεστε τώρα;
- κ. Ρητά- Κόγια: *Εγώ αυτή τη στιγμή είμαι συνταξιούχος, οπότε έχω περισσότερο χρόνο, γιατί όταν ξεκίνησε να γίνει, δούλευα, κάποια σαββατοκύριακα πεταγόμενι και βοηθούσα. Τώρα έχουμε περισσότερο και αυτό που αποφάσισε ο σύλλογος ο μορφωτικός, να δημιουργήσει μια ομάδα λαογραφική, η οποία ομάδα θα απαρτίζεται από κάποια άτομα, που θα μπορούμε να τη συντηρούμε, να είναι επισκέψιμη κάποιες μέρες και ώρες.*
- κ. Βαλογιάννη: *Θέλουν και αυτά φροντίδα, τα υφαντά που υπάρχουν, όλα.*
- Εγώ: Μέχρι στιγμής τι συντήρηση δέχονται τα αντικείμενα;
- κ. Ρητά- Κόγια: *Τα υφαντά θέλουν έξω, θέλουν πλύσιμο και αέρισμα συχνό.*
- Εγώ: Με νερό;
- κ. Ρητά- Κόγια: *Με νερό και σαπούνι, ναι, τα υφαντά τα πάμε στο ποτάμι να τα πλύνουμε όπως παλιά, με τον κόπανο. Με την ευκαιρία να κάνουμε ένα δρώμενο,*

πως τα κάναμε παλιά. Το ξύλο θέλει ειδική μεταχείριση, χωρίς απορρυπαντικά, με σαπούνι. Βέβαια η συντήρηση τους, για να μην αλλοιωθούν, θα ρωτήσουμε τους ειδικούς τι μπορούμε να κάνουμε.

- Εγώ: Το επάγγελμά σας συνδέεται με γνώσεις λαογραφικές/μουσειολογικές;
- κ. Ρητά- Κόγια: *Το επάγγελμά μου, με το εμπόριο ασχολούμαι όλα τα χρόνια, καμία σχέση. αλλά το έναυσμα, όλα αυτά για την αγάπη για το χωριό, για την καταγκούνα, για όλα αυτά, πέρα από τις καταβολές που μας άφησαν οι γονείς, μεγάλο ενδιαφέρον από τον θείο μου, τον αήμνειστο καθηγητή φιλόλογο, τον Χαράλαμπο τον Ντάντο, ο οποίος συζητούσαμε όταν βρισκόμασταν, στις γιορτές, κάναμε ατελείωτες συζητήσεις για ότι έχει σχέση με την παράδοση μας, σε πάρα πολλές συζητήσεις και με τον καθηγητή μου, τον θεολόγο, τον Ζήση τον Τσιαμούκο. Από το Μάρκο και ο θείος μου κάναμε ατελείωτες συζητήσεις, μπήκα σε αυτό. Έχω μπει στην αμφικτιονία των Καραγκούνηδων, συμμετέχω γιατί με ενδιαφέρει η ιστορία, η παράδοση, τα ήθη και έθιμα μας. Έχω κάνει αρκετές καταγραφές, μνήμες τα λέω, έχω γράψει αρκετά πράγματα, από αυτά που θυμάμαι, τα έχω γράψει, τα έχω φυλαγμένα. Δεν ξέρω πότε θα τα αξιοποιήσω, δεν έχει σημασία και από εκεί και πέρα και ότι αφηγήσεις έχω τις κρατάω, για να τις έχουμε, και προσεχώς ότι θα γράψω, θα το αφιερώσω εδώ, να φαίνεται, όπως έχουμε και για την ιστορία του χωριού. Ένα βιβλίο που το έγραψε ένας δάσκαλος, δεν ήταν χωριανός μας, ήρθε το 50' εδώ, ελεύθερος, παντρεύτηκε γυναίκα από το χωριό μας, έκανε τα παιδιά του εδώ και έτυχε να γράψει για την ιστορία, ο Γιάννης ο Παπαδημητρίου.*
- Εγώ: Εκδόθηκε το βιβλίο του;
- κ. Ρητά- Κόγια: *Θερμή παράκληση του δασκάλου, που το μετέφερε στα παιδιά του, να μην εκδοθεί, να μην πουληθεί, απλούστατα αυτό που έγραψε.*
- κ. Βαλογιάννη: *Χέρι σε χέρι πάει...*
- κ. Ρητά- Κόγια: *Το βγάζουμε φωτοτυπίες και το κρατάμε, δεν ήθελε να βγάλει λεφτά για την ιστορία του χωριού. Και τα παιδιά του το ίδιο, το βγάζουν μια φωτοτυπία και το διαβάζουν.*
- Εγώ: Πόσα χρόνια υπάρχει η συλλογή;
- κ. Ρητά- Κόγια: *Τρία με τέσσερα χρόνια, είναι καινούργιο.*
- Εγώ: Αντιμετωπίζετε δυσκολίες;
- κ. Βαλογιάννη: *Όχι, καμία.*
- Εγώ: Ο χώρος γενικά είναι κλειστός;
- κ. Βαλογιάννη: *Λέμε Κυριακή να το ανοίγουμε. Και επειδή είναι στο κέντρο του χωριού, γύρω οι γείτονες το προστατεύουν, επειδή είναι του χωριού μας.*
- κ. Ρητά- Κόγια: *Όλοι έχουμε κάτι δικό μας μέσα και προσπαθούν να το φυλάζουν, είναι δικό μας, του χωριού.*
- Εγώ: Άρα, όταν ανοίγει ο χώρος κάποια από εσάς θα είναι εδώ;
- κ. Ρητά- Κόγια: *Ναι, και κάποια άλλα άτομα. Βέβαια η ομάδα είναι υπό δημιουργία, αλλά όσοι έρχονται και θέλουν να το δουν... και κάποιες εκδηλώσεις.*
- Εγώ: Υπάρχει επισκεψιμότητα;
- κ. Ρητά- Κόγια: *Ναι, τις γιορτές, πιο πολύ Καρδίτσα, Παλαμά, το ανέβασα και στην σελίδα του χωριού, ανεβάζουμε πράγματα της λαογραφικής, έχουμε κάνει ένα άλμπουμ με λαογραφική.*

- Εγώ: Ιδρυτής της συλλογής θεωρείται ο σύλλογος;
- κ. Ρητά- Κόγια: *Ναι.*
- Εγώ: Πως ονομάζεται;
- κ. Ρητά- Κόγια : *«Πολιτιστικός μορφωτικός σύλλογος Μεταμόρφωσης».*
- Εγώ: Ποιο είναι το έτος ίδρυσης;
- κ. Ρητά- Κόγια: *Τέλος 2014 με 2015.*
- Εγώ: Ποιες ήταν οι συνθήκες ίδρυσης;
- κ. Ρητά- Κόγια: *Υπήρχε σκέψη από παλιά, το 90' και μετά άντε σιγά σιγά...*
- Εγώ: Ο χώρος ανήκει στο δήμο;
- κ. Ρητά- Κόγια: *Ναι, ναι, είναι το κοινοτικό γραφείο του δήμου Παλαμά, μας το παραχώρησε. Ούτως ή άλλως ήταν ένα...Εμείς το βάψαμε μέσα και τα παράθυρα θα τα περάσουμε βερνίκι να τα συντηρήσουμε, να υπάρχει το ενδιαφέρον των χωριανών, μαζεudόμαστε. Όταν θα αξιοποιηθεί καλύτερα με τα πλακάκια που θα γίνει. Η σκέψη μας είναι πως θα το αξιοποιήσουμε αυτό εδώ, να μαζεudόμαστε κάποια βράδια του χειμώνα, να κάνουμε το νυχτέρι, να αρχίσουν οι γυναίκες οι πιο μεγάλες να μας λένε κάποια παραμύθια, κάποιες ιστορίες που να καταγράφονται. Να μαζεudούμε οι γυναίκες γύρω γύρω ή και οι άντρες και να κάνουμε δρώμενο, πως γινόταν ο αρραβώνας, το προξενιό, τα σεβάσματα, όπως τα έλεγαν. Δηλαδή κάποια δρώμενα που θα γίνουν εδώ μέσα, να συνδυάζονται και με τον χώρο. Να ξεκινήσουμε κάποιες γυναίκες με την ρόκα να γνέφουνε και στον αργαλειό κάθισε η άλλη, να κάνει η καθεμιά το δικό της και να γίνει ένα δρώμενο, πως ξεκινούσε η διαδικασία. Έχουμε και αυτό, μπορούμε να ζυμώσουμε κιόλας. Ο μπουτινέλος είναι από το 1937 και επειδή είχε η γιαγιά μου, θυμάμαι ανέβαινα με σκαμπό για να το φτάσω. Μια χρονιά για να ενισχύσουμε τον σύλλογο, 6 Αυγούστου, στο πανηγύρι, στήσαμε πάγκο, βάλαμε διάφορα πράγματα. Άλλοι αγорάσαμε, άλλοι φτιάξαμε, άλλοι χαρίσαμε, ώστε τα έξοδα να πάνε στο σύλλογο. Για παράδειγμα την εικόνα αυτή κάποιο άτομο την έφτιαξε, ήταν πάνω σε κεραμίδα, κηραλοιφές, μαγνητάκια, κομπολόγια. Θα το κάνουμε και φέτος.*
- Εγώ: Άρα η ιδιοκτησία δεν είναι ούτε ιδιωτική, ούτε ανήκει στο κράτος;
- κ. Ρητά- Κόγια: *Όχι, δεν είναι ιδιωτική, ούτε θέλαμε να επέμβει το κράτος. Συμβουλευτήκαμε την ξαδέρφη μου που είναι αρχαιολόγος και το κάναμε λαογραφική συλλογή. Είναι του χωριού μας, δεν θέλουμε να παρέμβει το κράτος, γιατί μπορεί να έρθει και να πάρει και να πει μ' αρέσει στον Παλαμά, να τα μαζέψει όλα εκεί, μπορεί να το κάνει, εμείς το θέλουμε για το χωριό μας, για εδώ.*
- Εγώ: Υπάρχει βιβλίο επισκεπτών;
- κ. Ρητά- Κόγια: *Ναι, ναι.*
- Εγώ: Έχουν γίνει εκπαιδευτικά προγράμματα;
- κ. Ρητά- Κόγια: *Δεν έχουμε ξεκινήσει, υπάρχει ενδιαφέρον με τον πρόεδρο των πολιτιστικών συλλόγων του νομού Καρδίτσας, τον κύριο Μανώλη Στεργιόπουλο, συζητήθηκαν κάποια πράγματα και είπε ότι μπορούμε σιγά σιγά να το προσπαθήσουμε. Να έρχονται σχολεία, να το επισκέπτονται και βέβαια μέσα στα πλαίσια του μορφωτικού συλλόγου είναι και αυτό, να διοργανώνουν τα παιδιά της περιοχής, της Θεσσαλίας, όχι μακρινές διαδρομές, μονοήμερες, όταν έρχονται να βλέπουν την λαογραφική, να βλέπουν το παλιό σχολείο, και από εκεί στο ζωκκλήσι,*

στη Μεταμόρφωση, αφιερωμένο στη Μεταμόρφωση του Σωτήρος. Είχε εγκαινιαστεί το 1811, είχε κτιστεί το 1821, με την επανάσταση. Οι εικόνες που υπάρχουν είναι του 1826 και του 30'. Σ' αυτή την εκκλησία με τους σεισμούς του 57', έπαθε ζημιά. Αυτή εδώ χτίστηκε το 1862, ήταν τούρκικο ακόμα εδώ, και τότε απ' ότι λένε οι μεγάλοι και τους έλεγαν οι παππούδες τους, κουβαλούσαν με αραμπάδες, πέτρες από το λιμάνι του Βόλου. Τότε εδώ στο χωριό ήταν ένας Τούρκος αγάς, ο Εμίν ο αγάς, ο οποίος όπως λένε και το γράφει και ο δάσκαλος ο Γιάννης στο βιβλίο του, ήταν πολύ καλός, μόνο το λάδι του έλειπε, ήθελε να είναι οι ραγιάδες, να ζουν καλά. Τους επέτρεψε να έχουν κτηνοτροφία και τους έβαλε να κάνουν μελίσσια και όταν γινόταν η εκκλησία έκανε δωρεά το καμπαναριό, που έχουμε μέχρι και σήμερα. Το έφτιαξε αυτός, ήθελε λέει να μην υποφέρουν οι ραγιάδες. Αυτό που δικαιούνται το έπαιρνε και όσοι του φέρονταν καλά, τόσο απλόχερα του έδιναν και οι άλλοι, ας πάμε και μια κότα και ας μην είμαστε υποχρεωμένοι, αυτός το πήρε διαφορετικά.

- Εγώ: Υπάρχουν δημοσιεύσεις στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης;
- κ. Ρητά- Κόγια: Στο Astra που μίλησα για τη λαογραφική, με την παρουσίαση του ημερολογίου. Έχουμε εδώ και δύο με τρία χρόνια, τα ημερολόγια που βγάζουμε, να έχουν πάντα μέσα και τοπία του χωριού και δράσεις του συλλόγου αλλά να έχουν και κάποια κομμάτια της λαογραφικής και να αναλύουμε τι υπάρχει. Αυτό, πέρυσι έκανα παρουσίαση εγώ στο Astra TV, στον Δημήτρη το Μαρέζη, που το είδανε όλοι και προσπαθούμε με το ημερολόγιο που πουλάμε να μπορέσουμε να διαδώσουμε...
- Εγώ: Η είσοδος είναι ελεύθερη;
- κ. Ρητά- Κόγια: Ναι, ναι φυσικά, μετά από συνεννόηση. Όταν θα γίνει επισκέψιμο, θα το έχουμε μια φορά την εβδομάδα γιατί κάθε μέρα δεν είναι... Συνήθως μια μέρα που θα είναι ανοιχτό, Κυριακή, που είναι ελεύθερη και αν είναι κάποιος να το επισκεφτεί, μετά από συνεννόηση, πλην Κυριακής.
- Εγώ: Τι ενέργειες γίνονται σε σχέση με την συντήρηση;
- κ. Ρητά- Κόγια: Όποτε υπάρχει ανάγκη, βέβαια τα μάλλινα, απαραίτητα δύο φορές τον χρόνο, τα βγάζουμε όλα, τα απλώνουμε στα κάγκελα, μια μέρα να λιαστούνε, να αεριστούνε και έπειτα τα ξαναβάζουμε.
- Εγώ: Τα αντικείμενα είναι αριθμημένα και καταγεγραμμένα;
- κ. Ρητά- Κόγια: Ναι είναι.
- Εγώ: Η συλλογή είναι εγγεγραμμένη στο μητρώο μουσείων του Υπουργείου Πολιτισμού;
- κ. Ρητά- Κόγια: Όχι δεν είναι.
- Εγώ: Πείτε μας λίγα λόγια για το χωριό.
- κ. Ρητά- Κόγια: Καραγκούννηδες, η παλιά ονομασία ήταν Κουρτίκι, δίπλα στο βουνό ήταν το αρχαίο Λιμναίον και το βουνό Τιτάνιο όρος, μαζί με το Αστέριο, από τον Όμηρο περιγράφεται. Στείλαμε καράβια στον Τρωϊκό πόλεμο, βέβαια πάνω στο βουνό υπάρχουν τα κάστρα, που είναι πολύ αρχαία. Επί εποχής Αλέξιου Κομνηνού, είχαν έρθει οι Φράγκοι, κατέλαβαν τα Τρίκαλα και πολιόρκησαν την Λάρισα. Εκεί όταν είδαν τα σκούρα έστειλαν μήνυμα και ήρθαν στρατηγοί, ο Μελισανίδης και ο Βασίλειος Κουρτίκιος, οι οποίοι ελευθέρωσαν την Λάρισα, έδωξαν τους Φράγκους. Και εδώ στον Πηνειό, Σαλαμπριά τον λέγανε, είχαν για πολλά χρόνια που γίνονταν οι μάχες. Μέσα σ' αυτά βέβαια δεν υπήρχαν γέφυρες και από την μια πλευρά, από

τον Πηνειό, πήγε εκεί ο Μελισσανίδης και ο Κουρτίκιος ήρθε απ' αυτή την πλευρά, οχύρωσε τα αρχαία τείχη, τα δικά μας και του Βλοχού και είχαμε ορμητήριο, γιατί το δικό μας έχει ορατότητα μέχρι τα Τρίκαλα, μεγάλη ορατότητα και από εκεί πήρε το όνομα Κουρτίκι το χωριό. Βέβαια η Μεταμόρφωση, λόγω του εξωκλησιού, έγινε το 1957, τα τελευταία χρόνια. Ως επί το πλείστον, κάτοικοι αγρότες, διακρίνονται για τη φιλοξενία, συγκριτικά με άλλες περιοχές, γιατί μας το λένε όλοι, ακόμη και οι Σουηδοί αρχαιολόγοι που ήρθαν εδώ στο Βλοχού, έχουν να λένε για τους κατοίκους, την φιλοξενία τους. Είμαστε καλοί, άγιοι, αλλά άμα κάποιος μας πειράξει...(γέλια), είναι το καραγκούνικο κεφάλι.

▪ Λαογραφική συλλογή Παλαμά

- κ. Παπαθανασίου: Ότι βλέπεις εδώ μέσα είναι καταγεγραμμένο ηλεκτρονικά από το μουσείο της Καρδίτσας και είναι μοναδικό.
- Εγώ: Οι στολές είναι αυθεντικές;
- κ. Παπαθανασίου: Ναι, ότι βλέπετε εδώ μέσα, εκτός από μια, είναι αυθεντικά. Επειδή έχουμε πολλές εκδηλώσεις τώρα και δίνουμε στολές σε σχολεία κ.λπ. Όλα αυτά είναι μοναδικά, караγκούνικα.
- Εγώ: Τις φοράτε δηλαδή;
- κ. Παπαθανασίου: Ναι, τις φοράμε.
- Εγώ: Θέλουν μεγάλη προσοχή όμως;
- κ. Παπαθανασίου: Ναι, ναι, μεγάλη προσοχή. Αυτή είναι η караγκούνικη παλαμιώτικη με το γαλάζιο, από την πλευρά των Μεγάλων Καλυβιών και μετά πάμε στα πιο λευκά.
- Εγώ: Χρωματική είναι κυρίως η διαφορά;
- κ. Παπαθανασίου: Ναι, ναι... Αυτό το πράγμα εδώ, το πήραμε προχθές από μια κυρία, είναι παλιά της γιαγιάς. Έτσι μας τα φέρνουμε, πράγματα πεταμένα. Όσο πιο μεγάλη ηλικία μετά την νύφη, η ενδυμασία σκουραίνει. Εδώ γυναίκες 65 χρονών, τα χρυσά για παντρεμένη γυναίκα, το χρυσό η νύφη, χωρίς ποδιά η αρραβωνιασμένη, σαγιάς, ο επενδύτης, μοναδικότατο. Άλλα έχουμε γύρω στις 85 στολές, τέτοιες εδώ μέσα. Ότι υπάρχει στον τόπο των Καράγκουνηδων, εμείς προσπαθούμε να τα φέρνουμε εδώ, ο οποίος χώρος θέλει φτιάξιμο, δεν μας χωράει πια. Τα μανικούλια ήταν το πρόσθετο κομμάτι, έμπαινε, έβγαινε. Για το κεφάλι ήταν οι κόμπιτσες, ράσο, κουμπιά.
- Εγώ: Και τα παπούτσια είναι αυθεντικά;
- κ. Παπαθανασίου: Αυτά τα φτιάχνουμε εμείς, εδώ και σαράντα χρόνια, δεν υπάρχουν αυθεντικά. Τα μόνα αυθεντικά είναι κάτι γουρνοτσάρουχα και αυτά καταγεγραμμένα είναι, ήρθε μια ομάδα εδώ τα πήρε ένα ένα και τα κατέγραψε.
- Εγώ: Υπάρχει και ηλεκτρονική σελίδα για την συλλογή;
- κ. Παπαθανασίου : Όχι, με τα είδη αυτά, μια σελίδα που δεν μας χρησιμεύει και σε πολλά, γιατί εμείς δεν έχουμε ανάγκη να δείξουμε, έχουμε διακόσια κάτι άτομα που χορεύουν και δεν έχουμε χρόνο να ασχοληθούμε με τέτοια πράγματα, δεν θέλουμε να κάνουμε διαφήμιση, είμαστε εδώ από το 72'.

Από εδώ μπαίνουμε στο σπίτι, σουπιέρες, πιάτα τσίγκινα, ότι μπορούσαμε να το μαζέψουμε, το μαζεύαμε. Μια παλιά ντουλάπα την είχαν για πέταμα, φέρτην είπαμε, τι να την κάνουμε. Πιθάρια επίσης, λαμπαδηδρομία...Εδώ και δέκα χρόνια το κάναμε έτσι, και από τότε έχει να συντηρηθεί, γιατί για να συντηρηθεί, πρέπει να ξαπλωθούν, θε πέσει τοίχος. Καταγεγραμμένα και αυτά αλλά δεν μπορούμε να τα συντηρήσουμε. Θέλει πολύ χρήμα, εμείς αυτά τα χρήματα, που βγάζουμε κάθε χρόνο, φτιάχνουμε στολές και αφήσαμε στην άκρη την συντήρηση, γιατί τουλάχιστον δεν βρέχονται.

- Εγώ: Η συλλογή είναι εγγεγραμμένη στο μητρώο μουσείων του Υπουργείου Πολιτισμού;

- κ. Παπαθανασίου: *Ναι, σαν μορφωτικός, χορευτικός, λαογραφικός όμιλος και έχει το μουσείο αυτό, άρα είναι λαογραφική συλλογή. Όλα αυθεντικά τα αντικείμενα, άλλα τρύπια, άλλα πεταμένα, τα πλένουμε...*
- Εγώ: Ποια είναι η συντήρηση που κάνετε στα αντικείμενα;
- κ. Παπαθανασίου: *Εμείς; Ένα πλύσιμο και τα απαραίτητα, τίποτα παραπάνω, ούτε αφρόλουτρο, ούτε τίποτα.*
- Εγώ: Ποιος είναι ο ρόλος σας στην συλλογή;
- κ. Παπαθανασίου: *Είμαι πρόεδρος των Καραγκούνηδων Παλαμά, ιδρύθηκε το 1972 και από τότε διδάσκει ήθη και έθιμα του τόπου μας, χορούς ελληνικούς απ' όλη την Ελλάδα, κρατά σταθερή την αξία του караγκούνικου στοιχείου. Μαθαίνει χορό σε τουλάχιστον διακόσιους μαθητές κάθε χρόνο. Στα σαράντα πέντε μου, τόσα χρόνια, πάρα πολύ, σε μαθητές μικρούς και μεγάλους της περιοχής Παλαμά. Επιτελούμε ένα κοινωνικό έργο. Υπάρχουν άτομα που δεν έχουν να πληρώσουν, αλλά δεν στερούμε από κανέναν την ευκαιρία να έρθει να μάθει. Δάσκαλος μας είναι ο Νώντας ο Σπυρόπουλος, Παλαμιώτης, παλιός χορευτής και τώρα από τους πιο αξιόλογους γυμναστές της Ελλάδας. Είμαστε τυχεροί που τον έχουμε, προσπαθούμε να διατηρήσουμε αυτό τον χώρο με δικά μας έξοδα, καμία επιχορήγηση από το κράτος.*
- Εγώ: Οι δυσκολίες είναι επομένως πολλές;
- κ. Παπαθανασίου: *Φοβερές, αλλά όμως με την θέληση των χορευτών μας, των μαθητών μας και του διοικητικού συμβουλίου προχωράμε και δεν θα έχουμε ανάγκη ποτέ κανέναν να συνεχίσουμε αυτό που κάνουμε.*
- Εγώ: Οι δυσκολίες επικεντρώνονται κυρίως στο οίκημα;
- κ. Παπαθανασίου: *Ναι, ναι δεν είναι μεγάλο αυτό το κτίριο, αλλά είναι παλιό, δεν έχει τις υποδομές. Πιστεύω στο μέλλον, οι μετέπειτα από εμάς να κάνουν κάτι καλύτερο και εμείς θα είμαστε δίπλα τους.*
- Εγώ: Από πότε στεγάζεται η συλλογή;
- κ. Παπαθανασίου: *Από το '72' στεγάζει τα αντικείμενα. Έγινε κατά το '80' μια ανακαίνιση, γιατί υπήρχε μια πυρκαγιά, γκρεμίστηκε όλο αυτό και ξανακτίστηκε και σιγά σιγά διαμορφώθηκε αυτή η μορφή του. Τοποθετήσαμε στην άλλη αίθουσα τα αντικείμενα τα οικιακά και τα γεωργικά και εδώ μέσα γίνεται το μάθημα των χορών, των ελληνικών χορών. Σε άλλους τόπους χορεύουμε μόνο τα караγκούνικα, εκτός αν μας το ζητήσουν. Θρακιώτικα ή οτιδήποτε άλλο, είμαστε σε θέση να χορέψουμε και μάλιστα αξιόλογα.*
- Εγώ: Υπάρχουν άλλα άτομα να στηρίζουν αυτή την προσπάθεια;
- κ. Παπαθανασίου: *Όλος ο σύλλογος μας, πέντε μέλη.*
- Εγώ: Υπάρχει επισκευσιμότητα;
- κ. Παπαθανασίου: *Βεβαίως από τα ελληνικά σχολεία της περιοχής, έρχονται τουλάχιστον μια με δύο φορές τον χρόνο γιατί κάνουν βιωματικές δράσεις εδώ, στο χώρο αυτό.*
- Εγώ: Ποιος είναι ο ιδρυτής της συλλογής;
- κ. Παπαθανασίου: *Ο σύλλογος.*
- Εγώ: Με ποιο σκοπό;

- κ. Παπαθανασίου: *Με μεράκι να χορέψουμε και σιγά σιγά με καλή διαχείριση και προσπάθεια μαζέψαμε αυτές τις στολές. Τότε εκείνα τα χρόνια περνάγανε και τις πουλάγανε οι γιαγιάδες, ότι απέμεινε εμείς, οι χορευτές μας εδώ, οι Παλαμιώτες είναι φιλότιμοι και μας τις έδωσαν, πριν τις δώσουν αλλού. Έτσι, δημιουργήθηκε αυτή η τεράστια συλλογή και είναι καθαρά παλαμιώτικο στοιχείο, ούτε από την Καρδίτσα ούτε από την Λάρισα. Σκοπός δεν είναι τόσο το μουσείο, αλλά ο χορός, να μάθει ο κόσμος να χορεύει και ο Παλαμάς χορεύει καλά.*
- Εγώ: Ποιοι είναι οι στόχοι σας;
- κ. Παπαθανασίου: *Αν μπορέσει ο όμιλος με την δικιά του προσπάθεια να μεταστεγάσει αυτό σε πιο μεγάλο χώρο, θα αξιοποιηθούνε και θα γίνει ένα σύγχρονο μουσείο, με τις προβολές του και την καινούργια τεχνολογία, που ήδη την έχουμε, εντάζει εδώ μέσα δεν μπορούμε να την προβάλλουμε. Να μπαίνει ο άλλος μέσα και να βλέπει τα πάντα σε μια μεγάλη οθόνη. Αυτό θέλω εγώ να κάνω, πιστεύω κάποια στιγμή να γίνει, αλλά και αν δεν γίνει η αξία του είναι ότι θα παραμείνουν στις επόμενες γενιές και θα είναι πιο άρτιοι από εμάς, για να συνεχίσουν το έργο μας.*
- Εγώ: Έχουν γίνει εκπαιδευτικά προγράμματα;
- κ. Παπαθανασίου: *Όχι, όχι.*
- Εγώ: Έχετε βιβλίο επισκεπτών;
- κ. Παπαθανασίου: *Όχι.*
- Εγώ: Υπάρχουν δημοσιεύσεις στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης;
- κ. Παπαθανασίου: *Πολλά, μέσα από ιστοσελίδες, υπάρχει ένα site, «Καραγκούνηδες Παλαμά».*
- Εγώ: Ο χώρος είναι ανοιχτός καθημερινά;
- κ. Παπαθανασίου: *Ο χώρος ανοίγει στις μέρες που έχουμε μάθημα, Τετάρτη, Πέμπτη και Σάββατο και ανοίγει έκτακτα τα πρωινά για σχολεία και για όποιον επισκέπτη έχει λόγο να ανοίξει έκτακτα από τις τέσσερις ως τις εννιά και Σάββατο το πρωί, από τις δέκα ως τις δύο το μεσημέρι.*
- Εγώ: Τα αντικείμενα είναι αριθμημένα και καταγεγραμμένα;
- κ. Παπαθανασίου: *Ναι, όλα.*
- Εγώ: Πείτε μας λίγα λόγια για τον Παλαμά.
- κ. Παπαθανασίου: *Ο Παλαμάς είναι μια караγκούνικη πόλη με τους αρχοντοκαράγκουνηδες, που είναι μια ράτσα φιλότιμων ανθρώπων, έτσι τους λένε, γιατί έχουνε μια αρχοντιά, μια λεβεντιά, ένα φιλότιμο που δεν το βρίσκεις εύκολα. Χαρακτηρίζονται ως σκληρά άτομα στον τρόπο που δουλεύουν και στον τρόπο που σκέφτονται πολλές φορές. Δεν μπαίνουν εύκολα ξένα στοιχεία να αλλάζουν το DNA τους, παραμένει εκείνο το караγκούνικο αγύριστο κεφάλι, δεν είναι άσχημο κεφάλι. Είναι αυτόχθονες, δεν χαλούν εύκολα την ροή της караγκουνιάς. 5.000 με 6.000 κατοίκους και πολλούς φοιτητές, επιστήμονες που ζουν σε άλλες πόλεις. Εγώ πιστεύω ότι είναι πάνω από 10.000 οι Παλαμιώτες σ' όλη την Ελλάδα. Γίνεται και η αμφικτιονία των Καράγκουνηδων, πέρυσι έγινε στη Λάρισα, δύο χρόνια πριν στα Φάρσαλα. Τώρα θα γίνει στα Μεγάλα Καλύβια, 8 με 9 Σεπτέμβρη, θα λάβουμε και εμείς μέρος. Πέρυσι έγινε στο Κιλελέρ. Εκεί μαζεύονται όλοι οι Καράγκουνηδες της Θεσσαλίας, εδώ κάνουμε δύο χορούς, έναν το καλοκαίρι (15 Ιουνίου), που κλείνουν*

τα σχολεία, στην πλατεία του χωριού και ένα ακόμη μεγάλο το Σάββατο μετά την Τσικνοπέμπτη. Το καθιερωμένο, γεμίζουμε ένα ολόκληρο κέντρο με 700 άτομα. Εκεί χορεύουμε και πάμε ταξίδια και χορεύουμε σ' όλη την Ελλάδα, εφόσον το επιλέξουμε και δείχνουμε το στοιχείο το караγκούνικο του Παλαμά. Πέρυσι πήγαμε στον Παλαμά, χόρεψα και εγώ μετά από πολλά χρόνια, οι ανάγκες. Και στην Αλεξανδρούπολη και τοπικά εδώ γύρω στα μέρη μας, όσο μπορούμε, και το καλό είναι ότι έχουμε την ευχέρεια να μην χρεώνουμε στους μαθητές μας εισιτήρια. Τα βάζει ο όμιλος και αυτό είναι που έχει την αξία του. Ασχολία αγροτική εδώ οι κάτοικοι, βαμβάκι, σιτάρια και καλαμπόκι.

▪ Λαογραφική συλλογή Φύλλου

- Εγώ: Περιγράψτε μας λίγο την φορεσιά.
- κ. Γούσια: *Βάζουμε πρώτα το πουκάμισο, μετά το καβάδι και τα μανικούλια και την τραχηλιά. Μετά μπαίνει το ζουνάρι και μπαίνουν οι ποδιές, η βελούδα και μια χρυσή. Βάζουμε και λευκή άμα θέλουμε, βγάζουμε τη βελούδα και βάζουμε την καλοκαιρινή, την άσπρη, την μεταξωτή. Ο σαγιάς λουλακιασμένος, αυτό το μπλε, με λουλάκι περασμένο. Το καβάδι αυτό μας ενδιαφέρει να φαίνεται και το κάμσο από πάνω. Η καλή ενδυμασία είναι αυτή.*
- Εγώ: Ποια είναι η ηλικία των γυναικών που την φορούσαν;
- κ. Γούσια: *Κοίταξε να δεις, τα κορίτσια έβαζαν κάποιο ανοιχτό ή λευκό εδώ πέρα η λίγο θαλασσί, όπως εδώ πέρα ο σαγιάς. Δεν έβαζαν το κόκκινο το σκούρο. Δεν έβαζαν αυτό, τα υπόλοιπα τα έβαζαν.*
- Εγώ: Είναι του χωριού σας αυτά;
- κ. Γούσια: *Ναι, ναι, επίσημο, σε γάμο, το Πάσχα, τα καλά τους.*
- Εγώ: Αυτή η φορεσιά;
- κ. Γούσια: *Εδώ έχουμε το πουκάμισο το αντρικό, το γιλέκο, το ζωνάρι, φουστανέλα με τα λαγκιόλια και τα τσαρούχια.*
- Εγώ: Ονοματεπώνυμο;
- κ. Γούσια: *Γούσια Γιαννούλα και Παπαβασιλείου Κωνσταντία.*
- Εγώ: Με τη συλλογή πόσα χρόνια ασχολείστε;
- κ. Γούσια: *Ασχολούμαστε από το 2009, κάναμε σύλλογο γυναικών και αμέσως μάσαμε αυτά τα λίγα αντικείμενα, γιατί τα δώσαμε στην Ιτέα και εδώ ότι είχαμε, ότι περίσσεψε και μας έδωσαν.*
- Εγώ: Ο χώρος από πότε υπάρχει;
- κ. Γούσια: *Από το 2008, από το 2009 ναι, που βγήκα πρόεδρος.*
- Εγώ: Τα επαγγέλματα σας σχετίζονται με λαογραφικές/μουσειολογικές σπουδές;
- κ. Γούσια: *Όχι, όχι, καμία σχέση αγρότισσες, απλώς θέλαμε να μάσουμε τα αντικείμενα και να τα κρατήσουμε για να μην χαθούν, άλλος είχε ένα καναπέ, έλεγε ελάτε πάρτε τον, τι να τον κάνω εγώ σπίτι;*
- κ. Παπαβασιλείου: *Αυτά τα καζάνια βάζαμε νερό και πλέναμε έξω, δεν είχαμε τότε πλυντήριο, με τα ζύλα έξω πλέναμε. Αυτό εδώ το καλούπι το λέγαμε, που πλέναμε κάλτσες και δίναμε στους αρραβωνιαστικούς μας, στους αρραβώνες, δεν αγοράζαμε τότε κάλτσες.*
- κ. Γούσια: *Και το δίναμε στους αρραβώνες. Είχαμε τις κάλτσες τότε στους αρραβώνες (γελάνε).*
- Εγώ: Τι δυσκολίες αντιμετωπίζετε;
- κ. Γούσια: *Περισσότερο έχουμε σταματήσει γιατί μας έλειψε κάποιο άτομο και δεν ασχολείται η γυναίκα του, που ήταν λίγο πιο δραστήρια, οδηγούσε. Εμείς δεν έχουμε διπλώματα, αυτή είχε δίπλωμα και τρέχαμε.*
- Εγώ: Αν θελήσει κάποιος να επισκεφθεί τον χώρο, επικοινωνεί με εσάς;
- κ. Γούσια: *Με τα κορίτσια και εγώ θα' μια, πάντα εδώ.*
- Εγώ: Ο χώρος πάντως δεν είναι γενικά ανοιχτός;
- κ. Γούσια: *Όχι, όχι, είναι κλειδωμένος.*

- Εγώ: Έχει επισκεψιμότητα η συλλογή;
- κ. Γούσια: *Στις αρχές έρχονταν τα σχολεία και περισσότερο αυτοί που έμεναν στην Αθήνα, ήρθαν και το είδαν. Μια κοπελίτσα έβγαλε και βιβλίο για το μουσείο μας, δεν ξέρω αν την ξέρεις, Πέννυ Ζαμπούκα.*
- Εγώ: Ποιος είναι ο ιδρυτής της συλλογής;
- κ. Γούσια: *Ο σύλλογος.*
- Εγώ: Πως ονομάζεται;
- κ. Γούσια: *Σύλλογος Φύλλου, λαογραφικός σύλλογος «Η Δήμητρα».*
- Εγώ: Ποιο είναι το έτος ίδρυσης;
- κ. Γούσια: *το 2008.*
- Εγώ: Λόγος ίδρυσης;
- κ. Γούσια: *Είχαμε εμείς τα αντικείμενα και θέλαμε να ασχοληθούμε σαν γυναίκες, να φτιάχνουμε τα καφεδάκια να πίνουμε, καλούσαμε και άλλους και έρχονταν.*
- Εγώ: Μπορείτε να μας δώσετε λίγες πληροφορίες για τον χώρο;
- κ. Γούσια: *Ο χώρος αυτός παλιά ήταν Ένωση του συνεταιρισμού, κάτω ήταν τα τρόφιμα και τέτοια, που ψώνιζε το χωριό. Μετά εγκαταλείφθηκε ο χώρος και μας το έδωσαν εμάς εδώ για να μην πέσουν. Βάλαμε άνθρωπο που το έφτιαξε.*
- Εγώ: η συλλογή ανήκει στο δήμο;
- κ. Γούσια: *Όχι, ανήκει στο σύλλογο, εδώ του χωριού μας.*
- Εγώ: Σε σχέση με την συντήρηση γίνονται ενέργειες;
- κ. Γούσια: *Μια μέρα για παράδειγμα, θα μαζευτούμε θα σηκώσουμε τα χαλάκια, θα τα πλύνουμε, θα τα στεγνώσουμε.*
- Εγώ: Με τι τα πλένετε;
- κ. Γούσια: *Με σαπούνι και νερό.*
- Εγώ: Και σε σχέση με τις ενδυμασίες;
- κ. Γούσια: *Τις ενδυμασίες τις δίνουμε στο καθαριστήριο τώρα, στεγνό καθάρισμα.*
- Εγώ: Έχουν γίνει εκπαιδευτικά προγράμματα;
- κ. Γούσια: *Όχι, όχι.*
- Εγώ: Έχετε βιβλίο επισκεπτών;
- κ. Γούσια: *Ναι έχουμε φτιάξει.*
- Εγώ: Υπάρχουν δημοσιεύσεις στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης;
- κ. Γούσια: *Στην ΕΡΤ υπάρχει βίντεο για όλα τα χωριά.*
- Εγώ: Πως φαντάζεστε τον χώρο σε λίγα χρόνια;
- κ. Γούσια: *Κοιτάζτε, δεν θέλουμε να αλλάζουμε περισσότερο, προτιμότερο να μείνει έτσι. Αυτό το ίδιο, γιατί αν θα βάλουμε άλλα πράγματα θα αλλοιωθεί. Τώρα ενδιαφερόμαστε γιατί ήταν κάποιος γέρος που ζωγράφιζε και έχει φύγει και θέλει να μας φέρει τις ζωγραφιές του αλλά θα τις βάλουμε κάτω.*
- Εγώ: Τα αντικείμενα είναι αριθμημένα και καταγεγραμμένα;
- κ. Γούσια: *Ναι.*
- Εγώ: Η συλλογή είναι εγγεγραμμένη στο μητρώο μουσείων του Υπουργείου Πολιτισμού;
- κ. Γούσια: *Όχι, δεν είναι.*
- Εγώ: Πείτε μας λίγα λόγια για το χωριό.

- κ. Γούσια: *Καραγκούνηδες κυρίως με την γεωργία ασχολούμαστε, βαμβάκια, όχι πολύ κτηνοτροφία. Είμαστε 700 άτομα μαζί με τον Αμπελώνα, είμαστε μια κοινότητα, για τους ψηφοφόρους λέω τώρα (γελάει).*

ΔΗΜΟΣ ΣΟΦΑΔΩΝ

▪ Λαογραφική συλλογή Γεφυριών

- Εγώ: Ονοματεπώνυμο και σχέση με την συλλογή;
- κ. Γιακοβάκη: *Γιακοβάκη Βασιλική με λένε, είμαι πρόεδρος στο σύλλογο γυναικών την τελευταία τριετία από το 2016 – 2019. Τα προηγούμενα κορίτσια που ήταν στο διοικητικό συμβούλιο, αυτοί οργάνωσαν αυτή τη συλλογή εδώ. Ότι βρήκαν στο χωριό εδώ, τα συγκέντρωσαν.*
- Εγώ: Πόσα χρόνια στεγάζεται εδώ η συλλογή;
- κ. Γιακοβάκη: *Μέσα στο 2013 με 2014, το 2014 μάλλον.*
- Εγώ: Το επάγγελμά σας σχετίζεται με λαογραφικές/μουσειολογικές σπουδές;
- κ. Γιακοβάκη: *Γυμνάστρια, νοικοκυρά, δούλευα σε λογιστικό γραφείο, εδώ προέκυψε αυτό λόγω συλλόγου. Είχαμε και φωτογραφικό υλικό, αλλά μετά το μαζέψανε, άλλος ήθελε να το πάρει, γιατί χάλασε το συμβούλιο το προηγούμενο, να πάρουν τα φλοκάτα τους, να πάρουν εκείνο. Κάπως έτσι χάθηκαν και μερικά στην πορεία, τα πήραν πίσω, κάπως έτσι. Κάπως το αποφασίσαμε όλες μαζί. Αφού ήταν τα αντικείμενα και ο χώρος πάρα πολύ μεγάλος, το σχολείο που έφυγε από εδώ.*
- Εγώ: Υπάρχουν δυσκολίες συντήρησης;
- κ. Γιακοβάκη: *Προσωπική εργασία. Μόνες μας τα συντηρούμε, τίποτα το σπουδαίο, ένα καθάρισμα, αυτά, δεν κάνουμε τίποτα άλλο. Μια φορά στο χρόνο, κυρίως στα φλοκάτα, πλύσιμο και αέρισμα.*
- Εγώ: Αν θελήσει κάποιος να επισκεφθεί την συλλογή, επικοινωνεί μαζί σας;
- κ. Γιακοβάκη: *Ναι, ναι, δεν έχει ξανατύχει, αλλά αν χρειαστεί, το κάνω ναι, εφόσον ο χώρος είναι κλειστός, επικοινωνούν μαζί μου και εγώ είμαι υπεύθυνη για όλα.*
- Εγώ: Υπάρχει επισκεψιμότητα;
- κ. Γιακοβάκη: *Όχι, όχι, μόνο όταν το σχολείο έκλεισε και τα παιδιά έφυγαν από εδώ και ο σύλλογος, η έδρα του είναι εδώ τώρα, κάποτε ήταν στο ΚΑΠΗ στην πλατεία, μετά το πήραν για σούπερ μάρκετ και κάπως έτσι καταλήξαμε εδώ στην έδρα μας.*
- Εγώ: Ποιος είναι ο ιδρυτής της συλλογής;
- κ. Γιακοβάκη: *Ο σύλλογος, «σύλλογος γυναικών Γεφυριών».*
- Εγώ: Ποιο είναι το έτος ίδρυσης;
- κ. Γιακοβάκη: *2014 για την συλλογή, ο σύλλογος από 1998 με 1999. Ο χώρος τότε αυτός ήταν σχολείο.*
- Εγώ: Η ιδιοκτησία της συλλογής;
- κ. Γιακοβάκη: *Του συλλόγου.*
- Εγώ: Έχουν γίνει εκπαιδευτικά προγράμματα;
- κ. Γιακοβάκη: *Ότι έχει σχέση με λαογραφία στην πλατεία κάνουμε (εκδηλώσεις), εδώ όχι.*
- Εγώ: Υπάρχει βιβλίο επισκεπτών;
- κ. Γιακοβάκη: *Όχι.*
- Εγώ: Υπάρχουν δημοσιεύσεις για την συλλογή;

- κ. Γιακοβάκη: *Site υπάρχει αλλά δεν το δουλεύουμε, ότι κάνουμε το κάνουμε βουβά, τις εκδηλώσεις μας, μεταξύ μας. Έχει 500 κατοίκους το χωριό, αλλά κάνουμε την γιορτή της γυναίκας, θα μαζευτούμε 80 άτομα, κάνουμε κοπή πίτας, έναν καφέ στην πλατεία, θα έρθει κανένας караγκιόζης για τα παιδάκια, ένα θέατρο, τι θα οργανώσουμε με τον πρόεδρο, εδώ θα φωνάξουμε τις γυναίκες να πιούμε ένα καφεδάκι. Δεν είναι επισκέψιμο ώστε να έρθουν να το δουν.*
- Εγώ: *Λείπουν αντικείμενα από τη συλλογή;*
- κ. Γιακοβάκη: *Ίσως δεν το κυνηγήσαμε και όπως πρέπει για να βάλουμε και άλλα, πιο πολλά, άλλος τα έχει πετάξει, άλλος δεν ήθελε και να τα δώσει, αυτοί που προσφέρθηκαν, τα έδωσαν και σου είπα, μερικοί τα πήραν και πίσω.*
- Εγώ: *Ποιοι είναι οι στόχοι σας;*
- κ. Γιακοβάκη: *Τουλάχιστον να μην το χαλάσουν, ας υπάρχει αυτό, αν δεν το τρέξουμε, να μαζέψουμε και άλλα αντικείμενα, περισσότερο, ας μείνει έτσι.*
- Εγώ: *Τα αντικείμενα είναι αριθμημένα και καταγεγραμμένα;*
- κ. Γιακοβάκη: *Όχι δεν είναι, ούτε καρτούλες έχουν πάνω, τίποτα. Εμείς μεταξύ μας ξέρουμε ποιος μας το έδωσε.*
- Εγώ: *Η συλλογή είναι εγγεγραμμένη στο μητρώο μουσείων του Υπουργείου Πολιτισμού;*
- κ. Γιακοβάκη: *Όχι.*
- Εγώ: *Είστε Καραγκούνηδες εδώ;*
- κ. Γιακοβάκη: *Ναι, ναι, πολύ λίγοι είναι από άλλα μέρη που έχουν έρθει, Βλάχοι ας πούμε.*

▪ Λαογραφική συλλογή Γραμματικού

- Εγώ: Ονοματεπώνυμο και σχέση με την συλλογή;
- κ. Καραμουλάς: *Καραμουλάς Χρήστος και Παπαστεργίου Ευάγγελος. Η σχέση προήλθε από τον σύλλογο.*
- Εγώ: Πότε στεγάστηκε η συλλογή;
- κ. Καραμουλάς: *Τη δεκαετία του 80', το 85' με 86'. Το 83' ξεκίνησε ο σύλλογος, μαζέψαμε κάποια αντικείμενα, αγροτικά πιο πολύ, αυτά υπάρχουν.*
- Εγώ: Πως ονομάζεται ο σύλλογος;
- κ. Καραμουλάς: *«Αχιλλέας Ιωαννίδης», μορφωτικός σύλλογος Γραμματικού, «Αχιλλέας Ιωαννίδης». Ήταν δάσκαλος του χωριού που άφησε κάποια θετικά στίγματα, και το χωριό στη μνήμη του, το έκανε αυτό. Εγώ τον είχα δάσκαλο.*
- Εγώ: Ποια είναι η κατάσταση του χώρου;
- κ. Καραμουλάς: *Ο σύλλογος του χωριού με μηδαμινές δραστηριότητες έχει ένα μικρό ταμείο, λόγω αμέλειας, αδιαφορίας. Να τα λέμε τα πράγματα όπως είναι...*
- Εγώ: Αν θελήσει κάποιος να επισκεφθεί τον χώρο, επικοινωνεί με εσάς;
- κ. Καραμουλάς: *Ναι, το καλοκαίρι γίνεται μια προσπάθεια, συμμαζεύεται κάπως και εδώ ο χώρος και ο μέσα, πριν τις εκδηλώσεις. Όλη αυτή η ανακατωσούρα γίνεται τον χειμώνα.*
- Εγώ: Υπάρχει επισκεψιμότητα;
- κ. Καραμουλάς: *Όχι.*
- Εγώ: Πως προήλθε η ιδέα;
- κ. Καραμουλάς: *Μια σκέψη όπως παλιά, να βάλουμε τα αντικείμενα σαν μουσείο, για μουσείο ξεκινήσαμε και δεν μπορούσαμε να μάσουμε κάτι άλλο. Αυτά υπήρχαν, είναι όλα από εδώ, χωριανών.*
- κ. Παπαστεργίου: *Υπήρχαν και άλλα, τα οποία τα πήραν, υπήρχε και μια βιβλιοθήκη, τα πήραν οι ίδιοι που τα έδωσαν. Υπήρχε και μια πολύ καλή βιβλιοθήκη και από τον σύλλογο και από την κοινότητα, γινόταν αθλοπαιδιές, διήμερες αθλοπαιδιές, μαζί με τις εκδηλώσεις στο χωριό. Και εδώ ο χώρος λειτουργούσε τρεις μήνες το καλοκαίρι. Υπάρχει προτζέκτορας για προβολές, γινόταν πέρυσι, υπήρχε και άτομο πέρυσι που μάζευε όλα τα παιδιά και τα μάθαινε στα αθλήματα και τσουβαλοδρομίες και διάφορα τέτοια και γινόταν και σεμινάριο για αρωματικά φυτά από το πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Τώρα μπήκαν κάποιες ποικιλίες στο χωριό, για όλο τον νομό. Υπάρχει και εργοστάσιο με αρωματικά φυτά που έχει και αποστακτήριο.*
- Εγώ: Ποια είναι η ιστορία του χώρου;
- κ. Παπαστεργίου: *Δεν υπήρχε τίποτα, έγινε από τον σύλλογο, από δραστηριότητες του συλλόγου και έγινε πνευματικό κέντρο.*
- Εγώ: Η συλλογή ανήκει στον σύλλογο;
- κ. Παπαστεργίου: *Του συλλόγου είναι, το κτίριο ανήκει στη δημορχία, γιατί ο σύλλογος δεν πλήρωσε, ούτε τώρα μπορεί να βγάλει άδειες και τέτοια. Και η άδεια του κτιρίου να φανταστείτε είναι αποθήκης.*
- Εγώ: Έχουν γίνει εκπαιδευτικά προγράμματα;
- κ. Παπαστεργίου: *Όχι.*

- Εγώ: Υπάρχει βιβλίο επισκεπτών;
- κ. Παπαστεργίου: Όχι.
- Εγώ: Υπάρχουν δημοσιεύσεις για την συλλογή;
- κ. Παπαστεργίου: Στο διαδίκτυο ότι υπάρχει.
- Εγώ: Αν θελήσει κάποιος να την επισκεφθεί, επικοινωνεί μαζί σας;
- κ. Παπαστεργίου: Ναι.
- Εγώ: Ποιοι είναι οι στόχοι σας;
- κ. Παπαστεργίου: Να μείνουν τα πάντα, να προσθέσουμε κιόλας.
- κ. Καραμουλάς: Εκφράζουν την ζωή του χωριού πριν από πενήντα με εβδομήντα χρόνια, αυτό που δεν είναι άριστο είναι η συντήρηση.
- Εγώ: Τι γίνεται με την συντήρηση των αντικειμένων και του χώρου;
- κ. Καραμουλάς: Είχαμε κοιτάξει πέρυσι, αλλά δεν ξέρω γιατί δεν έγινε. Όλα αυτά είναι του 30', 40', 50'. Την μηχανή την σπαρτική την είδατε; Παλιά είχαν καρτελάκια όλα. Είναι ευκαιρία να έρθετε στις 4 Αυγούστου, που θα έχουμε εκδήλωση, να τα δείτε όλα όπως πρέπει, τότε θα είναι καθαρισμένο. Το χωριό έμεινε ούτε μισό, απ' όταν έγινε η συλλογή, ούτε 150 και τότε ήμασταν το 80'.
- κ. Παπαστεργίου: Όταν τελείωσα εγώ το δημοτικό το 92', ήμασταν 24 άτομα. Τώρα είναι 15 χρόνια κλεισμένο. Εγώ μένω τώρα στις Σοφάδες.
- Εγώ: Τα αντικείμενα είναι αριθμημένα και καταγεγραμμένα;
- κ. Παπαστεργίου: Ναι, ναι ήταν από παλιά.
- Εγώ: Η συλλογή είναι εγγεγραμμένη στο μητρώο μουσείων του Υπουργείου Πολιτισμού;
- κ. Παπαστεργίου: Είχε γίνει με τον Παύλο τον Σιούφα. Είχαμε μπει στο δίκτυο Θεσσαλίας, όλου του νομού, αλλά σταμάτησε αυτό. Ήθελε να μπει τότε υποψήφιος βουλευτής με την Ν.Δ., κάνα χρόνο το έτρεξε κα μετά σταμάτησε, αλλά όχι στο μητρώο μουσείων.
- Εγώ : Καραγκούνηδες είστε εδώ;
- κ. Παπαστεργίου: Δεν θα το έλεγα ότι είναι Καραγκούνηδες στο χωριό, όχι ήταν από τα πρώτα χρόνια που απελευθερώθηκαν από τους Τούρκους το 78'. Όλοι από εδώ είμαστε Ρουμελιώτες, δεν μιλάμε καραγκούνικα. Το Καππαδοκικό δίπλα μας, οι κάτοικοι είναι υπερδραστήριοι, πενταπλάσιοι από εμάς, 500 με 600 άτομα, είναι η φυλή τους έτσι, δεν υπάρχει άτομο που να μην ξέρει κάποια τέχνη (ηλεκτρολόγος, μηχανικός), έχει χωραφάκια, έχει συνεργείο αυτοκινήτων, γι' αυτό και το χωριό είναι ζωντανό ακόμη. Ηλεκτρολόγοι πέντε, μηχανικοί δέκα, συνεργεία αυτοκινήτων άλλα δέκα.

▪ Λαογραφική συλλογή Δασοχωρίου

- Εγώ: Ονοματεπώνυμο και σχέση με την συλλογή;
- κ. Εξάρχου: *Μαρία Εξάρχου και Φεβρωνία Ευθυμίου, ότι μπορούμε το καλύτερο. Ανήκουμε στο σύλλογο, ότι μπορούμε για να είμαστε πιο ανώτερες και από παντού αλλού, όπου χαλάνε οι άλλοι σύλλογοι, εμείς το κρατάμε και με πι θα έρθουμε εδώ, να χορέψουμε, μας καλούνε και κάνουμε. Προσπαθούμε το καλύτερο, δεν είναι πλούσιος ο σύλλογος, να έχουμε λεφτά πολλά αλλά... οικιακά τα επαγγέλματα, κυρίως είναι η αγάπη.*
- Εγώ: Όλα τα αντικείμενα είναι συγχωριανών;
- κ. Εξάρχου: *Ναι, ναι, όλα από το χωριό.*
- Εγώ: Τι δυσκολίες αντιμετωπίζετε;
- κ. Εξάρχου: *Υπάρχουν. Μετακίνηση σε άλλο χώρο δεν θέλουμε και δεν υπάρχει και άλλος χώρος, έπρεπε να είναι πιο γυαλιστερά, πιο καλύτερα.*
- Εγώ: Πολλοί συλλογείς τα αφήνουν έτσι, χωρίς λουστράρισμα.
- κ. Εξάρχου: *Γι' αυτό και τα λεν παλιά, γιατί άμα τα λουστράρεις, θα φαίνεται καινούργιο.*
- Εγώ: Αν θελήσει κάποιος να το επισκεφθεί, επικοινωνεί μαζί σας;
- κ. Εξάρχου: *Ναι, ναι.*
- Εγώ: Υπάρχει επισκεψιμότητα;
- κ. Εξάρχου: *Καλούμε χορευτικά, έρχονται. Έχουμε και αίθουσα χορού που κάνουμε τον χορό, έχουμε δασκάλα και καλούμε στ' αντάμωμα. Κάποια βράδια μπορεί αν καλέσουμε ένα σύλλογο να χορέψουμε, μας καλούν, πάμε και εμείς με τις στολές μας.*
- Εγώ: Ποιος είναι ο ιδρυτής της συλλογής και πότε ιδρύθηκε;
- κ. Εξάρχου: *Ο σύλλογος, τρία χρόνια πριν, το 2015.*
- Εγώ: Ξεκινήσατε αφού είχατε ήδη συγκεντρώσει τα αντικείμενα;
- κ. Εξάρχου: *Ναι, ναι. Κάνουμε και το προξενιό και το βράδυ το νυχτέρι, που έκαναν τότε παλιά. Μαζεύονταν όλοι και ξεκινήσαμε έτσι, με το τσικρίκι, την ανέμη, άλλη έγνεφε και ακόμη το συνεχίζουμε.*
- Εγώ: Έρχονται οι γυναίκες του χωριού;
- κ. Εξάρχου: *Ναι, ναι, γύρω στα 25 λεπτά είναι η αναπαράσταση.*
- Εγώ: Τι συντήρηση γίνεται στα αντικείμενα;
- κ. Εξάρχου: *Άμα χρειαστεί υπάρχει, πέραςμα με λάδι, ενδύματα τ' αργαλειού.*
- Εγώ: Ο χώρος λειτουργούσε ως σχολείο;
- κ. Εξάρχου: *Ναι, ναι, έχει χρόνια, πάνω από μια πενταετία που χρησιμοποιείται από τον σύλλογο, του συλλόγου είναι η συλλογή.*
- Εγώ: Έχουν γίνει εκπαιδευτικά προγράμματα;
- κ. Εξάρχου: *Όχι.*
- Εγώ: Υπάρχει βιβλίο επισκεπτών;
- κ. Εξάρχου: *Όχι δεν έχουμε.*
- Εγώ: Υπάρχουν δημοσιεύσεις για την συλλογή;
- κ. Εξάρχου: *Όταν κάνουμε μια εκδήλωση, τότε βάζουμε και ανακοίνωση ότι γίνεται η τάδε εκδήλωση στο Δασοχώρι. Για την συλλογή δεν έχει γράψει κάποιος.*

- Εγώ: Ποιοι είναι οι στόχοι σας;
- κ. Εξάρχου: *Να το κάνουμε περισσότερο, να έρθουν και άλλα αντικείμενα, να το ξέρει ο κόσμος, να έρχεται να το βλέπουν, έρχεται μια εκδρομή ο άλλος, πάμε Δασοχώρι.*
- Εγώ: Ποιοι είναι οι στόχοι σας σε σχέση με τον επισκέπτη;
- κ. Εξάρχου: Να μάθει την ιστορία του χωριού. Δεν το ξέρουν, τώρα θα κάνουμε σελίδα για τη συλλογή.
- Εγώ: Τα αντικείμενα είναι αριθμημένα και καταγεγραμμένα;
- κ. Εξάρχου: *Ναι είναι και έχουν και καρτελάκια πάνω τους.*
- Εγώ: Η συλλογή είναι εγγεγραμμένη στο μητρώο μουσείων του Υπουργείου Πολιτισμού;
- κ. Εξάρχου: *Όχι δεν είναι.*
- Εγώ: Πείτε μας λίγα λόγια για το χωριό.
- κ. Εξάρχου: *100 άτομα και παραπάνω, με γεωργία, κτηνοτροφία η απασχόληση, Καραγκούννηδες είμαστε.*

▪ Λαογραφική και Ιστορική συλλογή Καπαδοκιικού

- Εγώ: Ονοματεπώνυμο και σχέση με την συλλογή;
- κ. Πασχαλίδου: *Λοιπόν εγώ είμαι η πρόεδρος του συλλόγου γυναικών Καπαδοκιικού, λέγομαι Ασημούλα Πασχαλίδου. Σκοπός μου, όταν μπήκα, ήταν να ιδρύσω ένα λαογραφικό – ιστορικό μουσείο, δόξα το θεό, τα καταφέραμε αν και δεν είναι... ο χώρος είναι... αλλιώς κάναμε ότι μπορούσαμε. Έχουμε ένα χορευτικό, πάμε όπου μας καλούνε. Σε όλο το νομό και μέχρι την Αθήνα πάμε, χορεύουμε χορούς της Καπαδοκίας, έχουμε τα χορευτικά μας τμήματα.*
- Εγώ: Ο σύλλογος πότε ιδρύθηκε;
- κ. Πασχαλίδου: *Από το 1991, η συλλογή είναι από το χωριό. Το ιδρύσαμε το μουσείο το 2008.*
- Εγώ: Υπάρχει σχέση με λαογραφικές, μουσειολογικές σπουδές;
- κ. Πασχαλίδου: *Όχι, όχι, εγώ είχα αυτή την επιθυμία να μάσω ότι είχε το χωριό γιατί πολλά τα πετάζανε, δεν τα κρατάνε και να τα βάλουμε σ' ένα χώρο όπου θα μας θυμίζουν τα ήθη και τα έθιμα, την ιστορία των προγόνων μας, όλη η ιστορία είναι εδώ.*
- Εγώ: Εσείς από πού ήρθατε;
- κ. Πασχαλίδου: *Οι παππούδες μας ήρθαν από το Τσοχούρ της Καπαδοκίας. Έχουμε και στην εκκλησία μας ένα μουσείο, έχουμε και εκεί εικόνες που φέραμε.*
- Εγώ: Υπάρχουν δυσκολίες;
- κ. Πασχαλίδου: *Πως δεν έχουμε; Ότι μπορώ κάνω, έχω και την οικογένεια που βοηθά, αδέρφια, ξαδέρφια.*
- Εγώ: Αν θελήσει κάποιος να το επισκεφθεί, επικοινωνεί μαζί σας;
- κ. Πασχαλίδου: *Ναι, ναι, αν έρθει κάποιο λεωφορείο, τις φωνάζω όλες.*
- Εγώ: Υπάρχει επισκεψιμότητα;
- κ. Πασχαλίδου: *Έχουμε, έχουμε και σελίδα στο ίντερνετ και η κυρία που μας έδωσε τη συλλογή από το Βέζε και την Σινασό, την έχουμε εδώ.*
- Εγώ: Ο χώρος;
- κ. Πασχαλίδου: *Ήταν παλιά αγροτικός συνεταιρισμός. Το καθαρίσαμε, είπαμε να κάνουμε μια αρχή, αλλά απ' ότι βλέπω δεν βοηθάει κανείς, είπε ο δήμος θα μας το φτιάξει. Εμείς αν μπορέσουμε και κάνουμε έρανο και το φτιάξουμε καλώς.*
- Εγώ: Η συλλογή ανήκει στον σύλλογο;
- κ. Πασχαλίδου: *Ναι, ναι του συλλόγου.*
- Εγώ: Τι συντήρηση γίνεται στα αντικείμενα;
- κ. Πασχαλίδου: *Ανοίγω εγώ, συνήθως δεν θέλουν κάποια συντήρηση, το ξύλινο άμα μας χαλάσει θα το χαλάσουμε, τι θα το κάνουμε;*
- Εγώ: Έχουν γίνει εκπαιδευτικά προγράμματα;
- κ. Πασχαλίδου: *Έρχονται παιδιά από τα σχολεία, από τα γυμνάσια, ήρθαν από το Ρέθυμνο της Κρήτης, πολλοί έρχονται, όχι τακτικά.*
- Εγώ: Υπάρχει βιβλίο επισκεπτών;
- κ. Πασχαλίδου: *Ναι, ναι.*
- Εγώ: Υπάρχουν δημοσιεύσεις για την συλλογή;
- κ. Πασχαλίδου: *Ναι, ναι έχουμε βάλει και εδώ κάδρο.*

- Εγώ: Αν θελήσει κάποιος να το επισκεφθεί, επικοινωνεί μαζί σας;
- κ. Πασχαλίδου: *Ναι, ναι, όποτε θέλουν, δεν μπορώ να το ανοίγω και να κάθομαι εδώ, έχω δουλειά. Θα το ανοίξω να το καθαρίσω, να πάρουν αέρα αλλά έχω και δουλειές.*
- Εγώ: Ποιοι είναι οι στόχοι σας;
- κ. Πασχαλίδου: *Εγώ θέλω ένα πολιτιστικό κέντρο, αφού δεν μπορούν να διορθώσουν αυτό το κτίριο. Τι δεν αξίζει να γίνει; Χώρο έχουμε να κάνουμε. Σαν το δικό μας το μουσείο, δεν έχει εδώ στην περιφέρεια. Δεν βλέπω να βοηθά κανένας και ο χώρος πρέπει να διατηρηθεί. Τα σώσαμε από τις αποθήκες μέσα ένα ένα. Αυτό τον αργαλειό για να τον στήσουμε, πόσες αποθήκες ψάξαμε, δουλεύει, είναι εν ενεργεία. Ο στόχος είναι να δημιουργηθεί ένας χώρος να τα βάλουμε μέσα, να έρχεται ο κόσμος να το βλέπει, δεν μπορούν να κάνουν; αν θέλουν όλοι μπορούν να βοηθήσουνε, και που δεν έχω πάει; Λέω βοηθήστε, τις προθήκες αυτές μας τις είχε δώσει η κυρία Σαλαγιάννη, δεν είχε τίποτα ο χώρος εδώ, τώρα ο σύζυγος δεν μπορεί και...*
- Εγώ: Τα αντικείμενα είναι αριθμημένα και καταγεγραμμένα;
- κ. Πασχαλίδου: *Ναι και γράφω και στο βιβλίο ποιος μας το έδωσε.*
- Εγώ: Η συλλογή είναι εγγεγραμμένη στο μητρώο μουσείων του Υπουργείου Πολιτισμού;
- κ. Πασχαλίδου: *Όχι, στο δίκτυο φίλων είναι. Αν μας δίνανε ένα πολιτιστικό χώρο, κέντρο, θα το είχαμε μετά, δεν θα το είχαμε; Εμείς σαν σύλλογος κάναμε τις εκδηλώσεις μας στο χωριό, τα φαγητά μας τα μικρασιάτικα, τη σαγιά μας την παραμονή των Φώτων, διατηρούμε τα ήθη και έθιμα, προσπαθώ να βάλω μια μικρή μέσα, καμία δεν έχει όρεξη, έχω δώδεκα χρόνια εγώ.*
- Εγώ: Πείτε μας λίγα λόγια για το χωριό.
- κ. Πασχαλίδου: *550 άτομα είμαστε, γεωργία, κτηνοτροφία, έχουν και μαγαζιά, καταστήματα στις Σοφάδες. Είμαστε καθαρά προσφυγικό χωριό, τα παιδιά μας έχουν πάρει Καραγκούνες, Βλάχες και άντρες μερικούς, Καραγκούνηδες και Βλάχους.*

▪ Λαογραφική συλλογή Κέδρου

- Εγώ: Ονοματεπώνυμο και σχέση με την συλλογή;
- κ. Πολίζου: *Λέγομαι Πολίζου Λίτσα και η σχέση μου είναι να ανοίγω το μουσείο, να εξυπηρετώ τους ενδιαφερόμενους, τίποτα άλλο. Είναι η αγάπη, είναι ότι είμαι συνταξιούχος, δεν έχω κάτι σοβαρό να ασχοληθώ και σαφώς μου αρέσει γιατί αυτό ήταν το σχολείο που εγώ τελείωσα, και μου αρέσει να βρίσκομαι εδώ, αυτή η μυρωδιά, αυτό τα περιβάλλον μου αρέσει.*
- Εγώ: Πόσα χρόνια υφίσταται ο χώρος;
- κ. Πολίζου: *Μπορεί και δέκα χρόνια, ίσως και παραπάνω.*
- Εγώ: Υπάρχουν δυσκολίες;
- κ. Πολίζου: *Οι ιδέες είναι πολλές, θέλαμε να είχαμε κάποια άλλα πράγματα επιπλέον, θα θέλαμε να είχαμε μια αίθουσα ως αναφορά, ότι έχει σχέση με την γεωργική παραγωγή, από τους σπόρους, τα φυτά και όλα τα υπόλοιπα αλλά σταματάμε εκεί. Ίσως μπορούσαμε κάποια στιγμή να το φτιάξουμε.*
- Εγώ: Η ξενάγηση γίνεται με εσάς;
- κ. Πολίζου: Εγώ με την κυρία Χριστίνα Σαζώνη πάντα και αν βρεθεί και κάποια άλλο μέλος του συλλόγου, σαφώς θα συμμετέχει.
- Εγώ: Πως ονομάζεται ο σύλλογος;
- κ. Πολίζου: *«πολιτιστικός σύλλογος Κέδρου».*
- Εγώ: Υπάρχει επισκεψιμότητα;
- κ. Πολίζου: *Κάποιες σεζόν ναι, δηλαδή το Πάσχα, το καλοκαίρι που μαζεύεται ο κόσμος ναι, έτσι περιστασιακά. Είχαμε και κάποιες περιπτώσεις σαν εσάς, όχι να ασχοληθούν, να το δούνε, πολλά πράγματα όχι.*
- Εγώ: Ποιες ήταν οι συνθήκες ίδρυσης;
- κ. Πολίζου: *Από τον σύλλογο ήρθε η ιδέα και μέσω του δημάρχου, της κοινότητας τότε και όλα αυτά, παραχωρήθηκε ο χώρος αυτός και σιγά σιγά ότι είχε ο καθένας απ' αυτούς που ξεκίνησαν να το φτιάχνουν και σιγά σιγά και ο κόσμος ότι είχε.*
- Εγώ: Πρώτα συζητήθηκε η ιδέα και μετά μαζεύτηκαν τα αντικείμενα;
- κ. Πολίζου: *Φαντάζομαι θα υπήρχαν ήδη κάποια από τους ίδιους, που τι να τα κάνουμε; που να τα πάμε;*
- Εγώ: Ο χώρος στέγασης;
- κ. Πολίζου: *Το παλιό δημοτικό σχολείο.*
- Εγώ: Ιδιοκτησία;
- κ. Πολίζου: *Συλλόγου, ιδιωτική πρωτοβουλία πάντα.*
- Εγώ: Έχουν γίνει εκπαιδευτικά προγράμματα;
- κ. Πολίζου: *Όχι.*
- Εγώ: Υπάρχει βιβλίο επισκεπτών;
- κ. Πολίζου: *Όχι.*
- Εγώ: Υπάρχουν δημοσιεύσεις στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης;
- κ. Πολίζου: *Καμιά φορά ναι, δημοσιεύσεις μέσω Facebook, δεν έχει σελίδα η συλλογή.*
- Εγώ: Αν θελήσει κάποιος να την επισκεφθεί με εσάς ή με την κυρία Χριστίνα;
- κ. Πολίζου: *Ναι.*

- Εγώ: Ποιοι είναι οι στόχοι σας;
- κ. Πολίζου: *Εγώ προσωπικά, βέβαια είναι προσωπική μου γνώμη, θα ήθελα να έρθουν και άλλα αντικείμενα, να γίνει και άλλος χώρος, με την γεωργική παραγωγή του Κέδρου, να μπουν μέσα ότι παράγει και ακόμη και αυτά που δεν παράγει τώρα. Εγώ που ήμουν παιδί και τα έζησα, την παραγωγή του σουσαμιού, την συλλογή της φακής, του αρακά, το στάρι, το τριφύλλι. Όλα αυτά θα ήθελα να υπάρχουν κάπου, να είναι θεματικό, θα δούμε όμως. Η δουλειά είναι του συλλόγου, αυτοί το στήσανε, είναι προσωπική δουλειά της κυρίας Σαζώνη και όλου του συλλόγου και των εκάστοτε και παρόλο που βρίσκονται στην Αθήνα και δεν είναι εδώ στο χωριό έχουν δουλέψει πολύ.*
- Εγώ: Τι ενέργειες γίνονται σε σχέση με την συντήρηση;
- κ. Πολίζου: *Προς το παρόν δεν χρειάστηκε να γίνει κάτι. Εκείνο που κάνουμε είναι να αερίζουμε, εγώ που το ανοίγω τις Κυριακές, ανοίγω να αεριστεί, να μπει ήλιος μέσα, να μην είναι η μούχλα και η υγρασία και όλα αυτά. Κάτι άλλο δεν έχει γίνει.*
- Εγώ: Τα αντικείμενα είναι αριθμημένα και καταγεγραμμένα;
- κ. Πολίζου: *Ναι.*
- Εγώ: Η συλλογή είναι εγγεγραμμένη στο μητρώο μουσείων του Υπουργείου Πολιτισμού;
- κ. Πολίζου: *Όχι δεν είναι.*
- Εγώ: Δώστε μας λίγες πληροφορίες για το μπλε φόρεμα.
- κ. Πολίζου: *Από το 1955, με βελονάκι και πιο παλιό. Μπορεί να είναι και το 1950, για τις ανύπαντρες, είναι της θείας μου. Το βρήκαν πριν δύο χρόνια τα παιδιά της, δεν ήταν μεσοφόρι, δεν φοριόταν από μέσα, αυτό ήταν φόρεμα κανονικό, δεν είναι μεσοφόρι.*
- Εγώ: Πείτε μας λίγα λόγια για το χωριό.
- κ. Πολίζου: *Δεν είμαστε ούτε Καραγκούνηδες, ούτε Βλάχοι, ούτε ορεινοί, επειδή από εδώ και πάνω ξεκινάει ο ορεινός όγκος, από εδώ και κάτω ο κάμπος, εμείς δεν είμαστε τίποτα, είμαστε στα ριζά. Δεν είμαστε καθαρόαιμοι ούτε ορεινοί, ούτε καμπίσιοι, αγρότες κυρίως. Έχει και επαγγελματίες αρκετούς το χωριό, με τα γνωστά καφενεία, σούπερ μάρκετ με αγροτικά είδη, κρεοπωλείο. Η Καρδίτσα είναι 23 με 25 χιλιόμετρα από εδώ.*

▪ Λαογραφική συλλογή Λουτρού

- Εγώ: Ονοματεπώνυμο και σχέση με την συλλογή;
- κ. Θεμιστοκλής: Στέφανος Θεμιστοκλής, γεννήθηκα το 1956 στο Λουτρό Καρδίτσας. Από το 1968 πήγα στη τεχνική σχολή στην Καρδίτσα, δύο χρόνια και το 70' έφυγα για την Αθήνα. Εκεί δούλεψα ουκ ολίγες δουλειές, πάρα πολλές δουλειές. Το 80' πήγα στο δήμο Καλλιθέας και δούλεψα χειριστής μηχανημάτων και από εκεί πήρα σύνταξη και ήρθα και εγκαταστάθηκα στο Λουτρό. Ήμουν πρόεδρος, αντιπρόεδρος, γραμματέας του συλλόγου απανταχού Λουτριωτών, πήρα την σύνταξη, ήρθα εδώ πέρα εγκαταστάθηκα. Πέρα στην Αθήνα ήμουν στον σύλλογο απανταχού Λουτριωτών, έχει έδρα την Αθήνα. Εδώ κάναμε κάθε καλοκαίρι, το δεκαπενταύγουστο χορό με κλαρίνα, με τσουβαλοδρομίες, γαιδουροδρομίες, τροχάδην ανώμαλο δρόμο, χορούς παραδοσιακούς. Γινόταν ένα τριήμερο πάρα πολύ καλό και γινόταν ο χορός το Σάββατο και σταμάταγαν όλα αυτά, Παρασκευή και Σάββατο, διήμερο, όχι τριήμερο και αξιοποιήθηκε διαφορετικά.

Μετά κάθε δεύτερη μέρα του Πάσχα γινότανε επάνω στο εκκλησάκι, έχουμε ένα μοναστήρι πάνω φοβερό, αρχίσαμε και κάναμε χορούς εκεί, την δεύτερη μέρα, του Αγίου Γεωργίου. Ήταν ο Άγιος Γεώργιος και γινόταν εκεί το πανηγύρι. Κάναμε πανηγύρι εκεί. Το μουσείο αυτό το έφτιαξε ο σύλλογος, τοπικά, του χωριού δηλαδή και έχει μέσα πάρα πολλά παλιακά, σαν μικρή βιβλιοθήκη και τοπικά αντικείμενα, το οποίο αυτό χτίστηκε κάποια χρόνια πριν, ρεύμα δεν μας έδωσαν, δεν δώσαμε και εμείς σημασία να βάλουμε γιατί δεν θέλαμε και έχει μείνει έτσι δηλαδή. Αλλά που είναι η νεολαία να τα ξέρει;

Αυτό τώρα είναι, μαραζώνουν αυτά τα πράγματα είναι παρελθόν, τώρα τι θα γίνει; Δεν ξέρω εδώ το χωριό έχει φτιάξει άλλο ένα σύλλογο, μορφωτικό σύλλογο, ο οποίος κάνει και μια εκδρομή το φθινόπωρο, άλλη δραστηριότητα δεν έχει. Τα αντικείμενα τώρα είναι δωρεές από κάθε χωριανό, ας πούμε μια δοκάνη που ήταν εκεί του πατέρα μου, την έκανε δώρο ο αδερφός μου.

- Εγώ: Ποιο είναι το έτος της συλλογής;
- κ. Θεμιστοκλής: Το 85' περίπου, είναι ιδιοκτησία του συλλόγου Λουτριωτών. Αν κάποιος θέλει να το επισκεφθεί εγώ έχω το κλειδί, πηγαίνω και το ανοίγω, προχθές που αλλάξαμε τα παράθυρα, εγώ ήρθα μέσα, τα μαστόρια...
- Εγώ: Υπάρχει επισκεψιμότητα;
- κ. Θεμιστοκλής: Όχι, πολλοί δεν ξέρουν ότι έχω εγώ το κλειδί. Τώρα κάνουμε μια προσπάθεια με την γυναίκα να φτιάξουμε σύλλογο γυναικών, να βάλουμε και μέσα να φτιάξουμε ένα γραφείο, να βάλουμε τα λουξ και τώρα το καλοκαίρι να μαζεύονται να λεν τραγούδια, να λεν ανέκδοτα, να φτιάχνουνε κανένα καφέ. Αθηναία η γυναίκα μου, αυτή με ξεσήκωσε και ήρθα εγώ εδώ.
- Εγώ: Αντιμετωπίζετε προβλήματα;
- κ. Θεμιστοκλής: Δεν έχει καν φωτισμό, ήρθε η Αναστασία, η ανιψιά και το καθάρισε, δεν ενδιαφέρεται κανένας, ούτε πρόεδροι, ούτε τοπικοί άρχοντες, έχουν ερημώσει τα πάντα.
- Εγώ: Από πότε προστέθηκαν τα αντικείμενα στον χώρο;

- κ. Θεμιστοκλής: *Ήταν ανέκαθεν, αυτά είναι τα πατρικά μου, πήγαινα σε μαντριά και τέτοια ότι έβρισκα τα έπαιρνα γιατί μ' αρέσουν αυτά.*
 - Εγώ: Τι σκέφτεστε για τη συλλογή;
 - κ. Θεμιστοκλής: *Να υπάρξουν κάποια άλμπουμ με φωτογραφίες, να διασωθούν οι φορεσιές του συλλόγου, φουστανέλα και τα υπόλοιπα που είναι από τις γυναίκες, να διασωθούν αυτά τα είδη που δεν τα έχεις εσύ γνωρίσει, αλέτρια κ.τ.λ. Δίναμε λεφτά τότε στους συλλόγους, έπαιρναν και επιχορηγήσεις, αξιοποίησαν, έχει κάνει στο χωριό ένα σωρό δουλειές. Την διαμόρφωση πλατείας, έφτιαξε νεκροταφείο (κτίριο), βρύσες, πλατειούλες, αγόρασε οικόπεδα.*
 - Εγώ: Το κτίριο;
 - κ. Θεμιστοκλής: *Το κτίριο έγινε από το σύλλογο καθ' αυτό, γι' αυτό το σκοπό.*
 - Εγώ: Υπάρχει βιβλίο επισκεπτών;
 - κ. Θεμιστοκλής: *Όχι.*
 - Εγώ: Υπάρχουν δημοσιεύσεις στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης;
 - κ. Θεμιστοκλής: *Η Αναστασία δεν ξέρω τι έχει κάνει με το διαδίκτυο, πέρα από τα «Λουτριώτικα νέα», την τοπική εφημερίδα.*
 - Εγώ: Αν θελήσει κάποιος να την επισκεφθεί, επικοινωνεί με εσάς;
 - κ. Θεμιστοκλής: *Ναι, ναι, ο χώρος είναι κλειστός.*
 - Εγώ: Ποιοι είναι οι στόχοι σας;
 - κ. Θεμιστοκλής: *Μπορεί να υπάρξει νεολαία στο χωριό; Να επιστρέψει πίσω η νεολαία. Να γίνουν γάμοι, βαφτίσεις. Εδώ το σχολείο που πήγαινα ήμασταν 120 παιδιά, τώρα που δεν υπάρχει σχολείο, υπάρχουν τέσσερα άτομα πηγαίνουν στο διπλανό. Τώρα το μουσείο ποιος να το δει; Εμένα τώρα ήρθε η Βάγια, με πήρε ένα τηλέφωνο, χάρηκα που ήθελε να ασχοληθεί με τα παλιά, τα παλιακά τα αντικείμενα. Εμένα τώρα να με πει ένας νεολαίος για τη συλλογή, καταρχάς δεν ξέρει τι έχει μέσα, δεν ξέρει τι είναι το αλέτρι.*
- Είναι κρίμα τώρα να μην ξέρει τις ρίζες του, πως μεγάλωσε ο παππούς του, ο πατέρας του και κατάντησε τώρα να έχει την πόρσε τώρα απ' έξω, που αλλάξαν οι συνθήκες. Τώρα γι' αυτό εδώ είναι ιδιωτικό, δεν μπορώ να κάνω κάτι άλλο, ότι βρίσκω, ότι ψάχνω, θα το βάλω εδώ μέσα. Για πάνω αν γίνει ο σύλλογος γυναικών, θα γίνει έδρα εκεί, θα ζητήσουμε το νηπιαγωγείο, αν δεν το δώσει, θα πάμε σ' αυτό εκεί πέρα. Θα βάλω το λουζ, ένα πετρογκαζάκι εκεί πέρα ή μια γεννήτρια, να έχουν ένα φως, να κάνουν μια συνάντηση οι γυναίκες, να κάνουν ένα χορό.*
- Εγώ: Ποιοι είναι οι στόχοι σας σε σχέση με τη συλλογή;
 - κ. Θεμιστοκλής: *Να πλουτίσει, γιατί υπάρχουν χίλια δύο πράγματα και δεν τα βάφω κιόλας, γιατί άλλη χάρη έχει το σκουριασμένο, το αυθεντικό, άλλη χάρη το βαμμένο. Να βρεθούν όλα τα πράγματα, λίγα ο ένας, λίγα ο άλλος, από εδώ να βρεθούν σ' ένα χώρο.*
 - Εγώ: Ποιος είναι ο χρόνος ίδρυσης;
 - κ. Θεμιστοκλής: *Ο σύλλογος το 80', αυτό 85' με 90'. Τα αντικείμενα είναι από δωρητές του χωριού.*
 - Εγώ: Τα αντικείμενα είναι αριθμημένα και καταγεγραμμένα;
 - κ. Θεμιστοκλής: *Ναι.*

- Εγώ: Η συλλογή είναι εγγεγραμμένη στο μητρώο μουσείων του Υπουργείου Πολιτισμού;
- κ. Θεμιστοκλής: *Μπα, δεν πιστεύω.*
- Εγώ: Έχουν γίνει εκπαιδευτικά προγράμματα;
- κ. Θεμιστοκλής: *Όχι, τίποτα.*
- Εγώ: Πείτε μας λίγα λόγια για το χωριό.
- κ. Θεμιστοκλής: *150 άτομα, με βαμβάκι ασχολείται το χωριό, δύο με τρεις οικογένειες με κτηνοτροφία, μικρά κοπάδια. Μαμέδες είμαστε, όλα τα ριζά τους λένε μαμέδες, ούτε Καραγκούνηδες, ούτε Βλάχοι. Εδώ το χωριό έχουν έρθει πιο πολύ από Καστοριά, χτίστες.*

▪ Λαογραφική συλλογή Μασχολουρίου

- Εγώ: Ονοματεπώνυμο και σχέση με την συλλογή;
- κ. Σταμούλης: *Πρώτα για τον σύλλογο. Ιδρύθηκε το 1984 και το κτίριο αυτό είναι ιδιόκτητο, το οποίο πληρώσαμε τότε από έναν συγχωριανό μας, το 1992, και σιγά σιγά ξεκινήσαμε την συλλογή. Είναι σχεδόν, το 90% χωριανών τα αντικείμενα και της γύρω περιοχής. Ο σύλλογος λέγεται Μορφωτικός και εκπολιτιστικός σύλλογος Μασχολουριωτών η «Άρνη». Πρόεδρος του συλλόγου εγώ, συνταξιούχοι πιο πολλοί, μικρό το χωριό, οι νέοι πλέον δεν ασχολούνται μ' αυτά τα πράγματα, έτσι είναι η εποχή, τι να κάνουμε;*
- Εγώ: Πως ξεκίνησε η ιδέα;
- κ. Σταμούλης: *Απλώς με το μεράκι μας, για να μην χαθούν τα ήθη και τα έθιμα των παλιών καιρών, έτσι ξεκινήσαμε.*
- Εγώ: Υπάρχουν δυσκολίες συντήρησης;
- κ. Σταμούλης: *Ευτυχώς ο χώρος υπάρχει, γιατί είναι ιδιόκτητος αλλά ως προς την συντήρηση αντιμετωπίζουμε χίλια δύο πράγματα, γιατί δεν έχουμε τις γνώσεις για να μπορούμε να τα συντηρήσουμε. Θέλουν ειδική γνώση και γιατί δεν υπάρχουν και εθελοντές, εμείς όλοι είμαστε πάνω από εξήντα. Τα περισσότερα τα συντηρήσαμε τα ξύλινα με λούστρο.*
- Εγώ: Η ξενάγηση γίνεται μέσω του συλλόγου;
- κ. Σταμούλης: *Έτσι ακριβώς, ανοικτός δεν είναι, σε συνεννόηση με εμάς. Την Πέμπτη έρχεται ένα σχολείο από τις Σοφάδες στις δέκα για να επισκεφθεί την συλλογή μας.*
- Εγώ: Υπάρχει επισκεψιμότητα;
- κ. Σταμούλης: *Κατά καιρούς ναι. Ήρθε και ένα πανεπιστήμιο από τη Γαλλία, από το πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, τους φέρανε εδώ. Επειδή το χωριό είναι κοντά εδώ σε ένα άλλο χωριό. Από εδώ ξεκίνησε η επανάσταση της Θεσσαλίας και αυτός που σκοτώθηκε ο Λαΐος, πέρασε και από εδώ, ήρθαν και από εκεί, από τον τόπο του Λαΐου, απ' την Αμφιλοχία και το είδαν το μουσείο.*
- Εγώ: Ποιο είναι το έτος ίδρυσης;
- κ. Σταμούλης: *Από το 1992 που έγινε το κτίριο.*
- Εγώ: Τι γίνεται σε σχέση με την συντήρηση των αντικειμένων;
- κ. Σταμούλης: *Ότι μπορούμε κάνουμε μόνοι μας. Όταν ένα αντικείμενο έχει ανάγκη, είχαμε κάνει και την καταγραφή των αντικειμένων και άμα ζητήσετε από το δίκτυο μουσείων, θα δείτε τι έχουμε και τι δεν έχουμε. Η συλλογή είναι του συλλόγου.*
- Εγώ: Το κτίριο τι ήταν πιο πριν;
- κ. Σταμούλης: *Ένα σπίτι ήταν.*
- Εγώ: Έχουν γίνει εκπαιδευτικά προγράμματα;
- κ. Σταμούλης: *Όχι.*
- Εγώ: Υπάρχει βιβλίο επισκεπτών;
- κ. Σταμούλης: *Υπάρχει, αλλά δεν είμαστε τυπικοί σε αυτό, δεν το κυνηγάμε κιόλας.*
- Εγώ: Υπάρχουν δημοσιεύσεις στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης;
- κ. Σταμούλης: *Με το δίκτυο μουσείων και όσον αφορά και την δική μας εφημερίδα.*

- Εγώ: Ποιοι είναι οι στόχοι σας;
- κ. Σταμούλης: *Η συλλογή μας είναι τα παλιά αντικείμενα, τα χρηστικά των παλιών χρόνων. Φυσικά και θα θέλαμε ν' αλλάξει γιατί χρειάζεται μουσειολόγος, συντηρητές, για να μπορέσουμε να το συντηρήσουμε και σε άλλα χρόνια και να δουν και οι άλλοι, που δεν έχουν δει. Να μείνουν τα αντικείμενα αυτά, για να μην χαθούνε και να μην ξεχαστούνε, να μην χάσουμε τις ρίζες μας και τον πολιτισμό μας.*
- Εγώ: Τα αντικείμενα είναι αριθμημένα και καταγεγραμμένα;
- κ. Σταμούλης: *Ναι, φυσικά.*
- Εγώ: Η συλλογή είναι εγγεγραμμένη στο μητρώο μουσείων του Υπουργείου Πολιτισμού;
- κ. Σταμούλης: *Όχι δεν είναι.*
- Εγώ: Πείτε μου τα ονόματα σας.
- κ. Σταμούλης: *Σταμούλης Σωτήρης, ο πρόεδρος, Ευθύμιος Γρίβας, ο γραμματέας, Κουτσιώνας Θεόδωρος, ο ταμίας, Κάκος Γιώργος, Παπάς Γιώργος, Μόλτσος Ηλίας, Παπαγιάννης Κωνσταντίνος.*
- Εγώ: Πείτε μου λίγα λόγια για το χωριό σας.
- κ. Σταμούλης: *Καραγκούνηδες, αγροτική ασχολία, 500 ψηφοφόροι, αλλά μένουμε κοντά στα 300 άτομα εδώ.*

▪ Λαογραφική συλλογή Ματαράγκας

- Εγώ: Ονοματεπώνυμο και σχέση με την συλλογή;
- κ. Φούντα: Φούντα Νάνσυ, είμαι αντιπρόεδρος στο σύλλογο, έχουμε αναλάβει πρόσφατα σαν συμβούλιο, τέλη Γενάρη περίπου. Η συλλογή μαζεύτηκε πριν από κάμποσα χρόνια, το 2008 από διάφορες οικογένειες εδώ στο χωριό. Τα καθαρίσαμε, τα βάψαμε, τα λουστράραμε, τα τοποθετήσαμε μέσα στην αίθουσα, κάποια που ήταν πολύ χάλια για να τα διατηρήσουμε, τα λουστράραμε. Προσπαθούμε να μαζέψουμε και άλλα αντικείμενα από εδώ και τα γύρω χωριά. Όσοι θέλουν να μας δώσουν και άλλα αντικείμενα, λίγο δύσκολο γιατί οι περισσότεροι τα πετάνε. Ο σύλλογος λέγεται «Εκπολιτιστικός σύλλογος Ματαράγκας». Το επάγγελμά μου δεν σχετίζεται, απλά μου αρέσει και ασχολούμαι χρόνια, εννοώ με το χορευτικό κομμάτι του συλλόγου. Χορεύω χρόνια και μ' αρέσει ν' ασχολούμαι και με το συμβούλιο, να οργανώνω το καλύτερο για το χωριό μας.
- Εγώ: Τι δυσκολίες αντιμετωπίζετε;
- κ. Φούντα: Δυσκολίες υπάρχουν, γιατί δεν έχουμε πολλά έσοδα σαν σύλλογος. Κάνουμε διάφορες εκδηλώσεις, μια κοπή πίτας το χειμώνα και τις καλοκαιρινές μας εκδηλώσεις, ένα τριήμερο το καλοκαίρι, μαζεύουμε κάποια χρήματα από εκεί, αλλά εντάξει δεν είναι πάρα πολλά. Ότι μας περισσεύει όμως, προσπαθούμε για το καλύτερο, είτε να κάνουμε το μουσείο που θέλουμε να το ανακαίνισουμε, είτε κάποιες στολές που μας λείπουν να τις πάρουμε, από διάφορες στολές. Οι στολές μας είναι όλες αυθεντικές, από Ήπειρο, Άγραφα, Μακεδονία. Τα παιδιά από το προηγούμενο συμβούλιο πήραν ποντιακές, έχουμε αρκετές στολές και για μικρά παιδάκια και για μεγάλους.
- Εγώ: Η συλλογή ανοίγει κατόπιν συνεννόησης με εσάς;
- κ. Φούντα: Ναι, στις εκδηλώσεις το τριήμερο. Το καλοκαίρι παραμένει ανοιχτή και ο επισκέπτης μπορεί να μπει και να δει το μουσείο. Είμαστε εννεαμελές συμβούλιο και ασχολούμαστε λίγο πολύ όλοι.
- Εγώ: Υπάρχει επισκεψιμότητα;
- κ. Φούντα: Αν θα γίνει η ανακαίνιση. Τώρα αν μας πάρουν από κάποιο σχολείο, κάποιο ΤΕΙ, εννοείται θα το ανοίξουμε και αφιλοκερδώς πάντα, αλλά κατόπιν συνεννόησης.
- Εγώ: Ποιος είναι ο ιδρυτής της συλλογής;
- κ. Φούντα: Ο σύλλογος, το 2008 το μουσείο, τα αντικείμενα μαζεύτηκαν από το προηγούμενο συμβούλιο πολύ πιο πριν. Απλά δεν είχαν στεγαστεί και όταν βγήκαμε, πήγαμε στον δήμαρχο μας, ήταν δήμος Άρνης και του είχαμε πει ότι θέλουμε να μας δώσετε κάποιες αίθουσες. Αυτά είναι τα παλιά κτίρια του Γυμνασίου και του Λυκείου, εδώ του χωριού. Τα μεταφέραμε από το υπόγειο του δήμου που ήταν, τα κάναμε αυτή την επεξεργασία, τα λουστράραμε, τα καθαρίσαμε, τα πάντα και τα φέραμε εδώ. Η ιδέα ξεκίνησε ο ένας με τον άλλο, έχω αυτός το σπίτι και αφού υπήρχε και ο εκπολιτιστικός, λέμε γιατί να μην τα μαζέψουμε να γίνει ένα λαογραφικό μουσείο;
- Εγώ: Μπορείτε να μας δώσετε λίγες πληροφορίες για τον χώρο της συλλογής;

- κ. Φούντα: *Πρώτα πρώτα ήταν Δημοτικό εδώ το πρωί, μετά Γυμνάσιο και Λύκειο το απόγευμα. Εγώ δεν το πρόλαβα και αφού στεγάστηκαν αλλού μετά, αυτές οι αίθουσες έμειναν κενές, τις πήρε ο εκπολιτιστικός σύλλογος γονέων.*
- Εγώ: Τι συντήρηση γίνεται στα αντικείμενα;
- κ. Φούντα: *Τώρα που είμαστε στην ανακαίνιση δεν θα τα λουστράρουμε ξανά, δεύτερη φορά, απλά θα βάψουμε την αίθουσα. Το ταβάνι είδες που πέφτει, θα τα καθαρίσουμε με υγρό πανί και θα τα τοποθετήσουμε ξανά.*
- Εγώ: Ιδιοκτησία;
- κ. Φούντα: *Έχει παραχωρηθεί στο σύλλογο, με κάποιο χαρτί, ο δήμος Άρνης, ο δήμαρχος στον σύλλογο.*
- Εγώ: Έχουν γίνει εκπαιδευτικά προγράμματα;
- κ. Φούντα: Όχι.
- Εγώ: Υπάρχει βιβλίο επισκεπτών;
- κ. Φούντα: Όχι.
- Εγώ: Υπάρχουν δημοσιεύσεις στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης;
- κ. Φούντα: *Ναι, και σελίδα στο Facebook σαν σύλλογος.*
- Εγώ: Ποιοι είναι οι στόχοι σας;
- κ. Φούντα: *Θα ήθελα να μαζευτούν και άλλα πράγματα εννοείται. Βασικά θα ήθελα να υπάρξει ένα πιο παραδοσιακό οίκημα, να στεγαστεί το μουσείο, ένα ξύλινο, να είναι μεγαλύτερος, για να μπορέσουν να μουν τα πράγματα σε μια σειρά και να γραφτούν από κάτω τι είναι το καθένα, καρτελάκια κ.τ.λ. Είχαν καταγραφτεί τότε που τα μάζεψαν τα παιδιά, υπήρχε αυτό το χαρτί, τώρα όμως τελευταία που το ζήτησα είχε χαθεί, τώρα με την ανακαίνιση θα το κάνω ξανά. Θα ήθελα να είναι επισκέψιμο σε καθημερινή βάση, να έρχονται σχολεία, γιατί κάποια πράγματα είναι ετών. Τα παιδάκια θα είναι ωραίο να μάθουν πως έφτιαχνε η γιαγιά το φαγητό ή το νήμα ή οτιδήποτε, αλλά είναι λίγο δύσκολο γιατί δεν υπάρχει υποδομή αρχικά και δεν υπάρχει και χρήμα.*
- Εγώ: Τα αντικείμενα είναι αριθμημένα και καταγεγραμμένα;
- κ. Φούντα: Όχι.
- Εγώ: Η συλλογή είναι εγγεγραμμένη στο μητρώο μουσείων του Υπουργείου Πολιτισμού;
- κ. Φούντα: Όχι.
- Εγώ: Πείτε μας λίγα λόγια για το χωριό.
- κ. Φούντα: *Καραγκούνηδες, 1500 άτομα, ασχολούμαστε με γεωργία και κτηνοτροφία.*

▪ Λαογραφική συλλογή Μελισσοχωρίου

- Εγώ: Ονοματεπώνυμο και σχέση με την συλλογή;
- κ. Βαϊοπούλου: *Βαϊοπούλου Ζωή, εγώ είμαι η πρόεδρος στο χωριό, και μέλος του μορφωτικού συλλόγου. Είναι η δεύτερη θητεία μου εδώ. Ο λόγος που το έκανα ήταν για να πάρω απόσπαση, να είμαι κοντά στην οικογένεια, γιατί ήταν δύσκολο. Είμαι νοσηλεύτρια και εργαζόμουν μακριά. Τώρα έχω πάρει και μετάθεση, αλλά μου αρέσει να ασχολούμαι με τα κοινά, όσο μπορώ δηλαδή, να υπηρετήσω την περιοχή εδώ και όσο το θέλουν και οι χωριανοί, πολύ ευχαρίστως.*
- Εγώ: Οι σπουδές σας σχετίζονται με μουσειολογία ή λαογραφία;
- κ. Βαϊοπούλου: *Όχι, όχι.*
- Εγώ: Πως προήλθε η ιδέα για το στήσιμο της συλλογής;
- κ. Βαϊοπούλου: *Ήταν ένας δάσκαλος, έτος ίδρυσης το 1999, το γράφει εδώ, διθέσιο δημοτικό σχολείο. Τότε ήταν ο Καλύβας ο Γιάννης, αυτός ήταν δάσκαλος, ο οποίος ήταν διευθυντής στο σχολείο τότε και τώρα. Είναι και σε σχολείο, ενεργός δάσκαλος ακόμα, ίσως στο 5ο στην Καρδίτσα, μπορείτε να βρείτε και τον ίδιο, αν χρειαστεί, να πάρετε κάποιες πληροφορίες παραπάνω και εδώ γράφει ποιος έδωσε τι, και πως λέγονται τα είδη, πως τα λέμε εμείς εδώ, όλα από τους χωριανούς.*
- Εγώ: Άρα η ιδέα προήλθε από αυτόν τον κύριο;
- κ. Βαϊοπούλου: *Ναι, υπήρχαν και οι άνθρωποι του χωριού, οι οποίοι έλεγαν ότι εμείς θέλουμε αυτά τα πράγματα να τα αξιοποιήσουμε, δεν υπάρχει και χώρος και από μόνα του ένα ένα στο σπίτι, σε κάθε σπίτι, σε μια αποθήκη μέσα δεν έλεγε και είπαμε να κάνουμε αυτό.*
- Εγώ: Αν θελήσει κάποιος να την επισκεφθεί, επικοινωνεί με εσάς;
- κ. Βαϊοπούλου: *Επειδή εγώ είμαι πρόεδρος στο χωριό, έχω τα κλειδιά του σχολείου, του χώρου εδώ. Προσπαθώ τα τελευταία χρόνια γι' αυτό και δεν τα έχει ο μορφωτικός σύλλογος ή κάποιος άλλος γιατί είναι και εκλογικό κέντρο. Πες ότι δεν υπάρχει μορφωτικός σύλλογος, δεν γίνεται να μην υπάρχουν τα κλειδιά κάπου, γι' αυτό και είναι σε μένα τώρα.*
- Εγώ: Ο σύλλογος ασχολείται με την συλλογή;
- κ. Βαϊοπούλου: *Όχι, όχι, ο σύλλογος αυτή την στιγμή είναι μόνο για να κάνει εκδρομές σε κοντινά προσιτά μέρη, τους ηλικιωμένους του χωριού, γιατί μιλάμε για ένα γερασμένο χωριό και να σας πω την αλήθεια, εγώ το καταλαβαίνω ότι η ανάγκη τους είναι να βγαίνουν και να πάνε κάπου. Και κυρίως σε μια εκκλησία, προς τα εκεί, τώρα αυτά δεν τους λένε και πολλά, γιατί πρέπει ο άλλος να το έχει και μεράκι για να ασχοληθεί μ' αυτό το κομμάτι. Θα πρέπει τώρα κάποια στιγμή να ασχοληθούμε εδώ, να το οργανώσουμε καλύτερα, αλλά για να γίνει επισκέψιμο, όπως λέτε και εσείς, θα πρέπει κάποιος να ανοίγει, να κλείνει, να δείχνει, να εξηγεί. Εντάξει μπορεί να το κάνουμε προσεχώς, θα δούμε πως. Εδώ τώρα έχω μπει σε μια διαδικασία να κάνω μεταφορά στα γενικά αρχεία του κράτους, το αρχείο του σχολείου, να μην πάνε χαμένα όλες αυτές οι πληροφορίες που υπάρχουν σ' ένα χώρο γιατί αύριο μεθαύριο κάποιος μεγαλύτερος σε ηλικία από μένα μπορεί να χρειαστεί ένα χαρτί που φοίτησε σε αυτό το σχολείο, τι θα γίνει; Δηλαδή η έννοια μου είναι γενικότερη, δεν έχει να κάνει μόνο μ' αυτόν τον χώρο.*

- Εγώ: Υπάρχει επισκεψιμότητα;
- κ. Βαϊοπούλου: *Το γνωρίζουν, αλλά όχι, εδώ οι κάτοικοι της περιοχής το γνωρίζουν και έχουν αφήσει και πράγματα. Τώρα ότι μπορέσουμε να μαζέψουμε και άλλα στην πορεία, άμα μπορέσουμε, ξέρουν ότι μπορούν να τ' αφήσουν εδώ.*
- Εγώ: Ποιος είναι ο ιδρυτής της συλλογής;
- κ. Βαϊοπούλου: *Ο δάσκαλος σε συνεργασία με τον πρόεδρο του χωριού.*
- Εγώ: Ο χώρος;
- κ. Βαϊοπούλου: *Ο χώρος ήρθε σαν πρόσθετο μέρος του σχολείου μετά. Έστησαν δηλαδή μια πλάκα και αυτό είναι ένα λουόμενο ουσιαστικά, για να στεγάσει τη συλλογή. Ήρθε μόνο και μόνο γι' αυτό.*
- Εγώ: Έχουν γίνει εκπαιδευτικά προγράμματα;
- κ. Βαϊοπούλου: *Όχι.*
- Εγώ: Υπάρχει βιβλίο επισκεπτών;
- κ. Βαϊοπούλου: *Ναι, εγκαινιάστηκε 17 Μαΐου 1999.*
- Εγώ: Υπάρχουν δημοσιεύσεις στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης;
- κ. Βαϊοπούλου: *Όχι δεν έχει site, αλλά σ' αυτήν την ημερομηνία εδώ, θα πρέπει να κοιτάζω στο αρχείο των εφημερίδων, αν υπάρχει κάτι, στα εγκαίνια το 1999, αν υπήρξε κάποια δημοσίευση.*
- Εγώ: Ποιοι είναι οι στόχοι σας;
- κ. Βαϊοπούλου: *Εγώ σκέφτομαι ότι αυτός ο χώρος μπορεί να αξιοποιηθεί, να φροντιστεί, να συντηρηθεί και να εμπλουτιστεί ακόμη περισσότερο, όχι μόνο από το χωριό μας αλλά και από τα γύρω χωριά, τα συνοριακά γύρω χωριά, που να έχουμε κοινή κουλτούρα και κοινή ιστορία που μας δένει. Ούτως η άλλως και στον χώρο του σχολείου, που επίσης θέλουμε να είναι ζωντανό, αυτή την στιγμή το ανοίγουμε μία φορά τον χρόνο. Γίνονται είτε εκλογικές διαδικασίες, είτε μια μάζωξη οτιδήποτε. Πρέπει να είναι θερινοί μήνες για να μην χρειάζεται θέρμανση, γιατί μέσα δεν έχει πια θέρμανση.*
- Εγώ: Τα αντικείμενα είναι αριθμημένα και καταγεγραμμένα;
- κ. Βαϊοπούλου: *Ναι είναι.*
- Εγώ: Η συλλογή είναι εγγεγραμμένη στο μητρώο μουσείων του Υπουργείου Πολιτισμού;
- κ. Βαϊοπούλου: *Όχι.*
- Εγώ: Πείτε μας λίγα λόγια για το χωριό.
- κ. Βαϊοπούλου: *Καραγκούνηδες εντελώς, να σας τα στείλω αυτά κάπου, γιατί έχω και την ιστορία του χωριού κάπου γραμμένη, είναι κάμποσα πράγματα, υπάρχει στο χάρτη. Το χωριό επί τουρκοκρατίας με το όνομα του, όπως είναι και σήμερα και ότι μπορείτε να διαλέξετε, κάποια στοιχεία που θέλετε. Γεωργία κυρίως, κτηνοτροφία, λίγα πράγματα, ένα δύο και πάλι, 50 με 60 προβατάκια, δεν λέει και τόσο, κυρίως γεωργία και μάλιστα από τις τελευταίες καλλιέργειες δηλαδή καπνού, πιπεριά, ντομάτα, γκότζι μπερί, πιο μοντέρνες καλλιέργειες.*

▪ Λαογραφική συλλογή Πασχαλίτσας

- Εγώ: Ονοματεπώνυμο και σχέση με την συλλογή;
- κ. Δίκαρου - Γακοπούλου: *Βασιλική Γακοπούλου, δικιά μου ήταν η ιδέα, όταν ήμασταν σ' ένα παλιό κτίριο, απέναντι από το σχολείο, παλιού συνεταιρισμού ήταν αυτό. Από εκεί ξεκινήσαμε και ξεκίνησα από αυτή τη γωνίτσα, ένα παλιό που είχα, έτσι ένα υφαντό, που είχα στο σπίτι της πεθεράς μου, μου άρεσε πάντα. Έτσι και στο σπίτι όταν βρίσκω κάτι παλιό και τα παιδιά κοροϊδεύουν, γελάνε και λένε άντε να δούμε τι άλλο θα μας μαζέψεις κιόλας. Δεν σχετίζομαι με τον χώρο της λαογραφίας, όμως ψάχνω, διαβάζω ότι βρίσκω σε βιβλία, εικόνες, αλλά δεν ανταποκρίθηκε ο κόσμος. Ξεκινήσαμε έτσι σε μια μικρή γωνίτσα, άρεσε και στα άλλα κορίτσια, που ήταν στον σύλλογο και εντάζει σιγά σιγά, πρότεινα σε κάποιες κυρίες εδώ στο χωριό που είχαν παλιά να μας φέρουν.*

Κάποιες έφεραν στην αρχή ότι είχαν ξέρω εγώ, αλλά δεν ήταν εύκολο. Τα θέλουν οι μεγάλες ακόμα; Όταν φεύγουν όμως από την ζωή οι μεγάλοι άνθρωποι δεν νομίζω ότι τα χρησιμοποιούν, ίσως για συναισθηματικούς λόγους, να τα κρατάνε. Έτσι όμως φαίνονται καλύτερα, ανοίγουμε το χώρο εδώ στις εκδηλώσεις, εκλογές, όταν έρχονται, έρχεται κάποιος ξένος, που δεν έρχεται κάθε μέρα και στο χωριό δεν έρχεται εύκολα. Στις εκλογές που θα έρθει να ψηφίσει κάθετα και χαζεύει και εντάζει βλέπει κάτι που δεν έχει ξαναδεί. Κάποιοι βέβαια τα πετάνε, πλην των συναισθηματικών λόγων, φεύγουν από την ζωή και εκείνα που δεν παθαίνουν κάτι, τα χάλκινα., μπορείς να τα κρατήσεις για μια ζωή στην αποθήκη. Δεν σου πιάνει χώρο, ένα ταψί, μια κατσαρόλα, κρατάς ένα άλλο, τόσα πολλά τι να τα κάνεις;

Εγώ προσπάθησα πάντως, είπα ξαναείπα, το ήθελα πάρα πολύ να φαίνονται αυτά τα πράγματα, πολύ μου αρέσουν και εμένα κα του αδερφού μου του μεγάλου. Η δουλειά μου στο σπίτι, οικιακά.

- Εγώ: Πόσα άτομα είστε στο σύλλογο;
- κ. Δίκαρου - Γακοπούλου: *Είμαστε άλλα έξι άτομα στο σύλλογο, είναι «Μορφωτικός σύλλογος Πασχαλίτσας», έχει πολλά χρόνια. Τα αντικείμενα έχουν πέντε με έξι χρόνια που μπήκαν εδώ. Μεταφερθήκαμε, κάναμε αίτηση στο δήμο Σοφάδων, ο δήμαρχος είναι από εδώ.*
- Εγώ: Ο χώρος είναι επισκέψιμος;
- κ. Δίκαρου - Γακοπούλου: *Ναι, βέβαια, απλά δεν μπορώ να έρχομαι... Είναι και άλλα άτομα, σε συνεννόηση.*
- Εγώ: Υπάρχουν προβλήματα σε σχέση με την συλλογή;
- κ. Δίκαρου - Γακοπούλου: *Για το κτίριο ζητάμε από το δήμο Σοφάδων γιατί θα καταρρεύσει το κτίριο. Είναι η υγρασία εκεί, έχει πολλή, εκδηλώσεις δεν κάνουμε πολλές, κάναμε εκδρομές τα πρώτα χρόνια, τώρα δεν μαζεύεται ο κόσμος, γιατί είναι η κρίση. Έτσι λένε, είναι απ' αυτό; Δεν έχει διάθεση πιστεύω ο κόσμος.*
- Εγώ: Η συλλογή ανήκει στο σύλλογο;
- κ. Δίκαρου - Γακοπούλου: *Ναι.*
- Εγώ: Τι γίνεται σε σχέση με την συντήρηση των αντικειμένων;

- κ. Δίκαρου - Γακοπούλου: *Ναι, ναι, εμείς, τρεις γυναίκες είμαστε, τα βγάζουμε, τα τινάζουμε, δεν τα πλένουμε. Κάποια τα έχουμε πλύνει, τις μαξιλαροθήκες, τη φλοκάτη, την πλύνουμε μια φορά. Απλά τα βγάζουμε και τα αερίζουμε, δεν είναι εύκολο να τα πλύνουμε αυτά, εύκολο είναι, αλλά μπορεί μα βγάλει το χρώμα, να ξεβάψει και οπότε μετά ίσως και να είναι και χαμένο. Αν ένα χειροποίητο δεν το έχεις δουλέψει, οι παλιές ξέραν καλύτερα να τα δουλεύουν, εμείς δεν ξέρουμε να τα δουλέψουμε, οπότε τα βγάζουμε, τα αερίζουμε.*
- Εγώ: Υπάρχει βιβλίο επισκεπτών;
- κ. Δίκαρου - Γακοπούλου: *Όχι.*
- Εγώ: Υπάρχουν δημοσιεύσεις για την συλλογή;
- κ. Δίκαρου - Γακοπούλου: *Όχι.*
- Εγώ: Τα αντικείμενα είναι αριθμημένα και καταγεγραμμένα;
- κ. Δίκαρου - Γακοπούλου: *Ναι τα έχουμε καταγράψει.*
- Εγώ: Ποιοι είναι οι στόχοι σας;
- κ. Δίκαρου - Γακοπούλου: *Αν μείνω τώρα, θα προσπαθήσω καλοκαίρι που ο κόσμος καθαρίζει αποθήκες, να μην τα πετάξει, να τα κρατήσω, πάλι θα τις μαζέψω καμιά μέρα εδώ για καφεδάκι. Θα ήθελα ο χώρος αυτός να ήταν μόνο με αντικείμενα παλιά, με τέτοια στρωσίδια.*
- Εγώ: Η συλλογή είναι εγγεγραμμένη στο μητρώο μουσείων του Υπουργείου Πολιτισμού;
- κ. Δίκαρου - Γακοπούλου: *Όχι.*
- Εγώ: Πείτε μας λίγα λόγια για το χωριό.
- κ. Δίκαρου - Γακοπούλου: *200 κάτοικοι είμαστε, Καραγκούνηδες, με γεωργία και κτηνοτροφία ασχολούμαστε.*

▪ Ιστορική και Λαογραφική συλλογή Ρεντίνας

- κ. Χαϊδάς: *Ο Αντρέας Συγγρός έκανε κάποιες δωρεές στο ελληνικό κράτος, γιατί έκανε και δουλειές με το ελληνικό κράτος, εκ των οποίων έκανε και σχολεία. Ένα από αυτά είναι και αυτό εδώ. Είναι ο γνωστός Συγγρός, που είναι η λεωφόρος Συγγρού, σχέση με το χωριό δεν έχει. Παλιά εδώ λειτούργησε σχολή εφέδρων αξιωματικών της ΕΛΛΑΣ, που είναι δίπλα. Μετά το σχολείο άνοιξε κ.τ.λ. Το λαογραφικό αυτό ξεκίνησε πριν από τέσσερα με πέντε χρόνια, υπήρχαν κάποια πράγματα που ήταν σκόρπια και ξεκινήσαμε σιγά σιγά και φτιάξαμε αυτό το πράγμα. Έχουμε ένα όραμα, είναι ένα σπίτι εδώ πιο πάνω, το οποίο είναι πολύ παλιό και λέμε αν τα καταφέρουμε σε βάθος δεκαετίας να πάμε εκεί.*
- Εγώ: Ονοματεπώνυμο και σχέση με την συλλογή;
- κ. Χαϊδάς: *Άγγελος Χαϊδάς, μένω μόνιμα στη Ρεντίνα, είμαι μέλος του συμβουλίου και όπως όλοι οι εθελοντές, βοήθησα και εγώ ως ένα σημείο για τη συλλογή των αντικειμένων από ανθρώπους εδώ του χωριού.*
- Εγώ: Υπήρχε προθυμία να δοθούν τα αντικείμενα;
- κ. Χαϊδάς: *Φυσικά, ένα μεγάλο μέρος των αντικειμένων έρχεται από το μοναστήρι, δηλαδή το 30% των αντικειμένων, ήταν στο μοναστήρι, Ιερά Μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου Ρεντίνας, είναι απέναντι, είναι απίστευτη.*
- Εγώ: Εσείς πόσα χρόνια ασχολείστε με τη συλλογή;
- κ. Χαϊδάς: *Από τα χρόνια της ίδρυσης της, από το 2014.*
- Εγώ: Έχετε λαογραφικές/μουσειολογικές σπουδές;
- κ. Χαϊδάς: *Όχι, απλά οι εικόνες που είχα ως παιδί γιατί πρόλαβα κάποια πράγματα, τα πρόλαβα λειτουργικά, παρόλο που δεν είμαι πολύ μεγάλος, τα πρόλαβα.*
- Εγώ: Προβλήματα σε σχέση με τον χώρο ή τα αντικείμενα;
- κ. Χαϊδάς: *Ο χώρος είναι δημοτικός, η συλλογή είναι του συλλόγου. Συστάθηκε ο σύλλογος για να μπορέσουμε να το λειτουργήσουμε. Το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι το οικονομικό, έχουμε ένα κουμπαρά, όπως βλέπεις εδώ πέρα, δεν μας στηρίζει ο δήμος ουσιαστικά. Εμείς κάθε χρόνο κάνουμε από μια αίτηση, και πάει λέγοντας...*
- Εγώ: Σε σχέση με την συντήρηση το γίνεται;
- κ. Χαϊδάς: *Όταν προκύπτει ανάγκη παρεμβαίνουμε, όχι κάτι ιδιαίτερο όμως, κάτι ψιλοξέρει, του δίνουμε κάποιο μεροκάματο ή αφιλοκερδώς και το φτιάχνει.*
- Εγώ: Πριν μπουν στον χώρο επιβλέπονται;
- κ. Χαϊδάς: *Φυσικά, και κάποια εντάζει, επειδή δεν ξέρουμε, ίσως κάναμε λάθος, μας βάψανε αυτά, ότι να είναι, και το ξαναφτιάξαμε πάλι. Ήταν ακόμη χειρότερα, πριν τον δικό τους βάνιμο.*
- Εγώ: Υπάρχουν άλλα άτομα που σχετίζονται με τον χώρο;
- κ. Χαϊδάς: *Με εμένα ή τον αδερφό μου, κάποια άλλη μέλη του συλλόγου και ο κύριος που είναι στο καφενείο, το ανοίγει το μουσείο. Και ένα άλλο μεγάλο πρόβλημα που κάναμε μελέτη, τέλος πάντων, κάποιος θα την διαβάσει, έτσι δεν είναι; Θα ήθελα να αναφερθεί το πρόβλημα σ' αυτά τα μέρη, ότι δεν υπάρχει άνθρωπος να τα ανοίξει, τέλος πάντων. Εκεί είναι το μεγαλύτερο πρόβλημα, γιατί τυχαίνει κάποιος καιρός που όλοι τους έχουνε δουλειά, θα υπάρξει μια Κυριακή ok,*

κάποιος θα είναι εύκαιρος. Όμως αν τύχει μια μέρα που θα έχουνε όλο δουλειά ας πούμε, εκεί έχουμε θέμα.

- Εγώ: Υπάρχει επισκεψιμότητα;
- κ. Χαϊδάς: Φυσικά, έρχονται αρκετά λεωφορεία, βασικά, οι οποίοι το βλέπουνε το μουσείο, χωριό είναι η Ρεντίνα, παλιότερα ήταν έδρα δήμου.
- Εγώ: Ποιος είναι ο ιδρυτής της συλλογής;
- κ. Χαϊδάς: Ο σύλλογος, «σύλλογος λαογραφικού μουσείου Ρεντίνας», το 2014.
- Εγώ: Πως προήλθε η ιδέα;
- κ. Χαϊδάς: Από το μοναστήρι μας δώσανε αυτά που σου ανέφερα πριν, τα οποία κάποια στιγμή, με κάποια έκθεση ζωγραφικής εκτεθήκανε κάποια αντικείμενα, προοριζόταν να γίνει εκεί ένα μουσείο, αλλά οι μοναχές δεν ήθελαν να κάνουν μουσειακό χώρο και τα δώσανε εδώ σε εμάς, και ξεμείναμε σε αυτή εδώ την αίθουσα. Και κάποια στιγμή εγώ μάλιστα μπήκα εδώ για να πάρω μια γεννήτρια από το δήμο, για να κάνω μια δουλειά και τα είδα αυτά τα πράγματα στοιβαγμένα το ένα πάνω στο άλλο και με έπιασε η ψυχή μου ας πούμε και κουβέντα την κουβέντα, έπιασα τους κατάλληλους ανθρώπους, τέλος πάντων και το ξεκινήσαμε.
- Εγώ: Οι προθήκες είναι δωρεά;
- κ. Χαϊδάς: Εμείς το κατασκευάσαμε.
- Εγώ: Ο χώρος;
- κ. Χαϊδάς: Ο χώρος είναι από τον Συγγρού, όλο το οίκημα.
- Εγώ: Έχουν γίνει εκπαιδευτικά προγράμματα;
- κ. Χαϊδάς: Πέραν τις σχολικές εκδρομές, που δεν ξέρω αν τις βάζουμε μέσα, δεν νομίζω.
- Εγώ: Υπάρχει βιβλίο επισκεπτών;
- κ. Χαϊδά : Ναι, υπάρχει.
- Εγώ: Υπάρχουν δημοσιεύσεις στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης;
- κ. Χαϊδάς: Όχι σπουδαία πράγματα, έχει σελίδα στο Facebook αλλά είναι ανενεργή. Αυτός που την χειρίζεται δεν ξέρουμε τι κάνει τώρα.
- Εγώ: Ποιοι είναι οι στόχοι σας;
- κ. Χαϊδάς: Πρωτίστως για τον επισκέπτη τις καλύτερες εντυπώσεις, θεωρώ ότι αυτή την στιγμή είμαστε σε ένα πολύ καλό επίπεδο. Εγώ θεωρώ ότι το καλύτερο πράγμα θα ήτανε να πήγαινε σε ένα πέτρινο αρχοντικό ας πούμε, για να μπορέσει να ανταγωνιστεί και τα μουσεία τα μεγάλα. Να είναι σε σπίτι, να μούνε τα σκεύη της κουζίνας στην κουζίνα, αυτά που είναι για τον κήπο να βγουν απ' έξω, καθιστικού που έχουμε εδώ να μπουν στον χώρο τους. Όλα τα αντικείμενα είναι από το μοναστήρι και από τους χωριανούς. Βέβαια θα δεις τώρα τα αντικείμενα τα οποία, ο φωνογράφος ας πούμε, και κάποια άλλα τα οποία ήταν πολυτελείας για την εποχή. Υπήρχαν άνθρωποι εδώ του χωριού, οι οποίοι ζούσαν στην Αμερική και ερχόντουσαν και τα λοιπά. Γι' αυτό και υπάρχει και τέτοιου είδους αντικείμενα, υπήρχαν άνθρωποι που ήταν σε άλλο κοινωνικό επίπεδο ας πούμε.
- Εγώ: Τα αντικείμενα είναι αριθμημένα και καταγεγραμμένα;
- κ. Χαϊδάς: Όχι, κάποια συγκεκριμένα αντικείμενα μόνο, αλλά αρχείο όλων αριθμητικό, όπως θα έπρεπε, δεν έχουμε κάνει δυστυχώς.
- Εγώ: Η συλλογή είναι επισκέψιμη όλο τον χρόνο, κατόπιν συνεννόησης;

- κ. Χαϊδάς: *Ναι, το ευχάριστο είναι ότι βρίσκονται άλλα δύο μουσεία στο χωριό, είναι το εκκλησιαστικό, το οποίο τα αντικείμενα σηκώνουμε τα χέρια ψηλά. Είναι από το μοναστήρι και της εκκλησίας εδώ του χωριού. Είναι βυζαντινής, μεταβυζαντινής τέχνης, ανεκτίμητη η αξία τους. Και αφού το ανοίγει και κάποιος υπεύθυνος αυτό το μουσείο, κοντά στα ξερά καίγονται και τα χλωρά δεν λένε; Ε έτσι ανοίγουνε και το δικό μας.*
- Εγώ: *Η συλλογή είναι εγγεγραμμένη στο μητρώο μουσείων του Υπουργείου Πολιτισμού;*
- κ. Χαϊδάς: *Αυτό δεν το ξέρω, παίζει κάτι τέτοιο; γιατί να μην είναι όμως; Αφού έχουμε κάνει κάτι τόσο σοβαρό και σκοπεύουμε κάποια στιγμή να ζητήσουμε άλλο χώρο. Θα είναι ένας λόγος παραπάνω αυτός ας πούμε, άμα είσαι και πιο επίσημος. Από όσο ξέρω όχι δεν είμαστε.*
- Εγώ: *Η συλλογή στήθηκε με την βοήθεια μουσειολόγου;*
- κ. Χαϊδάς: *Με βάση ένα σπίτι, εκεί το πήγαμε. Το άσχημο ήταν ότι είναι ένας χώρος που όπως βλέπεις είναι μικρός, με προσπάθεια να ξεχωρίσουμε... Εδώ ας πούμε κάναμε το δωμάτιο, αν και σου είπα θέλει δωμάτιο.*
- Εγώ: *Πείτε μας λίγο για την ένδυση στις προθήκες.*
- κ. Χαϊδάς: *Η στολή η γυναικεία καταρχήν δεν είναι από εδώ. Αυτή η κυρία είχε καταγωγή από εδώ, αλλά ούτε καν ξέρω από πού είναι. Αυτή μας έκανε μια προσφορά, αυτή η κυρία και μας έδωσε πολλά από αυτά, τα κοσμήματα της, φέρνει βουνίσια φορεσιά. Αυτή ήταν η δικιά μας φορεσιά, φόρεμα ναι. Εντάξει, αυτή είναι βουνίσια, γενικότερα παίζουν στην περιοχή αλλά γενικότερα αυτά είναι που φορούσαν οι γυναίκες (φόρεμα). Έβαζαν και τις καρφίτσες οι γυναίκες να μην φαίνεται το πουκάμισο, η ποδιά, αυτό όπως ήτανε, από άποψη αισθητικής. Αυτό ήταν το μέσα που φοράγανε, το υφαντό να και αυτό εκεί, δεν φαινόταν αυτά, αυθεντικές όλες. Ήρθαν οι γυναίκες μας έστησαν τον αργαλειό. Έχουμε κάπες, τον μελιτοεξαγωγέα, που βγάζανε το μέλι, ήταν στου μοναστηριού τη συλλογή. Η προτομή έχει άλλη ιστορία, ένα παιδί που σκοτώθηκε στην Κίναρο, πριν από τρία χρόνια, του κάνανε την προτομή και είναι μεταλλική όπως βλέπετε και φοβούνταν μην την πάρουν και την φιλοξενούμε εδώ, και τη στήνουμε έξω μια φορά τον χρόνο. Έχουμε και πολλά στρωσίδια, το είχαμε στρωμένο όλο το μουσείο, αλλά τι γίνεται; Όπως βλέπεις εδώ μας πήρε νερά και τώρα είναι φλοκάτες. Είναι χίλια δύο πράγματα και τα μαζέψαμε. Εδώ άμα δεις τώρα, το κρεβάτι, ο γίκος, μέχρι και πάπλωμα έχουμε. Τώρα να φανταστείς σταματήσαμε να μαζεύουμε αντικείμενα, να έχουμε δύο εικονοστάσια, λέμε να μην μαζέψουμε διπλά αντικείμενα.*
- Εγώ: *Πείτε μας λίγα λόγια για το χωριό.*
- κ. Χαϊδάς: *Είμαστε το νοτιότερο άκρο των Αγράφων, Αγραφιώτες. Οι Βλάχοι ήταν μετακινούμενος πληθυσμός, το χειμώνα είμαστε περίπου 120 άτομα, όσο πάει και φθίνει. Το καλοκαίρι φθάνουμε 2.000. Κτηνοτροφία ουσιαστικά. Βέβαια, έτσι για να στο περιγράψω, επειδή το χωριό είναι τεράστιο, με την ανοικοδόμηση που όλοι τους είχανε δουλειά στην οικοδομή, οπότε και ο πρωτογενής τομέας εγκαταλείφθηκε.*
- Εγώ: *Πάτησαν Τούρκοι στο χωριό;*

- κ. Χαϊδάς: Όχι, στο χωριό όχι. Τούρκοι υπήρχαν αλλά τα συνέβαινε; Εμείς είχαμε προεστώ εδώ, ο οποίος ξέρεις, ήταν σαν να ήταν Τούρκοι εδώ, ιδιωτικό στρατό ας πούμε, Γερμανοί δεν πάτησαν, γι' αυτό λειτούργησε και η σχολή. Εμείς εδώ ήμασταν στην εποπτεία του Αλή πασά να καταλάβεις τότε.. Εντάξει αξίζει τον κόπο να το επισκεφθεί κάποιος.

▪ Λαογραφικό Μουσείο Σοφάδων

- κ. Σταθόπουλος: Εδώ είναι μια συλλογή από τσαγκάρηδες, με την ποδιά του, αυτό το δίχτυ που πιάνανε ψάρια στο ποτάμι. Αυτός είναι ο μηχανισμός με την δοκάνη με τα άλογα. Εδώ είναι τα διάφορα εργαλεία, εδώ είναι το παιχνίδι μας το παιδικό, ξυλοπόδαρα, ανεβαίναμε πάνω και τρέχαμε όλη μέρα. Αυτά είναι τα χάμουρα από τα άλογα, εδώ είναι τα γουρνοτσάρουχα, κατασκευή δική μου είναι αυτά. Εγώ φόρεσα έκτη δημοτικού τέτοια. Απ' τον παππού και τον πατέρα μου έμαθα να τα φτιάχνω. Η κοσιά, το ξυλάλετρο του Ησίοδου, πριν από 2.000 χρόνια και μετά ήταν το αλέτρι το σιδερένιο. Αυτά είναι τα αγροτικά. Εδώ είναι το λελέκι, πριν από το δρεπάνι.

Αυτό εδώ επειδή έχει το σχήμα του λέλεκα, το έλεγαν λελέκι, δεν έχει δόντια, το ακονούσαν με το ακόνι και το κόβανε αγκαλιά. Μετά βγήκε το δρεπάνι, ήταν πιο καλό, αυτό είχε δόντια και πιο άνετο. Αυτή είναι η παλαμαριά, την βάζαν εδώ στα δάχτυλα για να μην τους κόβει το λελέκι τα δάχτυλα και μάλιστα κάποιος εδώ το πλήρωσε ακριβά γιατί κόπηκε. Αυτός είναι ο ζυγός από τα βόδια, αυτά είναι τα φυτάρια και τα καρπολόγια στο αλώνι, όταν φυσούσε ο αέρας να λιχνίσουμε το σιτάρι, όλα ξύλινα τότε, που μέταλλο; Δεν υπήρχε περίπτωση. Αυτά είναι τα σίδερα που σιδέρωναν τ' άλογα το βράδυ, που πήγαιναν για βοσκή. Πήγαινε το ένα από εδώ, το άλλο απ' εκεί, κλείδωνε για να μην μπορούν να έρθουν οι ληστές να τα κλέψουνε και το κλειδί το κρατούσε ο νοικοκύρης.

Και αυτή είναι η δοκάνη που αλώνιζε όλη τη μέρα με το άλογο το σιτάρι. Εδώ είναι ένα εργαλείο, αυτό είναι το πέταλο από το άλογο, φαγώθηκε το πέταλο, έσπασε, βγήκε. Δεν το πέταξε ο παππούς μου, το πήρε, το πήγε στον γύφτο, ο γύφτος ήταν ο χαλκιάς. Κάθε χωριό ήταν ο παππάς, ο δάσκαλος, ο αγροφύλακας και ο χαλκιάς. Κόλλησε το χέρι αυτό εδώ και το είχε η γιαγιά μου και η μάνα μου πενήντα χρόνια πριν, και πετούσε την στάχτη απ' το τζάκι, δεν πετούσε τίποτα δηλαδή. Αυτό είναι το δρεμόνι, όταν καθάριζαν το σιτάρι απ' το άχυρο. Κατέληγε σιτάρι και το περνούσαν από το δρεμόνι. Αυτό είναι το σήμαντρο από μια εκκλησία, το νεκροταφείο του 1901, τα χειρόμυλα που κόβανε παλιά, απ' την αρχαιότητα αυτός ήταν ο μύλος και μάλιστα εδώ μια μέρα ολόκληρη η γυναίκα, έκανε το σιτάρι αλεύρι, και λέει αν δεν σ' αρέσει ο αργαλειός προς τα χειρόμυλα. Και η μία δουλειά και η άλλη ήταν εξίσου κουραστική. Αυτό είναι το καζάνι που βγάζανε τα τσίπουρα, στη φωτιά γινόταν η απόσταξη. Τα σαμάρια από την Αλβανία, αυτό είναι του πατέρα μου, όταν γύρισε από την Αλβανία. Εδώ είναι οι δικούλες, που βάζανε τα άχυρα. Εδώ είναι τα βαρέλια μας, το νερό που παίρναμε μαζί μας κοντά στο θέρο για να τα πίνουμε όλη την ημέρα, γιατί κρατούσε δροσερό το νερό.

Αυτή είναι η κόφτρα, που κόβαμε τα ξύλα, ένας από εδώ, ένας από εκεί. Αυτό είναι το χένι, που φτιάχναμε ψάθες για να κοιμόμαστε τα βράδια, γιατί τα παλιά τα σπίτια ήτανε χώμα κάτω, και λάσπη και για να είναι μονωτικό το χώμα με τον άνθρωπο, στρώναμε ψάθα, που την υφαίναμε με το ραγάζι. Γινόταν δύο δάχτυλα χοντρή και μετά στρώναμε το στρώμα, τη βελέντζα κ.τ.λ. Εδώ είναι ο μπουτινέλος, βάζανε το γάλα για να βγει το βούτυρο, γιατί έχει το σχήμα του μπουτιού. Αυτός

είναι ο ψαροκάλαθος, το έστηνα στο ποτάμι, δικό μου. Εδώ κλείνει και εδώ μπαίνουν τα ψάρια και δεν μπορούσαν να βγούνε και το πρωί πηγαίναμε και τα μαζεύαμε. Μου το έφερε ένας ξάδερφος μου.

Εδώ είναι οι ζυγαριές, τα τσαντάρια, τα κουδούνια απ' τα πρόβατα. Εδώ πήζανε το γάλα, ρίχνανε το γάλα μέσα και το πήζανε τυρί. Τα γαλόκαθα που μετέφεραν το γάλα, τα παγούρια. Εδώ γυρίσαμε ένα ντοκιμαντέρ, εγκώμιο Σοφάδων, πως γυρνούσαμε απ' τα πρόβατα, με εντολή και έξοδα του δήμου. Εδώ είναι το τουλούμι ή το δερμάτι από αρνί δέρμα, το επεξεργάζονταν, το έβρεχαν με ζεστό νερό και το τραβούσαν και το έβαζαν μέσα το τυρί ή το τουλουμοτύρι. Το τυρί από αυτό ήταν το πιο νόστιμο που υπήρχε, δεν ξέρω γιατί, από το καλοκαίρι μέχρι τον χειμώνα, την άνοιξη δεν παθαίνει τίποτα, γιατί το τυρί ήταν μέσα σε γάρο, απ' το ίδιο το γάλα, πηχτό γάλα και ήταν καλυμμένο, ούτε αέρα έπαιρνε, ούτε τίποτα. Τότε ούτε ψυγείο, ούτε τίποτα. Αυτή είναι η τσιούμα, που χτυπούσαν το αλάτι και το τρίβανε και ότι άλλο ας πούμε.

Του τσοπάνη τα σύνεργα εδώ, η γκλίτσα, οι φλογέρες εδώ και οι φλογέρες είναι δικές μου και παίζω κιόλας. Αυτή η στάμνα είναι απροσδιορίστου χρόνου, 5.000 χρόνια. Αυτή παίρνει 25 οκάδες νερό και ήταν δύο άτομα που θα την πιάνανε ή την φόρτωναν στα γαϊδούρια. Είναι από ξύλο, το σκάβανε όλο μέσα, κάνανε μια αιχμή γύρω γύρω και βάζανε το κιούγκι, το ξύλο και ερχόταν επαφή. Τώρα φαγώθηκε βέβαια. Αυτή είναι η Καραγκούνα, η μάνα του 48', όταν τα έβγαλε τα καραγκούνικα, αυτό είναι από περασμένης ηλικίας, για γιαγιά. Αυτό είναι το φλοκάτο, το κάμσο, μετά τη σιγκούνα και μετά το φλοκάτο. Τώρα λείπει η σιγκούνα εδώ. Εδώ είναι η μηχανή singer, δική μου και αυτή.

- Εγώ: Ποιος θεωρείται ιδρυτής του μουσείου;
- κ. Σταθόπουλος: Εγώ, δεν υπάρχει κανείς άλλος τώρα για να το φροντίζει. Εδώ είναι ο σαγιάς από Καραγκούνα, καλοκαιρινό ένδυμα, για πιο νεαρή ηλικία, 30 με 35 χρονών. Ο αργαλειός και αυτό είναι το ύφασμα που έφτιαχνε στον αργαλειό, τα σκουτιά, σακάκι, παντελόνι και εδώ επειδή είναι μάλλινα, ενοχλούσε το δέρμα. Εδώ είναι απομίμηση του αργαλειού, όλα τα είδη, το τσικρίκι, γνέθανε το μαλλί, το φτιάχνανε μασούρια, το λινάρι για να γίνει αφρωτό, η ανέμη που έβαζαν στην ρόκα για να γίνει κουβάρια και εδώ τώρα είναι οι ρόκες, τα αδράχτια και τα σφοντύλια.
- Εγώ: Αυτή η φορεσιά;
- κ. Σταθόπουλος: Δεν είναι ακριβώς δική μας εδώ, επί κατοχής 1940/1950, η φούστα όχι, και δεν ξέρω και ποιος την άφησε, εγώ δεν ήμουν εδώ.
- Εγώ: Εδώ είναι η απομίμηση ενός καραγκούνικου σπιτιού;
- κ. Σταθόπουλος: Ναι, ναι εδώ είναι το καλό το δωμάτιο, το γραμμόφωνο, πράσινο χρώμα, εκεί βάζανε τις πλάκες, κάθε πλάκα έχει δύο τραγούδια, με βελόνες στο ρολόι εκείνο, και μέχρι να ξεκουρδιστεί έπαιζε το τραγούδι.
- Εγώ: Γιατί «καλό δωμάτιο»;
- κ. Σταθόπουλος: Έτσι το έλεγαν, η καλή κάμαρη και αυτό μετά το 20', 25'. Πριν όλοι κοιμούνταν στον οντά, όλοι μαζί και δεκαπέντε άτομα. Αυτά είναι καθημερινής χρήσης, μετά όταν έγινε η κάμαρη άρχισαν να κάνουν και ορισμένα δώρα, το

σίδηρο με κάρβουνο, τα ποτηράκια τα μικρά για να πίνουν το τσίπουρο. Και αυτό είναι μια ηλεκτρική σόμπα, το μαγκάλι, υποτυπώδη ζεστασιά, οι κουρτίνες και κεντήματα περασμένα, διάφορες φωτογραφίες αναμνηστικές από θύματα εδώ. Το σιδεροκρέβατο για το ζευγάρι, η παλιά στολή των παππούδων με φέσι στο κεφάλι, μετά την τουρκοκρατία και στα πόδια είναι τα προπόδια τυλιγμένα με άσπρο.

Εδώ μια έκθεση Σοφάδων, γυναίκες στην γέφυρα εδώ που περάσαμε, στην παλιά. Εδώ είναι το μαγειριό, το ψυγείο αν περίσσευαν φαγητά, τα τρουβάδια, το κόσκινο, η πινακωτή, που βάζανε πάνω στο φούρνο, πλαστήρι, σκάφη, σίτα που κοσκινούσαν το αλεύρι. Αυτά είναι τα σωσίβια, αν έχω φορέσει τώρα, για να μην πνιγόμαστε στο ποτάμι, το φορούσαμε στην πλάτη με σύρμα. Ο μύλος για καφέ, τα μπακρατσάκια που πήγαιναν τα τσομπάνια φαγητό, κατσαρόλες, το πλαστήρι που φτιάχνανε τις πίτες, η γάστρα. Αυτό είναι για τα προσφοράκια, το κλειδοπίνακο, το τυρί έμπαινε. Ο τσομπάνης είχε οπωσδήποτε τέτοιο, ο χλιαρολόγος, τα χλιάρια (κουτάλια και πιρούνια), τα μπρίκια, τζουτζουβιές και η πιατοθήκη, τα ταψιά, τα πρώτα πηλίνα για τον καφέ, η τάβλα.

Εδώ ήταν ο νιπτήρας, το μπάνιο μας, αν είχαν όλοι, που δεν είχαν όλοι μέχρι το 60', στην τουλούμπα, αυτό το είχαν οι πλούσιοι. Εδώ είναι ο οντάς, τούρκικη λέξη, τόπος διαμονής όλης της οικογένειας, όλη την μέρα και το βράδυ ο ύπνος κατάχαμα. Αυτή είναι η ψάθα από κάτω, με ραγάζι, το στρώμα και τις βελέντζες τις φλοκωτές. Όλοι με την σειρά, ο πατέρας, η μάνα, τα παιδιά και το μικρό το μωρό στη σαρμανίτσα, μπισίκι. Αυτή είναι η τάβλα που έτρωγε όλη η οικογένεια, εμείς καθόμασταν εννιά άτομα, τα κουτάλια αυτά είναι ζύλινα. Αυτό είναι το πινάκιον, φτιάχνανε το σκορδάρι στο θέρο το μεσημέρι, με σκόρδο, ζύδι, λάδι και ψωμί, δροσιστικό ήταν και τρώγανε όλοι με τα κουτάλια για να χορτάσουν το μεσημέρι.

Αυτό είναι το τζάκι το παραδοσιακό που φτιάχνανε φαγητό, γύρω είναι η καύσιμος ύλη, κοπριά από τα ζώα, βουνιές. Αυτή είναι η λεγόμενη κόφα, την γέμιζαν κρασί και προσκαλούσαν τους συγγενείς στο γάμο. Πήγαινε με ένα άλογο καβάλα σε κάθε σπίτι, τον έδινε και έπινε, αν έπινε θα ερχόταν. Αυτό είναι το μυροδοχείο, που ο παππάς μυρώνει τα παιδάκια, το εικόνισμα που δεν έλειπε από κανένα σπίτι, το μεσοφόρι, πλεκτό στον αργαλειό, ξέρεις τι τσίμπημα κάνει; Εδώ πάλι ο μύλος και αυτός εδώ είναι ο ψήστης, που ψήνανε τον καφέ, βάζανε τον καφέ μέσα, άναβαν φωτιά και το γύριζαν αυτό κάμποση ώρα, ψηνόταν ο καφές και το βγάζανε μετά, τον περνούσαν εδώ στον μύλο και την ώρα εκείνη φτιάχνανε καφέ. Γι' αυτό και έλεγαν να σου ψήσω ένα καφέ: Μοσχομύριζε κιόλας.

Εδώ ήταν ο γίκος με τα μάλλινα, με βελέντζες, φλοκάτες, χαλιά κ.τ.λ. Κάθε πρωί η μάνα μας το έφτιαχνε και το βράδυ το χάλαγε, για να σκεπαστούμε. Αυτές είναι οι κάλτσες πλεγμένες όλες για δώρα στο γάμο. Αυτό είναι το δισάκι, δύο σάκοι μαζί, πήγαιναν στο παζάρι και το φόρτωναν με τα ψώνια.

- Εγώ: Το στήσιμο των αντικειμένων ποιος την έκανε;
- κ. Σταθόπουλος: Βάλαμε εδώ μια κοπέλα. Γράψαμε τα στοιχεία πρώτα σε αρχείο και δώσαμε ύστερα και έγινε πλαστικοποίηση και αριθμημένα όλα. Πρέπει τώρα

κάποιος νέος να αναλάβει κακά τα ψέματα, γιατί δεν μπορώ και εγώ να έρχομαι τώρα. Παλιά ερχόταν λεωφορεία από Αθήνα, Κυριακή κ.τ.λ. γυμνάσια, δημοτικά.

- Εγώ: Πότε έγινε τελευταία φορά συντήρηση στον χώρο;
- κ. Σταθόπουλος: Χρόνια πολλά, αλλά εγώ θα σου πω κάτι άλλο, πόσα χρόνια έχει να σκουπιστεί; Έχει οκτώ χρόνια να σκουπιστεί, μάλωσα με τον δήμαρχο, με τον κάθε δήμαρχο. Και μια μέρα έρχεται στο σπίτι ένας καθαριστής μ' ένα φτυάρι τέτοιο, απ' τους δρόμους και μια σκούπα, ο κύριος Σταθόπουλος; Ναι του λέω. Πάμε να καθαρίσουμε το μουσείο. Μ' αυτό λέω θα καθαρίσεις; Εδώ θέλει πανάκι ελαφρύ και μάλιστα μια καθηγήτρια έγραψε στη μηχανή ραπτικής έξω, το είδε και έγραψε το όνομα της και όταν τελειώσαμε μου είπε, κύριε Σταθόπουλε όλα μια χαρά αλλά είναι ασκούπιστο. Λέω αυτό, έχω πάει, δεν ξέρω πόσες φορές στον δήμαρχο και πήγε αυτή στον δήμαρχο και παραπονέθηκε και έστειλε τον καθαριστή μετά αυτόν, να το καθαρίσουμε. Ο οντάς λοιπόν ήταν μεγάλος, φανταστείτε τώρα να κοιμάται ο παππούς, η γιαγιά, η μάνα, ο πατέρας, το ζευγάρι από εκεί, τα παιδιά από μέσα.
- Εγώ: Υπάρχει επισκεψιμότητα;
- κ. Σταθόπουλος: Τώρα λίγους, λίγους γιατί οι νέοι έχουν άλλα ενδιαφέροντα, οι παλιοί το είδαν, το ξαναείδαν, το ξέρουν, τι να δούνε; Τα γυμνάσια μόνο και τα δημοτικά σχολεία κάθε τόσο έρχονται... Για να φαίνεται σαν караγκούνικη οικία απ' έξω βάλουμε κεραμίδια και τα παράθυρα είναι παλιά και η πόρτα. Το παλιό το κτίριο της Αγροτικής τράπεζας είναι τέτοιο μουσείο με σιδερένιες πόρτες, με σιδερένια παράθυρα, λοιπόν, έρημο, κενό, πάτε βρε στην Αθήνα, στον διευθυντή, διοικητή της τραπεζής, παράδειγμα, και ζητήστε το. Το πουλούσε 128.000 ευρώ, βρε ζητήστε το να το πάρετε, να τους ευχαριστήσουμε, αναφέρουμε κάθε τόσο ότι προσφέρουν κοινωνικό έργο κ.λπ. Τώρα τούτος εδώ λέει ότι θα το πάρουμε, για να δούμε.
- Εγώ: Μπορείτε να μας δώσετε λίγες πληροφορίες για τον χώρο του μουσείου;
- κ. Σταθόπουλος: Είναι δημοτικός χώρος, το πνευματικό κέντρο, κάτω έχει μεγάλη αίθουσα, που γίνονται διαλέξεις με ωραία καθίσματα, σχολή μουσικής δίπλα.
- Εγώ: Ποια είναι η χρονολογία του μουσείου;
- κ. Σταθόπουλος: το 1993 κάναμε ένα συνέδριο εδώ και επί ευκαιρία του συνεδρίου εδώ, κάναμε και τα εγκαίνια του μουσείου, νομάρχες, δεσποτάδες...
- Εγώ: Πως ασχοληθήκατε με αυτό;
- κ. Σταθόπουλος: Τα βιώματα πρώτα πρώτα ή μάλλον τα χρόνια που έζησα. Εγώ είμαι γεννημένος το 33', είμαι 85 χρονών τώρα, τα έζησα όλα αυτά με λεπτομέρειες. Είχα ένα σπίτι συγκροτημένο δηλαδή, η μάνα μου ήταν το κάτι άλλο και η γιαγιά μου και αποτυπώθηκαν όλα τα παλιά μέσα μου, πρώτα πρώτα. Έχω βιβλίο στην εκτυπωτική, τελειώνει σε δύο με τρεις μήνες, 450 σελίδες, λαογραφικά, γεωργικά, ποιμενικά και ιστορικά, τοπικά βέβαια. Έχω δεύτερο για έκδοση, κάπου με 5.000 ή 6.000 παροιμίες τοπικού, στην караγκούνικη έκφραση (Γιάνς κερνάει, Γιάνς πίνει) και το γλωσσάρι το τοπικό εδώ, κάπου 5.000 με 6.000 λέξεις, όπως μιλούσαμε. Αμα μιλήσω τώρα караγκούνικα δεν θα καταλάβεις τίποτα. Λοιπόν, είχα μια ιδιαίτερη αγάπη ή μάλλον οι μνήμες αυτές διατηρήθηκαν και πραγματικά όσοι θέλουν κάτι να ρωτήσουν για τα παλιά έρχονται σε μένα. Θυμάμαι λεπτομέρειες από τότε και μετά

τον σεισμό, είδα ότι χάθηκε ένας μεγάλος πλούτος λαογραφικός, γιατί έπεσαν όλα τα σπίτια.

Λοιπόν, αρκεί να σας πω ότι αυτή την στάμνα, όχι τέτοια, πιο μικρή, πιο κομψή, την είχαμε στο σπίτι μας, την είχε γυρίσει ανάποδα η μάνα μου, όπως σας έδειξα τώρα, ο πάτος δεν υπήρχε και έβαζε αλάτι μέσα, έγινε ο σεισμός, με τον σεισμό έπεσε το σπίτι, χάθηκε και τόσα άλλα ας πούμε. Όλα αυτά λειτούργησαν μέσα μου, παράλληλα με την δουλειά. Ήμουν υπάλληλος δημοσίου, εφοριακός ήμουν, αλλά δούλεψα πολλά χρόνια με την γεωργία, μέχρι τα 35 μου δούλευα χωράφια ζυπόλητος, γιατί ο πατέρας μου είχε τέσσερις αδερφές και τρεις αδερφές εγώ για να παντρεύουμε, τέλος πάντων. Τα καταφέραμε, λοιπόν όλα αυτά τα βιώματα ήταν έντονα αλλά επειδή ο αγώνας για την επιβίωση, υπάλληλος είχα και κάνα δύο μεταθέσεις. Ήταν δύσκολο, δε με επέτρεπε πιο μπροστά, όταν έφτανε για να πάρω σύνταξη, μετά άρχισα να δραστηριοποιούμαι.

Τα μάζενα τα υλικά αυτά και αργότερα άρχισα να γράφω και αυτά που γράφω, γιατί πιο πριν δεν υπήρχε η δυνατότητα, όλα αυτά μου έδωσαν αυτή την κατεύθυνση, κανένας δεν θα το σκεφτόταν, κανένας δεν θα το έκανε, όλα θα τα είχα μέσα στο υπόγειο. Εκεί ήθελα να φτιάξω τη συλλογή, τα δώρισα στο δήμο, πρωτοστάτησα εγώ μπροστά και ένας άλλος φίλος μου και ένας κουμπάρος μου μαζί, μαζέψαμε ότι είχε μείνει ακόμα, το βρήκαμε και τακτοποιήσαμε το υλικό. Βέβαια, τότε ο δήμαρχος είχε δώσει 1.800.000, ειδικό συνενγείο και τα συντήρησε άψογα, όταν έγινε πρώτα ήταν κομψοτέχνημα, τώρα όσο πάει, φεύγει το ενδιαφέρον από τα παλιά, κακά τα ψέματα. Αυτό που λέμε να αναβιώσει η παράδοση, το θέλουν πολύ αλλά δεν γίνεται, τα νέα τα παιδιά τώρα είναι μεγαλωμένα διαφορετικά. Τώρα και στο εξής, όταν κάθεται ο εγγονός μου εμένα τεσσάρων χρονών στο tablet, σαν τι ενδιαφέροντα; και θέλει τώρα να έρθει. Θα τα φέρω τώρα μια μέρα, να δουν εδώ, να πάρουν μια ιδέα, άρα μεγαλώνουν τώρα οι νέες γενιές σε άλλο στυλ, σε άλλη νοοτροπία, που αυτά ιδιαίτερα στην επαρχία, πιστεύω σε λίγα χρόνια... Όταν δείχνει μουσείο στην τηλεόραση μέχρι και στην γυναίκα λέω να μην μιλάει, να δω, να καταλάβω τι υπάρχει.

Σε σχέση με το ερέθισμα και την κόρη μου τώρα, επειδή αυτά που πέρασα τα διηγούμουν, μεταδόθηκε και στην κόρη μου, έστω και προφορικά. Είναι απόφοιτος Ιστορία/Λαογραφίας, με διδακτορική διατριβή για τα έθιμα, για τον γάμο των Σοφάδων και έλεγα εγώ και έλεγα...Λοιπόν, ένα βιβλίο ολόκληρο το κωδικοποίησε εκεί και το παρουσίασε, ήταν ένας Τσαγγαλός τότε, από τον Παλαμά και την πέρασε με άριστα. Λέω απ' αυτό δικαιούμαι και εγώ (γελάει). Τώρα κάνει φροντιστήρια στην Καρδίτσα και ιδιαίτερα έδωσε εξετάσεις δύο φορές, πέρασε καθηγήτρια στο ΑΣΕΠ και την δεύτερη φορά εγκρίθηκε. Δεν ήταν απ' τους πρώτους, και γεννούσε την πρώτη εγγονή μου στο μαιευτήριο και έρχεται η ειδοποίηση, να πάει στην Κύπρο σε πέντε μέρες και δεν μπορούσε και έχασε τον διορισμό.

- Εγώ: Ποιοι είναι οι στόχοι του μουσείου;
- κ. Σταθόπουλος: Τώρα που περνάνε τα χρόνια, υπάρχει απογοήτευση, αρχίζω το σκέφτομαι κάθε μέρα, όχι γιατί είναι δικό μου έργο αλλά την σημασία, την

εξυπηρέτηση που θα έδινε στα νιάτα ας πούμε. Όμως είμαι λίγο, όχι λίγο απογοητευμένος, αυτό που σου έλεγα πριν, δεν υπάρχει ανταπόκριση. Αρκεί να σας πω τώρα, ότι κάποιοι δεν ξέρουν ότι έχουμε μουσείο και το σπουδαίο; Να είναι άνθρωποι καλλιεργημένοι, να είναι δάσκαλοι παράδειγμα, να είναι καθηγητές. Σε απογοητεύει, σε γεμίζει εσένα για τον σκοπό, τον προορισμό, την αποστολή του, σου δημιουργεί πικρία και μια απογοήτευση και λες τι ήθελα και έκανα;

Αλλά από εδώ και πέρα ελαττώνονται και τα κουράγια βέβαια, το ψυχικό σθένος. Τώρα άμα βγούμε απ' έξω θα δούμε ένα άγαλμα, έγινε με δική μου επέμβαση. Το 1943, οι Γερμανοί βομβάρδισαν τις Σοφάδες με 43 αεροπλάνα. Θα την έκαιγαν όλοι, είχαν σκοπό να μην μείνει τίποτα όρθιο, γιατί υπήρχε ένας αεροπόρος σ' ένα διπλανό χωριό εδώ, σκοτώθηκε. Το απέδωσαν ότι αντάρτες από Σοφάδες πήγαν εκεί και έκαναν το σαμποτάζ αυτό και δόθηκε εντολή απ' την Καρδίτσα, μάλιστα στην αρχή δόθηκε εντολή να σηκωθούν 300 αεροπλάνα, σ' εκδίκηση για τον χαμό του και λέει ο διοικητής μια κωμόπολη θα βομβαρδίσουμε, όχι το Λονδίνο και ήρθαν 40 με 43, δεν άδειασαν όλα, γιατί μπήκαν και με συνεννόηση και οι Ιταλοί μέσα, οι οποίοι είχαν σκοπό να περικυκλώσουν τις Σοφάδες και να σκοτώσουν τον πληθυσμό. Και από λάθος βομβάρδισαν και τους Ιταλούς, οι Γερμανοί και δόθηκε σήμα από κάτω και σταμάτησαν τα μισά τα αεροπλάνα.

Μετά πήγαν οι Γερμανοί, μάζεψαν 700 με 800 άτομα με τα πυροβόλα έτοιμα, αλλά ένας πρόεδρος τότε Ζουρναζής, γεωργός το παρατσούκλι του, κατόρθωσε με τον Γερμανό διοικητή να αφήσει τον κόσμο, όμως με τον βομβαρδισμό σκοτώθηκαν τριάντα άτομα και φαγώθηκα όλα αυτά τα χρόνια να λέω να κάνουμε μια πλάκα με τα ονόματα τους, να ξέρει ο κόσμος ποιοι είναι, και κατάφερα πέρυσι απ' έξω να κάνουμε το μνημείο αυτό και βρήκε βόμβα, η οποία δεν έσκασε ολόκληρη, την οποία την είχα μαζεμένη εδώ, γιατί θα την έπαιρναν οι τσιγγάνοι να την πουλήσουν για σίδερα.

- Εγώ: Υπάρχουν πολλοί τσιγγάνοι εδώ;
- κ. Σταθόπουλος: 4.000 με 3.500 Έλληνες τώρα ούτε 2.500 φεύγουν τα παιδιά όλα, δεν κάθονται, δηλαδή θα ερημώσουν οι Σοφάδες, νιώθω απογοήτευση, γιατί βλέπω ότι το χωριό μας δεν έχει μέλλον, οπότε όλα είναι εκ του περισσού. Στη γειτονιά μου το 65' ήταν 92 άτομα, στα ίδια σπίτια σήμερα είναι 26, μετά από δέκα χρόνια θα είναι δώδεκα, αν βγάλεις και τα γερόντια. Αυτά οδηγούν σε μια εικόνα απαισιοδοξίας, απογοήτευση.
- Εγώ: Τι θα θέλατε να αφήνει στον επισκέπτη αυτό το μουσείο;
- κ. Σταθόπουλος: Πρώτα, πρώτα, έπρεπε να γίνουν πολλά εδώ μέσα, να συντηρηθεί ωραία, να τακτοποιηθεί να εμπλουτιστεί, έχουμε και άλλο υλικό. Στο τραπέζι εκεί έχω φτιάξει εγώ με τα χέρια μου, 70 με 80 είδη μικρά, που πρέπει να μπουν σε προθήκες, βιτρίνα, να καλλωπιστεί, να υπάρχει άνθρωπος να με αντικαταστήσει, να υπάρχει διάθεση, όρεξη, καμπάνια, να ξανακουστεί το μουσείο. Περισσότερες επισκέψεις για τα παιδάκια Δημοτικού και Γυμνασίου και τα Λύκεια ακόμη και τα Νηπιαγωγεία ακόμη, με ενημέρωση σχετική και από καθηγητές, τους ίδιους ούτως ώστε να δημιουργούν μια εικόνα. Τώρα θα μου πεις και τι θα γίνει; Ωραία, αν έχει

έντονες τις εικόνες από το παρελθόν, από τα τοπικά εδώ θέματα κ.τ.λ., ως ιδέα θα την έχει μέσα του και δεν ξέρεις καμιά φορά. Μια φορά πήγαμε στην Αιδηψό, λίμνη Ευβοίας, εκεί είχε μουσείο και ήταν ένας ωραίος νεαρός, έφτασε να μου πει στο τέλος, βρέθηκαν άνθρωποι να μου ζητάνε να τους πω. Αλλά αυτά τα πράγματα που μου λες εσύ πρώτη φορά τα ακούω, θέλω να πω και τώρα θα υπάρξουν ορισμένοι που οπωσδήποτε θα θελήσουν να δημιουργήσουν αυτά τα βιώματα της παλιάς γενιάς και σε δεδομένη στιγμή μπορεί κάτι να προσφέρουν, κάτι να αξιοποιήσουν, αλλά εν τω συνόλω, το σύνολο δεν ενδιαφέρεται, ούτε οι αρχές, ούτε οι αρμόδιοι.

- Εγώ: Έχουν γίνει εκπαιδευτικά προγράμματα;
- κ. Σταθόπουλος: Δύο φορές πήγαμε στα παιδάκια προνήπια και νήπια, ήρθε ο πρόεδρος του συμβουλίου του νηπιαγωγείου, με το αυτοκίνητο, και αυτός και το δικό μου και πήραμε από εδώ ορισμένα, αρκετά και τα επιδείξαμε εκεί με απλά λογάκια εκεί μέσα, δεν ακουγόταν τίποτα. Και θυμάμαι πήρα και τη σαρμανίτσα αυτή και έχω μέσα ένα παιδάκι, τη σκέπασα. Είπαμε πολλά και τώρα λέω, έχω και μια έκπληξη παιδάκια. Τι έκπληξη; Εδώ μέσα τα παλιά τα χρόνια, αυτή είναι η κούνια, εδώ κοιμάται ένα παιδάκι, μην το ξυπνήσουμε τώρα. Έρχεται το παιδί πιο κοντά, βιώνει δηλαδή, έστω και με πλάκα. Και σε τεχνικό Λύκειο εδώ στις Σοφάδες μίλησα και δύο φορές σε μεγαλύτερα παιδιά, δεν είχα την ίδια προσοχή.
- Εγώ: Το μουσείο είναι κλειστό τώρα;
- κ. Σταθόπουλος: Ναι, ναι και τώρα τα κλειδιά που έχω, το έχω παράνομα γιατί για μια δεκαετία ήμουν αντιπρόεδρος, ο δήμαρχος ήταν πρόεδρος, αλλά τι να ξέρει, τι να κάνει; Το μουσείο ήταν νομικό πρόσωπο αυτό καθ' αυτό, έγινε πολιτιστικός οργανισμός και μπήκε το μουσείο, η βιβλιοθήκη, το χοροδιδασκαλείο. Ξέφευγε και οπότε καταργήθηκε ο τίτλος του αντιπροέδρου, οπότε έχω τα κλειδιά και ότι χρειάζεται τον Θανάση τον Σταθόπουλο, γιατί να έρθω εγώ; Δεν έχω καμία υποχρέωση και τώρα θα φτάσει η δουλειά, πάρτε τα κλειδάκια και κάντε το ότι θέλετε. Αν δεν περάσει αυτό, να γίνει μετακόμιση και η έλλειψη ενδιαφέροντος συνεχιστεί... Θα τους δώσω τα κλειδιά, με πικρία βέβαια, και απογοήτευση μεγάλη αλλά... Μάλιστα έκανα και πρόταση μια κοπέλα που ήταν πραγματικά και ζύπνια, να την πάρω να την ενημερώσω, να είναι αυτή στην θέση μου αλλά... Η είσοδος πάντως είναι ελεύθερη, και είναι το μουσείο, είναι εγγεγραμμένο στο μητρώο μουσείων του Υπουργείου Πολιτισμού.

ΜΙΚΡΕΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ

ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ

▪ Λαογραφική συλλογή Αγίου Γεωργίου

- Εγώ: Ονοματεπώνυμο και σχέση με την συλλογή;
- κ. Τσιάνου: *Εγώ είμαι η πρόεδρος του πολιτιστικού συλλόγου, λέγεται, εκπολιτιστικός σύλλογος Αγίου Γεωργίου, «Άγιος Γεώργιος», το όνομα του χωριού μας. Είναι και ο προστάτης μας, έγινε αυτό το κτίσμα επί των ημερών μας. Μαζέψαμε ορισμένα αντικείμενα, τα οποία υπήρχαν. Τα έχουμε καταγεγραμμένα σε ποιον ανήκουν.*
- Εγώ: Είναι και αριθμημένα;
- κ. Τσιάνου: *Ναι, έχουμε εκεί μέσα κάτι στολές, μέσα στις ντουλάπες και αυτά. Ο χώρος αυτός είναι ένας χώρος που χρησιμοποιείται για πολλαπλές χρήσεις και για συνελεύσεις.*
- Εγώ: Είναι μεγάλος και ο χώρος.
- κ. Τσιάνου: *Είναι μεγάλος χώρος για διάφορες ομιλίες, διάφορες γιορτές. Είναι ο μόνος χώρος του χωριού που τον χρησιμοποιούμε.*
- Εγώ: Το κτίριο τι ήταν;
- κ. Τσιάνου: *Ήταν παλιά η συνεταιριστική αποθήκη, την πήρε η ένωση του χωριού, ξέρω εγώ και ύστερα την πήρε ο σύλλογος.*
- Εγώ : Το επάγγελμα σας σχετίζεται με λαογραφικές/μουσειολογικές σπουδές;
- κ. Τσιάνου: *Όχι, ήταν το μεράκι για τη συλλογή των αντικειμένων και ήτανε να γίνει και ένα μουσείο. Ο σύζυγος είναι από εδώ και ανακατεύτηκα και εγώ.*
- Εγώ: Αντιμετωπίζετε προβλήματα συντήρησης με τα αντικείμενα ή με τον χώρο;
- κ. Τσιάνου: *Σε σχέση με τα αντικείμενα ότι είναι να κάνουμε, τα κάνουμε εμείς, από μόνες μας. Από πουθενά δεν έχουμε βοήθεια. Ο χώρος αυτός όταν συνεργαστήκαμε με τον δήμο, συνεργαστήκαμε να γίνει ο χώρος αυτός μουσείο. Και εδώ είναι το γραφείο του συλλόγου και να γίνει και μια αίθουσα πολλαπλών χρήσεων. Λοιπόν εμείς μαζέψαμε...ότι ενέργειες έχουν γίνει από εμάς, δηλαδή μαζέψαμε τα αντικείμενα, τα τακτοποιήσαμε...*
- Εγώ: Υπάρχει επισκεψιμότητα;
- κ. Τσιάνου: *Όταν έχουμε καμιά εκδήλωση εδώ πέρα. Δεν μπορώ να πω ότι έρχονται να δουν ειδικά τον χώρο.*
- Εγώ: Υπάρχουν δημοσιεύσεις στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης;
- κ. Τσιάνου: *Κάναμε μια εκδήλωση με τον δήμαρχο, με όλους τους φορείς της πόλης. Το γνωστοποιήσαμε και από εκεί και πέρα δεν έγινε τίποτα, παρά μόνο να κάνουμε τις εκδηλώσεις που γίνονται μέσα σ' αυτόν τον χώρο.*

- Εγώ: Ποιο είναι το έτος ίδρυσης της συλλογής;
- κ. Τσιάνου: Δεν θυμάμαι, έχει δεκαετία.
- Εγώ: Έχουν γίνει εκπαιδευτικά προγράμματα;
- κ. Τσιάνου: Όχι, πρώτον δεν υπάρχει ούτε σχολείο. Εδώ λοιπόν παλιότερα, είχαμε και τις στολές τους εδώ πέρα, έρχονταν τα παιδάκια, κάναμε έκθεση ζωγραφικής. Δεχόμασταν να έρθουν, να ξεναγήσουμε. Τώρα τελείωσαν τα παιδάκια, τελείωσαν και από τα παρακάτω τα χωριά, οπότε...Υπάρχουν εδώ καμιά 120 με 200 οικογένειες, αλλά τα παιδιά έχουν φύγει Καρδίτσα.
- Εγώ: Είστε και κοντά στην πόλη.
- κ. Τσιάνου: Το καλοκαίρι μαζεύονται ή στις γιορτές, δηλαδή κάναμε την παιδική γιορτή, τώρα είχαμε πενήντα παιδάκια, μοιράσαμε πενήντα δώρα και στα παιδάκια και στους γονείς, αλλά ήρθαν από Καρδίτσα, ήρθαν από διακοπές, ήταν γιορτές.
- Εγώ: Υπάρχει βιβλίο επισκεπτών;
- κ. Τσιάνου: Όχι, είχαμε φτιαγμένο αλλά...
- Εγώ: Ποιοι είναι οι στόχοι σας;
- κ. Τσιάνου: Σκέφτομαι εγώ προσωπικά να τα παρατήσω, όλα αυτά έγιναν σε μένα. Ταλαιπωρήθηκα πάρα πολύ και τώρα έλεγα μπας και είναι η τελευταία εκδήλωση που κάνω σήμερα, άντε λέω, να κάνω και την Καθαρά Δευτέρα και μετά να τελειώνω.
- Εγώ: Κουραστήκατε;
- κ. Τσιάνου: Εε, τώρα έχω δεκαπέντε χρόνια, από την μέρα που πήρα εγώ τον σύλλογο, μια σφραγίδα πήρα, δεν πήρα τίποτα άλλο. Εδώ, δεν υπήρχαν ούτε γραφεία, δεν υπήρχε τίποτα, τίποτα απολύτως. Όλα αυτά έγιναν εδώ πέρα. Έξω οι αυλές, τα τσιμέντα, τα κιόσκια. Όλα αυτά έγιναν απ' τον σύλλογο και εγώ έπεσα σε περίοδο που δεν δίνανε λεφτά, όταν σταμάτησαν να δίνουν λοιπόν, έγιναν με κάτι, με κάτι ταμπέλες, από την στάση από κάτω, άμα δείτε ένα σπιτάκι, δωρεά από τον ξάδερφο μου, παραπέρα δωρεά, παραπέρα δωρεά. Ότι μπόρεσα, τους στράγγισα όλους, τώρα δεν μπορώ άλλο.
- Εγώ: Αν θελήσει κάποιος να την επισκεφθεί, επικοινωνεί με εσάς;
- κ. Τσιάνου: Ναι, άμα τηλεφωνήσει κάποιος αμέσως, υπάρχουν και εδώ στο χωριό που είναι οι κοπέλες, έχουν κλειδιά, μπορούν ν' ανοίξουν, δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα.
- Εγώ: Η συλλογή είναι εγγεγραμμένη στο μητρώο μουσείων του Υπουργείου Πολιτισμού;
- κ. Τσιάνου: Μπορεί και να είναι, γιατί ήρθε και μια επιτροπή. Τώρα δεν ξέρω ακριβώς...
- Εγώ: Πείτε μας λίγα λόγια για το χωριό.
- κ. Τσιάνου: Είναι Αγραφιώτες, είναι από το Ξινονέρι, και μετά οι πεδινόι, ημιορεινοί. Εκατό οικογένειες με γεωργία και κτηνοτροφία ασχολούμαστε.

ΔΗΜΟΣ ΛΙΜΝΗΣ ΠΛΑΣΤΗΡΑ

▪ Λαογραφική συλλογή Κερασιάς

- Εγώ: Τα αντικείμενα που βρίσκονται εδώ έχουν σκοπό να τοποθετηθούν σε εκθεσιακό χώρο;
- κ. Γιαννακός: *Τώρα θα παραμείνουν εδώ, θα δούμε και στην πορεία, είναι και το χρηματικό ποσό...Είμαστε σε αυτή την φάση πάντως.*
- Εγώ: Τα αντικείμενα που βρίσκονται σε αυτό τον χώρο προέρχονται από το χωριό;
- κ. Γιαννακός: *Ναι, ναι.*
- Εγώ: Πείτε μας λίγο για τους κατοίκους και το χωριό.
- κ. Γιαννακός: *Υπάρχει και συνοικισμός απέναντι, 75 άτομα μαζί με το χωριό, το καλοκαίρι ήμασταν γεμάτοι. Τέλος Ιουλίου θα έβλεπες ένα χωριό από 13 με 14 Αυγούστου ήμασταν πλήρεις, επειδή ήταν και το τελευταίο πανηγύρι της περιοχής, προσπαθεί ο κόσμος να έρθει. Οι κάτοικοι είναι της περιοχής των Αγράφων, καμία σχέση ούτε με τους Βλάχους, ούτε με τους Καραγκούνηδες.*
- Εγώ: Αγρότες κυρίως στο επάγγελμα;
- κ. Γιαννακός: *Ναι, από αγροτικές οικογένειες, ξεκίνησαν και αυτοί που πήγαν στις πόλεις.*
- Εγώ: Εσείς πως σχετίζεστε με τη συλλογή;
- κ. Γιαννακός: *Εγώ είμαι τοπικός σύμβουλος, επειδή έλειπε ο Χρήστος (Ο κύριος Τσικρικάς, πρόεδρος του χωριού) κρατάω, είμαι από πίσω. Πάντα βρίσκουμε τις λύσεις γιατί δεν μπορούμε να αφήνουμε τα χωριό έτσι. Το μουσείο στην πορεία του χρόνου θα μαζευτούν και άλλα, αυτή ήταν μια πρώτη κίνηση. Για να δείξεις στο μάτι του κάθε ανθρώπου...*
- Εγώ: Αντιμετωπίζετε προβλήματα γραφειοκρατίας;
- κ. Γιαννακός: *Δεν είναι θέμα δήμου, η γραφειοκρατία αυτή υπήρξε πριν τους δήμους, που όλα πήγαν φρεναριστά, που δεν πήρε ακόμη την ροή την κανονική, που πρέπει, όχι μόνο στο τμήμα αυτό και σε πολλά άλλα θέματα. Τώρα γι' αυτό έπесαν 360.000, γι' αυτό το οίκημα. Αν ερχόσασταν πριν μια δεκαετία θα βλέπατε ένα οίκημα «τσαντίρι». Θυμάστε τα παλιά ελληνικά σχολεία με τους τσίγκους δίπλα, χτυπημένα σπασμένα τζάμια, το γύρω γύρω περιβάλλον ήτανε πολύ χάλια.*
- Εγώ: Ο χώρος φαίνεται καλός αυτή την στιγμή.
- κ. Γιαννακός: *Σου είπα, κάθε χρόνο κάνουμε και μία συναυλία. Φέτος, επειδή της περιφέρειας της περικόψανε χρηματικά ποσά, δεν μπορούμε και εμείς από μόνοι μας να τα βάζουμε όλα και είχε κανονιστεί μια εκδήλωση, συναυλία στις 10 Αυγούστου. Τελικά χάθηκε, μας το είπαν τελευταία στιγμή, που δεν μπορούσαμε να κάνουμε τίποτες. Θα μπορούσαμε αν το ξέραμε νωρίτερα, θα λέγαμε ότι θα βάλουμε πέντε ευρώ είσοδο για παράδειγμα, θα μαζευόντουσαν 300 άτομα, να γινόταν μια εκδήλωση. Φέραμε και την Γλυκερία πριν δύο χρόνια.*
- Εγώ: Τον χειμώνα αυτός ο χώρος αξιοποιείται;

- κ. Γιαννακός: *Τον χειμώνα τον χρησιμοποιούμε για τα ρογκατσάρια, το έθιμο του χωριού, το συνεχίσαμε. 4 Ιανουαρίου, κάπου εκεί, πάμε τραγουδάμε στο χωριό και μετά κάνουμε μια εκδήλωση, τον Φεβρουάριο, πριν τις Απόκριες και μετά μαζεύουμε τους παππούδες με τα λεφτά που μαζεύουμε και τους κάνουμε ένα τραπέζι. Μετά έρχεται ο σύλλογος που έχουμε στην Καρδίτσα, που κάνουμε τα Κούλουμα την Καθαρά Δευτέρα, με φασολάδες και λαγάνες και βάζουμε και μια μικρή μουσικούλα εκεί και μαζεύονται. Μουσικούλα όχι με κλαρίνα, ζωντανή, βάζουμε ένα cd. Συνήθως τέτοιες εκδηλώσεις κάνει και το Νεοχώρι, από την άλλη πλευρά με τα ρογκατσάρια και επειδή είναι και μεγάλο χωριό και το Μορφοβούνι.*
- Εγώ: Είμαι έκπληκτη πάντως από τον αριθμό των συλλογών είτε από συλλόγους είτε από ιδιώτες.
- κ. Γιαννακός: *Ε εντάζει μερικά χωριά οι ιδιώτες είναι δραστήριοι αλλά και οι σύλλογοι σε μερικά χωριά έχουν σταματήσει να ασχολούνται. Να σου πω ότι το χωριό μου είχε τρεις συλλόγους. Ο πρώτος ήταν στην Αθήνα, γιατί ήταν χωριανοί πολλοί εκεί. Εκείνος εκεί κάπου φρενάρισε. Μετά, είχε γίνει ο σύλλογος του Βόλου, «Κερασιωτών Βόλου», που ήταν δραστήριος σύλλογος, έφτασε και εκείνος στο τέλος, εγκατέλειψε. Τώρα υπάρχει ένας σύλλογος στο χωριό, που είναι στην Καρδίτσα, που θέλουμε να παραμείνει ζωντανός γιατί είναι κοντά στο χωριό, για να μπορέσουμε να μείνει ζωντανός, ότι μπορούμε...*
- Εγώ: Ποιο είναι το δικό σας επάγγελμα;
- κ. Γιαννακός: *Εγώ έπαθα ατύχημα μικρός, μηνών, έπεσα μέσα στο τζάκι, έπαθα ζημιά στο χέρι μου και λίγο το πρόσωπο, δεν ξέρω αν φαίνεται. Εντάζει υπάρχουν και χειρότερα, η ζωή συνεχίζεται όμως, γιατί άμα καθίσεις και πεις ότι επειδή έχω το πρόβλημα για παράδειγμα, δεν πάω πουθενά, μπορεί να πάθεις χειρότερα. Και ασχολούμαι με τα κοινά του χωριού. Από το χωριό έχω φύγει πολύ λίγο, όταν ήμουν μικρός.*
- Εγώ: Υπάρχει νεολαία στο χωριό;
- κ. Γιαννακός: *Το χειμώνα είμαστε από 57 χρονών και πάνω. Από θέμα κοριτσιών δεν υπάρχει.*

▪ Λαογραφική συλλογή Πεζούλας

- κ. Κατσακιώρης: *Τα αντικείμενα είναι έτοιμα, θα πάρουμε διακοσμητή, θα μας πει πως θα τα βάλουμε κάπως καλύτερα. Εάν εμάς μας βολεύει κάπως αλλιώς, θα τα βάλουμε διαφορετικά. Θα τα κρεμάσουμε στον τοίχο, θα τα εκθέσουμε σε διάφορα έπιπλα, πάνω σε ένα μπαούλο ή σε δύο μπαούλα ή πάνω στο σαμάρι να βάλουμε δύο κατσαρόλες ή ένα καζάνι κ.τ.λ. αυτοσχεδιασμός.*
- Εγώ: Τα αντικείμενα είναι αυτά που βρίσκονται εδώ;
- κ. Κατσακιώρης: *Προς το παρόν είναι αυτά...*
- Εγώ: Τα αντικείμενα είναι όλα από συγχωριανούς;
- κ. Κατσακιώρης: *Ναι, όλα του χωριού είναι.*
- Εγώ: Εσείς τι σχέση έχετε με τον χώρο;
- κ. Κατσακιώρης: *Εγώ είμαι απόστρατος αξιωματικός, έχω άπλετο χρόνο, έχω ένα εξοχικό εδώ, από εδώ κατάγομαι και λόγω του ότι έχω χρόνο, ασχολούμαι και με τα πολιτιστικά, είμαι αντιπρόεδρος στον πολιτιστικό σύλλογο της Πεζούλας, εδώ στον Άγιο Σεραφείμ. Μου αρέσουν τα κοινά, μου αρέσουν τα πολιτιστικά, μου αρέσουν τα ήθη και τα έθιμα, δεν θέλω να χαθεί κάτι και προσπαθώ, προσπαθώ... τώρα εντάζει, βάζουμε λίγο πλάτη, λίγο χρόνο.*
- Εγώ: Η ιδέα από ποιον προήλθε;
- κ. Κατσακιώρης: *Από εμένα, να κάνουμε κάτι, ένα λαογραφικό μουσείο, με τη βοήθεια των κατοίκων, κάτι να κρατηθεί στο χωριό μας, κάτι να υπάρξει.*
- Εγώ: Συναντήσατε γραφειοκρατία;
- κ. Κατσακιώρης: *Όχι δεν συνάντησα γραφειοκρατία γιατί δεν έχω κάνει σε κανέναν νύξη, δεν ξεκίνησα τίποτα, πουθενά σε κανέναν. Ξεκίνησα μόνος μου, φέρτε μας πράγματα να τα εκθέσουμε, μας έδωσε τον χώρο, σαν έδρα του πολιτιστικού συλλόγου. Ο δήμος, γιατί πλέον τα σχολεία ανήκουν στους δήμους, λοιπόν και ξεκινήσαμε έτσι, χωρίς τίποτα, και όχι κάτι να το διαλαλήσουμε, να το διατυμπανίσουμε. Κοιτάω ότι μπορώ να το κάνω μόνος μου. Δόξα τον θεό, τον δήμο τον έχω στο μέρος μου, ο δήμαρχος είναι πολύ φίλος, οπότε...*
- Εγώ: Οι κάτοικοι βοηθούν σε αυτή την προσπάθεια;
- κ. Κατσακιώρης: *Είμαστε πέντε μέλη στο διοικητικό συμβούλιο του συλλόγου και αυτοί οι πέντε παλεύουμε.*
- Εγώ: Πάντως σαν χώρος είναι ωραίος και αρκετός για να στηθεί η συλλογή.
- κ. Κατσακιώρης: *Δεν τον θέλουμε μόνο για μουσείο Βάγια, τον θέλουμε για εκδηλώσεις, να πιούμε ένα καφέ, να κεράσουμε ένα αναψυκτικό. Θέλουμε να κάνουμε διάφορα εδώ μέσα, αλλά να υπάρχουν και τα εκθέματα. Δεν ξεχνάμε ότι αυτό το σχολείο γίνεται και εκλογικό κέντρο στις εκλογές, είτε δημοτικές είτε βουλευτικές, είτε οτιδήποτε, εδώ γίνονται οι εκλογές.*
- Εγώ: Έχετε σχέση με λαογραφικές/μουσειολογικές σπουδές;
- κ. Κατσακιώρης: *Πάντα με χορευτικό, πήγαινα χόρευα πάρα πολύ. Χόρευα στο Λύκειο Ελληνίδων της Λάρισας, στο σύλλογο Αργιθεατών Τρικάλων, στο σημερινό χορευτικό όμιλο Τρικάλων, αλλά μέσα από τον χορό έβγαιναν πολλά.*
- Εγώ: Θα μπει καρτελάκι με πληροφόρηση για τα αντικείμενα;

- κ. Κατσακιώρης: *Βέβαια, θα έρθουν να δουν τα εκθέματα, δεν θα θέλουν να δουν και το όνομα τους; Ότι το δώρισε αυτή η οικογένεια για παράδειγμα. Είναι η αρχή, για να ξεκινήσεις και να τον πείσεις, να σου δώσει κάτι για να φανεί και αυτός. Πέρυσι, εγώ τα πράγματα εδώ από το μουσείο τα έβαλα σε ημερολόγιο, ένα ένα. Έβγαζαν ας πούμε το καζάνι και δίπλα μια άλλη φωτογραφία, γυναίκες που έπλεναν στο καζάνι, παλιές φωτογραφίες. Βγήκε μια καλή δουλειά, τώρα εντάζει...το έτρεξα λίγο.*
- Εγώ: Εσείς μένετε εδώ όλο τον χειμώνα;
- κ. Κατσακιώρης: *Όχι, όχι, μ' αρέσει το χωριό, το αγαπάω το χωριό, έλειπα πολλά χρόνια από το χωριό, δεν είχα σπίτι εδώ. Τώρα εδώ και τρία χρόνια αγόρασα σπίτι εδώ πέρα και το έφτιαξα, όπως το ήθελα εγώ. Μόνιμη κατοικία είναι στη Λάρισα, γιατί και η σύζυγος είναι στρατιωτικός, είναι όλη η οικογένεια, ανά δύο με τρία χρόνια είχαμε μεταθέσεις.*
- Εγώ: Πόσοι είναι οι μόνιμοι κάτοικοι;
- κ. Κατσακιώρης: *Πεζούλα και Καλύβια είναι ένα χωριό, τα Καλύβια Πεζούλας είναι συνοικισμός της Πεζούλας. Κάποτε είχαμε χωράφια από εδώ, καλύβια κάτω και πηγαίναμε και καλλιεργούσαμε στα χωράφια και επειδή υπήρχε απόσταση, για να ξαναγυρίσεις πάλι πίσω, έφτιαχνες μια καλύβα εκεί κάτω, στο χωράφι και αφού καλλιεργούσες, τι έκανες; Έπαιρνε το βράδυ και κοιμόσουν στην καλύβα. Την άλλη μέρα ξανά δουλειά και καλύβι, καλύβι, καλύβι, έγιναν βίλες, που φιλοξενούσαν ξένους και είναι συνοικισμός δικός μας. Σύνολο εκατό πενήντα άτομα το χειμώνα.*
- Εγώ: Ποια είναι η προέλευση των κατοίκων;
- κ. Κατσακιώρης: *Είναι ορεινοί, ορεσίβιοι. Δεν έχουμε ούτε Βλάχους, ούτε Σαρακατσάνους. Ορεινή μορφή, αλλά είμαστε από εδώ, Έλληνες Καρδισιώτες.*
- Εγώ: Τι επιθυμείτε για τον χώρο;
- κ. Κατσακιώρης: *Να είναι επισκέψιμος αλλά ταυτόχρονα να είναι και χρηστικός ως αίθουσα.*

ΔΗΜΟΣ ΜΟΥΖΑΚΙΟΥ

▪ Λαογραφική συλλογή Δρακότρυπας

- Εγώ: Πείτε μας λίγα λόγια για το κτίριο που θα στεγάσει την συλλογή.
- κ. Γλυνός: Ήταν ένα κτίριο που άνηκε στην εκκλησία. Οι χωριανοί στεγάσανε εκεί την πρώτη λαογραφική συλλογή. Ο Χαρίσης ο Βασίλης που είχε την ιδέα για το λαογραφικό μουσείο, μάζεψε κόσμο, έγινε το 1990 κάτι. Σκέψου τότε ήταν ένα παλιό μαγαζί, είχε τζάμια και κάγκελα, σπασμένα μέσα τα τζάμια να μπαίνει μέσα αέρας και βροχή, υγρασία. Ήταν εκεί η συλλογή. Εμείς αναλάβουμε τον σύλλογο το 2010 και αποφασίσαμε ότι έπρεπε αυτό το πράγμα να γίνει, έχουν έρθει από το 2004 στην Ελλάδα άπειρα λεφτά. Βέβαια εμείς πέσαμε στο δικό μας το κομμάτι, που δεν είχε χρήματα, αλλά είπαμε, πάμε δυναμικά, τι κάνουμε; Σε ποιον ανήκει το κτίριο; Στην εκκλησία. Το νοικιάζουμε για τόσα χρόνια, όσο απαιτείται, τριάντα με σαράντα ήταν τότε στο συμβόλαιο, Ξεκινήσαμε με την σκεπή, η σκεπή μπήκε από εμάς, να μπουν αλουμίνια, να φτιαχτεί το δάπεδο, ακόμη φτιάχνεται δηλαδή, να μαζευτούνε κάποια πράγματα, να προστατέψουμε, να πετάξουμε ότι ήταν για πέταμα πραγματικά και δεν μπορούσες να καταλάβεις τι είναι. Υπήρχαν δηλαδή κάποιες σκούπες της παλιάς εποχής, που δεν φαινόταν καν ότι ήταν σκούπες.. τα οποία κρατήσαμε κάποια. Κάπου υπάρχει εδώ και ένα τέμπλο...ξεκινήσαμε, ασφαλίσαμε το κτίριο και μείναμε εκεί.
- Εγώ: Το χωριό βοήθησε σε αυτή την διαδικασία;
- κ. Γλυνός: Το χωριό είναι κοντά, αλλά όταν ο άλλος δεν έχει να περάσει...Πώς να μαζέψεις; Από εκδηλώσεις και άμα δώσεις λεφτά δεν θα έχεις για την επόμενη εκδήλωση και χορηγίες περισσότερο, ευτυχώς υπάρχουν και ανώνυμοι δωρητές που λένε θέλω να δώσω, δεν θέλω να φαίνεται πουθενά. Και φτάσαμε σε αυτό το σημείο κτιριακά στο 85% έτοιμο, να μπουν τα πλακάκια και να βαφτεί, να σοβατιστεί και το επόμενο κομμάτι, τις προθήκες και τα λοιπά, τα οποία ήδη έχει βρεθεί ο χορηγός. Όλα βέβαια πάνε αργά, μπορεί να είναι διετής η θητεία μας, αλλά θέλουμε να το κάνουμε γρήγορα. Γιατί μετά χάνεις και το κέφι σου και ελπίζουμε να τελειώσει και αυτό.
- Εγώ: Τα αντικείμενα είναι του χωριού;
- κ. Γλυνός: Ναι είναι του χωριού. Αυτό που ήρθε από άλλη περιοχή είναι τεχνογνωσία, τέχνη, μουσική παράδοση και αυτά κατά βάση, γιατί οι Δρακοτρυπιανοί κατά ένα μεγάλο ποσοστό, 80% με 85% κατάγονται από την Κόνιτσα, από την Λαγγάδα, το χωριό. Ήταν μάστορες, οι οποίοι ήρθαν εδώ πέρα για να ασκήσουν την μαστορική τέχνη στην Θεσσαλία, αλλά ήταν και αυτό το απομακρυσμένο που είχαμε μάθει από την Ήπειρο έτσι; γι' αυτό και λένε ότι είναι το μόνο χωριό με πλατεία στο κέντρο, γιατί έτσι μάθανε, να είναι προστατευμένοι, να είναι μαζεμένοι. Αντίθετα εδώ πέρα δεν είχαν τέτοια ανάγκη. Εδώ γενικά υπάρχουν πολλοί συνοικισμοί. Βατσουνιά, Πορτή Οξυά. Μουσικά ανήκουμε στο τελευταίο κομμάτι της Αργιθέας, αλλά κουβαλήσαμε πολύ παράδοση από την Ήπειρο. Ακούν ηπειρώτικα τραγούδια εδώ πέρα και έχει γίνει μια μίξη, ακόμη και

απ' τους χορούς, τον κλειστό Αργιθέας, τον χορεύαμε πάντα λίγο διαφορετικά. Μπορεί να είναι και άποψη. Η τέχνη η μαστορική, έχουμε δώσει πράγματα, πολλά κατασκευασμένα καμπαναριά, γέφυρες, σπίτια ακριβά. Είναι φτιαγμένα από Δρακοτρυπιανούς, οι οποίοι φεύγαν από εδώ πέρα τον Απρίλιο, μπουλούκια και γυρνούσαν τον Οκτώβρη.

- Εγώ: Την διέδιδαν την τέχνη;
- κ. Γλυνός: Ήταν δύσκολο να διαδώσεις την τέχνη, δεν μαθαίνεις στον πιτσιρικά εύκολα που ερχότανε, έπρεπε να μάθει, να τρέξει μαζί σου, βλέποντας μάθαινε, δεν υπήρχε αυτή η διδασκαλία. Μέσω της δουλειάς την μαθαίνανε όλοι, κάποιοι καλύτερα, κάποιοι χειρότερα. Αντίθετα η Δρακότρυπα δεν έχει αυτό το κομμάτι, δηλαδή την πέτρα δεν την έχεις στο χωριό, γιατί έλειπαν οι άντρες που την φτιάχνανε. Είναι φτιαγμένο στην ουσία από τις γυναίκες και τον χρόνο που περνούσαν οι άντρες στην περιοχή... Η τέχνη... ήταν πετράδες καλοί, φέρναν κάποιες τέχνες μαζί τους, οι οποίες περάσανε και τις κράτησε εδώ πέρα η περιοχή. Δηλαδή τον τρόπο που φτιάχνανε, τον τρόπο που δουλεύανε, γιατί εδώ πέρα ήταν κάμπος. Εκεί που πήγαιναν να φτιάξουν, και εδώ πέρα είχαν τεχνικές, να κουβαλάνε πολύ πιο εύκολα τα εργαλεία, δεν είχαν το γαϊδούρι με το κάρο πήγαινε, εδώ δεν είχαν καν δρόμο τότε, οπότε εφηύραν κάποιες τεχνικές βασιζόμενες στα χέρια και στο κουβάλημα. Πολύ κουραστική η δουλειά τους και μαζί με αυτό φέρνανε και μια γλώσσα. Οι Δρακοτρυπιανοί μιλάνε μαστόρικά, συντεχνιακή, συνθηματική γλώσσα, που συνεννοούνταν μεταξύ τους οι μαστορές. Γιατί πήγαιναν σε περιοχές που δεν ήξεραν αν ήταν καλός ή κακός. Αυτοί που πήγαιναν οπότε είχαν τον δικό τους κώδικα επικοινωνίας, ο οποίος μιλιόταν έτσι και στην Ήπειρο, τα μαστόρικά, δεν ήταν στην ουσία γλώσσα, ήταν κωδικοποιημένη γλώσσα, είχαν αλλάξει τις περισσότερες λέξεις.
- Εγώ: Η συλλογή θα στηθεί με τη βοήθεια μουσειολόγου;
- κ. Γλυνός: Έχουμε σκεφτεί πως το θέλουμε, αλλά είμαστε ανοιχτοί σε οποιαδήποτε πρόταση, εντάζει έχουμε ένα παιδί που ασχολήθηκε, ήταν στο διοικητικό συμβούλιο, της εκκλησιαστικής ακαδημίας Θεσσαλονίκης, ο οποίος έχει κάνει αρκετό λαογραφικό κομμάτι και έδωσε πέντε ιδέες. Αλλά από εκεί και πέρα όταν θα έρθει η ώρα, θα χρειαστεί να γίνει, γιατί δεν ξέρεις τι έχει αξία αν δεν στο πει κάποιος άλλος τελικά. Αυτό που έχουμε εμείς στο μυαλό μας είναι να το μοιράσουμε στα τέσσερα, θεματικά, με την έννοια ότι μπορεί να είναι λίγο πιο εύκολο. Ποτέ δεν μας ενδιέφερε μια συλλογή μέσα στα ράφια. Πρέπει να το δεις την ώρα, πως δουλεύεται. Επίσης, έχουμε και αρκετά νεότερη ιστορία με τον Τασιάκο, ο οποίος είναι τιμή για το χωριό, πόσο μάλλον απ' ένα χωριό που δεν έχει, όχι θάλασσα, ιδέα γι' αυτήν. Και αυτός δεν είχε ξαναδεί θάλασσα στη ζωή του και δεν είχε ξαναμπει σε πλοίο, πόσο μάλλον σε υποβρύχιο. Ο Νικόλαος Τασιάκος ήταν μέχρι πριν δύο χρόνια, ο τελευταίος επιζών του υποβρυχίου Παπανικολής. Έχει τιμηθεί από το ελληνικό κράτος με την ανώτατη τιμή, του πολεμικού σταυρού Γ' τάξεως, και από τον σταυρό αξίας και τιμής Α' τάξεως. Έχει ζήσει πολλά, έχει περάσει πολλά στις θάλασσες, τον έχουμε και σε ντοκιμαντέρ να μιλάει, αλλά υπήρξε και αιχμάλωτος στην Αίγυπτο, στην έρημο. Είχε περάσει πολύ δύσκολα και μέχρι πριν φύγει από την ζωή, θυμόταν την στρατιωτική του ταυτότητα απ' έξω, τον αριθμό, θυμόταν τα

πάντα και τους τελευταίους τρεις μήνες που κατάλαβε ότι ήρθε το τέλος του, μας έδωσε όλα αυτά τα βραβεία, γιατί θεώρησε ότι η τιμή και οι έπαινοι που είχε πάρει, ας πούμε το υποβρύχιο, του το είχε δώσει ο Αβραμόπουλος, όταν ήταν υπουργός Εθνικής Αμύνης.

- Εγώ: Είχε παιδιά;
- κ. Γλυνός: Όχι, το οικογενειακό του ήταν λίγο περίεργο. Στο τέλος, δεν είχε κανέναν και η κηδεία του έγινε με τιμές του Ναυτικού στην Αθήνα. Περήφανοι είμαστε γι' αυτό και θέλουμε να το δείξουμε. Γι' αυτό σου λέω καθαρά λαογραφικό δεν είναι το μουσείο. Ο Δημοσθένης ο Ταμπάκος, ο Ολυμπιονίκης, εδώ στην πλατεία είχαμε κάνει ένα μεγάλο πανηγύρι, τότε που ήταν στους Ολυμπιακούς και έπαιζε, έγινε χαμός. Επίσης, ο Άγιος Διονύσιος κατάγεται από την Δρακότρυπα, τον λένε ο εν Ολύμπω αλλά εν Σκλαταίνης, Σκλάταινα, το σλάβικο όνομα που είχαν τα χωριά εδώ της περιοχής, που σημαίνει περιοχή με νερό λένε και έφυγε το 1500, κανείς δεν άγιασε στον τόπο του. Πήγε στο Άγιο Όρος και στον Όλυμπο. Στο Λιτόχωρο έχει γίνει μια τεράστια μονή και χαμηλά στο Λιτόχωρο και πάνω στην κορυφή, Αγία Τριάδα, το είχε ονομάσει και υπάρχει και εδώ ομώνυμη εκκλησία, που έγινε πολύ πρόσφατα, για να τιμήσουν τον άγιο του χωριού. Υπάρχει το μοναστήρι που έγινε το 1500 με 1600, δεν θυμάμαι πολύ καλά, το οποίο έχει κάποια βιβλία μέσα, τα οποία είναι γραμμένα στον σύλλογο από την εφορεία αρχαιοτήτων. Και όταν ήρθε η καθηγήτρια της εκκλησιαστικής ακαδημίας Θεσσαλονίκης εντόπισε ένα βιβλίο, το οποίο υπάρχει ένα εδώ και ένα στη Βενετία, και είναι το πρώτο έκθεμα που θα βάλουμε μέσα, γιατί θα πρέπει να μπει σε προθήκη, σε κενό αέρος. Με στενοχωρεί επίσης, που δεν έχουμε σπαθιά. Είμαστε σε περιοχή που λέγεται Σπάθες και δεν έχουμε σπαθιά. Θεωρούνταν τότε παλιά, ο μύθος λέει έτσι, κάθε χωριό έχει το δικό του μύθο, ότι τα σπαθιά που φτιαχόντουσαν εδώ πέρα ήταν πολύ καλά και πολύ γερά, γιατί δεν τα κρύωναν στο νερό, τα κρύωναν πάνω στ' άλογο, τα έπαιρνε ένας και έτρεχε, οπότε κρύωνε αργά αργά το μέταλλο και ήταν πολύ πιο σκληρά. Γι' αυτό και ο Κοσμάς ο Αιτωλός λένε, ότι καταράστηκε ένα μέρος του χωριού, γιατί έφτιαχνε σπαθιά για τους Τούρκους, οι άγιοι δεν ρίχνουν κατάρες βέβαια, αλλά η ιστορία έτσι λέει.
- Εγώ: Ονοματεπώνυμο και σχέση με την συλλογή.
- κ. Καλόγηρος: Είναι μεράκι, δεν σχετίζεται με τις σπουδές μας. Εγώ είμαι ο γραμματέας του συλλόγου, Ο Ηλίας ο Καλόγηρος, δεν σπούδασα, μένω μόνιμα στο χωριό, οπότε είναι κάτι που θέλω να γίνει (δημιουργία συλλογής).
- κ. Γλυνός: Γιάννης Γλυνός, πρόεδρος του συλλόγου για έξι χρόνια. Καμία σχέση δεν έχω, είμαι ηλεκτρολόγος μηχανικός, δεν έχω καμία σχέση με την ιστορία. Αντίθετα επειδή δεν έχω καμία σχέση, γι' αυτό και με ιντριγκάρει μάλλον αυτό το κομμάτι και επειδή σου είπα ότι η Δρακότρυπα έχει ιστορία, θεωρώ όπως και κάθε τόπος, θεωρώ ότι έχουμε χρέος ειδικά όταν είσαι στο τιμόνι ενός συλλόγου με τόση μεγάλη ιστορία και εθελοντική δράση πενήντα και χρόνων, έχουμε χρέος τουλάχιστον να συντηρήσουμε αυτό το κομμάτι που παραλάβαμε, γιατί αν δεν συντηρήσει ο πολιτιστικός σύλλογος το κομμάτι της ιστορίας που του αναλογεί, δεν θα το κάνει κανείς. Το κράτος δεν ενδιαφέρεται πλέον, εντάξει λογικό, οπότε ότι διασώσουμε ή να διασώσουμε τουλάχιστον, όχι να κάνουμε κάτι περισσότερο, αυτό

που παραλάβαμε, να το διασώσουμε. Γι' αυτό και όλος ο αγώνας μας είναι πάνω στο λαογραφικό μουσείο, γιατί είναι η κιβωτός του πολιτισμού και της ιστορίας της Δρακότρυπας, δηλαδή αν το κλείσεις και το ξανανοίξεις μετά από εκατό χρόνια, υπάρχουν αυτά τα πράγματα εκεί μέσα.

- Εγώ: Πως οραματίζεστε αυτό το χώρο;
- κ. Γλυνός: Θέλαμε να το κάνουμε πιο διαδραστικό, με την έννοια ότι κάποιος παλιότερος που είχε προλάβει να ζήσει κάποια από αυτά, γιατί τα έθιμα δεν κόβονται, απλά σβήνουν, κάτι μπορεί να συγκρατήσει, να τους δείξει ένας μάστορας. Έχουμε ένα μάστορα, ο οποίος έχει κάνει την εθελοντική δουλειά για το μουσείο, ο άνθρωπος ήταν μάστορας από δεκατριών χρονών και είναι τώρα ογδόντα. Οπότε πρόλαβε και τους μάστορες και να δείξει στα παιδιά πως ήταν η μαστορική τέχνη γιατί δεν θα υπάρξει. Εδώ έχει χαθεί η οικοδομή στην Ελλάδα, πόσο μάλλον οι μάστοροι και η μαστορική τέχνη η παλιά. Να δείξουμε πως χρησιμοποιούσαν τα εργαλεία και φτιάχνανε την οικοκυρική, το νοικοκυριό ή πως δούλευαν τον αργαλειό και παράλληλα με ημερίδες να γίνεται κάθε φορά παρουσίαση ενός κομματιού του μουσείου, το οποίο θα αφορά είτε τα παλιότερα είτε την νεότερη ιστορία, γιατί θεωρώ ότι υπάρχει ενδιαφέρον.
- Εγώ: Υπάρχουν παιδιά στο χωριό;
- κ. Γλυνός: Ναι, μένουν περίπου δεκαεπτά άτομα, δημοτικό και νηπιαγωγείο μαζί. Είχαμε δέκα όταν παραλάβαμε τον σύλλογο και τα κάναμε δεκαεπτά. Ο σύλλογος πληρώνει όλη τη γραφική ύλη των παιδιών που έρχονται εδώ κάθε χρονιά. Γιατί είναι σαν μια επιβράβευση στους γονιούς που κρατάνε ακόμη εδώ τα παιδιά, γιατί άμα σβήσει ένα σχολείο από ένα χωριό, τότε θα σβήσει και το χωριό. Εδώ γύρω όλα τα σχολεία έχουν γίνει λαογραφικά μουσεία. Το σχολείο δεν είναι έκθεμα, είναι ζωή ολόκληρη, είναι η καρδιά ενός τόπου. Το στοίχημα μας είναι να κρατήσουμε όσο περισσότερα παιδιά στο σχολείο, με όσο το δυνατόν λιγότερα έξοδα για τους γονείς. Έχουμε κάνει κάτι, ελπίζουμε περισσότερα, υπάρχουν οικογένειες με οικονομικά προβλήματα, έχουμε πει την δασκάλα, όπου το αντιληφθεί, με πλάγιο τρόπο να βοηθήσουμε και εμείς. Τώρα μετά έχουμε να συζητήσουμε για ένα συγχωριανό, που θέλει να κάνει εγχείρηση. Και επίσης αυτό που θέλουμε να κάνουμε και το έχουμε καταφέρει. Η Δρακότρυπα ήταν κλασικός προορισμός για καλοκαίρι. Εδώ και τέσσερα καλοκαίρια, δεν υπάρχει καρέκλα για να κάτσεις, γιατί έχουν έρθει όλα τα παιδιά, δεκαέξι με δεκαεπτά χρονών, έρχονται στο χωριό τους. Βοηθούν και οι συναυλίες που κάνουμε. Πανηγύρι το επίσημο είναι της Αγίας Τριάδος που είναι και το μοναστήρι πάνω. Ο σύλλογος κάνει το δεκαπενταύγουστο, φέρνουμε ονόματα, γι' αυτό και τα αγόρια μετά το στρατό πρέπει να μπαίνουν σ' ένα σύλλογο. Για να βλέπουν πως είναι να προσφέρεις, χωρίς να παίρνεις τίποτα, να είσαι κάπου που συνέχεια θα δίνεις.
- Εγώ: Εσείς μένετε στο χωριό;
- κ. Γλυνός: Έμενα Αθήνα, 27 χρονών γύρισα πίσω και έμεινα Καρδίτσα και ανεβοκατεβαίνω, τα παιδιά εδώ βοηθάνε πολύ. Είναι σημαντικό που έχω άτομα που καλύπτουν ο ένας τον άλλο. Μην ξεχνάμε ότι οι σύλλογοι έχουν γίνει το σκαλοπάτι για μεγαλύτερα πράγματα, πολιτική, δήμος, οπότε ναι...αλλά εδώ μιλάμε για δουλειά, συνεχές τρέξιμο, τράπεζα αίματος, πολλά πράγματα.

- Εγώ: Διατηρείτε τα ήθη και έθιμα του χωριού;
- κ. Γλυνός: *Μόνο πανηγύρια γιατί, θα μπορούσαμε να έχουμε έθιμα του κάμπου, κάποια νυχτέρια, τα οποία δεν τα έχουμε, γιατί καταγόμαστε από αλλού. Τους ένοιαζε όταν σταμάτησαν την δουλειά να καλοπεράσουν εκεί, γιατί οι άνθρωποι αυτοί δούλευαν όλη την ημέρα, φεύγαν με μία αλλαξιά ρούχα και γυρνούσαν με μία αλλαξιά ρούχα, μετά από έξι μήνες. Οπότε τους ενδιέφερε το γλέντι και δεν φτιάχνανε, δεν οργώνανε, δεν είχαν ζώα, για το πώς θα περάσουν τον χειμώνα. Ήταν η οικονομία τέτοια και η περιοχή η οποία δεν βόλεψε. Θα δεις όμως τραγούδια γάμου, δουλειάς.*

ΔΗΜΟΣ ΠΑΛΑΜΑ

▪ Λαογραφική συλλογή Αγίας Τριάδας

Η συνέντευξη παραχωρήθηκε τηλεφωνικά

- Εγώ: Ονοματεπώνυμο και σχέση με την συλλογή;
- κ. Κασιδιάρης: *Ηλίας Κασιδιάρης λέγομαι, και είμαι πρόεδρος του συλλόγου του χωριού.*
- Εγώ: Πως ονομάζεται ο σύλλογος;
- κ. Κασιδιάρης: *«Μορφωτικός Σύλλογος Αγίας Τριάδας».*
- Εγώ: Τα αντικείμενα είναι από χωριανούς;
- κ. Κασιδιάρης: *Ναι, από εδώ από το χωριό. Δεν είναι πολλά, λίγα πράγματα έχουμε, έτσι να θυμίζουν τα παλιά, τον παλιό καιρό.*
- Εγώ: Τι συντήρηση γίνεται στο χώρο και στα αντικείμενα;
- κ. Κασιδιάρης: *Τίποτα το ιδιαίτερο, λίγο αέρισμα ο χώρος, κανένα καθάρισμα, τέτοια πράγματα.*
- Εγώ: Η ιδέα συλλογής αντικειμένων προήλθε από τον σύλλογο;
- κ. Κασιδιάρης: *Ναι, αλλά όχι με τρομερό τρέξιμο, αυτά που είχαμε τα προβάλλαμε. Τα αντικείμενα αυτά θέλουμε να μας θυμίζουν κυρίως τις υποχρεώσεις που έχουμε ως προς την παράδοση μας, την ιστορία του χωριού μας.*
- Εγώ: Μπορείτε να μας δώσετε λίγες πληροφορίες για τον χώρο της συλλογής;
- κ. Κασιδιάρης: *Ο χώρος είναι το παλιό δημοτικό σχολείο, έπαψε πολλά χρόνια να λειτουργεί και το αξιοποιήσαμε για τις ανάγκες του συλλόγου. Εδώ ουσιαστικά είναι το γραφείο μας, κάνουμε συνελεύσεις, κ.τ.λ.*
- Εγώ: Τα αντικείμενα είναι αριθμημένα και καταγεγραμμένα;
- κ. Κασιδιάρης: *Ναι, έτσι και αλλιώς δεν είναι πολλά.*
- Εγώ: Ποιοι είναι οι στόχοι σας γι' αυτό τον χώρο;
- κ. Κασιδιάρης: *Σκοπός μας είναι να διαφυλάξουμε την υλική και άυλη κληρονομιά του χωριού, αυτό θέλουμε. Αν μπορέσουμε να συγκεντρώσουμε και άλλα αντικείμενα θα είναι ευτύχημα. Και έτσι όμως είναι κάτι όμορφο για την αίθουσα, ένα κομμάτι του χωριού μας.*
- Εγώ: Αν θελήσει κάποιος να επισκεφθεί την συλλογή, επικοινωνεί μαζί σας;
- κ. Κασιδιάρης: *Ναι, βέβαια και με μένα και με τα υπόλοιπα παιδιά από τον σύλλογο, δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα.*
- Εγώ: Πείτε μας λίγα λόγια για το χωριό.
- κ. Κασιδιάρης: *Καραγκούνηδες είμαστε εδώ, λίγα άτομα μένουμε, ασχολία κυρίως γεωργική.*